

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ketabton.com

[١]

فکري پوهنه

شپږم چاپ

- فکري جگړه
- پردي معيارونه
- ډيموکراسي کفر ده، که اسلام؟
- امريکايي اسلام
- معاصر فکري ارتداد
- د کابل مسيحي پوهنتون

ليکوال: مولوي عبد الهادي (مجاهد)

[۲]

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم : فکري پوهنه

ليکوال : مولوي عبدالهادي (مجاهد)

کمپوزر : (حقل)

د چاپ کال : ۱۳۹۶ هـ ش (۲۰۱۷ م)

چاپ وار : شپږم

د چاپ شمېر : (۲۲۰۰) ټوکه

د ترلاسه کولو پته: د افغانستان او پښتونخوا ټولې
مشهورې کتابخانې

د چاپ او هر ډول نشر حقوق يې له مؤلف سره خوندي دي.

اهداء!

دا کتاب هغو مېرنيو زلميو ته اهداء کوم
چې په لږه تجربه او کمو وسائلو، خو په
قوي ايمان او د الله تعالی پر ذات په
محض توکل يې د صليب د لښکرو
رسېدلي پاڅه جنرالان د پوځي جگړې په
ډگر کې په گوندو کړل، خو د فکري
جگړې ډگر يې لا په مخکې هماغسې
نافتحه شوی پاتې دی.

عبد الهادي (مجاهد)

فهرست

اهداء..... ۴

فهرست..... ۵

د درېيم چاپ په اړه يادونه..... ۱۳

د دوهم چاپ سريزه..... ۱۵

د لومړي چاپ سريزه..... ۲۰

فکري جگړه

ولې فکري جگړه؟..... ۲۵

د فکري جگړې تعريف..... ۲۶

د فکري جگړې وسائل..... ۲۷

د فکري جگړې تاريخ..... ۲۸

د فکري جگړې اهداف..... ۳۶

اول هدف- په مسلمانانو کې د غرب په مقابل کې د مقاومت روحیه له منځه وړل:..... ۳۶

دوهم هدف- مسلمانان د اسلام په دين، تمدن او انساني ارزښتونو شکمن کول:..... ۳۷

درېم هدف- غربي ټولنو ته درېښتني او مکمل اسلام درسېدو مخنيوی:..... ۳۸

څلورم هدف- د اسلامي نړۍ لپاره جعلی او د پردیو په لاس جوړ شوي قیادتونه رامنځته کول:..... ۴۱

د فکري جگړې خطر..... ۴۴

د فکري او عسکري جگړې ترمنځ توپيرونه..... ۴۵

عسکري جگړه ښکاره، خو فکري جگړه پټه روانه وي:..... ۴۵

په عسکري جگړه کې مقابل لوري هم عسکري وي، خو په فکري	
جگړه کې مقابل لوری بې دفاع ولسي خلک وي:.....	۴۶
عسکري جگړه زمکه اشغالوي، خو فکري جگړه عقل، فکر او	
فرهنگ اشغالوي:.....	۴۷
عسکري جگړه جنګي وسائل او ودانۍ له منځه وړي، خو فکري جگړه	
ایمان، عقیده، عزم او اراده له منځه وړي:.....	۴۹
د عسکري جگړې د وراني بیاودانول لږ وخت غواړي، خو د فکري	
جگړې د وراني بیا ودانول پېړۍ غواړي:.....	۵۰
فکري جگړه د علامه اقبال (رح) له نظره.....	۵۱
د فکري جگړې مخنیوی.....	۵۶
اول تدبیر: د حکومت د چارو واګي تر لاسه کول:.....	۵۸
دوهم تدبیر: د تعلیمي نصابونو اصلاح:.....	۶۱
د دنیاوي تعلیمي نصاب اصلاح:.....	۶۱
د دیني زده کړو د نصاب اصلاح:.....	۶۲
درېیم تدبیر: مساجد د فکري جگړې د مقاومت په سنگرونو بدلول:.....	۶۴
د دعوت د احساس نشتوالی:.....	۶۵
د امامت لپاره د نااهلیت ستونزه:.....	۶۶
پردي معیارونه	۷۰
د مسلمانانو د بیرته پاتېوالي اصلي عوامل.....	۷۱
د حاکمیت ډګر:.....	۷۲
شاهي حکومتونه:.....	۷۳
کودتائي حکومتونه:.....	۷۴
پوځي حکومتونه:.....	۷۵
جمهوري او انتخابي حکومتونه:.....	۷۶

۷۹	د تعليم ډگر:
۸۳	د تقنين او نظام ډگر:
۸۶	پوځي او امنيتي ډگر:
۹۰	اعلامي ډگر:
۹۰	چاپي اعلام:
۹۱	صوتي اعلام:
۹۱	تصويري د (ليدلو) اعلام:
۹۴	د ټولنيز ژوند او فرهنگ ډگر:
۹۸	ډيموکراسي کفر ده، که اسلام؟
۹۹	د ډيموکراسۍ په بهانه د ولسونو تسخيرول:
۱۰۲	لومړۍ برخه- د ډيموکراسۍ معرفي:
۱۰۲	د ډيموکراسۍ تعريف:
۱۰۳	د ډيموکراسۍ فکري بنسټ:
۱۰۶	د ډيموکراسۍ اصول:
۱۰۶	د سيادت (اعلیٰ حاکميت) اصل:
۱۰۶	د سيادت تعريف:
۱۰۸	په ډيموکراسۍ کې د تنفيذي قوې (حکومت) خصوصيات:
۱۰۹	د حقوقو او آزاديو اصل:
۱۰۹	د عقيدې آزادي:
۱۱۰	د نظر او رأي آزادي:
۱۱۰	شخصي آزادي:
۱۱۱	د بيان او تبليغ آزادي:
۱۱۱	د مسکن حق:
۱۱۱	د ملکيت حق:

- د کار حق او آزادي : ۱۱۱
- د زده کړې او علم حق : ۱۱۲
- په هرڅه کې دنارینه ؤ او بنځینه ؤ د مساوات : ۱۱۲
- سياسي پلورا ليزم..... ۱۱۲
- دیني پلورا ليزم:..... ۱۱۳
- دوهمه برخه - د ډيموکراسۍ مناقشه..... ۱۱۴
- ډيموکراسي ولې کفر دی؟..... ۱۱۴
- د ډيموکراسۍ د تکفير د لامل..... ۱۱۶
- د سيادت يا (اعلی حاکمیت) موضوع : ۱۱۶
- د حاکمیت آیتونه..... ۱۱۷
- دولس د ارادې د تقدس موضوع..... ۱۲۱
- د اکثریت درأیې د معياریت موضوع..... ۱۲۳
- د قانون مصدر عقل دی که شرع؟..... ۱۲۵
- آيا يواځې عقل پر اشياؤ او افعالو د(بنه والي يا بدوالي) دصحيح حکم صلاحیت لري؟..... ۱۲۶
- انتخابات..... ۱۲۸
- په اسلام کې د نظام خصوصيات..... ۱۲۸
- آيا د ډيموکراتیک انتخابي نظام له لارې اسلام نافذيدلی شي؟..... ۱۳۲
- د انتخابي نظام له لارې د اسلام د نه نافذيدلو لس دلائل..... ۱۳۳
- د ډيموکراسۍ د حقوقو او آزادیو مناقشه..... ۱۳۹
- د دين او عقیدې د آزادی مناقشه:..... ۱۴۰
- د رأیې د اظهار د آزادی مناقشه..... ۱۴۵
- د شخصي آزادی مناقشه..... ۱۴۹
- د مسکن د انتخاب د آزادی مناقشه..... ۱۵۱

۱۵۱	د ملکیت د حق مناقشه.....
۱۵۲	د کار د حق مناقشه.....
۱۵۲	د زده کړې د حق مناقشه.....
۱۵۳	پارلمان د ډیموکراسۍ ممتله طاغوتی اداره.....
۱۵۳	پارلمان څه شي دی؟.....
۱۵۴	پارلمان ولې طاغوتی اداره ده؟.....
۱۶۰	په ډیموکراسۍ کې د مشارکت په هکله شبهي او ځوابونه.....
۱۶۱	لومړۍ شېبه - یوسف علیه اسلام دمصر له بادشاه سره کار کړی دی.....
۱۶۸	دوهمه شېبه - دنجاشي (رح) په عمل استدلال.....
۱۷۱	دریمه شېبه - ډیموکراسۍ ته د شوری نوم ورکول.....
۱۷۲	د پارلماني رایې اخیستنې اود اسلام د شوری ترمخ توپيرونه.....
۱۷۵	څلورمه شېبه - د دعوت د مصلحت لپاره په ډیموکراسۍ ک.....
۱۷۶	د دې شېبې څلور ځوابونه:.....
۱۸۶	امریکايي اسلام .....
۱۸۷	دوه ډوله اسلام.....
۱۹۰	د امریکايي اسلام تعریف.....
۱۹۲	د امریکايي اسلام دخپولو پلان.....
۱۹۴	په افغانستان کې د امریکايي توصیود تطبیق مثالونه او.....
۲۰۰	د اسلام د غربي تعبیر لپاره په افغانستان کې د امریکا اقدامات.....
۲۰۴	امریکا ته د غرب پلویو علماؤ خدمات.....
۲۰۹	د اسلام پرضد له رواجي ملایانو څخه کار اخیستل.....
۲۱۶	د بنسټگرو مخالفت او مخنیوی.....
۲۱۹	د ډیموکراتو عناصرو مرسته.....

- د بنسټګرو په خلاف هجومي کړنلاره ۲۲۲
- له تعليم څخه د اسلام په خلاف کار اخيستل: ۲۲۶
- د امريکايانو له راتګ سره په تعليمي نصاب کې تبديلی ۲۲۸
- د افغانانو د فکر او فرهنگ د بدلولو لپاره د هندوستان فعاليتونه ۲۵۸
- د افغانستان لپاره د هندوستان تعليمي او کلتوري فعاليتونه ۲۵۸
- مهم وړانديزونه او توصيې ۲۶۰
- د مجاهدينو سياسي او فکري روزنه ۲۶۰
- د فکري جګړې په اړه پوهاوی ۲۶۱
- د مدارسو په نصاب کې د لاندې مضامينو داخول ۲۶۱
- سيرة النبي: ۲۶۱
- په اسلام کې د سياسي نظام تصور: ۲۶۲
- د کفر دمعاصلو انواعو او اشکالو پيژندل: ۲۶۳
- د غرب د جناياتو برينډول ۲۶۵
- د جهاد تر څنګ دعوت ته هم پاملرنه ۲۶۶
- معاصر فکري ارتداد** ۲۶۹
- معاصر فکري ارتداد د علامه ندوي له نظره ۲۷۰
- د علامه ندوي (رح) پيژندګلوي ۲۷۱
- د معاصر فکري ارتداد په هکله د علامه ندوي د مشهورې مقالې
بشپړ پښتو متن ۲۷۴
- د کابل مسيحي پوهنتون** ۲۹۹
- تاريخي پس منظر ۳۰۰
- مسيحيت د تعليم تر پردې لاندې ۳۰۲
- د امريکايي پوهنتونونو لپاره د اسلامي نړۍ د مهمو مراکزو انتخاب ۳۰۳
- لبنان - بيروت ۳۰۳

- قاهره: ۳۰۴
- استانبول: ۳۰۴
- افغانستان کابل: ۳۰۵
- ولې په اسلامي نړۍ کې امريکايي پوهنتونونه؟ ۳۰۶
- په اسلامي هېوادونو کې د امريکايي پوهنتونونو اهداف ۳۰۷
- د مسلمانو هېوادونو سياسي قدرت تسخيرول: ۳۰۷
- د نوي نسل مسيحي کول: ۳۰۸
- د اسلام د حقانيت په اړه ځوان نسل شکمن کول: ۳۰۸
- د مقاومت د فکري سرچينو وچول: ۳۰۹
- په محلي سطحه د غربي کمپنيو لپاره په امريکايي طريقه د پرسونل روزل: ۳۱۰
- په اسلامي هېوادونو کې د ژوند غربي بڼه رواجول په مسلمانانو کې د امريکايي مصنوعاتو داستهلاک او استعمال روحيه تقويه کول: ۳۱۱
- امريکايي پوهنتون مسيحي پوهنتون دی ۳۱۲
- محتاطانه شروع ۳۱۴
- ولی يې نوم امريکايي پوهنتون AMERICAN UNIVERSITY دی؟ ۳۱۴
- د بيروت امريکايي پوهنتون ۳۱۵
- د قاهرې امريکايي پوهنتون ۳۱۸
- د ترکيې داستانبول امريکايي پوهنتون ۳۲۰
- په افغانستان کې د مسيحي فعاليت پس منظر ۳۲۳
- د تنصير درې دروازې فقر، جهل، مرض ۳۲۴
- د انگليسي ژبې مراکز او د مسيحيت فعاليتونه ۳۲۵
- آي، آر، سي: ۳۲۶
- امريکن سنټر: ۳۲۶
- برټش کونسل: ۳۲۷

۳۲۷	.....: (تیم) او (ورلډ بیلېف)
۳۲۷	.....: شلټرناو انتیرنیشنل
۳۳۳	..... د کابل امریکایي پوهنتون
۳۳۴	..... د کابل د امریکایي پوهنتون تاریخچه
۳۳۶	..... په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون تمویلونکي
۳۴۱	..... د کابل د امریکایي پوهنتون مهمې ځانګړتیاوې
۳۴۵	..... د امریکایي پوهنتون فاکولټي او تخصصات
۳۴۸	..... د امریکایي پوهنتون غیر نصابي فعالیتونه
۳۴۹	..... اقتصادي استثماری پروژې
۳۵۱	..... امریکایي پوهنتون او د C.I.A لپاره جاسوسي
۳۵۲	..... خاتمه

د درېم چاپ په اړه یادونه

د الله تعالیٰ ډېر ډېر شکر ادا کووم چې د (فکري پوهنې) کتاب ته یې په افغاني ټولنه کې دومره مقبولیت وروباښه چې په لنډه موده کې یې په لسگونو زره نسخې د افغان مسلمان ولس د ځوان نسل لاس ته وررسېدې.

د افغاني ټولنې د بادرده او په دیني احساس د سرشار ولس له علماؤ، استاذانو، د فکر او نظر له خاوندانو، لیکوالو، ادیبانو، د پوهنتونونو له با احساسه محصلینو، د مدارسو او مکاتبو له طالبانو او ټول لوستي نسل څخه مننه کووم چې د (فکري پوهنې) کتاب یې په بې ساري ډول استقبال کړ او زه یې په خپلو ارزښتناکو توصیو، مشورو او لارښوونو ونازولم، او په دې لاره کې یې زما د هڅو قدرونه او زما لا نوره هڅونه وکړه.

د دې لپاره چې د (فکري پوهنې) د کتاب نور خدمت مو هم کړی وي او د دوستانو لورولې مشورې مو تر ممکنه حده عملي کړې وي د (فکري پوهنې) پر کتاب مو له سره کتنه وکړه او د لاندې یادو شویو چارو تر ترسره کولو وروسته مو د درېم ځل لپاره چاپ کړ:

- ۱ - د کتاب ټوله محتوی له سره په نوي شکل ترتیب شوه او په ډېرو ځایونو کې اوږده پراگرافونه په لنډو پراگرافونو ووېشل شول.
- ۲ - تر ممکنه حده په کتاب کې لیکنښې په دقیق ډول مراعات شوې.
- ۳ - د کتاب په ډېرو ځایونو کې د پېچلو او علمي مسائلو او عبارتونو وضاحت وشو.

۴ - په ډېرو ځايونو کې د کتاب په موضوعاتو پورې اړوند نوي معلومات ورزيات شول او هڅه وشوه چې د موضوعاتو نيمگړتياوې پوره شي.

۵ - هڅه وشوه چې د کتاب په متن کې د امکان تر حده ټولې ژبنۍ، تعبيري، مطبعي او نورې تېروتنې په دقيق ډول اصلاح شي. او دا دی افغاني ټولنې ته يو ځل بيا د (فکري پوهنې) کتاب له پورتنيو ځانگړتياوو سره په نوې بڼه په دې هيله وړاندې کووم چې ما به د لوستي نسل په اړه خپل يو څه مسؤليت ادا کړی وي او هغوی به پر ما خپلې پيرزوينې او مشورې لورولې وي.

و السلام

مولوي عبد الهادي (مجاهد)

د دویم چاپ سریزه

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على إمام الهداة المرسلين، وعلى آله وأصحابه الذين أناروا الدنيا بنور الدين، وعلى من تبعهم بإحسان ونشر الهدى إلى يوم الدين أجمعين.

ما دا گومان نه کاوو چې د (فکري پوهنې) کتاب ته دې دافغاني ټولنې د علماؤ، طلابو، محصلينو، لوستوخلکو او منورينو په منځ کې دومره مقبوليت او تاثیر حاصل شي لکه چې په لومړي چاپ کې ورته حاصل شو. داهرڅه دالله تعالی په خاص فضل او بيا له اسلامي فکر سره زمونږ دملت دکلك تړاو او له هغه څخه ددفاع داحساس له برکته رامنځته شول.

د (فکري پوهنې) کتاب چې څنگه په لومړي ځل له چاپه راووت په ډیره لنډه موده کې په بازار کې خلاص شو، ځکه چې دصليبي يرغل په خلاف په روانه هر اړخيزه مبارزه کې زمونږ دملت علماء، دعوتگر، د فکر او نظر خاوندان او مجاهدين د مسلح جهاد ترڅنگ د فکر او فرهنگ په ډگر کې دغرب د فکري يرغل دمقاومت وسایلو او فکري ادبياتو ته شديد ضرورت لري او دغه ډول کتابونو ته ځوانان او له دين، ملت او وطن څخه مدافع او با احساسه خلک ډیر تړي دي. او د هرې ورځې په تيريدو يې دغه تنده نوره هم ځکه زیاتېږي چې نور داسلامي نړۍ دلوستو خلکو په ذهنونو او فکرونوکې دغربي فلسفې ادبياتو او د ډيموکراسۍ، بشري حقوقو، مساوات، روشنفکرۍ، سولې، ترقۍ او نورو په سلگونو پوڅو شعارونو او بې حقيقته مفاهيمو خپل ځای له لاسه ورکړی دی. دملت ځوانانو او با احساسه خلکو ته نور

د غرب په فلسفه کې پرته له دوکې، دروغو، تعصب، ظلم، خیانت، اختلاس، زبېبناک او تنگ نظری نور څه په نظر نه ورځي.

د امت مخلص بچیان غواړي چې یوځل بیا په ریښتیني ډول د اسلام شریعت د اسلامي فکر مفاهیمو او فکري ادبیاتو ته راوگرځي او دغه احساس په افغاني ځوانانو کې تر بل هرچا زیات لیدل کېږي، خو ستونزه داده چې افغاني ځوانانو ته افغاني علماؤ او مفکرینو په معاصرو اسلامي موضوعاتو یا ډیرې لږې لیکنې کړې دي او یا هم ځوانانو ته په پراخه پیمانه ندي رسیدلي، چې دغه ستونزه شاید ډیر اسباب ولري.

خو اوس ددې وخت رارسیدلی چې د نوي نسل مجاهدینو او ځوانانو ته له غرب سره د مقابله په ډگر کې ښې ډیرې لیکنې وشي، او په پراخه پیمانه ور ورسول شي. پدې هکله زه یوځل بیا په ټینګه د دین له علماؤ او د تعلیمي ادارو او مؤسساتو له چلوونکو څخه غوښتنه کوم چې په خپلو درسونو او تعلیمي نصابونو کې د اسلامي فکر معاصرو مفاهیمو ته ځای ورکړي، او پدې ډول د غرب د سیکولر او الحادي مفاهیمو د سیلاب مخه ونیسي. او په همدې مقصد دا دی مونږ یوځل بیا د (فکري پوهنې) کتاب له نویو زیاتونو سره چاپوو.

د(فکري پوهنې) په دویم چاپ کې لاندې بدلونونه راغلي دي:

د کتاب ژبې ته بیا له سره کتنه شوې ده، د توان ترحده ئې مطبعي او ژبنۍ غلطۍ اصلاح شوې دي. او هڅه شوې چې د کتاب ژبه ډیره علمي نه، بلکې ډیره عام فهمه وساتله شي، ترڅو هغه خلك هم ورباندې ښه پوه شي چې له شرعي او علمي اصطلاحاتو سره ډیر آشنا ندي.

د (امریکایي اسلام) په مضمون کې د افغانستان په تعلیمي نصاب کې د منفي لاسوهنې او له هغه څخه د جهادي او اسلامي مفاهیمو د ویستلو د شاهد په توګه دمجاهدینو د وخت او د امریکایانو تریرغل د وروسته وخت د لومړي ټولګي د کتابونو محتوی په مقارنوي ډول راوړل شوې ده، چې لاسوهنې ئې تشخیص شوي او تقریباً پر هر مضمون ئې یوه مختصره تبصره شوې ده، ترڅو عامو خلکو ته هم معلومه شي چې غریبان او داخلي ملګري ئې څنګه کوبنس کوي چې زمونږ د ملت د نوي نسل له ذهنونو څخه اسلامي مفاهیم وباسي او پرځای ئې د غربي ژوند او فلسفې ارزښتونه ورته معرفي کړي.

په کتاب کې د (معاصر فکري ارتداد) په نامه یومکمل مضمون ورزیات شوی دی. فکري ارتداد هغه ارتداد دی چې خاوندان یې په فکري لحاظ دکفر دمعاصلو ډولونو لکه ډیموکراسی، لیبرالیزم، کمونیزم، ګلوبالیزیشن، نشنلیزم، هیومنزم او نورو کفري نظریاتو منونکي وي، د اسلامي نظام او دشریعت دتطبیق په کلکه مخالفت کوي، او داسلامي حکومت دجوړیدو دمخنیوي په هدف یې له کفارو سره لاسونه یوکړي دي، خو لدې هرڅه سره بیا هم په اسلامي ټولنه کې اوسپړي او ځانونه مسلمانان هم بولي.

دا چې دغه موضوع یوه ډیره مهمه، خطرناکه او حساسه موضوع ده او په خپل لوکې یې ډیر قلموال د(افراط) او یا (تفریط) بنسکار شوي دي، چې ځیني ئې د هر چا د تکفیر مرحلې ته رسېدلي، او ځیني نور یې بیا صریح کفر ته هم کفر نه وایي او د مرجئه و لاره یې نیولي ده.

دغه موضوع باید په معاصر اسلامي فکر کې د داسې علماؤ په قلم امت ته وړاندې شي چې داسلام په حقیقي روح او هم د معاصر کفر په

اشکالو او ډولونو بڼه خبر وي، او د کره شرعي دلائلو په رڼا کې يې په اړه موقف ونيسي.

له نيکه مرغه پدې اړه داوسنۍ زمانې د ستر داعي او خبير عالم علامه (ابوالحسن علي ندوي رحمه الله) مشهوره علمي او فکري مقاله (ردة لا اباکرلها) د هغه په مشهور کتاب (إلى الإسلام من جديد) کې په عربي ژبه مخې ته راغله.

ددې لپاره چې علامه ندوي رحمه الله د مسلمانانو او دکافر غرب ترمنځ د فکري کشمکش په اړه پراخه مطالعه لري، او پدې ارتباط يې ډېر کتابونه هم ليکلي دي، او له بل لوري نوموړی (اهل السنة والجماعة) ټولو فکري مکاتبو ته يو منلی معتدل شخصيت او له الله تعالى څخه ويريډونکی عالم دی، نو غوره مو وبلله چې د موضوع په اړه د په خپله څه ليکلو پرځای د هغه مقالې ته په خپل کتاب کې ځای ورکړو، چې پدې کار سره به مو له يوې خوا ددې مهمې موضوع په اړه خپل ملت ته د سالم او جدي موقف دخپلولو توصيه کړې وي، او له بلې خوا به مو موضوع خپل مؤمن ولس ته د داسې يو ستر عالم او دعوتگر په قلم وړاندې کړې وي چې خلك يې په اعتدال او ديانت پوره باور لري.

ديادولو وړ ده چې علامه ندوي رحمه الله هم دغه موضوع زياتره له فکري اړخه څېړلې ده، نه د شرعي حکم د بيان او فتوی له اړخه، ځکه چې د شرعي حکم بيان يې تحقيقي بحث ته ضرورت لري او مونږ ته هم دلته د موضوع فکري اړخ اهميت لري.

يوه بله خبره هم د يادولو وړ ده هغه دا چې کله چې د (فکري پوهنې) لومړی چاپ خپور شو، د هېواد د ډېرو سيمو (دري ژبو) علماؤ، طلابو، د پوهنتونونو محصلينو او عامو خلکو يې (دري) ژبې ته د ترجمې

مکرره غوښتنه وکړه، چې مونږ هم د هغوی دې غوښتنې ته په پام سره (د فکري پوهنې) کتاب (دري) ژبي د (دانسټنیهای از فکر اسلامي) درجنگ فکري باغرب) په نوم ترجمه او په اعلی صحافت او طباعت چاپ کړي، چې د افغانستان او پاکستان دواړو په مشهورو او لویو کتابخانوکې ترلاسه کېږي.

په پای کې یو ځل بیا له علماؤ، د فکر او نظر له خاوندانو او د اسلامي حریم له فکري مدافعینو هیله لرم چې دکفر او گمراهۍ د معاصرو اشکالو په هکله دې نوي نسل ته ښې ډېرې، کره او روښانه لیکنې وکړي، ترڅو د غرب د وړانوونکي فکري سیلاب مخه ونیسي، او راتلونکي نسلونه د غریبانو په دامونو کې له ښکیل کېدلو څخه وژغوري.

او همدارنگه په آخر کې بیا هم ددې خبرې یادونه کوم چې که پدې کتاب کې ما حق بیان کړی وي نو دا به د الله تعالی له لوري پر ما د هغه فضل او احسان وي، او که چېرې زه په کوم حکم او دریغ کې خطا شوی یم نو دا به زما دکم علمی نتیجه وي، نه دا چې زه به پرغلطۍ ټینگارکوم. هیله ده چې د اسلامي فکر استاذان او علماء ما خپلو کمزوریو او تېروتنو ته متوجه کړي، او پدې کار سره هم خپل مسؤولیت رفع کړي، او هم پر ما خپله مهرباني او زړه سوی ولوروي. والسلام

د کفر د ماتې او د اسلام د سرلوړې په هیله
عبدالهادي (مجاهد)

دلومري چاپ سريزه

شو مهمې خبرې

الحمد لله رب العلمين والصلاة والسلام على أشرف الالبياء والمرسلين وعلى آله وأصحابه ومن اتبع سنته إلى يوم الدين أجمعين، قال الله تعالى: ﴿لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى

كَثِيرًا وَإِنْ تَصَبَرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾ آل

عمران: ١٨٦

دغه کتاب په حقيقت کې د پنځو مهمو مقالو مجموعه ده چې له (فکري جگړه) (پردي ميعارونه)، (امريکايي اسلام)، (ډيموکراسي کفر دی که اسلام؟) او (دکابل مسيحي پوهنتون) څخه عبارت دي. د کتاب مقالې که څه هم د موضوع په لحاظ سره جلا جلا دي، خو د هدف په لحاظ ټولې د يوه هدف وضاحت کوي، او هغه دا چې کفار او په ځانگړي ډول غربيان څنگه د عسکري جگړې ترڅنگ د دين، فکر، عقيدې، اخلاقو او فرهنگ په ډگر کې هم د مسلمانانو په خلاف په يوه لويه هر اړخيزه فکري جگړه اخته دي، او پدې جگړه کې ترعسکري جگړې مخکې هم دي.

ددغه ډول يو کتاب ليکلو ته مې ځکه ضرورت احساس کړ چې که څه هم چې زمونږ ملت د جگړې، قربانيو او دښمن ته د ماتې ورکولو په مجال کې د (استاذی) نړيوال شهرت لري، خو له دښمن سره د فکري

جگړې په هکله يې لاتر اوسه د مجاهدينو او مدافعينو په ذهن کې يو واضح تصور او روښانه منهج نشته، او نه هم تر اوسه چا د دښمن له فکر او نظر څخه په پوره ډول خبرکړي دي. او دا ځکه چې د اسلام په خلاف د فکري جگړې او د دښمن د خطرناکو پلانونو او طرحو په هکله نه زموږ په ديني او نه هم په دنيوي تعليمي نصابونو کې څه تدریسېږي. د دغه ډول فکري زده کړې د نشتوالي بنایي بېلابېل عوامل وي، خو نتیجه يې دا راوتلې چې که څه هم چې زموږ ملت د تل لپاره يرغلگر نه دي منلي، خو د يرغلگرو د افکارو د خپرېدو مخنيوی يې هم ندی کړی، چې د غو پرديو افکارو بيا هر ځل يو نوی مصیبت زېږولی دی.

د دې لپاره چې داځل بيا له دغه ډول مصیبت سره مخ نشو، او له فتحې وروسته بيا د وير پر تېغر کېښنو، او د چارو واگي مو بيا دداسې چا لاس ته ورنشي چې دښمن يې د هماغې ورځې لپاره له اوسه تياروي او په ملت کې ورته (ذهن سازي) کوي، په پورتنیو مهمو اساسي موضوعاتو مې ليکنه وکړه، او دا دی خپل ملت ته يې د خپل مسؤوليت د رفع کولو په مقصد وړاندې کووم، هيله ده چې د ملت زړه سواندي او دردمن بچيان يې په غور ولولي، او په رڼا کې يې د واردو شويو افکارو، اشخاصو، فکري ډلو او تنظيمونو په هکله مناسب دريځ خپل کړي.

د دغه کتاب مخاطب د افغانستان ټول مؤمن ملت دی، خو په خاص ډول يې له د مکاتبو له معلمينو، د مدارسو له مدرسينو، د مساجدو له امامانو، خطیبانو، د پوهنتون له استاذانو او محصلانو، د مکتب او مدرسې له طالبانو، د سنگر له مجاهدينو او د فکر او نظر له خاوندانو، دلوستلو هيله لرم، ځکه چې همدغه خلک دټولني د دين، ايمان،

عقېدې، اخلاقو، تمدن، ملي او تاريخي ارزښتونو ساتونکي او مدافعين دي. که چېرې دغه خلک له خپل دين، ملت هېواد سره وفادار پاتې شي نو ټول ملت به په آزادۍ، سرلورۍ عزت کې ژوند تېروي، خو - الله دې نه کړي - که دغه خلک د پرديو افکارو، نظرياتو، عقائدو او پردي فرهنگ ښکار شول، نو د دوی له امله به ټول ملت له اجتماعي ذلت او بدبختۍ سره مخامخ کېږي.

د جهاد له قيادت، د پوهنتونونو او د ديني مدارسو او مکاتبو له استاذانو څخه مې هيله ده چې مجاهدين، محصلين، طلاب او د نوي نسل ځوانانو ته د دې کتاب او يا ده ته د ورته کتابونو د لوستلو جدي توصيه وکړي، ترڅو د دښمن په خلاف چې خطرناک پلانونه لري آگاهانه جهاد او مبارزه وکړي، او هم په پوره بصيرت د خپل ملت وگړي د اسلام د دښمنانو په دسيسو او طرحو خبرکړي.

دغه کتاب زما د ډېرو کلونو د تدريس، دعوت، مطالعې، د افکارو او نظرياتو د مقارنې او د جهاد او مبارزې له ډگر څخه د حاصلو شوو تجربو او معلوماتو خلاصه ده چې د سلگونو کتابونو، مجلو او د زرگونو صفحو له لوستلو وروسته په لاس راغلي ده. د دغو مقالو، په ليکلو کښې مې د ډېرو قدرمنو علماؤ او د اسلامي فکر د لارښوونکو له تاليفاتو، تجارېو او توصيو څخه په داسې ډول استفاده کړې ده چې د هغوی له کتابونو مې اغيزه او انگيزه اخیستې او بيا مې د همدغه تاثر او عمومي انگيزې په رڼا کې خپل افکار او معلومات چې حق راته ښکاره شوي دي ليکلي دي. او کله کله مې د هغوی افکار او مفاهيم پرته لدې چې هغوی ته يې منسوب کړم را نقل کړي دي.

د ډېرو مراجعو د نه ذکر کولو علت دا ؤ چې زموږ د ټولنې علماء او د فکر او نظر خاوندان په فکري لحاظ ډېر سره ويشلي دي. ځينې يې له

يوه فکر او مفکر څخه متاثره دي، او ځينې نور يې بيا له بل فکر او مفکر څخه، خو په عين وخت کې بيا په خپل منځ کې دومره اختلافونه او حساسيتونه هم لري چې يوازې د يوه کتاب پر مخ دکوم مخالف مفکر يا مؤلف د نوم شتون د دې سبب گرځي چې اصلاً هغه کتاب ونه لولي، که څه هم چې علمي ذوق او انصاف دا تقاضا کوي چې د مسلمانو مفکرينو او علماؤ کتابونه دې په پراخه سينه ولوستل شي، بڼه افکار دې ورڅخه واخستلی شي، او ناسم افکار دې يې د شريعت د دلايلو په رڼا کې رد شي.

د پورتنۍ ملاحظې په نظر کې نيولو سره ما ډېر مراجع نه دي ذکر کړي، بلکې افکار مې د لوستونکو مخې ته ايښي، که د منلو وي ودې يې منې، او که دردولو وي نو رد دې يې کړي. په اشخاصو دې حکم او قضاوت نه کوي، بلکې په افکارو او نظرياتو دې قضاوت وکړي. او په پای کې دا يادونه کووم چې که زه په دې کتاب کې پر حق يم او حق مې لوستونکو ته وړاندې کړی وي، نو دا به يوازې د الله ﷻ فضل او لارښوونه وي، او که زه په کوم ځای او يا په کوم حکم کې خطا شوي يم نو دا به زما تقصير او ناپوهي وي چې د ريښتيني اسلامي فکر له استاذانو او د دين له علماؤ څخه خپلې غلطۍ ته د متوجه کولو هيله لرم. نور تاسې او دا هم دکتاب متن. والسلام.

عبدالهادي (مجاهد)

فكري جگره

ولي فکري جگړه؟

د ملتونو د دائمي تسخير او پرته له جگړې د هغوی د هېوادونو د نيولو لپاره فکري جگړه تر عسکري جگړې ډېره مؤثره او کاميابه ده، ځکه چې عسکري جگړه مقاومت، حساسیتونه او بالمثل غبرگونونه راپاروي چې د جگړې د اوږدېدلو او د جنګي مصاريفو او تلفاتو د زیاتېدلو سبب ګرځي، چې دا هر څه بیا وروسته د يرغلګرو په ماتې تمامېږي، که څه هم چې ډېره موده وروسته وي. تاريخ ثابتې کړې چې پوځي فتحه او تسلط هېڅکله تر هغه دائمي نشي پاتې کېدی چې فکري فتحې د پوځي فتحې ځای نه وي نيولی.

خو فکري تسخير د عسکري تسخير په خلاف د تل او يا ډېرې اوږدې مودې لپاره پاتې کېږي. د فکري تسخير تداوم په دې پورې اړه لري چې فاتح فکر څومره په حقه دی؟ او څومره د مفتوحې سيمې لپاره له ځان سره د خیر، عدل، معقولیت او انسانیت پیغام لري.

اوس چې صلیبي غرب د امریکا په مشرۍ پر افغانستان يرغل کړی، او غواړي افغانستان خپله یوه مستعمره او افغانان د آزادۍ او ډيموکراسۍ په غولونکو نومونو خپل غلامان وګرځوي، نو همدې د فکري جگړې اهمیت ته په پام سره یې د خپلې عسکري جگړې تر څنګ په پراخه پیمانه یوه لویه فکري جگړه د افغانانو د ذهنونو د فتح کولو لپاره هم روانه کړې ده.

امریکا په افغانستان کې د عسکري جگړې د پرمخ بیولو لپاره یوازې څلور پنځه مؤسسې په کار اچولي چې د امریکا له پوځ، ناټو، ایساف، افغاني امنیتي قواؤ او جاسوسي ادارو څخه عبارت دي، خو د فکري جگړې لپاره بیا امریکا او ملګرو یې تقریباً څلور زره ناپوځي مؤسسې په کار اچولي دي چې د افغانانو د ژوند په دیني، سیاسي،

اجتماعي، کلتوري، رواني (روحي)، تعليمي، اقتصادي او نورو بېلا بېلو اړخونو کې په مسلسل ډول کار کوي.

امريکايان پدې پوهېږي چې يوه ورځ به دوی له افغانستان څخه په پوځي لحاظ وتلو ته اړ کېږي، نو له همدا اوسه بايد په افغانستان کې خپله فکري جگړه پداسې فعال او مؤثر ډول پرمخ بوځي چې فکري فتح يې بيا د عسکري ماتې ځای ونيسي، لکه چې همدغه تجربه انگرېزانو او فرانسويانو تر دوی مخکې هم په خپلو اسلامي مستعمراتو کې عملي کړې وه، چې د هغو هېوادو پر آزادېدلو د لسگونو کلونو تر تېرېدلو وروسته په يوه کې ئې لاهم تر اوسه اسلامي نظام ندی راغلی.

د فکري جگړې تعريف

فکري جگړه هغه جگړه ده چې کفار يې د مسلمانانو د تسخيرولو او د هغوی د شريعت، عقيدې، فکر، عرفونو او عنعناتو، سلوک، اخلاقو او دژوند د اسلامي بڼې د له منځه وړلو لپاره د ناپوځي وسائو له لارې د دې لپاره پرمخ بيایي چې مسلمانان له خپل ځانگړي تشخص او پېژنگلوی څخه محروم او په هر څه کې يې د کفارو په تقليد اخته کړي، ترڅو د کفارو په خلاف د جگړې تصور هم په ذهن کې ونه لري.

په فکري جگړه کې د مسلمانانو فزيکي وجود هدف نه گرځولی کېږي، بلکې د هغوی دين، فکر، ټولنيز عنعنات، شخصي او اجتماعي اخلاق او رواني (روحي) کيفيت د هدف په حيث تر ضربه لاندې نيول کېږي. ځکه چې دا هغه عوامل دي چې د ټولني افراد له خپل فزيکي او معنوي وجود څخه د دفاع او ديرغلگر په مقابل کې د مقاومت لپاره د جگړې په صف کې دروي.

خو کله چې دغه عوامل په تدريج سره او په سيستماتيک ډول له منځه يوړل شي، نو د دښمن په مقابل کې مقاومت په خپله له منځه ځي، چې

په نتیجه کې دښمن له هر ډول مالي او ځاني تلفاتو خوندي پاتې کېږي او هدف هم پرته له جگړې لاسته ورځي.

د فکري جگړې وسائل

لکه څنګه چې په پوځي جگړه کې پوځي وسائل لکه پوځيان، توپ، ټانګ، طياره، بم، بارود، ګولۍ، ټوپک، پوځي ټکنالوژي او پوځي استحکام، د ماهرو او روزل شويو پوځي افسرانو لخوا کارېږي، همدا ډول په فکري جگړه کې فکري وسائل لکه: معلم، کتاب، مکتب، پوهنتون، علمي تحقيقات، کتابخانې، اخبارونه، مجلې، ژورناليزم، ادبيات، اجتماعي علوم (سوشل ساينس)، صحي خدمات لکه شفاخانې، کلينکونه، تفريحي وسائل لکه پارکونه، کلبونه، لامبو ځايونه، د سمندر ساحلونه، رسنۍ لکه راډيوګانې، تلويزونونه، سينماګانې، تياترونه، انټرنېټ، سټلايټ، د فلم جوړونې کمپنۍ، سياست، سياسي شخصيتونه او سياسي احزاب، جنس (Sex) او په هرڅه کې د ښځې استعمال او دېته ورته نور وسائل د ماهرو او روزل شوو خلکو لخوا په سيستماتيک ډول کارېږي.

دا ټول هغه وسائل دي چې فکر متاثره کوي، د ملتونو فکري مسير وربدلوي، او دکفارو لخوا په پوره مهارت د مسلمانانو په خلاف استعمالېږي.

د اسلام او مسلمانانو په خلاف د فکري جگړې ميدان دومره پراخ دی چې د انساني ژوند ټول اړخونه يې نيولي دي او د غرب په زرګونو مؤسسې ورکښې په کار اخته دي.

د فکري جگړې تاريخ

د حق او د باطل ترمنځ د فکري جگړې تاريخ ترعسکري جگړې ډېر پخوانی دی. له هماغې اولې ورځې چې د آدم عليه السلام او ابليس دبنمني شروع شوې ابليس چې د باطل ممثل دی د آدم عليه السلام په خلاف يې له فکري جگړې کار اخيستی او د آدم عليه السلام د مغلوبولو لپاره يې فکري وسائل کارولي دي.

ابليس چې کله پدې پوه شو چې آدم عليه السلام يې دبنمن دی او په هغه باندې په زرو غلبه نشي حاصلولی، نو يې له فکري وسائلو لکه: د نصحيت تظاهر، له آدم عليه السلام سره د خواخوږۍ دعوی او بيا د خپلې دعوی د رېښتني ښکاره کولو لپاره له قسمونو څخه کار اخستل پيل کړل، او په درواغجنو قسمونو يې آدم عليه السلام ته وسوسه ورواچوله، تر دې چې هغه او د هغه ښځه يې وښويول او له جنت څخه يې راوويستل. الله تعالی د آدم عليه السلام او ابليس ترمنځ د فکري جگړې جريان داسې بيانوي:

﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ

فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ

إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا

فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ

يَعُثُونَ ﴿١٤﴾ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ فِيمَا أُغْوَيْتَنِي لَأَفْعِدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ

الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَاتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ

شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾ قَالَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا لَمَّن

تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾ وَيَتَّكِدُمْ أَتَىٰ أَنْتَ وَرَوْجُكَ

الْجَنَّةَ فَكَلَّا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسَّوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَتَيْهِمَا وَقَالَ مَا

نَهَاكُمْ رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَائِنَ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحٍ ﴿٢١﴾ الأعراف: ١١ - ٢١

ترجمه: (خه شي منع كړې ته چې سجده دې ونه كړه كله چې امر وكړي ما تا ته؟! ابليس وويل زه له آدم څخه غوره يم. زه دې له اوره پيدا كړي يم او هغه دې له ختې پيدا كړي. الله ورته وويل نو كوز شه له دغه آسمان يا جنت څخه، ندي لائق تا ته چې لويي وكړې پدې ځاى كې، نو ووخه بيشكه چې ته يې له ذليانو. ابليس وويل: مهلت راكړه ماته تر هغې ورځې چې مخلوق بېرته راژوندى كولى شي. الله ورته وويل: بيشكه ته له مهلت وركړ شوو ځنې يې (تر اول پوكي پورې) ابليس وويل: نو قسم دى په گمراه كولو ستا مالره (په سبب د آدم) چې هرو مرو به كښينم دوى ته ستا په سمه لار كې، او خامخا به راحم دوى ته له مخې د دوى او له شا د دوى او له بنيو طرفونو د دوى او له كينو طرفو د دوى او نه به مومې ته اكثر د دوى شكر اېستونكي. الله ورته وويل: ووخه لدې ځايه غمجن رتلى شوى. هر څوك چې ستا لاره غوره كړي لدوى څخه، خامخا به ډك كړم جهنم له تاسې ټولو څخه، او وويل الله ﷻ اى آدمه! اوسه ته او ښځه ستا په جنت كې، او خورئ تاسې دواړه له هر ځايه او هر شي څخه چې خوښه مو وي. او مه نږدې كېږئ تاسې دواړه دغې

ونې ته، (اوکه ورنږدې شئ) نو شئ به تاسې دواړه له ظالمانو څخه پر خپلو ځانونو، نو وسوسه واچوله دې دواړو ته شيطان د دې لپاره چې بنسکاره کړي دوی دواړوته هغه چې پټ کړی شوي وو د دوی له عورتونو. او ابليس ورته وويل: نه ياست منع کړي تاسې رب ستاسې له دې ونې مگر د دې لپاره چې نشئ تاسې دواړه پرېنتې يا چې نشئ تاسې دواړه له تل پاتې کېدونکو په جنت کې. او سخت قسم يې وکړ دوی ته چې بيشکه زه تاسې دواړو ته له نصيحت کونکو څخه يم).

په پورتنیو آياتونو کې وينو چې شيطان له آدم عليه السلام سره په خپلې دښمنۍ کې له هرې لارې او وسيلې څخه دکار اخيستلو سخت قسم يادوي، او مؤمنانو ته په سمه لاره کې دکمين نيولو خبره کوي، او بيا وروسته د آدم عليه السلام د تېر ايستلو لپاره له قسمونو او د نصيحت کولو له تظاهر څخه کار اخلي او خپله دښمني له آدم عليه السلام سره د پستي ژبې په کارولو پرمخ بيايي، چې دا ټول فکري وسائل دي.

همدغه ډول د تاريخ په اوږدو کې د باطل پلويانو تل د انبياؤ په خلاف په خپلو مبارزو کې د جنگي وسائلو تر څنگ له فکري وسائلو کار اخيستی، کله يې په انبياؤ پسې پوچ او بيخايه تبليغات کړي، کله يې هغوی ته ليوني، کم عقل، کوډگر ويلي، کله يې په بېلابېلو غولونکو خبرو او وسائلو خلک د انبياؤ عليهم السلام په خلاف د جنگ په صف کې درولي دي. او کله يې هم د مؤمنانو پر خپل دين او پيغمبر د شکمن کولو هڅې کړي دي.

همدارنگه کله چې قريشو وليدل چې قرآن په خلکو تأثير کوي، د حق دعوت يې زړونو او ذهنونو ته رسېږي، او د قناعت په نتيجه کې پر رسول ﷺ ايمان راوړي، هغوی گومان کاوه چې که چېرې د حق دعوت همدغه ډول خلکو ته له کوم مزاحمت پرته ورورسېږي نو کېدی شي چې ټول قريش مسلمانان شي، نو ځکه يې فيصله وکړه چې بايد د قرآن په مقابل کې له لغو خبرو او چتياواتو کار واخلي. او يا هم د قرآن د مجلس

په مقابل کې د اشعارو، کيسو او د پخوانيو بادشاهانو د خرافي نکلونو مجالس جوړ کړي او خلکو ته ووايي چې راشي! زموږ کيسې، شعرونه او افسانې د محمد ﷺ تر قرآنه خوندورې دي. لکه چې همدغه کار به د قريشو يو مشر (مالک بن النضر) تر سره کاوه. الله تعالی فرمايي:

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا سَمْعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

فصلت: ۲۶ ﴿ ۳۱ ﴾

ترجمه: او وايي هغه خلک چې کافران شوي دي غوږ مه ږدئ دغه قرآن ته (چې محمد صلی الله عليه وسلم يې لولي) او شورماشور گډکړئ (په وخت دلوستلو دقرآن کې چې نور خلک يې وانه وري) د دې لپاره چې غالب شئ.

دغه کارونه ټول ناپوځي وسائل او طريقې وې چې د قرآن د پيغام د خپرېدلو د مخنيوي لپاره يې په کار اچول. نن هم د حق د دعوت او د آواز په مقابل کې په ملياردونو د باطل غږونه د ډول ډول تبليغاتو شور ماشور جوړوي، ترڅو د نړۍ خلک د حق آواز وانه وري. خو فرق يې له پرون سره دا دی چې پرون د باطل آوازونه يوازې د خولې په زور پورته کېدل، او نن د راډيو، تلویزيون، سټيلايټ، انټرنټ، مطبوعاتو او مبتدلو ادبياتو په زور پورته کېږي او خلک حق د دعوت له اورېدلو ايساروي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زمانه کې هم د مدينې د يهودو علماؤ کوبښن وکړ چې مسلمانان په اسلام باندې شکمن کړي. او هغه داسې ؤ چې د اسلام تر راتگ د مخه به د مدينې عربو يهودو ته د داسې خلکو په سترگه کتل چې د آسماني دين علم ورسره دی، له وحې او انبياؤ سره يې تړاو دی، او د پخوانيو پيغمبرانو د علم او معرفت

وارثان دي. نو له همدې امله به يې هغوی ته د قدر او احترام په سترگه کتل.

يهودو وغوښتل چې د مدينې د عربو له دغه باور څخه سوء استفاده وکړي، او هغوی د اسلام په اړه په شک کې واچوي، نو په خپلو کې يې فيصله وکړه چې د مسلمانانو پر خپل دين د شکمن کولو پخاطر به د سهار له مخې ايمان راوړو، او دهماغې ورځې په مازديگر کې به بيرته يهوديت ته راوگرځو، پدې کار سره به عرب دا گومان وکړي چې مونږ خو اهل کتاب يو، د دين، وحې، نبوت او الهي احکامو د پېژندلو تجربه لرو، دا چې مونږ له اسلامه بېرته راوگرځېدو، نو بنسايي اسلام به هغه حق دين نه وي چې په مخکنيو کتابونو کې يې وعده شوې وه، نو پدې کار به د مدينې عرب په مونږ باور وکړي او زمونږ پر پله به پل کېږدي، او له اسلامه به مرتد شي.

دلته هم يهودو داسلام په خلاف يوه فکري وسيله چې (دين او ايمان) دى استعمال کړه، الله تعالى د دوى د دغې دسيسې په هکله فرمايي:

﴿ وَقَالَتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ءَامِنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا

وَجَهَ النَّهَارِ وَآكْفُرُوا ءَاخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾ (آل عمران: ۷۲)

ترجمه: (وويل:يوې ډلې داهل کتابو ايمان راوړئ پر هغه کتاب چې نازل شوى پر هغو خلکو چې ايمان يې راوړئ، د سهار له مخې او بيا کافر شئ په آخر د همدغې ورځې کې، کېدى شي چې هغوى (مسلمانان) له اسلامه وگرځي).

دغه دسيسه نن هم د اسلام په خلاف په بېلا بېلو شکلونو کې په کار اچول کېږي، او نن هم په اسلامي نړۍ کې د دښمن د فکري غلامانو يو لوى لښکر د استاذانو، فيلسوفانو، دکتورانو، څېړونکو، ليکوالو، شاعرانو، هنرمندانو او ژورنالستانو په شکل کې وجود لري چې له

بېلابېلو لارو او په بېلا بېلو ډولونو د بېلا بېلو فکري وسائلو په کارولو مسلمانان د اسلام په اړه شکمن کول غواړي او خلکو ته اسلام، د ارتجاع، تروريزم، وحشت او د تاوتریخوالي د دين په نامه معرفي کوي او په اسلامي عقايدو او احکامو يې بې باوري ته هڅوي. دغه خلک د ورځې له مخې د خلکو په وړاندې لکه د يهودو د دسيسې ځان مسلمان معرفي کوي، خو وروسته بيا په پټه د اسلام په خلاف په کار اخته وي.

د فکري جگړې يوه بله هڅه د رسول الله ﷺ په زمانه کې هغه وه چې نږدې وو يهود د هغې له لارې د مدينې د انصارو تر منځ يوه لويه خونړۍ جگړه رامنځته کړي. او هغه داسې چې يوه ورځ د يهودو يو لوی سپين ږيري مشر (شاس بن قيس) د (اوس) او د (خرج) د قبېلو مسلمانان وليدل چې په خپلو کې يې په مينه او محبت مجلس کاوه. پداسې حال کې چې تر اسلامه دمخه همدغه دوه قبيلې په خپلو کې په لسگونو کاله جنگېدلې وې او بڼه ډېر يې يو له بل څخه مړه کړې ول. خو د اسلام په منلو يې پخواني هرڅه سره هېر کړل او يوه نوې د ورورولۍ او محبت دوره يې پيل کړه.

په (شاس بن قيس) يهودي دغه حالت بڼه ونه لگېده، عزم يې وکړ چې مسلمانان بېرته په خپلو کې سره وجنگوي. د دې کار لپاره يې يوه خطرناکه فکري وسيله انتخاب کړه او هغه داسې چې يو زلمی يهودی هلک يې په څه چل د اصحابو په منځ کې کښېناوه، او هغه ته يې ويلي و چې د مسلمانانو په مجلس کې د (بعث) د جگړې چې د (اوس) او د (خرج) ترمنځ ډېره پخوا تېره شوې وه هغه اشعار ووايي چې دوی په جگړو کې يو د بل په خلاف ويلي ول. پدې سره به د هغوی په ذهنونو کې هماغه پخوانۍ د جنگ خاطرې را تازه شي، او يو ځل بيا به يو د بل په خلاف جگړې ته وهڅېږي.

شاس من قيس) همدا طرحه عملي کړه، او نتایج يې هم هماغه ډول راووتل چې ده اټکل کړي ول. خو د الله ﷺ رحمت دا وشو چې تورو ته تر لاس کولو دمخه رسول الله ﷺ ته خبر ور ورسېد، او هغه ﷺ له خپلو مهاجرو اصحابو رضی الله عنهم سره راغی او په وعظ او نصیحت يې د دوی تر منځ د نښتونکي جگړې په اور اوبه توی کړې او ديهودو دسيسه يې شنډه کړه.

همدغه ډول په بېلابېلو وختونو کې کفارو هڅې کړي چې مسلمانان د عکسري جگړې پرځای په فکري جگړې مغلوب کړي. دغه ډول فکري جگړې کله ديهودی (عبدالله بن سبا) په شکل کې او کله هم د نورو فکري ډلو لکه زنادقه ؤ، روافضو او نورو په شکل کې روانې وې، تر دې چې صليبي غرب له مسلمانانو سره په خپلو عکسري جگړو کې له مسلسلو ماتو وروسته د يوې خطرناکې وسيلې په حيث د عکسري جگړو پرځای د اسلامي امت په خلاف وکارولې.

د غرب لخوا په منظم ډول د مسلمانانو په خلاف د فکري جگړې د په کار اچولو پلان د فرانسې پادشاه نهم (لويس) هغه وخت طرحه کړ چې نوموړی په (۱۲۵۰م) کال کې په مصر کې د منصورې په جگړه د فرانسوي لښکر تر ماتې وروسته د مسلمانانو په لاس اسير شو، او بيا وروسته د ډبرې لويې فديې په بدل کې خوشې شو.

نهم (لويس) د خپل بند په وخت کې پدې غور وکړ چې ولې مسلمانان د مادي او پوځي وسائلو له کموالي سره سره بيا هم هر وخت پرکفارو غالبېږي؟ هغه د اوږده تفکير په پای کې دې نتيجه ته ورسېد چې د مسلمانانو د قوت سرچينه په مادياتوکې نه، بلکې د دوی په دين، عقیده، اخلاقو او معنوياتوکې ده، او ترڅو يې چې دغه سرچينه تازه او رڼه وي مسلمانان به تل د دښمن په مقابل کې زورور وي.

د فرانسې پادشاه چې کله له خوشې کېدو وروسته بېرته خپل لښکر ته ورسېد، هلته يې د فرانسوي ولس پوځي، سياسي او مذهبي مشران او

مخور ورتول کړل، او له اسلامي امت سره يې د جگړې د نوعيت په اړه د خپلې وينا په ترڅ کې داسې ورته وويل: (که غواړئ چې مسلمانانو ته ماتې ورکړئ نو يوازې د وسلې جگړه مه ورسره کوئ، ځکه چې تاسې د وسلې په جگړه کې د هغوی په وړاندې ماتې خوړلې ده، تاسې د هغوی د عقيدې په خلاف وجنگېږئ! ځکه چې د هغوی د قوت سرچينه د هغوی په عقیده کې ده).

تر دې وروسته د غرب سياسي، فکري او پوځي زعامت فيصله وکړه چې نور بايد د مسلمانانو په خلاف د پوځي جگړو ترڅنگ فکري جگړه هم روانه کړي. او د دغې جگړې لپاره يې د غرب په کليساگانو، پوهنتونونو، سياسي او دپلوماتيکو مراکزو کې د اسلام، اسلامي فکر او اسلامي تمدن د زده کړې او څېړنې مراکز جوړ کړل. چې وروسته بيا دغه مراکز د ختيځپوهانو (مستشرقينو) او ختيځپوهنې (استشراق) يا (Orientalism) او مسيحي تبليغ (missionary) په شکلونو کې رابنکاره او پراخ شول.

دغو مراکزو په منظم ډول د اسلامي نړۍ فکري او تمدني وضعيت ته توجه وکړه، او د مسلمانانو په نويو نسلو نو کې يې فکري تأثير گذاري پيل کړه، چې وروسته بيا دغه فکري تأثير گذاري د عصري مکتبونو، پوهنتونونو، تعليمي مشاورينو، په غرب کې د مسلمانانو د بچيانو د روزلو، معاصر مطبوعاتي بهير او غرب پلور سياسي جرياناتو او گوندونو په شکل کې راڅرگنده شوه، او نتيجه يې د داسې يو نسل په شکل کې راووته چې يوازې نومونه يې د مسلمانانو دي، او نور يې د ژوند ټول سياسي، فکري، اخلاقي، ټولنيز، پوځي، اقتصادي، ذوقي او ادبي اړخونه د غربي تصوراتو او ارزښتونو پر بنسټ ولاړ دي، او ټوله توجه يې دېته ده چې څنگه اسلامي نړۍ او اسلامي امت د غرب له

غوښتنو سره سم عيارکړي، که څه هم چې پدې لاره کې د لکونو مسلمانانو د وینو بهولو ته ضرورت هم پېښ شي.

د فکري جگړې اهداف

غرب د لاندې يادو شويو اهدافو لپاره په اسلامي نړۍ کې د عسکري جگړې ترڅنګ فکري جگړه هم پيل کړې ده او په هغې باندې هر کال په بيلياردونو ډالره مصرفوي او په مليونونو کارپوهانو او متخصصين يې په دغه فکري جگړه کې د بېلابېلو فکري، فرهنگي، سياسي او تعليمي مؤسساتو له لارې په کار اچولي دي.

اول هدف- په مسلمانانو کې د غرب په مقابل کې د مقاومت

روحیه له منځه وړل:

غربيان پدې پوهېږي چې ترڅو د مسلمانانو په ذهنونو کې د حریت احساس موجود وي او د جهاد، هجرت، شهادت او قربانۍ فرهنگ يې د فکر منځپانګه تشکيلوي، نو تر هغه پورې به په روحي او معنوي لحاظ ځان د هر يرغلګر مقابلې ته تيار بولي، او پدې لاره کې به هر ډول مالي او ځاني قربانيو ته حاضرېږي.

خو که يو ځل يې دغه مفاهيم له فکر څخه د فکري جگړې د وسائلو له لارې ووېستل شي، بيا که هر څومره په مادي وسائلو او پوځي امکاناتو سمبال هم شي، د دښمن مقابلې ته نه تيارېږي. لکه چې همدا اوس همدغه روحیه د ټولو غرب ځپلو اسلامي ټولنو په ځوانانو او پوځونو کې ليدل کېږي.

د اسلام په تاريخ کې ګورو چې مسلمانان هر وخت د لږو افرادو او کمزورو پوځي وسائلو په درلودلو د زورورو دښمنانو مقابلې ته په مېړانه تيار شوي دي او د الله ﷻ په فضل يې جگړې هم ګټلي دي. او دا ځکه چې په هغه وخت کې په مسلمانانو کې په اجتماعي ډول د مقاومت روحیه ژوندۍ او معنويات يې له ايمان سرشاره او څپاند ول.

خو اوس د اسلامي هېوادونو په مليونونو پوځونه د لوړو پوځي مهارتونو او پرمختللو جنګي وساتلو له درلودلو سره سره بيا هم د دښمن په مقابل کې د درېدلو توان نه لري. او اصلاً نه غواړي چې د دښمن په مقابل کې ودرېږي. بلکې دا ورته ښه ښکاري چې د خپلو ملتونو په خلاف د يرغلګر دښمن په صف کې ودرېږي. او دا هر څه ځکه کوي چې فکري جگړې له هغوی څخه د مقاومت روحیه سلب کړي ده، او هغوی پداسې ډول روزل شوي چې بايد د اسلام د دښمنانو د اهدافو لپاره کاروکړي.

دوهم هدف- مسلمانان د اسلام په دين، تمدن او انساني

ارزښتونو شکمن کول:

صليبي غرب غواړي چې مسلمانان دې په دين، عقیده، اخلاقو، فکري ارزښتونو، ټولنيزو عادتونو او مناسباتو کې د دوی په څېر وي، او په هر څه کې دې د غربيانو تقليد وکړي. پدې کار به له يوې خوا د غربيانو په خلاف د مسلمانانو په زړونو کې کرکه او کينه ورکه شي او د هغوی د استعماري پلانونو مخالفت به نه کوي، او له بل لوري به ټوله اسلامي نړۍ د غربي مصنوعاتو لپاره په يو لوی استهلاکي او مصرفي مارکېټ بدله شي. ځکه چې د مسلمانانو د ژوند ضرورتونه به هم په هغه صورت کې د دوی د هغو په څېر وي. او دا چې مسلمانان به يې خپله نشي جوړولی، يا به يې په ښه کيفيت او ارزانه بيه بازار ته نشي عرضه کولي، نو ټول مارکېټ به د غرب د صنعت پر مخ خلاص وي. خو په اسلامي نړۍ او اسلامي امت کې اسلامي شريعت، اسلامي عقيدې او اسلامي تمدن د غرب د دغو اهدافو د تحقق مخه نيولې ده، ځکه چې مسلمانان د خپل د ژوند هرڅه بايد د خپل شريعت مطابق او د خپلې عقيدې په رڼا کې د اسلامي ژوندود او اسلامي تمدن له غوښتنو سره سم عيار کړي، چې دا کار بيا له مسلمانانو څخه يو بيل

ملت او جلا امت جوړوي، چې هر څه يې بايد له صليبي غرب څخه مختلف وي. ځکه چې اسلام خپل پيروان له کفارو سره له مشابهت څخه منع کوي، او د خپل دين په اصولو او ادابو يې ټينگ پاتې کېدلو ته تشويقوي.

ددې لپاره چې غرب د مسلمانانو او کفارو تر منځ دغه جلا والی له منځه وړي وي کونښن کوي د فکري جگړې له لارې د اسلامي امت بچيان په خپل دين، عقیده، اخلاقو، تمدن او لوړو انساني ارزښتونو شکمن کړي، او په ډول ډول منفي تبليغاتو د اسلام حقانيت او د شريعت افاديت تر پوښتنې لاندې راولي. کفارو پدې لار کې د فکري جگړې ټول وسائل لکه مکتب، پوهنتون، نصاب، فرهنگ، مېډيا، اقتصادي شرکتونه، څېړونکي، شاعران، اديبان او بالاخره هر څه په کار اچولي ترڅو مسلمانان پر خپل دين بدگومانه کړي، او د سيکولريزم، لېبراليزم، ماډرنيزم، ډيموکراسۍ او گلوبلايزيشن له لارې يې په هر څه کې د غرب د خبرې منلو ته ور واړوي.

دريم هدف- غربي ټولنو ته د ريښتني او مکمل اسلام د رسېدو

مخنيوی:

د غرب حکومتونه او نصراني کليساگانې په دې بڼه پوهېږي چې اسلام د خپل فطريت او معقوليت له امله په هره سيمه او ملت کې د منل کېدلو وړتيا لري. خو پدې شرط چې په ريښتني او مکمل ډول ور ورسېږي. د نړۍ د ډېرو هېوادونو لکه د هندوستان، بنگال، برما، تایلند، ماليزيا، اندونيزيا، فلپاين، برونای او د منځنۍ افريقا د ډېرو هېوادونو خلکو اسلام د دعوت له لارې منلی دی. هلته هېڅ فاتح لښکر ندی ورغلی چې د پوځي فتحې په نيتجه کې يې هلته اسلام خپور کړی وي، بلکې خلکو په خپله داسلام معقوليت، حقانيت او افاديت ليدلی او بيا يې منلی دی.

په صلیبي غرب کې اوس همدا وېره خپره ده چې که اسلام په ریښتني او مکمل ډول غربي ټولنو ته چې د مسیحیت له نامعقولیت او استبداد څخه سترې شوې دي ور ورسېږي نو لیرې نده چې د غرب معقول او باسواده خلک به یې چې د حق موندنې په تلاش کې دي ومني، او په یومخیز ډول به مسیحیت او مادیت پرېږدي او اسلام ته به مخ ور واړوي، چې بیا به د دغې څپې مخه نیول ورته ناممکنه وي، ځکه چې همدا اوس په غرب کې ډېر خلک د اسلام په اړه په مطالعه او څېړنو بوخت دي، او په زرگونو یې په هر کال کې مسلمانېږي.

ددې لپاره چې غریبانو اروپا او امریکا ته د ریښتني او مکمل اسلام د رسېدو مخه نیولې وي لاندې درې کارونه یې تر سره کړي دي:

الف: د غرب حکومتونه او کلیساګانې کوبښن کوي چې غربي ټولنو ته اسلام په مسخ شوي او تحریف شوي شکل کې ور معرفي کړي. اسلام ورته د تېرې زمانې داسې یو دین معرفي کړي چې له تورې، قتل، جنگ، لاس او پښو پریکونې او پرخلکو له مذهبي تسلط پرته بل څه نه پېژني. نه نظام پېژني نه پرمختګ. نه سوله پېژني او نه سوله ییز ژوند. نه تمدن پېژني او نه پرمختګ. نه انساني عواطف پېژني او نه هم د بشري ژوند فطري تقاضاوې. او د ټولنو په ژوند کې تغییر د عقل، علم، فرهنگ او ذهني قناعتونو په وسیله نه، بلکې د تورې، ټوپک او سوتې په زور راولي.

د غرب مېډیا، سیاسي او دیني قیادتونه یې په نه سترې کېدونکي ډول د اسلام په خلاف په دغه ډول زهر جنو تبلیغاتو لگیا دي، او په دې لاره کې هر کال په ملیاردونو ډالره مصرفوي ترڅو غربي ټولني د اسلام له منلو ایسارې کړي.

ب: د غرب سیاسي، فکري او دیني قیادتونه کوبښن کوي له خپل هر ډول سیاسي، اقتصادي، پوځي او نړیوال نفوذ څخه په استفادې د اسلامي نړۍ حکومتونه دېته مجبوره کړي چې په خپلو هېوادونو کې

داسې تعليمي نصابونه رائج کړي چې په هغو کې حقيقي اسلام ځای ونه لري. علماء، دعوتگران، ديني مدارس، اسلامي تنظيمونه، چاپخاني نور جهتونه چې د اسلامي دعوت لپاره کار کوي تر شديد فشار لاندې وساتې، ويې تړي، ويې وژني او يا يې دومره کمزوري او په خپل ځان مصروف کړي چې غرب ته د صحيح اسلام له رسولو عاجز پاتې شي. ټولې شتمنۍ، مادي او معنوي وسائل ورڅخه په بېلابېلو نومونو او بهانو مصادره کړي، او بالاخره يې په خپلو هېوادونو کې د فقر، ذلت او مشکلاتو ژوند ته اړ کړي، ترڅو نورو خلکو ته د دعوت توانايي له لاسه ورکړي.

همدغه وجه ده چې په اکثره اسلامي هېوادونو کې په اسلامي تنظيمونو ډول ډول بنديزونه لگول کېږي او د فعاليت مخه يې نيول کېږي. او د دې په مقابل کې عامو خلکو ته داسې څه د اسلام په نامه معرفي کېږي چې هغه يا اصلا اسلام نه وي، او يا د اسلام يو مسخ شوی شکل وي چې سليم فطرت ورڅخه نفرت کوي.

ج: غرب که له يوې خوا غربي ټولنو ته د ريښتني او مکمل اسلام د ورتگ مخه نيسي، له بلې خوا هغو ډلو، تنظيمونو او حرکتونو ته په غرب کې د فعاليت اجازه ورکوي چې يا خو اسلام په اوبستې او تحريف شوې بڼې خپروي، او په خپله هم په اسلامي ټولنو کې د منحرفو او کفري ډلو په حيث پېژندل کېږي، لکه: قاديانيان، بهايان، بايبان، منحرف صوفيان او داسې نور. او يا هم هغه ډلې دي چې صحيح اسلام خو په ناقصه او نيمگړې بڼه خلکو ته وړاندې کوي، او د اسلام اولويات، فرايض، واجبات، جهاد، ولاء او براء، اسلامي نظام، د اسلام حاکميت، د فساد مخنيوی، کافي شرعي علم، له جهادي حرکتونو سره همدردي، له جهاد او مجاهدينو سره مالي مرسته او حتی هغوی ته دعا يې هم د خپل دعوت له نصاب او فرهنگ څخه د دې لپاره

وېستلې ده چې کفار ورڅخه ناراضه نشي، او کفري هېوادونو ته يې د ورتگ له ويزو محروم نه کړي.

که دغه خلک له خپل همدغه جداو جهد سره د مجاهدينو ترڅنگ ودرېږي، او د اسلامي مبارزينو ملا وروتړي، يقيناً به مجاهدين په لسوکلونو کې اسلامي دعوت ته دومره څه وکړي چې دغه ډلې يې په يوه پېړۍ کې هم نشي کولی.

غرب ځکه دغو ډلو ته د فعاليت اجازه ورکوي چې د دوی له دعوت څخه د غرب نظام، استعماري پلانونو، کفري تمدن او نړيوال استکبار ته هېڅ صدمه نه رسېږي، او په عين وخت کې له مسلمانانو څخه په اسلامي هېوادونو کې د بالمثل مسيحي دعوت د اجازې غوښتنه هم لري. او دا وېره هم پرخپل ځای موجوده ده چې مکار غرب به له دغه ډول ساده لوحه ډلو څخه د جهاد او مجاهدينو په خلاف استفاده هم وکړي.

په مجموع کې دا هر څه د فکري جگړې د اهدافو د تحقق لپاره تر سره کېږي.

څلورم هدف- د اسلامي نړۍ لپاره جعلي او د پرديو په لاس

جوړ شوي قيادتونه رامنځته کول:

د فکري جگړې له اهدافو څخه يو هم اسلامي هېوادونه او مسلمانې ټولنې له صالحو قيادتونو څخه محرومول او پر ځای يې د جعلي، د پرديو په لاس د جوړو شويو پردي پالونکيو قيادتونو معرفي کول او نوي نسل ته هغوی د (ماډل) او نمونې په حيث وړاندې کول دي.

غربيان پدې پوهېږي چې ترڅو په اسلامي امت کې مخلص، اصیل، له الله ﷻ څخه وېرېدونکي او له خپل امت سره وفادار قيادتونه موجود وي، نو ترهغه پورې به په اسلامي نړۍ کې د غرب ارمانونه نه ترسره کېږي، او له همدې امله غرب پرله پسې هڅه کوي ترڅو د مسلمانانو

مخلص قيادتونه يا شهيدان کړي، او يا يې بنديان، تبعيد او بدنامه کړي. د غربيانو ملگري د هغوی په خلاف ډول ډول توطيې او دسيسې جوړوي ترڅو يې په ټولنه کې تاثير له منځه يوسي. کله توروته ورپورې کوي، کله يې اتباع او ملگري انشعابونو او انشقاقونو ته تشويقوي، کله يې د بې لارې کولو هڅې کوي، او کله يې هم جوړجاړي او مصالحت ته وربولي.

خو د مخلصو قيادتونو پر ځای بيا په ټولنه کې هغو اشخاصو او جبهتونو ته رشد ورکوي او تر شايې درېږي چې د غرب پر لاره ځي او غواړي مسلمانې ټولنې هم د غرب پر لاره روانې کړي. غرب دغه ډول غرب پلوروي قيادتونو ته په لاندې ډگرونو کې امکانيات برابروي، رشد ورکوي او په خپله ميډيا کې يې ځلوي:

اول - ديني ډگر: په ديني ډگر کې مخلص علماء، دعوتگران او اجتماعي مصلحين له منځه وړي، او يا يې تاثير محدودوي او د فعاليت ساحه يې ورتنگوي. خو په مقابل کې يې هغه علماء، مفتيان، خطيبان، درباري ملايان او پيران چې د غرب د اهدافو لپاره کارکوي، ډيموکراسي د ژوند لپاره د نظام په حيث مني، او سيکولريزم د ژوند د بڼې او عقېدې په حيث قبلوي رامنځته کوي، دولتي وظائف ورکوي، د وينا او تاثير لپاره رسنۍ په اختيار کې ورکوي، ترڅو د حقيقي اسلام پر ځای چې الله ﷻ يې غواړي خلکو ته هغه مسخ شوي، بې تاثيره، بې حکومته او بې نظامه اسلام ورمعرفي کړي چې امريکا يې غواړي.

دوهم - سياسي ډگر: په سياسي ډگر کې د مؤمنو سياسي قيادتونو چې د الله ﷻ د مخلوق لپاره د الله ﷻ د نظام پلي کېدل غواړي مخه نيول کېږي، او پر ځای يې ځان، درواغجن، ډران، خرڅ شوي، معامله گر او منافق قيادتونه قدرت ته رسول کېږي، ترڅو د دوی له لارې د

اسلامي نظام د نفاذ مخه ونيول شي، او مسلمان ملتونه د تل لپاره د غرب په سياسي غلامۍ کې پاتې شي.

دریم - پوځي ډگر: په پوځي ډگر کې هم غرب هغه پوځي مشران رامنځته کوي چې ذهن او فکر يې دوی د اسلام په خلاف ورجوړ کړي وي، او بيا وروسته د همدغو مسلطو پوځيانو په لاس اسلامي حرکتونه او د اسلامي فکر لرونکي له منځه وړي.

څلورم - فکري ډگر: په فکري ډگر کې هم غرب په اسلامي نړۍ کې د هغو اشخاصو او جهتونو تر شا درېږي چې د غربي ډيموکراسۍ، لېبراليزم، سيکولريزم، هيومنيزم او نورو نا اسلامي نظرياتو او افکارو د خپرولو لپاره کار کوي. غرب دغه خلک تمويلوي، سياسي احزاب ورته جوړوي او قدرت ته يې رسوي او د دوی په وسيله په مسلمانو ټولنو کې د مسلمانو مفکرينو مخه نيسي.

پنځم - اجتماعي ډگر: په اجتماعي او د ځوانانو په ډگر کې هم غرب هڅه کوي د ټولني هغه لا ابالي، لنډغر، لويديلي او بې معنويته اشخاص لکه ډمان، سندرغاړي، نخاگر، کرکتيان او د فلمونو ممثلين ټولني او ځوانانو ته د نمونې او ماډل په حيث وړاندې کړي، د هغوی حيثيت په ټولنه کې دومره اوچت کړي چې نور خلک يې تقليد وکوي او پر لاره يې روان شي.

همدا ډول غرب هغو شکمنو، بې هويته او دخيلو اشخاصو ته چې غرب ته کار کوي د اجتماعي خدماتو د ترسره کولو مؤسسې ورجوړوي، او د غرب لويې مؤسسې فنډونه او وسائل په اختيار کې ورکوي، ترڅو په مسلمانو ټولنو کې د خير پالونکيو او اجتماعي شخصيتونو په حيث تبارز وکړي. خو د دوی په مقابل کې د ټولو اسلامي مؤسساتو د فعاليت مخه نيول کېږي او کارکوونکي يې تر ډول ډول فشارونو او بنديزونو لاندې نيول کېږي.

دا هر څه ددې لپاره ترسره کېږي ترڅو په ټولنه کې د اصیلو او مخلصو قیادتونو مخه ونیول شي، او پر ځای یې جعلی او د پردیو په لاس جوړ شوي شخصیتونه قیادت ته ورسېږي، چې دغه خلک بیا په اسلامي ټولنو کې د غرب د اهدافو لپاره کار او حاکمیت ته د اسلام د رسېدو مخنیوی وکړي، چې همدا د غرب له لویو اهدافو څخه دي.

د فکري جگړې خطر

د غرب فکري جگړه د غرب تر عسکري جگړې ډېره خطرناکه ده. ځکه چې غریبانو په خپلو عسکري استعماري جگړو کې یوازې د مسلمانانو زیرمې غلا کولې، کورونه یې ور وړانول او خلک یې وژل، چې دې هر څه به د مسلمانانو په زړونو کې د دوی په خلاف کرکه نوره هم زیاتوله، او په خپل اسلام به نور هم ټینګېدل، او د مقاومت لپاره به تیارېدل که څه هم چې جگړه به په پېړیو پېړیو اوږده شوه.

خو د فکري جگړې خطر پدې کې دی چې دغې جگړې مسلمانان د غرب په زهرجن فرهنگ ولړل، په مسلمانانو کې یې الحادي نظریات، بې دینه فرهنگ او لوېدلي اخلاق خپاره کړل. نوی نسل یې له اسلامي مفاهیمو سره داسې نا آشنا کړ چې د اسلام شریعت، عقائد، تاریخ، تمدن او هر څه ورته پردي بنکاري، او په هرڅه کې د غرب په فلسفه او معیارونو باندې باور لري او تقلید یې کوي.

فکري جگړې د دغه نسل وجدان او ضمیر ته داسې ماتې ورکړې ده چې اوس د غرب هر څه ورته حق او صحیح بنکاري، او د هغه خپلول ترقي او تمدن گڼي. خو هرڅه چې د غرب خلاف دي هغه ته ارتجاع، حماقت او بیرته پاتې والی وايي.

غرب د فکري جگړې په نتیجه کې په اسلامي هېوادونو کې داسې یو نسل رامنځته کړ، او حکومتونه او د چارو واگي یې وروسپارل چې د غرب د استعمار بڼه ځای ناستي ثابت شول. د دغه نسل افکار،

نظريات، د ژوند اخلاقي، اجتماعي، سياسي او اقتصادي فلسفه يې له مستعمرينو څخه هېڅ فرق نه لري، او دغه خلك د مسلمانو پرگنو په څپلو او تعذيبولو كې تر مستعمرينو هم ډېر سخت زړي دي.

په فکري جگړه كې د مسلمانو هېوادونو دې ماتې خوړلي نسل اسلام او مسلمانې نړۍ ته دومره تاوان ورورساوه چې د چنگيز تر غميزې وروسته هېڅكله هم ورته په دې پيمانه نه و رسېدلی. دې ماتې خوړلي نسل د مسلمانانو د ژوند ټول معيارونه پردي كړي چې د دې موضوع نور تفصيل يې د همدې كتاب په (پردي معيارونه) فصل كې ليكل شوی دی.

د فکري او عسکري جگړې ترمنځ توپيرونه

د فکري او عسکري جگړې تر منځ څو مهم توپيرونه موجود دي چې هغو ته په پام سره سړي ته د فکري جگړې اهميت او خطرناکتوب ورمعلومېږي، چې څو مهم توپيرونه يې په لاندې ډول دي :

۱ - عسکري جگړه ښکاره، خو فکري جگړه پټه روانه وي:

پر هر هېواد يا ولس باندي چې بل هېواد يا ولس عسکري يرغل وکړي نو د تر يرغل لاندې راغلي هېواد او ولس ټول خلك ورباندي خبرېږي او په يو نه يو ډول د يرغلگرو مقابلې ته ځان تياروي. ځکه چې د عسکري جگړې غږ په ټول هېواد كې خپرېږي، په ځوانانو، زړو، نارينه و، ښځو او دولتي او ولسي خلكو كې د دفاع او مقاومت حس راويښېږي چې خلك په هغه صورت كې يا جنگ كوي او يا دنجات په مقصد د جنگ له سيمې ځان يوې بلې د امن سيمې ته رسوي.

خو فکري جگړه د عسکري جگړې په خلاف دومره مخفي روانه وي چې د ولس ډېر لږ خلك يې احساسوي او په خطرباندي يې پوهېږي. ځکه چې فکري جگړه د تخريب، توپ، تانگ او بم په شکل كې نه وي روانه، بلکې د مكتب، تعليمي نصاب، فرهنگ، ادبياتو، سياسي

تشکلاتو، اقتصادي فعاليتونو، سپورټ، موډ او فيشن په شکلونو کې روانه وي.

عام خلک تر هغه د دې جگړې په جريان نه پوهېږي چې تر څو يې خطرناکو عواقبو او آثارو د هېواد او ولس د خلکو د ژوند مسير وربدل کړي نه وي. همدغه وجه ده چې په مسلمانو ولسونو کې ډېر لږ خلک د فکري جگړې احساس کوي او مقاومت ته يې پورته کېږي. دغه لږ خلک که هر څومره خلکو ته چيغې ووهي چې هېواد او ولس له يوه نامرئې توپان سره مخ کېدونکي دي، خلک يې تر هغه وخته په وينا باور نه کوي چې ترڅو توپان ټول په مخه کړي نه وي.

له همدې امله غرب هم په اسلامي هېوادونو کې د عسکري جگړې پر ځای فکري جگړې ته ترجيح ورکوي. ځکه چې پدې جگړه کې يې څوک مقاومت ته نه راپورته کېږي.

۲ - په عسکري جگړه کې مقابل لوري هم عسکري وي، خو په

فکري جگړه کې مقابل لوري بې دفاع ولسي خلک وي:

عسکري جگړه د داسې دوو طرفو تر منځ پېښېږي چې دواړه مسلح وي. که يو يې د بريدتوان لري نو بل يې د دفاع توان لري. که يو طرف ټانک لري، بل طرف يې ماین لري. که يو طرف طياره لري، بل طرف راکټ لري. که يو طرف يرغل کوي، بل طرف ورته کمين نيسي. دواړه طرفونه له جنګي مهارتونو څخه برخمن وي.

خو په فکري جگړه کې بيا د ولس عام، بې دفاع او بې وسائلو خلک هدف گرځول کېږي، د مثال په ډول: په فکري جگړه کې يو لوری مکتب، نصاب، معلم، پوهنتون او مادي امکانيات لري، خو بل طرف د ولس عام وګړي دي چې له يادو وسائلو هېڅ هم نه لري، او پرته لدې چې په خپله ورتسليم شي او هم خپل اولادونه ورتسليم کړي بله هېڅ چاره نه لري.

همدا ډول يو طرف راډيو، تلويزيون، اخبار، مجله، سينما، تياتر، د فلم جوړولو کمپنۍ او د رسنيو ماهرين او متخصصين لري، خو مقابل طرف چې عام ولس دی له دغه ډول وسائلو هېڅ نه لري، او پرته له دې چې د دښمن پيغام واوري او ورڅخه متاثر شي د مقابلي لپاره يې هېڅ نشي کولي.

په دغه نابرابره فکري جگړه کې يوې خواته ماهر، مکار، ژبور او د خلکو په عمومي سايکالوژۍ (نفسياتو) پوه يرغلگر دي، او بلې خوا ته بېسواده، غريب، ناتوانه، ماشومان، بنځينه، تنکي ځوانان او پيغلې دي چې ډېر ژر او په آسانه له تبليغاتو څخه متاثره کېږي. ځکه چې هغوی د دښمن د پروگرامونو، تبليغاتو، او نشراتو د پيغام تحليل او ارزونه نشي کولي.

له همدې امله غرب دغه سنگر بڼه په قوت سره د داسې چا په مقابل کې اشغال کړی چې هغه اصلاً له خپل ځان، خپلې عقيدې، خپل فکر او فرهنگ څخه په دفاع قادر نه دي.

۳- عسکري جگړه زمکه اشغالي، خو فکري جگړه عقل، فکر

او فرهنگ اشغالي:

په عسکري جگړه کې دښمن ديوه هېواد زمکه اشغالي چې ازادول يې ورڅخه په آسانه ممکن دي، د اسلامي نړۍ ډېر هېوادونه د غربيانو لخوا اشغال شوي ول، خو اوس په ظاهري ډول د هغوی له تسلط څخه آزاد دي. همدا ډول افغانستان له انگرېزانو څخه آزاد شو، وروسته روسانو اشغال کړ، چې له هغوی څخه هم آزاد شو. اوس امریکايانو نيولی چې له هغوی څخه يې هم ډېرې سيمې آزادې شوې دي.

خو په فکري جگړه کې دښمن هڅه کوي د مسلمانانو فکر، عقل، عقیده او فرهنگ اشغال کړي. او کله چې د چا فکر، عقل عقیده اشغال شي، هغه بيا هېڅکله د خاورې د آزادۍ فکر نه کوي، هغه بيا

دښمن ته دوست، تخریب ته یې تعمیر، غلامی ته یې آزادي او ذلت ته عزت او سرلورې وايي.

غربي استعمار په تېرو دوو سوو کلونوکې وکولی شول چې په اسلامي نړۍ کې د ډېرو خلکو او په خاص ډول د حاکمې طبقې ذهن او عقل اشغال کړي، هغوی یې په غربي فکر، عقیدې او غربي مادي فرهنگ وروزل، او پدې یې قانع کړل چې د اسلام تر حاکمیته ورته د کفر حاکمیت او د کفري قوانینو تنفیذ غوره دی. له همدې امله په هغو اسلامي هېوادونو کې چې د غرب روزل شوي شاگردان یې اداره کوي تر آزادي وروسته هم هېڅکله د اسلام نظام نافذ نه شو. دغه خلک نه یوازې دا چې د اسلام نظام نه نافذوي، بلکې د اسلام د نظام د نافذولو مطالبه هم د دوی په قاموس کې جرم ګڼل کېږي. هر څوک چې د اسلام د نظام د نافذېدلو مطالبه کوي هغه وژل کېږي، تړل کېږي او یا یې پر دعوت او فعالیت بندیزونه لګول کېږي. او دا ټول د داسې چا له لاسه کېږي چې ځانونو ته مسلمانان هم وايي، او نومونه یې هم د مسلمانانو دي، خو فکرونه یې د دښمن لخوا اشغال شوي دي.

د نیول شوې خاورې آزادول آسانه دي، خو د پردیو لخوا د اشغال شوو فکرونو او عقولونو آزادول ډېر گران کار دی. مونږ افغانانو کمونستانو ته پوځي ماتې ورکړه، خو د گوتو په شمېر یو څو کمونستان مو له کمونیزم څخه علني توبې وېستلو ته تیار نه کړای شول. هماغه کمونستان چې پرون د یو ډول اروپایي الحادي نظریاتو منونکي ول، نن د بل ډول اروپایي الحادي نظریاتو منونکي دي، له همدې امله غرب هڅه کوي چې د مسلمانانو د خاورې پر ځای د هغوی فکر اشغال کړي. ځکه چې د فکرونو اشغال له یوې خوا بې خطرې دی، او له بلې خوا یې نتائج هم سل فیصده د دښمن په گټه راوځي، او د ډېرې مودې لپاره پر اسلامي نړۍ د غرب د سیاسي او فکري تسلط تضمین ورکوي.

۴ - عسکري جگړه جنګي وسائل او ودانۍ له منځه وړي، خو

فکري جگړه ايمان، عقیده، عزم او اراده له منځه وړي :

په عسکري جگړه کې دښمن کوبښن کوي چې د مسلمانانو جنګي وسائل، پوځيان، پوځي او دولتي ودانۍ بمبارد کړي، په توپونو يې وولي او يايې وسوځوي، ترڅو پوځي قوت له دفاع او حرکت څخه وغورځوي.

جنګي وسائل که هر څومره تخریب شي يا له منځه لاړ شي، خو چې د مسلمانو پوځيانو په زړونو کې د جگړې او دفاع اراده، د الله تعالی ﷻ په نصرت باندې ايمان او د بري معنوي وسائل لکه ټينګ ايمان، تقوي، د مسؤليت احساس، د امير اطاعت او د وحدت احساس موجود وي، نو که پوځي وسائل يې هر څومره هم لږ يا کمزوري وي، بيا هم دښمن ته نه تسلیمېږي، د ناتوانۍ په صورت کې بنايې تېښتې ته په تسليمېدلو ترجیح ورکړي، ترڅو د سبا ورځې لپاره بيا ځان جگړې ته تيار کړي، خو دښمن ته وسله په زمکه نه ږدي.

خو په فکري جگړه کې د مقاومت معنوي عوامل لکه ايمان، عقیده، عزم او د مقاومت اراده له منځه وړل کېږي. په هغو مسلمانو هېوادونو کې چې خلکو يې په فکري جگړه کې ماتې خوړلې ده د کافي جنګي وسائلو او حتی د(اتوم بم) له درلودلو سره سره بيا هم دښمن په مقابل کې د درېدلو توان نه لري، او د جگړې تر شروع کېدلو دمخه يې د اسلام دښمنانو ته د تسلیمېدلو اعلان کړی وي. نه يوازې دا چې دښمن په مقابل کې مقاومت نشي کولی، بلکې په ډېرې بې شرمۍ د خپل دين او ملت په خلاف د دښمن په صف کې درېږي او هغه څه کوي چې دښمن يې ورڅخه غواړي.

په فکري جگړې کې د ماتې په صورت کې ډېرې وسلې، جنګي مهارتونه، کافي شمېر پوځونه، ښه ډېر مادي وسائل قوي اقتصاد تر

هغه وخته د کافر دښمن په مقابل کې د ثبات، دفاع او مقاومت عوامل نشي کېدی ترڅو چې د جنګیالیو په زړونو کې ایمان، له الله ﷻ وپره، د اسلام پر حقانیت باور، او له کفر څخه کرکه او نفرت وجود ونه لري. د دې لپاره چې د مسلمانانو پوځونه د نصرت له معنوي عواملو څخه بې برخې وي غرب په ټولو اسلامي هېوادونو کې هڅه کوي چې د مسلمانانو پوځونه، دفاعي او امنیتي قواوې او استخبارات په مکمل ډول له دین، عقیدې او اسلامي روحيې څخه محروم وروزي. د دغې بې دينې روزنې نتیجه دا ده چې نن تقریباً د ټولې اسلامي نړۍ د هېوادونو پوځونه د صلیب تر بیرغ لاندې د اسلام او خپلو ملتونو په خلاف په جگړو اخته دي. او دا ځکه چې فکري جگړې يې ایمان، عقیده او اسلامي احساس له منځه وړي دی.

۵- د عسکري جگړې د وړاني بیاودانول لږ وخت غواړي، خو

د فکري جگړې د وړاني بیا و دانول پېړۍ غواړي :

که په عسکري جگړه کې ښارونه، کلي، پلونه، سړکونه او نور عامه تاسیسات وړان شي، کېدی شي هغه د لسو پنځه لسو کلونو په اوږدو کې تر هغو پخوانیو هم ښه جوړ شي، ځکه چې ورځ په ورځ د انسانانو صنعتي تجربه او ټکنالوژي ترقي کوي، او د ودانولو نوي نوي وسائل او مواد ایجادېږي. وړان ښارونه ښايې تر پخوانیو په ښه نقشه او ډیزاین جوړ شي. وړان پلونه، سړکونه، مکتبونه، پوهنتونونه، شفاخاني، باغونه، ویالې او نهرونه ښايې د نویو معلوماتو او عصري تعمیراتي تجربو او مېتودونو په کارولو تر پخوانیو هم په ښه کیفیت جوړ شي.

خو هغه فکرونه، عقیدې او اخلاق چې د فکري جگړې په ترڅ کې وړان شوي وي، د هغو جوړول، اصلاح کول، بېرته د حق معیارونو ته راگرځول خورا ډېر وخت، ډېرو پروګرامونو، ډېرو نشراتو، صابرو او

ماهرو د عودت‌گرانو، استاذانو، مصلحينو، د تعليم او تربیې هر اړخيزو اصلاح شویو نصابونو او د ډېرو پیسو مصرف ته ضرورت لري. او دغه کار په زماني لحاظ هم ډېر اوږده وخت او مسلسلو هڅو ته ضرورت لري.

ډېر اسلامي هېوادونه له انگریزانو آزاد شول، خو له (انگریزیت) څخه لاد لسگونو کلونو په تېرېدلو هم نه دي خلاص شوي. ډېر هېوادونه له فرانسې څخه خلاص شول، خو د خلکو افکار، نظریات، نظام او د ژوند ټول اړخونه یې د نیمې پېړۍ له تېرېدو وروسته هم له (فرانسویت) څخه ندي خلاص شوي.

همدا ډول ډېر اسلامي هېوادونه له روسیې څخه خلاص شول، خو په خلکو او نظام کې یې لا تر اوسه هم اسلام ندی راغلی، او هر څه یې په هماغه روسي نظام او د کمونیزم په الحاد وېلي فلسفه باندې چلېږي، او په نږدې راتلونکي کې دا تصور هم نشي کیدلې چې دغه هېوادونه دي په رښتیا د حقیقی اسلام غېږې ته راوگرځي، او کېدای شي سلگونه کلونه وغواړي چې په دغو هېوادونو کې دې اسلام حاکم شي، او یا یې د خلکو الحاد وېلي فکرونه بېرته په اسلامي مفاهیمو روښانه شي. دا هر څه په دې دلالت کوي چې د فکري جگړې تخریب د عسکري جگړې تر تخریبه ډېر دوامدار او خطرناک وي. د فکري جگړې او عسکري جگړې تر منځ نور ډېر توپيرونه هم شته، خو د دې لپاره چې بحث ډېر اوږد نشي د همدغو څو مثالونو په یادولو اکتفا کوو.

فکري جگړه د علامه اقبال له نظره

د مسلمانانو او د غرب تر منځ د فکري جگړې په هکله د علامه محمد اقبال لاهوري فکر او نظر ځکه د اعتبار وړ دی چې نوموړی د دغې جگړې له میدان څخه راغلی دی. هغه د دغې جگړې اور او ټول پړاونه لیدلي، او هم یې د دغې جگړې د مقابل لوري له جنگیالیو سره شپې

او ورځې تېرې کړې دي، او د هغوی له مقاصدو خبرشوی دی. هغه د دغې جگړې د پلان جوړوونکو په نیتونو او ارادو هلته په غرب کې خبرشوی، او بیا یې په خپلو اشعارو او نظریاتو کې خپل امت ته د دغې جگړې د خطرونو خبرداری ورکړي دی.

اقبال په خپل وطن کې له غربي مستشرقینو زده کړه کړې، د هغوی نظریات یې معلوم کړي، وروسته بیا غرب ته تللی، په اروپا کې یې د غرب له فکري رهبرانو او فیلسوفانو سره وخت تېرکړی، او د هغوی نظریات یې د اسلام په رڼا کې څېړلي دي. هغه له غرب څخه ډېر څه زده کړي، خو د غرب په دام کې ښکېل شوی ندی. هغه د ده په خپله وینا لکه ابراهیم علیه السلام د وخت د نمرود له اوره (د غرب د کافر تمدن له فکري تاثیراتو) سلامت راوتلی، لکه چې وايي:

طلسم عصر حاضر را شکستم   ربودم دانه و دامش گسستم
خدا داند که مانند براهیم   به نار او چه بی پروا نشستم

اقبال له دغې فکري جگړې یوازې روغ راوتلی، خو نور خلک یې ډېر ولیدل چې څنگه د دغې جگړې قرباني شول، هغه وايي:

ما همه افسونی تهذیب غرب   کشته افرنگیان بی حرب و ضرب

اقبال د دغې جگړې قربانیانو ته چې په غرب مین دي، په هر څه کې د غرب تقلید کوي او پر لاره یې ځي، بېرته خپل ځان ته دراگرځېدلو توصیه کوي او د (خودی) درس ورکوي، هغوی ته وايي چې تاسې غرب په حقیقي شکل نه دی پېژندلی، یوازې د هغه له (ځم) څخه د څو جامونو په څښلو له ځانه بیخوده شوي یاست، لکه چې وايي:

بیا اقبال جامی از خمستان خودی درکش
تو از میخانه مغرب زخود بیگانه می آیی

وروسته هغه د غرب له رېښتني شکله پرده پورته کوي او غولېدلیو مسلمانانو ته د غرب د فلسفې حقائق ورنښکاره کوي :

یورپ از شمشیر خود بسمل فتاد	زیرگردون رسم لادینی نهاد
گرگی اندر پوستین بره ئی	هر زمان اندر کمین بره ئی
مشکلات حضرت انسان ازوست	آدمیت را غم پنهان ازوست
درنگاهش آدمی آب و گل است	کاروان زندگی بی منزل است
علم اشیا خاک مارا کیمیاست	آه! در افرنگ تأثیرش جداست

هغه پدې هکله چې څنگه غرب په خپله ملګرتیا کې له جبرائیل صفته نیک انسان څخه هم ابلیس جوړوي، او څنگه له علم څخه د انسانیت د تباهی وسله تیاروي وايي:

علم ازو رسواست اندر شهرو دشت	جبرئیل از صحبتش ابلیس گشت
دانش افرنگیان تیغ بدوش	در هلاک نوع انسان سخت کوش
آه! از افرنگ و از آیین او	آه! از اندیشه لادین او

اقبال په غرب تېرولو د فکري جگړې قربانیانو ته د غرب د بشر دوستۍ او حقوق پیژندنې په هلکه وايي:

شرع یورپ بی نزاع قیل وقال	بره را کردست بررگان حلال
کشتن بی حرب و ضرب آیین او	مرگها از گردش ماشین او

اقبال نه یوازې دا چې خلکو ته د غرب حقیقت برېښوي، بلکې د غرب په فکري دام کې د لوېدلو مسلمانانو او د غرب د فکري جگړې د قربانیانو هغه تصویر هم وړاندې کوي چې څنگه غربي ډوله تعلیم غیرتي مسلمانان د غرب په نانځکو بدل کړل، او د اسلام هر څه یې ورڅخه واخیستل، هغه وايي :

حکمت ارباب دین کردم بیان
 حکمت ارباب کین مکر است و فن
 حکمتی از بند دین آزاده یی
 مکتب از تدبیر او گیرد نظام
 شیخ ملت با حدیث دلنشین
 وای قومی کشته تدبیر غیر
 میشود در علم و فن صاحب نظر
 از حیا بیگانه پیران کهن
 در دل شان آروزها بی ثبات
 دختران او به زلف خود اسیر
 ملتی خاکستر او بی شرر
 هر زمن اندر تلاش سازوبرگ
 منعمان او بخیل و عیش دوست
 قوت فرمانروا معبود او
 از حد امروز خود بیرون نجست
 از نیاکان دفتری اندر بغل
 دین او عهد وفا بستن به غیر

حکمت ارباب کین را هم بدان
 مکر و فن؟ تخریب جان تعمیر تن
 از مقام شوق دور افتاده یی
 تا به کام خواجه اندیشد غلام
 بر مراد او کند تجدید دین
 کار او تخریب خود تعمیر غیر
 از وجود خود نگردد باخبر
 نوجوانان چون زنان مشغول تن
 مرده زاینند از بطون امهات
 شوخ چشم و خود نما و خورده گیر
 صبح او از شام او تاریک تر
 کار او فکر معاش و ترس مرگ
 غافل از مغزند و اندر بند پوست
 در زوال دین و ایمان سود او
 روز گارش نقش یک فردا نه بست
 الامان از گفته های بی عمل
 یعنی از خشت حرم تعمیر دیر

حکیم او فیلسوف اقبال وروسته د انگریزی ډوله تعلیم او مکتب له
 منفي تأثیره شکایت کوي او د دغه مکتب روشن فکره خو تاریک
 ضمیره بچیان دا ډول را معرفي کوي:

در عجم گردیدم هم در عرب
 این مسلمان زاده روشن دماغ
 در جوانی نرم و نازک چون حریر
 این غلام ابن غلام ابن غلام

مصطفی نایاب ارزان بولهب
 ظلمت آباد ضمیرش بی چراغ
 آرزو درسینه او زود میر
 حریت اندیشه او را حرام

مکتب ازوی جذبه دین درر بود   از وجودش این قدر دانم که بود
این زخود بیگانه این مست فرنگ   نان جو میخواهد از دست فرنگ
از فرنگی میخرد لات و منات   مؤمن و اندیشه او سومنات
دین و دانش را غلام ارزان دهد   تا بدن را زنده دارد جان دهد
گرچه بر لبهای او نام خداست   قبله او طاقت فرمانرواست
د غرب د مادي فلسفې په زهرو خبر او د واقعي تجربې خاوند اقبال
مسلمانانو ته د غرب د فکر د خپلولو له خطر څه خبردرای ورکوي او
ورته وايي چې هرڅوک چې يو ځل د غرب د فکر په زهرو زهرجن شو
هغه بيا د مسلمانانو د کار نه پاتې کېږي.

هوشمندی از حُم او می نخورد   هر که خورد اندر همین میخانه مرد
ځینې غرب ځپلي خلک چې اصلاً د علم او رواج ترمنځ فرق نشي کولی
او گومان کوي چې که چېرې دوی هم د غریبانو رواجونه خپل کړي،
خپل شکل، مظهر، لباس او فیشن د هغوی په څېر جوړ کړي، نو دوی
به هم د غریبانو په څېر په علم او فن کې پرمخ ولاړ شي، او شرق به هم
د غرب په څېر د مادي پرمختگونو لوړو پوړنو ته ورسوي، اقبال د دغه
خام خیال او ځان غولونې په هکله د غرب مینانو ته وایي :

شرق را از خود برد تقلید غرب   باید این اقوام را تنقید غرب
قوت مغرب نه از چنگ و رباب   نی زرقص دختران بی حجاب
نی زسحر ساحران لاله روست   نی زعریان ساق نی از قطع پوست
محکمی او را نه از لادینی است   نی فروغش از خط لاتینی است
قوت افرنگ از علم و فن است   از همین آتش چراغش روشن است
حکمت از قطع و برید جامه نیست   مانع علم و هنر عمامه نیست
علم و فن را ای جوان شوخ و شنگ   مغز می باید نه ملبوس فرنگ
اندرین ره جز نگه مطلوب نیست   این کله یا آن کله مطلوب نیست
فکر چالاکي اگر داری بس است   طبع دراکي اگر داری بس است

اقبال په پای کې د اسلامي امت بچيانو ته توصيه کوي او ورته وايي چې نه د غرب گوهر د خپلولو دی، او نه يې مېنک د بويولو دي، ځکه چې گوهر يې صاف نه دی، او مېنک يې د هوسۍ له (نافې) څخه نه، بلکې د سپي نه (نو) څخه راوتلي دي، هغه وايي:

گوهرش تفدار و در لعش رگ است   مشک اين سودا گراز ناف سگ است

خو د غرب سيکولر (بې دينه) غلامان بيا هم د اسلامي نړۍ ځوانانو ته د غريبانو د پيروي توصيې کوي، او د غرب فرهنگ ورته د لوړ انساني فرهنگ په حيث ورمعرفي کوي.

د فکري جگړې مخنيوی

د پوځي جگړې مخنيوی کله په پوځي غلبې او کله هم په صلحې او متارکې سره کېږي. خو فکري جگړه بيا هغه جگړه ده چې په هېڅ صورت نه صلحه او منځگړتوب مني، او نه ورکې د صلحې لپاره ځای شته. فکري جگړه يوازې د فکري غلبې په صورت کې درېږي او بس. او ترڅو چې يو طرف پر بل طرف پدې جگړه کې په مکمل ډول غالب شوی نه وي، تر هغه به دغه جگړه روانه وي.

په فکري جگړه کې نه اسلام صلح او منځگړتوب مني، او نه هم کفر. په هغه وخت چې رسول الله ﷺ د الله تعالی په امر په مکه مکرمه کې د شرک او کفر په خلاف په يوازې ځان فکري جگړه پيل کړې وه، د مکې کفار په دغې جگړې کې له رسول الله ﷺ څخه ډېر تنگ شول. مشران يې د رسول الله ﷺ تره ابوطالب ته راغلل ترڅو د دوی او د رسول الله ﷺ تر منځ منځگړتوب وکړي او رسول الله ﷺ د دوی د شرکي افکارو او نظرياتو په خلاف له مبارزې څخه ايسار کړي. ابوطالب هم په ډېرې مهربانۍ د کفارو د مشرانو دغه غوښتنه رسول الله ﷺ ته وړاندې کړه. رسول الله ﷺ چې د دغې فکري جگړې د توقف له خطرناکو عواقبو ښه

خبروو، نو ځکه يې خپل تره ته يې داسې و فرمايل: (والله ياعم لو وضعوا الشمس في يميني والقمر في يساري على أن أترك هذا الأمر ما فعلت حتى يُظهِره الله أو أهلك دونه). (قسم مې دې په الله وي ای تره! که کافران لمر زما په بني لاس او سپوږمۍ زما په کين لاس کې راته کېږدي د دې لپاره چې زه دا کار پرېږدم، تر هغه به يې پرې نږدم چې يا يې الله ﷻ پر کفر غالب کړي، او يا زه په دې لاره کې ومرم).

که د رسول الله ﷺ دغه دريځ ته وگورو نو وينو چې هغه مبارک پداسې وخت کې د خپلې فکري مبارزې د دوام قسم يادوي چې دی مبارک په ميدان کې يوازې ولاړ دی، او حتی چې تره يې هم د ده ترڅنگ نه درېږي، خو بيا هم هغه مبارک فرمايې: چې که کافران ناممکن شرطونه چې د لمر او د سپوږمۍ په لاسونو کې ورته ايښودل دي هم ورته ممکن کړي، نو بيا به هم د دوی له فکري دښمنۍ څخه لاس نه اخلي. دا پدی دلالت کوي چې په اسلام کې د کفر په خلاف په فکري جگړې او دښمنۍ کې (سوله) او (منځگړتوب) ځای نه لري. په عسکري جگړه کې رسول الله ﷺ صلحه کړې ده، خو په فکري جگړه کې يې هېڅکله نه ده کړې.

همدغه ډول کفار هم تر هغه د مسلمانانو له دښمنۍ څخه لاس نه اخلي ترڅو يې چې مسلمانان له خپل دين، فکر او ملت څخه چې اسلام دی ويستلي نه وي. الله فرمايي: ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ

تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ البقرة: ۱۲۰

ترجمه: (هېڅکله به يهود او نصاری له تا څخه خوښ او راضي نشي تر هغه چې ددوی دملت (دين) پيروي ونه کړي).

همدارنگه الله فرمايي: ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقِنُّونَكُمْ حَتَّىٰ يَرْدُوكُمْ عَن

دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا﴾ البقرة: ۲۱۷

ترجمه: (هيشه به وي دوى (كافران) چې جگړه به كوي له تاسې سره تر هغې چې تاسې له خپل دين څخه مرتد كړي، كه دوى په دې كار وتوانېږي).

په پورتنيو دواړو آيتونو كې په صراحت سره معلومېږي چې كفار به تر هغه وخته د مسلمانانو په خلاف په جگړه كې وي، چې ترڅو يې د مسلمانانو دين، فكر او نظريات نه وي وربدل كړي. يعنې د دوى عسكري جگړې به هم د فكر لپاره وي. اصلي جگړه به فكري وي، خو كېدای شي چې عسكري جگړې هم د دغې فكري جگړې لپاره د وسائلو په حيث استعمال شي.

دا چې فكري جگړه په هېڅ صورت (سوله) او (منځگړتوب) نه مني، نو د دغې جگړې مقابله او مخنيوى به څنگه او په څه شكل كوو؟ او بيا په خاص ډول مونږ افغانان به يې د خپل ديني، فكري، سياسي، علمي او اجتماعي وضعيت په پام كې نيولو سره څنگه كوو؟ پدې هكله يوه طرحه د اسلامي فكر او نظر د خاوندانو په خدمت كې په لاندې څو تدبيرونو كې وړاندې كووم:

اول تدبير - د حكومت د چارو واگي تر لاسه كول:

په اسلامي نړۍ كې د ننه او له هغې څخه د باندې چې د مسلمانانو په خلاف د فكري جگړې تر شا چې څوك ولاړ دي هغوى ټول نظامونه او حكومتونه دي. او كوم وسائل چې پدغه جگړه كې په كار اچول كېږي لكه مکتبونه، پوهنتونونه، څېړنيزمراکز، راډيوگانې، تلويزونونه، وزارتونه، قوانين، سياسي او پوځي فشارونه، په ملياردونو ډالر په مليونونو روزل شوي متخصصين او ماهر كارکوونکي او نور وسائل

چې تقريباً ټول يې د هغو حکومتونو په واک کې دي چې د اسلام او مسلمانانو په خلاف يې دغه خطرناکه فکري جگړه پيل کړې ده او پر مخ يې بيايي.

په اسلامي هېوادونو بيا په خاص ډول په افغانستان کې د دغو وسائلو مقابله او يا مخنيوی د افرادو او تنظيمونو له توان څخه وتلی کار دی. او ترڅو چې نظام او حکومت د اسلامي فکر د خاوندانو لاس ته نه وي ورغلی او ترڅو يې چې د افغانستان د ټولو ديني، سياسي، پوځي، اداري، اجتماعي، مالي، کلتوري تعليمي چارو واگي له مفسدو، سيکولرو، ديموکراتو، ليبرالو، کمونستو، نشنلستو، غرب پلویو عناصرو او د اروپايي افکارو د منونکو له کرغېړنو منگولو نه وي اخیستي، تر هغه پورې د اصلاح انفرادي هڅې بې گټې او يا بې مطلوبې گټې دي.

د حاکمیت له سطحې څخه ليرې هڅو او دعوت په تېرو نوي کلونو کې وښودل چې يوازې د دعوت او طاغوتانو ته د عذرونو او زاريو له لارې د اسلامي نړۍ په يوه هېواد کې هم اسلامي نظام رامنځته نه شو. ځکه چې د شريعت له پوره کيدلو وروسته يوازې په دعوت دعوت اکتفا کول د قرآن کریم او د رسول الله ﷺ له طريقې څخه خلاف کار دی. رسول الله ﷺ چې د شريعت تر پوره کېدلو مخکې ديارلس کاله يوازې دعوت وکړ نو يوازې د اتوسوو په شا او خوا کې خلک مسلمانان شول. خو د کفر او جاهليت نظام هماغه ډول پر ځای ولاړ وو. خو کله چې رسول الله ﷺ په مدينه منوره کې حکومت او نظام جوړ کړ، او د حکومت د چارو واگی يې ترلاسه کړ، نو تر لسو کلونو په کمه موده کې نه يوازې اسلام د عربو په ټوله جزيره کې خپور شو، بلکې د عربو تر جزيرې د باندې يې هم د کفر د لویو لویو امپراطوريو د زوال زمينه برابره کړه.

مونږ په افغانستان کې تر هغه د غرب د فکري جگړې مخنيوی نشو کولی چې تر څو مو د بالمثل وسائلو د لرلو توان نه وي پيدا کړي. او دا کار به هغه وخت ممکن وي چې خپل نظام او حکومت د غرب له غلامانو او ملگرو خلاص کړو، او په ريښتني معنی يې د اسلام د دين په اساساتو ودروو. نه دا چې نوم يې اسلامي حکومت وي، خو چارې يې ټولې د کفر او معاصر جاهليت په قوانينو چلېږي.

د طالبانو د حکومت تجربې وښودله چې اسلامي اداره چې که څه هم چې په مادي لحاظ کمزوري هم وي د فساد، ظلم او کفري نظرياتو په مخنيوي کې تر قوي بې دينه حکومت ډېره مؤثره وي. همدغه سبب و چې ټوله کفري نړۍ د داسې يو حکومت په مقابل کې د جگړې لپاره راپورته شوه چې پښې يې لا په زمکه نه وې ټينگې شوې. دا ځکه چې کفار پدې پوهېږي چې که يوځل په کوم اسلامي هېواد کې يو حقيقي او واقعي اسلامي نظام او حکومت منځته راشي، نو هغه به حتماً د نورو مسلمانو ملتونو لپاره د يوه مثال او ماډل حيثيت غوره کوي چې هغوی به يې هم په خپلو هېوادونو کې د قائمولو هڅه کوي.

نو د دې لپاره چې ملت مو د غرب له فکري جگړې او په دين له نه ولاړو نظرياتو ژغورلی وي بايد د (حکومت) او (تأثير گذاري) ټول فرصتونه او وسائل د غرب پلوی سيکولرو عناصرو له لاسه خلاص کړو، او د الله ﷻ د دين د حاکمولو لپاره يې په خپل لاس کې ونيسو، او پدې لار کې له هېچا سره د اسلام په سر معامله ونه کړو.

د تېرو اتياوو کلونو تاريخ ثابته کړه چې ترڅو پورې چې د غرب په فکر روزل شوي عناصر په قدرت کې وي، تر هغه به د اسلامي فکر پلويان يا وژل کېږي، يا به په زندانونو کې وي، او يا به هم له تبعيد او نورو ډول ډول محدوديتونو او بنديزونو سره مخ کېږي.

دوهم تدبير - د تعليمي نصابونو اصلاح:

په اسلامي نړۍ کې د تعليم دوه ډوله نصابونه رائج دي چې يو يې د ديني او بل يې د دنياوي تعليم نصاب دی. دغه دواړه ډوله نصابونه اساسي اصلاح ته ضرورت لري چې بايد په لاندې ډول وي:

۱- د دنياوي تعليمي نصاب اصلاح:

د دنياوي تعليم نصاب د دې ترڅنگ چې بايد د معاصرو تحقيقاتو او څېړنو په رڼا کې د مؤثر تقديم (Presentation)، د تدريس د عصري طريقو (Methods) او د تعليم د معاصرو وسائلو د کارولو په شکل کې تدوين شي، او له غربي فلسفې، غربي اخلاقو، غربي فرهنگ او د غرب له فکري تاثيراتو څخه هم بايد په ټوله معنی پاک شي. ځکه چې مونږ د يوه مؤمن ملت په حيث د خپل رب، خپل دين او خپل ملي تشخص په وړاندې التزامات لرو، چې هغه زمونږ د ژوند ټول اړخونه احتوا کوي. مونږ که ضرورت لرو نو هغه يوازې د غرب علمي او صنعتي تجربې ته دی، نه د غرب اخلاقو، د ژوند فلسفې او د هغه بې لارې او الحادي کلتور ته.

ټول هغه مفاهيم چې د غرب د مشاورينو په اشارو او يا د هغوی د شاگردانو لخوا په رسمي تعليمي نصاب کې ځای پر ځای شوي دي بايد د خبيرو او د اسلامي فکر په ټولو اړخونو د پوهو اشخاصو لخوا تصفيه شي، او پر ځای يې سوچه اسلامي افکار په تعليمي نصاب کې شامل کړای شي.

خو دا پدې معنی نده چې د اسلامي مدرسو ديني عربي کتابونه يا د صرف او نحوی اختصاصي کتابونه چې له نن څخه تقريباً اته سوه يا زرکاله پخوا د هماغې زمانې د شعوري او ذهني کيفيت او علمي سويي په نظر کې نيولو سره د هماغې زمانې خلکو ته ليکل شوي ول راواخيستل شي او پرته له کوم تسهيل، ترجمې او نوي تدوين څخه دې

د مکتب په نصاب کې شامل کړای شي. بلکې ديني او لغوي مسائل بايد په (سيستماتيک) ډول د دې زمانې د رواني (روحي) علمي، اجتماعي، لغوي وضعیت، عرفونو او اصولو په نظر کې نيولو سره په مناسب ډول او تدرج ته په پام سره په ټول نصاب کې له اول صنف څخه نيولې تر پوهنتون پورې داخل کړای شي. داسې نه چې پرته له کومې مقدمې، تدریج او مخکنۍ ذهن جوړونې نابیره د(قوانین زرادي) کتاب او يا د (شرح زنجاني) کتاب د مکتب په اوم يا اتم صنف کې داخل شي، پداسې حال کې د دغو کتابونو مدرس په خپله هم پدې قادر نه وي چې د زرادي قوانين دې د صنف شاگردانو ته په تخته باندې په منظم ډول وليکي او شرح يې کړي.

د تعليم عمليه چې پنځه ارکان لري چې عبارت له معلم، متعلم، نصاب، د تعليم له طريقو او تعليمي ماحول څخه دي بايد دې ټولو ته د اسلام د تعاليمو په رڼا کې د زمانې د روح او ضرورت مطابق له سره کتنه وشي.

۲- د ديني زده کړو د نصاب اصلاح:

ددیني زده کړو نصابونه د هرې زمانې د غوښتنو، ضرورتونو، سياسي او اجتماعي شرائطو او د مسلمانانو د موجود وضعیت په پام کې نيولو سره جوړېږي او د زمانې او حالاتو له بدلون سره په ديني نصاب کې د مضامينو بدلون هم ضروري وي. او همدغه له انبياؤ او امتونو سره د الله تعالی ﷺ سنت هم دي.

الله ﷺ د هرې زمانې پيغمبر او امت ته جلا جلا شريعت او منهج چې په اصولو کې سره متحد ول رالېږلی دی. که داسې نه وي نو هماغه د آدم عليه السلام صحيفې به يې تر قيامته په انسانو مقررې کړې وای او د بېلابېلو صحيفو او کتابونو نازلولو ته به ضرورت نه و. خو دا کار

حکیم او علیم رب ځکه نه دی کړی چې د هرې زمانې بېلې غوښتنې او شرائط وي.

همدغه ډول زمونږ په شریعت کې د ناسخ او منسوخ فلسفه هم ده. د دې په څنګ کې دا هم گورو چې په (مکي عهد) کې شریعت یوه بڼه درلوده، په (مدني عهد) کې یې بیا بله بڼه غوره کړه، او د رسول الله ﷺ تر وفات وروسته بیا د صحابه و کرامو د اجتهاد دلیل هم په شریعت کې ور اضافه شو، او وروسته بیا د اجماع، قیاس، استصحاب، استحسان، سدّ ذرائع، مفهوم المخالفة، مصالح مرسله، قول الصحابي، عمل أهل المدينة او نورو شرعي دلائلو اضافه هم د فقهي مذاهبو په شکل کې رامنځته شوه.

دغه ټول بدلونونه پداسې شکل کې راتلل چې د شریعت اصل ورکښې محفوظ پاتې کېده. او دا هر څه د دې خبرې دلیل دي چې د هرې زمانې حالات بېل نصاب او بېل مضامین غواړي.

آیا په اوسنۍ زمانه کې به ډېره عجیبه نه وي چې اسلامي نړۍ او مسلمان امت راڅخه دکمونیزم، الحاد، مادیت، ډیموکراسۍ، لېبرالیزم، نشنلزم او گلوبالیزیشن بلاگانو په خوله کې نیولی وي او مونږ اوس هم په خپل دیني تعلیمي نصاب کې د زرو کلونو پخوانیو کلامي او فلسفي فرقو او مذاهبو په هکله معلومات تدریسوو؟!

ولې د دې زمانې هغه فلسفې، نظریات او مذهبي فرقې تر گوزار لاندې نه نیسو چې د میلیونونو مسلمانانو ایمان او عقیده یې ورخراښه کړې او لا ورخراښي یې.

آیا زمونږ په کومه دیني مدرسه یا کوم دیني تعلیمي نصاب کې د معاصر کفر د اشکالو او انواعو په هکله مضامین تدریسېږي؟ آیا مونږ پروډ د کمونیزم د نظریاتو او نن د غربی (لادینه) سیکولر نظریاتو د خپرېدو مخنیوی وکړای شو؟ که مو نه وي کړی نو باید له خپل تعلیمي نصاب څخه ټول زاړه، بی ضرورته او اضافي ګرامري مضامین

وباسو، او پر ځای يې د مطلوبې اندازې گرامري مضامينو ترڅنگ خالص شرعي علوم او هغه مضامين چې معاصر اسلامي فکر ورته شديد ضرورت لري لکه سيرت او اسلامي تاريخ، سياسي او اجتماعي علوم او د اسلامي نړۍ د اوسني وضعیت او د هغه د موجودو مشکلاتو په اړه مضامين وراضافه کړو، ترڅو د نن ورځې د مدرسې طالب د نن او د سبا د فکري، عقائدي، سياسي اجتماعي مشکلاتو مقابله وکړای شي.

دریم تدبير - مساجد د فکري جگړې د مقاومت په

سنگرونو بدلول:

د يوې محتاطې اندازې له مخې د اوسني افغانستان په بنارونو، کليو او بانډو کې تقريباً څلور لکه (۴۰۰۰۰۰) مسجدونه وجود لري. او په هر مسجد کې يو تن امام د امامت په وظيفه مصروف دی. دغه څلور سوه زره مسجدونه که په حقيقي معني د دعوت په مرکزونو تبديل شي او امامان يې په واقعي ډول د الله ﷻ دين ته د خلکو د رابللو او د خلکو د فکري، عقيدوي، فقهي او اخلاقي مشکلاتو د حل کولو استعداد او صلاحيت په ځان کې پيدا کړي، نو هېڅ اجنبي فکر او وارداتي گمراهي به ونشي کولي چې د افغانستان خلک او بيا په خاص ډول په لکونو ځوانان له اسلام څخه پرته په نورو نظرياتو قانع کړي.

خو دا تريخ حقيقت بايد ومانو چې په افغانستان کې کمونيزم د همدومره ملايانو او امامانو له شتون سره سره بيا هم په کليو او بنارونو کې ځالي جوړې کړې، او په لکونو ځوانان يې له اسلام څخه منحرف او په خپل صف کې يې ودرول.

همدا ډول سره لدې چې زمونږ ملت د جهاد، هجرت، قربانيو، شهادتونو او په پراخه پيمانه له شرعي مفاهيمو او علومو سره د نږدېوالي يوه اوږده دوره هم تېره کړه، خو بيا هم غربي مؤسساتو او

غربي فکري جهتونو وکولای شول چې زموږ د ملت یوه لویه برخه خلک پر افغانستان د امریکا په یرغل کې او هم تر هغه وروسته د امریکایانو تر څنګ ودروي او پدې یې قانع کړي چې د صلیب تر بیرغ لاندې د اسلام او مسلمانانو په خلاف وجنگېږي.

زموږ په لکونو امامان، خطیبان، حافظان او د شرعي علم منسوبین ولې د وارداتي کفري افکارو له مقاومت او بې اثره کولو عاجز دي؟ ولې د دوی له پراخ شتون سره سره د ملت په لکونو بچیان کله د کمونیزم تر بیرغ لاندې درېږي، او کله هم د غرب د صلیب تر بیرغ لاندې؟! دغه کار ډېر اسباب او عوامل لري چې ځینې مهم یې په لاندې ډول دي:

الف: د دعوت د احساس نشتوالی:

د افغانستان په ډېرو علماؤ، امامانو، ملایانو او د مدرسو په طالبانو کې د دعوت د احساس نشتوالی لیدل کېږي. هغوی ځانونه یوازې مدرسین، د مساجدو امامان او د کتابونو لوستونکي گڼي. که څوک پوښتنه ترې وکړي ځواب ورته وایي، او که یې ترې ونه کړي نو دوی په چا پسې نه ورځي، نه له خپله انده د ټولنې د افرادو د اجتماعي پوهاوي لپاره دعوتي پروگرامونه جوړوي او نه هم د اجتماعي او اخلاقي فساد په خلاف منظمه او مسلسل مبارزه خپل مسؤلیت گڼي. دا مشکل له دې ځایه راولاړ شوی چې زموږ په دیني تعلیمي نصاب کې صرف، نحو، منطق، بلاغت، شعر او شاعري، د (نفحة الیمن) او (مقامات الحریري) په څېر د لفظي صنعت له تکلف څخه ډکې خرافي کيسې او نکلونه د ادب په نامه لوستل کېږي، خو د دعوت الی الله د طریقو، اصولو، اسالیبو او د فردي، اجتماعي، سري او علني دعوت د کړنلارې په هکله یو کتاب هم نه په نصاب کې ځای لري او نه هم لوستل کېږي.

همدارنگه د رسول الله ﷺ او د نورو پيغمبرانو عليهم السلام د دعوت د تاريخ، تجربو، مشكلاتو، کاميابيو او پر بشري ټولنو د هغوی د احسانونو په هکله يو کتاب څه چې يو مضمون هم نه لوستل کېږي. د رسول الله ﷺ اصحابان چې تر انبياؤ عليهم السلام وروسته غوره خلک دي او بشريت ته د دعوت د استاذانو نړيوال حيثيت لري، د هغوی د تاريخ او دعوت په هکله هم هېڅ کتاب په نصاب کې مقرر ندي. او حتي چې د فقهي مذاهبو د امامانو او د اسلامي شريعت د تدوينونکو علماوو رحمهم الله تعالى د تاريخ، جد او جهد او قربانيو په هکله هم کوم کتاب په رسمي ډول په علمي نصاب کې شامل نه دی.

نو ښکاره خبره ده چې که په نصاب کې د دعوت مضمون وجود ونه لري، نو د نصاب په فارغانو کې به د دعوت احساس له کومه ځايه راشي؟

البته دا خبره په مطلق ډول نده، ځکه چې ډېرو افغانو علماؤ اوس هم په فوق العاده ډول اسلامي فکر، دعوت، او د ټولني اجتماعي پوهاوي ته ډېر لوی لوی خدمتونه کړي دي او کوي يې. خو د هغوی فيصدي ډېره لږه ده.

ب- د امامت لپاره د نااهليت ستونزه:

زموږ په اکثره مساجدو کې داسې خلک هم په امامت گومارل شوي چې په ريښتني معنی د امامت استعداد او اهليت نه لري، نه کافي شرعي علم لري، نه په قرآن او حديث په مطلوب ډول پوهېږي، او نه ورکې د بلاغ او بيان مطلوب صلاحيت شته. ځينې يې په موروثي ډول د خپلو مساجدو امامان شوي دي، او ځينې نورو يې د امامت منصب د ځينې مادي گټو لپاره اشغال کړی پرته لدې چې د امامت او دعوت حق ادا کړي.

دغو حرفوي امامانو ته د خلکو صلاح او گمراهي دومره اهميت نه لري لکه څومره چې ورته د زکاتونو، صدقاتو، سرسايو، عشرونو، د قربانۍ د پوستکو او شکرانو اخیستل اهميت لري. دغه ډول امامان نه يوازې دا چې په خپله د دعوت وظيفه نه تر سره کوي، بلکې نور علماء او داعيان هم په خپل مسجد او کلي کې دعوت ته نه پرېږدي، عام خلک او جاهلان د مخلصو د عوتگرو په خلاف راپاروي او په دعوتگرو پورې ډول ډول تورونه او تهمتونه تړي.

دغو امامانو ته د کلي د خلکو عرف او عادت، رواج او عنعنې د شريعت تر احکامو ډېر اهميت لري. ځکه چې د کلي د رواجونو پالل يې د وظيفې د دوام ضمانت ورکوي، خو د شريعت د هغو احکامو بيانول چې د خلکو له رواجونو سره اختلاف لري بنايې د ده دشرل کېدلو سبب شي. دغه ډول ملايان نه يوازې داچې د معاصرو فکري فتنو او ارتدادونو مقابله نشي کولي، بلکې په خپلو خرافي عقايدو او غير شرعي اعمالو د دين د بدنامولو او د دين دبنمانو ته د وسلې د په لاس ورکولو سبب هم گرځي.

اسلامي حکومت او دکليو هونبنيار او تصميم نيوونکي خير اندېشه خلک بايد دغه ډول حرفوي امامان د امامت له عظيم او مهم منصب څخه ليري او پر ځای يې اهل او د دين په روح خبر عالمان د امامت لپاره وټاکي.

د دي لپاره چې مساجد مو په ريښتني ډول د اسلامي علومو د زده کړې په مراکزو او د فکري جگړې د مقاومت په قوي سنگرونو بدل شوي وي او په امامانو او خطيبانو کې موقيايي صلاحيتونه او د فکري او عقائدي فتنو د مخنيوي لياقت او استعداد پيدا شوي وي، اسلامي نظام بايد د امامانو او خطيبانو د روزلو لپاره هم د داسې مسلکي روزنې فرصتونه رامنځته کړي لکه د مفتيانو، قاضيانو او معلمينو دروزنې لپاره چې رامنځته شوي دي.

دغه فرصتونه ښايي د پوهنتونونو په چوکاټ کې د دعوت او امامت دفاکولتې په شکل کې وي. او يا د دې کار لپاره يوه خاصه عالي مدرسه، اکاډمي او يا په کوم بل نامه علمي روزنيز مراکز پرانستل شي.

د امامت منصب په اصل کې د نبوت د منصب ميراث دی، او تر کله چې پر دغه منصب اهل او با استعداده علماء ټاکل کېدل، نو مسلمانې ټولني له هر ډول اجتماعي او فکري انحراف څخه په امن کې وي. ځکه چې امام به لږ تر لږه پنځه وخته په شپه او ورځ کې د ټولني د افرادو له هر ډول حالاتو څخه ځان خبراوه، او د شريعت په رڼا کې به يې د خلکو د فکري، اخلاقي، عقيدوي، فقهي او حتی اجتماعي مشکلاتو د حل د راوېستلو هڅه کوله.

خو له کومي ورځې چې دې منصب ته په کم نظر کتل شوي، له هماغې ورځې د ملت او امام تر منځ روحي رابطه کمزورې شوې ده، چې دغه کمزوري بيا د اسلام دښمنانو په خپله گټه کارولې او د ټولني د افرادو پر افکارو او اذهانو يې تاثير کړی.

که چېرې يو ځل بيا مساجد د عبادت ترڅنگ د علم، فکر، اخلاقو، اجتماعي اصلاحي تفکر او د دښمنانو د دسيسو او توطيو د شنډولو مراکز وگرځي او د زړه سواندو علماء او دعوتگرو امامانو لخوا ورکې اسلام ته هراړخيز دعوت شروع شي، نو وبه وينو چې څنگه د ټولني فکري قيادت د اسلام دښمنو اشخاصو او جهتونو له لاسه ووځي او بېرته د صالحو خلکو لاسته ورځي.

د دې بحث په پای کې ويلی شو چې فکري جگړه تر عسکري جگړې ډېره خطرناکه ده، او آثار يې د عسکري جگړې تر آثارو ډېر دوامداره دي. همدارنگه د فکري جگړې مقابله هم د عسکري جگړې تر مقابلې ډېره گرانه ده او ډېر صبر او خورا پراخ او هراړخيز تخطيط او تنظيم ته ضرورت لري.

په عسکري جگړه کې دکوم ملت پاتې راتلل د هغه ملت د دائمي له منځه تللو په معنی نشي کېدی. خو که چېرې کوم ملت په فکري جگړه کې ماتې وخوري او له خپل دين، فکر، عقيدې، اخلاقو، ملي ارزښتونو او تاريخ څخه دفاع ونشي کولي، نو دا په حقيقت کې د دغه ملت د معنوي او فکري مړينې په معنی ده، چې خطرناک عواقب لري. د فکري جگړې په اړه دغه څو خبرې له ډېره وخته زما په ذهن کې وې چې دادی د خپل ملت د زړه سواندو او مخلصو بچيانو په مخکې مې کښېښودې، هيله ده چې هغوی به مې دغې خطرناکې جگړې ته متوجه کړي او خپل مسؤوليت به مې تر يوه حده رفع کړی وي.

پردي معيارونه

د مسلمانانو د بیره پاتې والي اصلي عوامل

پداسې حال کې چې مسلمان د هغه حق دین منونکي دي چې الله ﷻ له

هغه پرته بل دین نه مني ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ﴾ آل

عمران: ۱۹ ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي

الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴾ ﴿ ۸۵ ﴾ آل عمران: ۸۵

او پداسې حال کې چې مسلمان هېوادونه د ودانې نړۍ په منځ کې موقعیت لري چې په سیاسي، اقتصادي او ستراتیژیک لحاظ له ډېر اهمیت څخه برخمن دي، او پداسې حال کې چې مسلمانان د شمېر په لحاظ ورځ په ورځ زیاتېږي او د ژوند وسائل یې هم ښه کېږي، خو له دې هر څه سره بیا هم مسلمان هېوادونه له تېرو پنځو سوو کلونو راهیسې کله د یوه یرغلگر او ښکیلاگر هېواد او کله هم د بل تر تسلط او یا تهدید لاندې وخت تېروي او مسلمانان په نړۍ کې په وروسته پاتې ولسونو کې شمېرل کېږي.

دغه بد حالت ډېر اسباب او عوامل لري چې تر ټولو اصلي او لوی عامل یې د مسلمانانو د خپل دین په مزاج او غوښتنه ځان نه پوهول دي.

په هغه وخت کې چې مسلمانان د خپل دین په مزاج او غوښتنو پوهېدل او د نړۍ او انسانیت چارو ته یې د (خپل فکر) په رڼا کې کتل، سم او ناسم کارونه یې په (خپلو معیارونو) معلومول او د خپل ځان لپاره یې اهداف او د پرمختګ لاره هم په خپله ټاکله، نو په هغه وخت کې مسلمانان تر ټولو غښتلي او پیاوړي خلک ول چې له هسپانیې نیولې

تر چين پورې د دوی بيرغ ريښه او د نورې نړۍ خلکو به کونښن کاوه چې لدوی څخه (دين) او يا (تمدن) زده کړي. خو کله چې د بېلابېلو عواملو په نتيجه کې د مسلمانانو اجتماعي تفکر بدل شو او خپل معيارونه او تگلاره يې پرېښوده او د نورو معيارونه او تگلارې يې خپلې کړې نو نتايج هم معکوس راووتل. قيادت او سيادت د مسلمانانو له لاسه لاړ او کرار کرار مسلمان هېوادونه او ولسونه يو په بل پسې د پرديو تر واکمنۍ لاندې شول، او دغې پردۍ واکمنۍ بيا په مختلفو لارو او پلمو مسلمانان له خپلې ارادې، آزادۍ، دين، تمدن، ژبو، تاريخ، فرهنگ او معنوي ارزښتونو څخه محروم کړل، چې د دغه محروميت ژوندي مثالونه د مسلمانانو د سياسي، اجتماعي، پوځي، تقنيني، علمي، فرهنگي او اقتصادي ژوند په بېلابېلو ډگرونو کې په لاندې ډول وینو:

۱ - د حاکميت ډگر:

په داخل کې د ولسونو او هېوادونو سياسي او ټولنيزې چارې او هم له نورې نړۍ سره بين المللی دوه اړخيز روابط د هر هېواد د حاکمانو او حاکم نظام له لوري پرمخ بيول کېږي. د همدغه اهميت له امله د حاکم او د حاکميت د څرنگوالي ټاکل په اسلام کې شرعي او عقيدوي موضوع ده، او اسلامي شريعت د حاکم د ټاکلو لپاره د داسې لارو چارو د خپلولو امرکړی چې په نتيجه کې يې صالح حاکم او عادل حاکميت رامنځ ته کېږي.

د اسلام فقهاوو د حاکم د تعيين او عزل (ټاکلو او ليرې کولو) لپاره د شريعت په رڼا کې داسې معيارونه او قيود وضع کړي چې په عملي کولو يې اسلامي ټولنه د حاکميت په ډگر کې له ټولنيز اضطراب څخه د تل لپاره په امان کې پاتې کېږي.

په اسلام کې د حاکم له اساسي او مهمو مسؤولیتونو څخه د اسلامي شریعت نافذول، له هېواد او دین څخه دفاع کول، د وگړو د فردي او اجتماعي حقوقو تامین او په نړیواله سطحه د مسلمانانو له حقوقو څخه دفاع ده. دا چې په اسلامي نړۍ کې د دغه ډول حاکم په شتون کې د نړیوال کفري هېوادونه خپلو اهدافو ته نشول رسېدلی نو یې په مختلفو لارو چارو په اسلامي نړۍ کې د حاکم او حاکمیت لپاره نوي معیارونه په مسلمانانو وړ وپیل چې په نتیجه کې یې داسې نظامونه او حاکمان پر اسلامي نړۍ مسلط شول چې د نړیوالو کفري هېوادونو گټو ته د خپلو هېوادونو او ولسونو پر گټو ترجیح ورکوي. دغه ډول حاکمان په لاندې څو ډولونو کې لیدلای شو:

الف- شاهي حکومتونه:

شاهي حکومتونه که څه هم چې د اسلام د سیاسي روحیې ممثل ندي خو که اسلامي نظام تطبیق کړی بنایي تر دیموکراتیکو حکومتونو غوره وي، ځکه چې د هر حاکم په مړینه او یا لېرې کېدلو به په هېوادونو کې نوي نوي اضطرابونه نه رامنځته کېږي. خو اوس چې کوم شاهي نظامونه په ځینو اسلامي هېوادونو کې حاکم دي ټول د استعماري هېوادونو لخوا پر خلکو تپل شوي دي. او له همدې امله تل کونښن کوي چې د استعماري هېوادونو د مصالحو په تأمین هغوی له ځانه راضي وساتي، تر څو د ډېر وخت لپاره په قدرت کې پاتې شي که څه هم چې دا کار ورته د استبداد، ظلم او اسلام د بنمنۍ په قیمت تمام شي.

بله دا چې په دغه ډول شاهي کورنیو کې واک په موروثي شکل له یوه څخه بل ته په اتوماتیک ډول لېږدي، او دپته نه کتل کېږي چې آیا په راتلونکي حاکم کې د صالح او اهل حاکم وړتیا شته او که نه؟ ډېر ځلې خو داسې هم پېښېږي چې استعماري هېوادونه په شاهي کورنۍ کې تر

ټولو يو بې کفایته او نا امله شخص انتخاب کړي، ترڅو په پوره بې پروايۍ د خپل د هېواد او ولس گټې له پامه وغورځوي، او په ټول حماقت د پرديو په اشارو وچلېږي.

د نن شاهي نظامونه د مسلمانانو لخوا ندي رامنځته شوي، بلکې غريبانو حاکم کړي دي. دغه حکام خپل هېوادونه او ولسونه د زور او اجبار له لارې په هغو طريقو او قوانينو چلوي چې غريبانو ورته ټاکلي دي. او که څوک د دغه ډول مفسدو حاکمانو په خلاف د اعتراض غږ پورته کوي نو په ډېرې بې رحمۍ وهل کېږي، تړل کېږي، شړل کېږي او وژل کېږي. د غرب د بشري حقوقو سازمانونه هم د دغه ډول (مترقي؟!) حاکمانو له ظلم او استبداده سترگې پټوي، او هم يې دغه ډول چارې په بېلابېلو نومونو ستايي او دفاع ورڅخه کوي.

د اوسنيو شاهي کورنيو غړي او وليعهدان اکثره د غرب له تعليمي مؤسساتو او پوهنتونونو فارغ شوي وي چې فکري معيارونه يې هم د غريبانو په څېر وي. دغه خلک له خپلو ولسونو څخه د ومره پردي شوي وي چې د ژوند په هرڅه کې د خپلو هېوادونو له خلکو مختلف وي. او د خپل دين او قوم اخلاقي ارزښتونه ورته د غربي ارزښتونو په مقابل کې هېڅ اهميت نه لري.

ب: کودتايي حکومتونه:

په اسلامي نړۍ کې دوهم ډول حکومتونه هغه کودتايي حکومتونه دي چې د پرديو لخوا د روزل شويو او پالل شويو متنفذو خلکو او جهتونو په لاس رامنځته شوي دي. د دغه ډول حکومتونو تر شا استعماري هېوادونه په پوځي او سياسي لحاظ ولاړ وي. لکه څنگه چې دوى د پرديو لخوا رامنځته شوي وي هماغه ډول د پرديو لپاره په خپلو خلکو او هېوادونو حکومت هم کوي.

دغه حکومتونه د خپل حاکمیت د بقا لپاره داسې نظامونه او قوانین جوړوي چې په هر حالت او شکل کې د دوی د حاکمیت استمرار تأمین کړي. دېته هېڅ پام نه کوي چې دغه ډول نظامونه او قوانین د خلکو له دین، اخلاقو، ملي ارزښتونو او نورو طبیعي غوښتنو سره سمون لري او که نه.

دغه ډول کودتایي نظامونه تر هرڅه د مخه له ټولو هغو خلکو زندانونه ډکوي چې د خپل زوال خطر ورڅخه احساسوي. او که کله له یوه ملي پاڅون سره مخ شي نو بیا د وسلې او ځواک بې دریغه استعمال ته مخه اړوي. او که په دې هم چاره و نه شي نو بیا پردي پوځونه خپل هېواد ته رابولي او هرڅه د هغوی په اختیار کې ورکوي.

اسلامي نړۍ په شلمه میلادي پېړۍ کې له دغه ډول حکومتونو ډېره گړېدلې او لاتر اوسه کړېږي. دا هرڅه ځکه پېښېږي چې په اسلامي نړۍ کې د حاکمیت او حکومت معیارونه پردي دي.

ج: پوځي حکومتونه:

په اوسنۍ اسلامي نړۍ کې ډېر ځله داسې پېښېږي چې کله هم ملکي او یا د غریبانو په اصطلاح (جمهوری) حکومتونه د استعماري حکومتونو د مصالحو په تأمین کې پاتې راشي او د خطرناکو فیصلو له کولو څخه عاجز شي او دا وېره ورته پیدا شي چې کېدای شي واک د اسلامي او ملي ځواکونو لاس ته ورشي، او د دغه ډول حالت د راتللو په صورت کې به د هغوی ټول بنکېلاکي مصالح په خطر کې ولوېږي، نو هماغه وي چې بیا د پوځي کودتاگانو لپاره لاره هواره کړي، او د کودتا په نتیجه کې پوځي حکومت رامنځته کېږي چې دغه پوځي واکمن بیا ټول هغه قوانین او نظام له منځه وړي چې کېدای شي تر یو حده به اسلامي او ملي مصالح ورکې خوندي وو.

استعماري قوتونه دې ډول پوځي حکومتونو ته وظيفه ورکوي چې د خپل ولس په خلاف وجنگېږي او خپلو خلکو ته چې د استعمار او غلامۍ مخالفت کوي پردي او د هېواد او سولې دښمنان ووايي، او استعماري يرغلگرو او مداخله گرو هېوادونو ته د دوستانو لقب ورکړي، او له هغوئ سره د (دوستۍ)، (امنيتي) او د (ستراتيژيکو) تړونونو په نامه د غلامۍ او ذلت معاهدې امضاء کړي. او د هغو آزادي غوښتونکو چې په هېواد کې د دغه ډول پوځي واکمنو مخالفت کوي د له منځه وړلو کوښښ کېږي.

دغه ډول پوځي واکمن د هېواد ټولې ملکي ادارې، پوځ، د اقتصاد ملي منابع او هرڅه د پرديو په غلامۍ کې د خپلې بقا پخاطر استعمالوي او ولس ته له حساب ورکولو ځان لور گڼي.

اکثره دغه ډول پوځي حکومتونه په هغو هېوادونو کې رامنځته کېږي چې هلته ولسونه په اسلامي روحيه عيار او اسلامي او جهادي حرکتونه واک ته د رسېدلو په درشل کې وي. دغه شومه تجربه خو څو ځله په تېرو تقريباً سلو کلونو کې په اسلامي هېوادونو کې تکرار شوې ده.

د: جمهوري او انتخابي حکومتونه:

جمهوري او انتخابي حکومتونه که څه هم چې په سطحي نظر تر استبدادي شاهۍ، کودتايي او پوځي حکومتونو بڼه ښکاري، خو په حقيقت کې دغه ډول حکومتونه تر ټولو خطرناک دي، او منفي آثار يې تر ټولو دوامداره وي. او دا ځکه چې دغه حکومتونه د غربي ډيموکراسۍ، غربي ټولنيزو اصولو او غربي سياسي ارزښتونو په بنا را منځته کېږي، چې د اسلامي نړۍ له ديني، ملي، اخلاقي او سياسي اصولو او ارزښتونو سره په ټکر کې دي چې په لاندې ډول يې ليدلای شو:

د غربی ډيموکراسۍ پر بنسټ ولاړ انتخابات انسانانو ته د علم، تجربې، عقل، دیندارۍ او امانتدارۍ له نظره نه گوري، بلکې ټولو وگړو ته په يوه سترگه گوري. د مثال په ډول د حاکم په انتخاب او د قانون په تصویب کې د يوه ستر عالم او قانون پوه د رایې او د داسې يو شخص د رایې ترمنځ چې کثافات ټولوي، تشنابونه پاکوي او نور په هېڅ نه پوهېږي هېڅ تفاوت نشته. او هم د يوه شيخ الحدیث يا مفتي اعظم او د يوه داسې چا د رایې ترمنځ هېڅ تفاوت نشته چې په ملي سطحه په خیانت، غداری، هر ډول بد اخلاقي، پېژندل شوې وي. دوی دواړه يوازې يوه يوه رایه استعمالولی شي، پرته لدې چې دې ته دې وکتل شي چې عالم او مفتي اعظم يا قاضي القضاة د هېواد د مصالحو په تشخیص کې تر يوه بد اخلاقه، فاسد او مفسد انسان څومره غوره دی.

د غربی ډيموکراسۍ پر بنسټ ولاړ انتخابات د هېواد هر وگړي ته دا حق ورکوي چې د ریاست او يا بلې وظيفې لپاره کانديد شي. پرته لدې چې وکتل شي چې هغه د کوم دين او يا کومې عقیدې لرونکی دی. يا په بل عبارت لکه څنگه چې د صالحو کانديدانو پر مخ د کانديدېدلو دروازه خلاصه ده همدا ډول د فاسدو او مفسدو پر مخ هم د کانديدېدلو دروازه خلاصه ده. بلکې په اوسنۍ اسلامي نړۍ کې خو تقريباً نوي فيصده د مصلحو خلکو پر مخ د کانديدېدلو دروازې تړلې دي، او هم پر اسلامي احزابو په بېلابېلو بهانو بنديزونه لگول شوي او کارکوونکي يې له فعاليت څخه منع کېږي.

ډېر ځلې داسې هم پېښ شوي چې اسلامي جهتونه او احزاب په انتخاباتو کې بريالي شوي، خو وروسته بيا د هغو حکومتونه د پوځ او يا د کودتاه گانو له لارې له واکه ليرې شوي او په مسؤولينو يې زندانونه ډک شوي دي.

د غربي ډيموکراسۍ پر بنسټ ولاړ حکومتونه فيصلې روا او ناروا، يا صلاح او فساد ته په کتلو سره نه کوي، بلکې هلته د اکثريت رايې ته کتل کېږي، او هرڅه چې اکثريت خوښ کړل هماغه روا او صلاح ده، که څه هم چې د الله ﷺ د دين له احکامو سره سل فيصده مخالف هم وي. د مثال په ډول که اکثريت رايه ورکړي چې يو نارينه له بل نارينه سره، يا دوه ښځې يوه له بلې سره نکاح کولی شي، يا دا چې (سود) دې جائز شي، او يا دا چې ښځه دې خپل خاوند ته طلاق ورکړای شي، او هم يا دا چې نظام دې سيکولر وي، يعنې د الله ﷺ شريعت ته دې د ژوند او دولت په چارو کې ځای نه وي، نو دا هرڅه قانون گڼل کېږي، او د هغه مطابق فيصله کېږي.

غربي ډيموکراسي دا نه مني چې قانون او شريعت دې د الله ﷺ له خوا وي، بلکې هغه (تشریح) او (تقنين) خپل حق گڼي. ډيموکراسي (روا کول) او (ناروا کول) د انسانانو حق گڼي، او د (حق) او (ناحق) لپاره معيارونه هم بايد انسانان په خپله وټاکي.

تجربې او مشاهدې دا ثابته کړې چې په اسلامي نړۍ کې ټول هغه حکومتونه چې ځانته جمهوري يا ډيموکراتيک حکومتونه وايي د غرب پر لاره روان دي، او په خپلو ولسونو يې غربي نظامونه او قوانين تحميل کړي دي. او هم له دغو وړاد شويو قوانينو څخه د زور او زندان په مټ دفاع کوي. دغو حکومتونو د الله تعالی ﷻ د دين په خلاف علني جگړه اعلان کړې او مسلسلې هڅې کوي چې د هېوادونو په هېڅ قانون کې هېڅ اسلامي ماده پاتې نشي. او که پاتې هم شي نو بايد د هغې د عملي کېدلو په مخ کې دومره شرائط او نور قانوني خنډونه راولاړ کړي چې د هغې مادې د شتون افاديت ورڅخه مخکې.

د دغه ډول جمهوري او ډيموکراتيکو حکومتونو حکام تل دا هڅه کوي چې څرنگه غربي فرهنگ په خپلو خلکو مسلط کړي، دوی پدې

لازه کې د خلکو د وینو بهولو ته هم تیار دي. دا هرڅه د خپلو ولسونو په خلاف په داسې حال کې کوي چې ځانته ملي او ولسواکه حکومتونه هم وايي. خو که د ولس اکثریت ورڅخه د دین او هېواد د ملي او معنوي ارزښتونو د ساتني مطالبه وکړي، نو بیا ولسونه د ارتجاع، بنسټ پالنې او... په نوم ځپل کېږي.

په لنډه ویلی شو چې په اسلامي نړۍ کې دا هر څه ځکه ترسره کېږي چې مسلمانان د حاکمیت په ډگر کې د خپلو معیارونو له لرلو څخه محروم کړای شوي دي، او هر څه یې د پرديو په معيار او تله تلل کېږي.

۲ - د تعلیم ډگر:

د ولسونو د ترقۍ او زوال راز په تعلیم او تربیه کې نغښتی دی. هر هغه ولس چې د تعلیم او تربیې په ډگر کې تر نورو مخکې وي، هغه به په مادي پرمختګ کې هم تر نورو مخکې وي. او هرکله چې تعلیم او تربیه د ولس له عقائدو، افکارو، نظریاتو او اجتماعي فرهنگ سره همغږې وي نو بیا یې ولسونه په منلو او خپلولو کې هېڅ مشکل او حساسیت نه ښیي، او دغه ډول تعلیم او تربیه په ډېره بېره او په پراخه پیمانه خپرېږي، او د حالاتو او شرائطو د بدلون په نظر کې نیولو سره وده هم کوي، چې په هر پړاو کې د ولس او هېواد د سیاسي حاکمیت د ټینګښت او د هغه د ارتقا سبب ګرځي.

خو که چېرته تعلیم او تربیه د هېواد د خلکو د دین، اخلاقو، سیاسي او اجتماعي فرهنگ ترجمانه نه وي، بلکې د بل چا لخوا او د بل چا د اهدافو د ترسره کولو لپاره د بل قوم او دین پر سیاسي، فکري او اجتماعي بنسټونو ولاړه وي، او پر مسلمانې ټولنې د جبر په صورت کې ورټپل شوې وي، او د همدغه ډول تعلیمي نصاب او نظام په نیتجه کې رالوی شوي نسل عملاً دا ثابته کړې هم وي چې د خپل دین او

خپلو عقائدو په هکله نه يوازې بې اعتنا دي، بلکې ښکاره دښمني هم ورسره کوي، او دا يې هم ثابته کړې وي چې د خپل هېواد او ولس پر گټو د بل استعماري هېواد گټو ته ترجيح ورکوي، او له خپل تاريخ څخه کرکه لري، خو د غرب په تاريخ وياړي او خپل خلک په زوره د کفري هېوادونو غلامۍ ته اړ باسي، نو بيا به طبيعي وي چې د ولس د فکر او فرهنگ ساتونکي د دغه ډول واردو شويو او پرديو نصابونو او نظامونو په خلاف راپورته شي، او د عملي کېدلو مخنيوی يې وکړي. کېدې شي ځينې خلک داسې فکر وکړي چې اوسنيو حاکمو نظامونو ځکه غربي ډوله تعليمي نظام او نصاب خپل کړي چې په مادي ډگر کې پرمختگ وکړي او د غرب د تعليم او ټکنالوژۍ له تجربې څخه استفاده وکړي. دا خبره تر ډېره حده معقوله ده، خو پدې هکله لاندې دوه مهمې خبرې د يادولو دي.

۱ - مونږ که ضرورت لرو نو هغه د غرب علومو او تخنيک ته دي، نه د غرب فرهنگ، اخلاقو، نظرياتو، دين او د ژوند فلسفې ته. خو په اسلامي نړۍ کې وينو چې د تعليم او تربيه وزارتونه د غرب د علومو له خپلولو د هغه د فرهنگ خپلولو ته ډېر ليواله دي، او په دې ډگر کې هرکال په لسگونو ميليونو ډالر مصرفوي. که دغه درانه لگښتونه د غربي فرهنگ او اخلاقو د ترويج پر ځای د علومو په ترويج، د لابراتوارونو په رامنځته کولو او د تعليمي سامان آلاتو او وسايلو په اخستلو مصرفېدلای نو پايله به يې تر اوسني حالت ډېره غوره وه.

۲ - که دا ومانو چې د غرب د تعليمي نظام او نصاب خپلولو د پرمختگ سبب گرځي او د پرمختگ په صورت کې به هېوادونه آزاد او ولسونه د خپلې ارادې خاوندان شي، خو دا هم په عمل کې نه ليدل کېږي. ځکه همدا اوس ډېر اسلامي هېوادونه بڼه لوړ صنعتی معيار ته رسېدلي، ښې درنې وسلې او پوځي تجهيزات يې هم جوړل کړل، ځينو يې (اتوم

بم هم جوړ کړ، خو بيا يې هم نه هېوادونو ريښتني آزادي و ليدله، او نه يې خلک د خپلې ملي ارادې خاوندان شول. بلکې له هرڅه سره د استعماري هېوادونو په خدمت کې پاتې دي. او دا لدې امله چې تعليمي نصاب يې خپلو لوستونکو ته د خپلې سياسي او ملي ازادۍ پيغام نه لري.

د اسلامي نړۍ د تعليم او تربیې وزارتونو په تعليمي نصاب کې د تعليم معيار يوازې دومره ايښی چې لوستونکي يې يوازې حکومتي ماموریت ورباندې وکولی شي او بس. دا چې تعليمي معيارونه دې دومره لوړوي چې په لوستونکي کې يې ابتکاري صلاحیتونه پيدا کړي او علم دې له نظريې څخه عمل ته واړوي ډېر لږ ليدل کېږي. همدا سبب دی چې سره لدې چې په اسلامي نړۍ کې په ميليونونو ځوانان په مکتبونو او پوهنتونو کې عصري علوم لکه کيميا، فزيک، رياضی، بيالوژي، جيولوژي او نور علوم زده کوي، خو تقريباً يوازې يو فيصد يې په دغو علومو کې د عمل ډگر ته راوځي، او له پاتې نورو څخه يې زده کړې نظريات هم بېرته هېر شي او د بيسواده خلکو په څېر عام کارونه کوي.

که په شلمه پېړۍ کې په اسلامي نړۍ کې د عصري تعليم بهير ته وگورو نو وينو چې څومره چې د عصري تعليم لمن خوره شوې ده په هماغه اندازه د دغه ډول تعليم او فرهنگ لرونکي خلک له دين، معنويت، اسلامي اخلاقو او تهذيب څخه هم ليرې شوي دي.

دا سمه ده چې د عصري تعليم په درلودونکو کې هم د اسلامي فکر ځينې ستر ستر پوهان رامنځته شوي، خو هغوی د عصري تعليم د پانگې او محتوی د خپلولو په نيتجه کې نه، بلکې له دغه نصاب او نظام څخه د باندې په بل چاپيريال کې د اوسېدو او له مسلمانو مفکرينو څخه د تاثر په نتيجه کې رامنځته شوي دي.

که په شلمې پېړۍ کې د اسلامي نړۍ سياسي او تحريکي بهير ته وگورو نو بيا هم وينو چې ټول سيکولر (لادينې) او يا الحاد ته مائل (چپي) احزاب او د هغوی پلويان ټول د همدغه عصري تعليم د محيط - چې له ديني روح څخه تش دی - زېږنده دي. او دا هم ټولو مسلمانانو وليدل چې اسلامي نړۍ د دغو احزابو او د هغو له حاکمیتونو څومره وکړېده. د همدغه بې معنويته عصري زده کړې خاوندانو په اسلامي نړۍ کې په سلگونو زره مسلمانان په منځنۍ آسيا، افغانستان، عربي او افريقايي هېوادونو کې پدې خاطر ووژل او يا يې په زندانونو کې بند کړل چې هغوی د معاصر جاهليت وارد شوي قوانين او نظامونه نه منل، او د خپلو اسلامي او ملي نواميسو او ارزښتونو په ساتلو يې ټينگار کاوه، او له هغو څخه د دفاع په لاره کې هر ډول قربانيو ته حاضرېدل.

که په يوه ژور نظر د اسلامي نړۍ تعليمي بهير ته وگورو نو وبه وينو چې د تعليم په ډگر کې هرڅه د غرب له لوري په ډيزاين شوې طرحه روان دي. او نتايج يې هم په هماغه بڼه کې راڅرگندېږي چې غرب يې غواړي.

دغه ډول تعليمي انحراف له مسلمانو پوهانو او نظامونو څخه يو هراړخيز سنجول شوی او انقلابي علاج غواړي، خو دا چې پر اسلامي نړۍ تپل شوي پردي پالونکي حاکمیتونه د دغه ډول اساسي علاج په مخ کې خنډ واقع دي نو طبيعي ده چې لومړی بايد د امت ريښتيني او مجاهد بچيان د دغه خنډ د له منځه وړلو لپاره راپورته شي، که څه هم چې دغه کار به د يوې عبوري مرحلې لپاره په اسلامي هېوادونو کې يو څه اضطراب رامنځته کړي چې د تدبير، ثبات او استقامت په نتيجه کې به بيا په خپله له منځه ځي.

د تقنين او نظام ډگر:

نظام او قوانين هغه څه دي چې د ټولنو او افرادو حقوق، وجائب او مسؤوليتونه تعينوي او په ټولنو کې د فساد او اضطراب مخه نيسي. خو د نظام جوړول او د قوانينو تصويب بايد د ټولني د دين، فرهنگ، اخلاقي او معنوي ارزښتونو، سياسي، اجتماعي، اقتصادي، تاريخي او طبيعي واقعيتونو او حقائقو په رڼا کې او د ټولني د رواني (روحي) کيفيت په نظر کې نيولو سره ترسره شي، ترڅو داسي نشي چې غوښتنې او ضرورتونه يو ډول وي او نظامونه او قوانين بل ډول رامنځته شي، چې پدې حالت به بيا د ټولني او قوانينو ترمنځ جگړه او کشمکش يوه طبيعي نتيجه وي. ځکه چې له يوې خوا به مسلمان ولسونه د خپلو ديني، اخلاقي، اجتماعي، سياسي او نورو ارزښتونو د خوندي پاتې کېدلو لپاره مبارزه کوي، او له بلې خوا به حکومتونه له خلکو څخه د قوانينو د تطبيق او رعايت د غوښتنې په لار کې له زوره کار اخلي.

که د پورتنې فطري او طبيعي فارمولې په رڼا کې د اسلامي نړۍ اوسني وضعيت ته وگورو، نو وينو چې تقريبا په ټوله اسلامي نړۍ کې د ولسونو او نظامونو ترمنځ له تېرې يوې پېړۍ راهيسې ترڅه او نه تمامېدونکې جگړه روانه ده. د دې جگړې يو لوری هغه مسلمان ولسونه، اسلامي تحريکونه او نهضتونه دي چې انسانان د الله ﷻ بنده گان گڼي او د هغوی لپاره د الله ﷻ د قانون پلي کېدل د ټول بشريت د سعادت مصدر گڼي، ځکه چې هغوی وايي چې انسانان الله ﷻ پيدا کړي دي او هماغه الله ﷻ د دوی په غوښتنو، ضرورتونو او استعدادونو تر هر چا بڼه پوه دی، نو طبيعي ده چې د هغه له لوري رالېږل شوی قانون دې د بشريت د چارو تر ټولو بڼه تنظيموونکی او سمبالوونکی وي، چې د هغه د تطبيق لپاره مسلمان ولسونه او

اسلامي نهضتونه د خپل پايښت او يا له منځه تللو په جگړه کې اخته دي.

د جگړې بل لوری بيا هغه مستبد، جابر او (سيکولر) نظامونه دي چې دين او د مسلمانو ټولنو غوښتنو ته په هېڅ اهميت قائل ندي.

مستبدو نظامونو د غرب او غربي استعماري قوتونو د برلاسی او د اسلامي قوانينو د له منځه وړلو لپاره داسې قوانين رامنځته کړي چې د ټولني د فطري او طبيعي غوښتنو سره هېڅ اړخ نه لگوي. خو په عين وخت کې په خپل ټول قوت او فشار سره په مسلمانو ولسونو د خپلو نظامونو حاکميت او د خپلو وضعي قوانينو تطبيق ته دوام ورکوي، چې پدې لاره کې د لکونو او يا ميليونونو مسلمانانو او آزدي غوښتونکو د وژلو لپاره هم د هماغو قوانينو لمنه نيسي چې دوی په خپله جوړ کړي دي.

د مسلمانې نړۍ د هېوادونو تقريباً ټول اساسي، حقوقي، مدني، جنایي، اقتصادي او نور قوانين له تېرې يوې يا يوې نيمې پېرۍ راهيسې پر غربي بنسټونو ولاړ دي، چې د غربي هېوادونو د استعماري هڅو په نتيجه کې رامنځته شوي دي.

د اسلامي نړۍ په هېوادونو کې تقريباً ټول ملي او بين المللي تصاميم او فيصلې د هغو قوانينو او تړونونو په رڼا کې تر سره کېږي چې د غرب د مصالحو د خوندي ساتلو لپاره وضع شوي دي.

د قوانينو په ډگر کې نه يوازې دا چې په سيمه ييزه توگه په هېوادونو کې غربي ډوله قوانين نافذ دي، بلکې د اسلامي هېوادونو حکومتونه په ټينگه د هغو نړيوالو قوانينو او د بشري حقوقو او د ملگرو ملتو لخوا د جوړو شويو قوانينو منلو ته هم ژمن گرځولی شوي چې د هغو په وضع کې اصلاً اسلامي شريعت او د اسلامي نړۍ غوښتنو ته ځای ندی ورکړل شوی. خو غربي هېوادونو، د ملگرو ملتو ادارې، د امنيت

شوری او نورو غربي ادارو خپلو دغو قوانینو ته داسې قداست وربښلی دی چې د قرآن کریم او د شریعت قداست یې په مقابل کې ورته هېڅ اهمیت نه لري.

د مثال په ډول که یو کار هرڅو (دین) حرام کړی او یا لازم کړی وي، خو چې د (بشري حقوقو) او یا له نورو نړیوالو قوانینو سره چې اصلاً د غربيانو د مصالحو د خوندي کولو لپاره لیکل شوي دي مغایرت ولري نو هلته به هرو مرو د شریعت په پرتله دغو غربي قوانینو ته ترجیح ورکول کېږي، او د شرعي قانون د تطبیق مخنیوی به کېږي.

او که چېرې کوم هېواد د شرعي قوانینو په پلي کولو اصرار وکړي، نو بیا به له ډول ډول تعزیراتو او بندیزونو سره مخ کېږي او یا به په هغه هېواد کې د شرعي نظام د له منځه وړلو لپاره دسیسې او کودتا گانې په کار اچول کېږي، او یا به یې هم په مقابل کې د داخلي جگړې لپاره ځینې اقلیتونه د حقوقو د غوښتلو په بهانه راپورته کوي او له هغو څخه به د (بین المللی) ملاتړ لپاره هراړخیزې هڅې په کار اچوي.

له دغه ډول غیر فطري او تپل شویو قوانینو او نظامونو څخه د خلاصون په لاره کې له ډېرو اوږدو تکراري تجربو، مسلسل زغم او صبر وروسته مسلمانو مفکرینو ته دا ثابته شوه چې د خلاصون یوازې یوه لاره شته او بس، او هغه لاره د مسلطو نظامونو په خلاف د یوه مسلح جهادي او انقلابي پاڅون لاره ده چې په نتیجه کې یې باید دغه د پردیو په لاس جوړ شوي نظامونه او د هغوی لخوا نافذ شوي قوانین په یو مخیز ډول له منځه ولاړ شي، او پر ځای یې پداسې حال کې اسلامي قوانین نافذ شي چې له هغو څخه د دفاع په خاطر په سیاسي، فکري، اجتماعي پوځي او علمي ډگرونو کې نه سترې کېدونکې هڅې په لار واچول شي.

پوځي او امنيتي ډگر:

د هر هېواد پوځي او امنيتي ځواکونه د دې لپاره جوړېږي چې د هغه هېواد د اوسېدونکو د ژوند لپاره يوه ډاډمنه فضا تامين کړي، د هېواد د جغرافيايي او معنوي سرحداتو ساتنه وکړي، پر هېواد او ولس يې د يرغل مخه ونيسي، او د ضرورت په وخت کې د حق د اثبات او له هغه څخه د دفاع په لار کې په مېړانه وجنگېږي.

همدارنگه امنيتي ځواکونه دنده لري چې په هېواد کې د نافذو قوانينو تطبيق تضمين کړي، د هر ډول ظلم او فساد مخه ونيسي، د لښه امنيت د تامين لپاره مجرمين تعقيب کړي، په ټولنه کې د مفسدينو ځالي ولټوي او له منځه يې يوسي. او هم د ضرورت په وخت د پوځي ځواکونو ترڅنگ د دښمن په خلاف وجنگېږي.

يو ځواکمن پوځ او ويښې او فعالې امينتي قواوې بايد تر هرڅه د مخه د خپل دين، عقيدې، هېواد، ولس او فرهنگ په غوښتنو د يوه منظم ايډيالوژيک نظام او نصاب په وسيله وپوهول شي، او د دغو غوښتنو د تحقق په لاره کې د قربانۍ ورکولو په روحيه وروزل شي، ترڅو هغوی خپل ځان د معاش او وظيفې په بدل کې د اجير او نوکر په حيث ونه پيژني. بلکې تل د سربښندنې او قربانۍ لپاره د مجاهد په صفت تيار وي، خپل مسؤوليتونه له الله ﷻ څخه د وېرې او له هغه څخه د مکافات او مجازات په روحيه سرته رسوي.

د اسلام ستر پيغمبر ﷺ خپل د اصحابو کرامو رضي الله عنهم پوځ په همدغه روحيه روزلی او سمبال کړی ؤ. نو ځکه خو يې وکولای شول چې په ډېره لږه موده کې د عربو له جزيرې او د هغې له شا او خوا سيمو څخه د کفر او شرک تېر ورټول کړي، او د نړۍ د يوې لويې امپراطورۍ (فارس) استبدادي حاکميت ته د پای ټکی کېږدي.

د پيغمبر ﷺ د اصحابانو او تابعينو په اسلامي عقيدې سمبال لښکر نه يوازې دا چې په لهنده موده کې يو لوی ځواکمن دولت تاسيس کړ چې حدود يې له چين او قوقاز څخه نيولي تر مراکش او اسپانيا پورې غزېدلي وو او د هند او مديترانې پر سمندرونو يې واک چلېده، بلکې د نړۍ لويو لويو دولتونو به کونښن کاوه چې د خپلي بقا لپاره د اسلامي دولت حمايت حاصل کړي.

خو که د نن ورځې د اسلامي نړۍ پوځونو ته وگورو نو وبه وينو چې هرڅه يې د خپل ماضي په خلاف د پرديو پر معيارونو ولاړ دي چې مشخصات يې په لاندې ډول بيانولی شو:

د نن ورځې د مسلمانو هېوادونو پوځونه په مجموع کې له دين او ديني ارزښتونو ډېر لرې ساتل کېږي، په تربيه او نصاب کې يې دين، عقیده، آخرت، اسلامي تاريخ او د اسلام پوځي تاريخ هېڅ ځای نه لري. هڅه کېږي چې پوځونه او امنيتي ځواکونه د سيکولريزم (بې دينۍ) په اصولو وروزل شي، ترڅو د هغوی په زړونو کې د اسلام لپاره هېڅ ډول مسؤليت او وفاداري ځای ونه نيسي او کومه ورځ د خپل مستبد حاکم د قوماندې پر ځای شرعي اوامرو او احکامو ته ترجيح ورنکړي.

د اسلامي نړۍ پوځونه عملاً د استعماري هېوادونو د پوځي کارپوهانو او استاذانو لخوا په غربي يا روسي نصاب او معيارونو روزل کېږي، او بيا پوځي افسران د لوړو زده کړو لپاره هماغو استعماري هېوادونو ته استول کېږي چې د هغوی په پوځي پوهنتونونو کې زده کړې وکړي او د پوځي زده کړو تر څنگ يې له هر ډول اسلامي افکارو او انگېرنو څخه (ماغزه پرېمېنځل) هم تر سره شي.

ډېر ځله داسې هم پېښ شوي چې دغه ډول پوځي افسران بيا په خپلو هېوادونو کې د هماغو استعماري هېوادونو په گټه په کودتا گانو لاس

پورې کوي او خپل ملي او قانوني نظامونه د بل چا لپاره راپرځوي، چې وروسته بيا پوځ او امنيتي ځواکونه هم په پټو سترگو د همدغو کودتاجيانو په قوماندو چلېږي.

د اسلامي نړۍ د هېوادونو پوځونه په بېلابېلو تړونونو او قراردادونو په داسې ډول په غربي هېوادونو پورې تړل شوي چې د هغوی له اجازې او مشورې پرته يو اقدام هم نشي کولای. وسلې، طيارۍ، يوځي سامان آلات او لوژستيکي وسائل د داسې قراردادونو په ترڅ کې د هماغو استعماري هېوادو لخوا ورته برابرېږي چې په هېڅ ډول بايد له هغو څخه د اسلام د دفاع لپاره کار وانه خستل شي.

په اوسينو پوځونو کې يوازې هغه افسران لوړو رتبو ته رسېدلای شي چې په مکمل ډول يې دين او ديني ارزښتونو ته شاکرې وي او د استعماري قوتونو د اعتماد وړ ګرځېدلي وي. د ترفيع او ارتقا لپاره داسې شرايط او معيارونه ورته ټاکل شوي چې د ديني فکر لرونکي افسران بايد هېڅکله په هغو برابر رانشي، او که چېرې يو نيم ځای کوم مسلمان افسر د خپل پوځي لياقت او وظيفوي وړتيا له امله کومې لوړې رتبې ته په رسېدلو بريالی هم شي نو هغه هم په بېلابېلو پلمو د قيادت له موقف څخه لري ساتل کېږي، بدنامېږي او يا د کودتا او يا کوم بل تور په جرم بندي کېږي او يا اعدامېږي.

د اسلامي نړۍ اوسني عسکري ځواکونه د دې پرځای چې له هېواد او مقدساتو څخه دفاع وکړي او هم يې امنيتي ځواکونه د مجرمينو او مفسدينو مخه ونيسي او د ټولني صالح خلک د شريرو او ظالمو خلکو له شر څخه وژغوري، په خپله د خپلو ولسونو په خلاف جنګېږي، د خپل ملت په خلاف د پرديو په غوښتنه عسکري قوت استعمالوي، بمونه پرې اوروي، زندانونه ترې ډکوي او د خپل کور او کلي پرېښودلو ته يې مجبور وي.

پوليس هم د مجرمينو، مفسدينو، ملي غدارانو او د فحشا د خورونکو ترڅنگ درېې او امنيت يې تايمينوي. خو په مقابل کې د ټولني صالح خلک، علماء، مجاهدين، ملي مخور اسلامي شخصيتونه ترې، وژني يې او يا يې د زندان تياروته ورغورځوي.

همدغه ځواکونه د وسلې او زور په مټ خلک اسلام ته له راگرځېدلو څخه ايساروي. مسلمان داعيان، د اسلام مدافعین او مجاهدين نيسي او پر محاربو کفري هېوادنو يې د څو پيسو په مقابل کې خرڅوي، او دا هر څه ځکه کوي چې دوی د بل چا په لاس، د بل چا په فکر او نصاب او د بل چا د اهدافولپاره روزل شوي دي.

ډېر ځلې وليدل شول چې د پرديو د يرغل په وخت کې د مسلمانو هېوادونو پوځيان د دفاع او مقاومت پر ځای د يرغلگرو ترڅنگ درېدلي او د هغوی تر قوماندې لاندې د خپل ملت په خلاف جنگيدلي دي او داستعمار د پاتې کيدو او دوام لپاره يې د غلامۍ په حالت کې هم قرباني ورکړې ده، چې بڼه مثال يې په افغانستان کې د روسانو ترڅنگ د افغاني پوځ دريدل و. او دا دی اوس يې بيا وينو چې د هماغه پوځ او ملېشو پاتې شوني د امريکايي پوځونو ترڅنگ د خپل ملت په خلاف په جگړه اخته دي.

پداسې حال کې چې د مسلمانو هېوادونو د پوځونو او امنيتي ارگانونو دغه حال وي، نو طبيعي به وي چې د مسلمانو ملتونو با احساسه غيرتي، په دين او آزدي مين ځوانان د يو مثبت بدلون په نيت د دغه ډول پوځونو او امنيتي ارگانونو په خلاف په وسلواله مبارزه لاس پورې کوي که څه هم چې ډېره به ورته درنه تمامېږي. هغوی د تبديلي لپاره بنايي بله لازونه لري، ځکه چې سيکولر (بی دينه) پوځونه، پردي پالونکي جنرالان او د پرديو لخوا جوړ شوي حکومتونه او حاکمان يې د

عقل او منطق خبرې ته نه غوړېږي، او نه يې د خپلو استعماري بادارانو لخوا د اورېدلو اجازه لري.

اعلامي ډگر:

اعلام په ټولنه کې د عمومي پوهاوي او اجتماعي لارښوونې مسؤليت په غاړه لري. پدې معنی چې اعلام بايد د ټولني د ټولو طبقاتو او وگړو د فکري ارتقا لپاره کار وکړي، خلک له حالاتو څخه باخبره وساتي، د ديني، ملي، اجتماعي او فرهنگي ارزښتونو د پالنې او له هغو څخه د دفاع په لار کې افراد او ټولنيز بنسټونه او ادارې خپلو مسؤليتونو ته متوجه کړي، د حکامو او چارواکو د کړو وړو مثبت څارنه وکړي، فکري او ادبي ابتکارونو ته د ټولني با استعداد وگړي وهڅوي، او هم د ټولني د ترقيې ذوق د پوره کولو لپاره داسې ادبي مواد رامنځته کړي چې د ټولني په افرادو کې عواطف او احساسات د خیر او لوړو انساني اهدافو په لور څپاند کړي، او د هر ډول شر، ظلم او ابتدال څخه د خلکو په زړونو کې کرکه د تل لپاره ژوندۍ وساتي. په دې وخت کې اعلام د خپل تاريخ تر ټولو پرمختللي مرحلې ته رسېدلی چې عموماً په درې صنفونو ويشل کېږي:

الف: چاپي اعلام:

چاپي اعلام لکه کتابونه، مجلې، اخبارونه او داسې نور چې په پراخه پيمانه، رنگين شکل او عصري ډيزاين چاپېږي او تقريباً د ټولني ټولو لوستو خلکو ته رسېږي.

خو دا چې نالوستي خلک مطبوعات نشي لوستلي نو د هغوی لپاره بيا صوتي د(اورېدلو) او تصويري د (لیدلو) اعلام رامنځته شوی.

ب: صوتي اعلام:

صوتي اعلام لکه راډيو، فيټي او دې ته ورته نورسائل برقي چې په اسانۍ سره د هر چا او هرې کورنۍ غوږ ته په هر ځای کې خپل پيغام په آسانه ورسوي او په هغوی تأثیر کوي. پدې لړ کې راډيو تر ټولو هغه مهمه وسيله ده چې خپل پيغام د سمې، غرونو، دښتو، ځنگلونو، وچې او سمندر هرځای ته رسوي.

ج: تصويري د (ليدلو) اعلام:

تصويري اعلام لکه تلویزون، سینما، کمپیوټر، ویدیوفون، سټیلايټ، تياتر، فېسبوک او نور چې په ډېره مؤثره توگه او عالي کیفیت هره صحنه په ژوندي ډول د خلکو مخې ته رږدي او لیدونکي مستقیماً تر تأثیر لاندې راولي.

هرڅومره چې د اعلام ډولونه ډېرېږي او کیفیت یې پر مختللی کېږي نو په هماغه اندازه یې د تأثیر او نفوذ ساحه هم پراخېږي.

اوس په نړیواله سطحه د هر ډول اعلام واگي او کنټرول د بین المللی صهیونیزم او استعماري دولتونو په لاس کې دي. او په سیمه ییزه سطحه یې تقریباً ټول اسلامي دولتونه او دهغوی اعلام هم تر تأثیر لاندې راوستلی دی. د نړیوال صهیونیزم په ترټولو خطرناک کتاب (یهودي پروتو کولونه) کې چې د ټولې نړۍ د کنټرولو لپاره د صهیوني کارپوهانو د نظریاتو او پلانونو مجموعه ده راغلي چې:

((په نړۍ کې ټول اعلام زمونږ په منگولو کې دی. که یوه نیمه جریده چېرې آزده هم پاتې وي نو هغه دومره د اهمیت او تأثیر وړ نه ده. هغه به هم په یو نه یو ډول د خپلو اهدافو لپاره وکاروو)). همدا راز په بل ځای کې لیکي: ((د دنیا ټول نشراتي ارگانونه او د فکر د خپرولو ټولې ادارې باید زمونږ په کنټرول کې وي. که چېرې کومه اداره زمونږ

مخالفت وکړي د هغې د بندولو لپاره به له قانوني لارو چارو کار اخلو). همدا ډول ليکي: ((په دنيا کې به ډېرې مجلې او اخبارونه داسې وي چې په ظاهره به بېلابېل افکار او نظريات خپروي، خو د پردي تر شا به ټول زمونږ د اهدافولپاره کار کوي^(۱))).

که په اسلامي هېوادونو کېد اعلام د ټولو ډولونو عملي او واقعي حالت ته وگورو نو وينو چې په اسلامي نړۍ کې د اسلام او مسلمانانو په ځای غرب او د غرب سياسي، فکري، اجتماعي، اقتصادي او استراتېژيکو اهدافو لپاره په کار اچول شوي دي. پدې معنی چې مسلمان هېوادونه تلویزونونه لري خو د دې پرځای چې خلکو ته اسلامي او ملي ارزښتونه ورمعرفي کړي، شپه او ورځ ورته د غربي ډوله ژوند د تېرولو تلقین ورکوي. هغه ډول صحنې او پروگرامونه خپروي چې مسلمان لیدونکي له اسلامي ارزښتونو او خپل ملي او تاريخي اصالت څخه پردي کوي، او د جنس، هوس، موډ، فیشن او غربي ټولنو په تقلید يې اخته کوي. ځوانان او پيغلې د ټولني د اصولو او ضوابطو په خلاف د ازدي په نوم بغاوت ته وربولي.

همدا ډول اسلامي هېوادونه راډيوگانې لري خو خپرونې يې د تلویزوني خپرونو په څېر د ژوند په هر اړخ کې د پرديو مطالب او محتوی خپروي. که چېرې يې يونيم پروگرام د اسلام په اړه هم وي نو هغه هم نیمگړې سطحې او صوفیانه غوندې یو شی وي چې د اسلام د حاکمیت، اسلامي نظام او صحیحې عقیدې لپاره ورکې هېڅ نه وي. بلکې تر دې ورهاخوا ډېر ځلې د دغه ډول تش په نامه اسلامي

(۱) - د دنيا د معاصرو دينونو او مذهبونو مختصره انسايلکولوپيډيا، دصهيونيزم بحث ج ۱ ص ۲۶ - ۵۲۵

پروگرامونو په واسطه اسلامي مفاهيم تحريفوی او يا هم هغه څه د اسلام په نامه معرفي کوي چې هغه اصلاً اسلام نه وي. د راډيويگانو او تلوېزيونو نو تر څنگ د چاپي اعلام وسائل لکه اخبارونه، مجلي، نشريې، ناولونه او داسې نور هم تقريباً پنځه نوي فيصده د داسې ټولنو او ليکوالانو لخوا خپرېږي چې د غرب په افکارو او نظرياتو روزل شوي او سيکولريزم (بی ديني) يې د عقيدې په حيث خپل کړی وي. دغه ډله خلک د سيکولريزم د اصولو پر اساس په دولت او اجتماعي ژوند کې د دين او شريعت لپاره په هېڅ نقش قانع نه دي. خو په عين وخت کې بيا د غربي ډيموکراسۍ او غربي ډوله آزادي او حقوقو لپاره تر شريعت او دين هم په ډېر قداست قائل دي، او خپل فکرونه او قلمونه يې شپه او ورځ د دې لپاره مسخر کړي دي چې څنگه دغه وارد شوي مفاهيم او ارزښتونه د مسلمانانو په ذهنونو ور وټيې.

پدې لاره کې دغه ډول خلکو ته غربي نړۍ په ټولو اسلامي مقدساتو او شرعي ارزښتونو د بريدکولو لپاره يوه خطرناکه وسله په لاس ورکړې چې د (بيان د آزادي) نظريه ده، هغه چې د غرب په نظرياتو او نصاب تربيه شوي فرهنگيان ورڅخه د اسلامي مقدساتو په ضد کار اخلي. او کله هم چې د دوی د فکري جناياتو په خلاف په خلکو کې کرکه او نفرت راپارېږي نو بيا غربي نړۍ او په اسلامي هېوادونو کې د هغوی حاکم نظامونه دغو مجرمينو ته د بيان د آزادي په دليل برائت ورکوي هم دفاع ورڅخه کوي.

د اعلام په ډگر کې نه يوازې دا چې په اسلامي نړۍ کې دننه فساد حاکم دي، بلکې له خارج څخه هم هره ورځ په زرگونو ساعتو راډيويي او تلويزيوني خپروني مسلمان هېوادونه تر خپل پوښښ لاندې راولي د اسلامي امت د بچيانو فکري مسير وربدلوي.

انټرنېټ، فېسبوک او نوري کيبل لا نور هم د اسلامي هېوادونو په فکري او اخلاقي فضا باندې د غرب تسلط ور آسانه او هر اړخيز کړي. په اسلامي نړۍ کې نه يوازې دا چې د مسلمانانو اعلامي سنگرونه خالي دي، بلکې د هغو د ډکولو لپاره مؤثر کونښنونه هم نه تر سره کېږي، چې دا بيا د اسلامي حرکتونو او نهضتونو يوه بله غميزه ده. د مېډيا او مطبوعاتو په ډگر کې مسلمان امت ځکه له بدې ورځې سره مخ دې چې پدې ډگر کې هم مسلمانانو پردي معيارونه خپل کړي دي.

د ټولنيز ژوند او فرهنگ ډگر:

هر قوم او ملت په نړۍ کې يو ځانگړی فرهنگ او د ټولنيز ژوند يوه ځانگړې بڼه لري چې هغه يې د اجتماعي پېژندگلوي مظهر وي. په خاص ډول هغه ملتونه چې په کوم دين عقیده لري هغوی تل هڅه کوي چې ملي تشخص يې مستقل وي په بل قوم او ملت کې مدغم نشي. که د يوه ملت وگړي خپل ملي لباس، خپل فرهنگ د پېژندگلوي خپل نور مشخصات له لاسه ورکړي، هغوی که هر څومره هونبنيار، باسواده، او په مادي لحاظ پرمختگ وکړي، نو بيا هم يو مستقل ملت نه بلل کېږي.

مسلمانان هم د نړۍ د نورو ملتونو په منځ کې په خپل ځانگړي فرهنگ او د اجتماعي ژوند په ځانگړې بڼه پېژندل کېږي، او د دغې ځانگړې بڼې په وسيله له کافرو قومونو سره خپل توپير ثابتوي. که دغه توپير له منځه ولاړ شي، بيا نو د دوی او د کفارو تر منځ په ظاهري بڼه کې فرق نه پاتې کېږي.

د هر قوم فرهنگ، ژوندبڼه، لباس، عادتونه، رواجونه، جشنونه او د لمانځلو خاصې ورځې د هغه قوم په دين، اعتقاداتو، اخلاقو، تاريخي اصالت، طبيعي او جغرافيوبي موقعيت پورې اړه لري، چې د هغو

پرېښودل په حقيقت کې له خپل ځان او خپل قوم څخه د پردي کېدلو په معنی دي.

له کومې ورځې چې د اسلامي نړۍ هېوادونه د غرب تر استعمار لاندې راغلي دي، له هماغې ورځې غربيانو کونښبونه پيل کړي چې مسلمانان په اجتماعي او فرهنگي لحاظ هم په خپل ځان پسې روان کړي. له دې کار څخه د غربي استعماري هېوادونو درې مهم هدفونه دي چې په لاندې ډول يې يادوو:

الف: د مسلمانانو فرهنگ چې يو اسلامي فرهنگ دي او په هرڅه کې يې د سموالي او ناسموالي معيار اسلامي شريعت دي، غربيان غواړي مسلمانان له خپل دې فرهنگ او د ټولنيز ژوند له بڼې څخه پردي کړي، د همدې لپاره د مسلمانانو د فرهنگ او ټولني هرڅه بېرته پاتې، ارتجاعي او د زماني له موده لوېدلي گڼي، او پرځای يې مسلمانان د غربي فرهنگ، عادتونو، رواجونو، لباس او ژوندود خپلولو ته تشويقوي، چې پدې کار سره د مسلمانانو او اسلام تر منځ بيلتون ايجادوي، چې همدا د غرب يو اساسي هدف دی.

ب: کله چې د مسلمانانو او غربيانو اجتماعي او کلتوري ژوند يو ډول شي او غربيان د ټولني او کلتور په ډگر کې د مسلمانانو لپاره د ماډل او نمونې په حيث معرفي شي، نو طبيعي ده چې په هغه وخت کې به د مسلمانانو له زړونو د غرب د مسيحي، يهودي او سيکولري ټولني په اړه کرکه او نفرت په خپله ووځي. او هغوی به ورته دښمنان نه، بلکې دوستان او د تمدن استاذان ښکاري چې بايد پيروي يې وشي، نه دا چې دښمني ورسره وشي. دا پداسې حال کې چې الله تعالی ﷻ هغوی مسلمانانو ته د دښمنانو په حيث معرفي کړي دي، او دا يې ورته فرمايلي چې يهود او نصاری په دوستۍ مه نيسي، الله ﷻ فرمايي:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا نَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۗ

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

المائدة: ٥١

ترجمه: (ای مؤمنانو! یهود او نصاری په دوستۍ مه نیسئ! د دوی ځینې یې د ځینې نورو دوستان دي، که له تاسو څخه څوک د دوی په دوستۍ ونیسي نو دی هم له هغوی څخه دی، الله ظالم قوم ته هدایت نه کوي).

غریبان غواړي د فرهنگ، ټولنیزو عادتونو او رواجونو له لارې مسلمانان په ځان پسې روان کړي، له همدې امله غربي مېډیا مسلمان امت د غربي فرهنگ او غربي ټولنې د ورځو او مناسبتونو لمانځلو ته هڅوي، بلکې غریبانو خپلې ورځې، عادتونه مناسبات د ملل متحد، یونیسکو او نورو غربي نړیوالو ادارو له لارې نړیوالې ورځې گرځولې دي چې باید د نړۍ ټول ملتونه ورته احترام ولري او ویې لمانځي. له همدې امله غرب او په سر کې یې امریکا خپل فرهنگ ته د نړیوال فرهنگ او خپل نظام ته د نړیوال نظام نوم ورکوي.

د تأسف ځای دی چې مسلمانانو د فرهنگ او ټولنیز دود او دستور په ډگر کې هم پردي معیارونه خپل کړي دي چې دا د اسلامي امت د ذلت یو بل عامل دی.

ج: غربي هېوادونه غواړي چې په اسلامي نړۍ کې د غربي کلتور، موډ، فیشن او عادتونو په خپرولو په مسلمانانو کې هم د غریبانو د ژوند ضرورتونه ایجاد کړي او بیا د دغو (وارداتي) او (مصنوعي) ضرورتونو د پوره کولو لپاره د غرب صنعت او فابریکو ته انکشاف ورکړي، چې پدې ترتیب اسلامي هېوادونه د ځان لپاره په یو لوی مصرفي او استهلاکي مارکیټ تبدیل کړي.

په پای کې دې نتیجې ته رسېږو چې ترڅو مسلمانان د ژوند په ټولو اړخونو کې بېرته خپلو معیارونو ته راگرځېدلي نه وي او د غرب له رانده تقلید څخه یې ځانونه ژغورلي نه وي، تر هغه پورې به مسلمانان دیني ورځې مخ ونه ویني. ځکه چې الله تعالی ﷻ د هېڅ قوم په حالت کې مثبت بدلون تر هغه نه راوړي چې ترڅو هغه قوم په خپلو کړو وړو، عقایدو، نظریاتو، فرهنګ، عاداتو او رواجونو کې مثبت بدلون نه وي راوستلی.

دیموکراسی کفر ده، که اسلام؟

د ډيموکراسۍ په بهانه د ولسونو تسخیرول

پر افغانستان د امريکا تر يرغل وروسته چې د دغه يرغل په سياسي او فکري کلتور کې کومو اصطلاحاتو زيات رواج موندلی يوه هم په هغو کې (ډيموکراسي) ده. ځکه چې د غرب مېډيا، په افغانستان کې په فعاليت بوخت د غرب سياسي او اجتماعي مؤسسات، د يرغلگرو په لاس جوړ شوي حکومت، او د دغه حکومت ټول مؤسسات او فکري شخصيتونه تر هرڅه زيات د ډيموکراسۍ د خپرولو او نافذولو لپاره کار کوي.

خو دا چې عام افغانان د (ډيموکراسۍ) په اصلي مفهوم او فلسفه باندې چا ښه ندي پوه کړي، بلکې د غربي ډيموکراسۍ د اصلي مفاهيمو د معرفي پر ځای يې د خلکو د تېر ايستلو لپاره هغه په نورو کلماتو او اصطلاحاتو لکه ولسواکۍ، آزادي، عدالت، مساوات، بشري حقوقو، مدني ټولني، قانونيت، ترقي، زغم او نورو نومونو تعبير کړې ده. نو ځکه خو يې يوه برخه عام افغانان هم په اورېدلو او منلو کې څه حرج نه احساسوي. بلکې د هغې د خپراوي او تطبيق لپاره کار کول هم ورته څه د کفر او عيب خبره نه ښکاري.

د ډيموکراسۍ د اصلي مفاهيمو د وضاحت او صراحت د نشتوالي ترڅنګ چې يو بل عامل هم د ډيموکراسۍ په وړاندې د عامو مسلمانانو د نفرت او حساسيت د کمولو په کار کې مهم نقش لرلی هغه د ډيموکراسۍ په صف کې د هغو ملايانو، شېخانو، پيرانو، حضرتانو او جهادي محرفينو شتون دی چې خپل دين، ايمان، غيرت، جهاد او استقلال يې د څو ډالرو او څو کيو په مقابل کې پر امريکايانو خرڅ کړي، خو لا تر اوسه يې خپله ښه بدله کړې نه ده. ځکه چې امريکايانو دوی د همدې لپاره استخدام کړي ترڅو د دوی په مذهبي

بني او روحاني وجاهت د ډيموکراسۍ کفري حقيقت له خلکو پټ وساتي.

پرون هم کمونستانو افغانانو ته (کمونيزم) د اجتماعي عدالت، انساني مساوات، ترقي او کارگري حرکت په نوم معرفي کړې و. هغوی هم په کمونيزم کې (الحاد) او له (دين څخه انکار) د همدغو مفاهيمو او اصطلاحاتو تر شاه له عامو خلکو پټ ساتلی و.

که پرون د کمونيزم تر حاکميت د مخه د دين علماؤ او د اسلامي فکر خاوندانو خلکو ته د کمونيزم اصلي مفاهيم په پراخه پيمانه او په مؤثر ډول معرفي کړي وای نو په لس گونو زره ځوانان او عام افغانان به يې تر بيرغ لاندې نه درېدل، او نه به د خپلو پلرونو، وروڼو مجاهدينو په خلاف د کمونيزم په گټه جنگېدل.

دا چې نن امريکايان او ورسره ملگري يې په ټوله اسلامي نړۍ په زور د ډيموکراسۍ ورټپل غواړي او پدې لار کې په زرگونو مليارده ډالر مصرفوي، په زرگونو موسسې، په لکونو پوځيان او په لسگونو ټپل شوي حکومتونه يې پدې مقصد په کار اچولي چې په اسلامي هېوادونو کې (ډيموکراسي) خوره کړي، او د همدغې (ډيموکراسۍ) د حاکمولو لپاره يې په عراق کې تر اوولکو زيات، په افغانستان کې يې تر يولک زيات، او په صوماليا کې يې په لسگونو زره خلک ووژل او لا اوس هم د دې لپاره د مسلمانانو وژنه روانه ده چې بايد په هېوادونو کې يې (ډيموکراسي) حاکمه شي، او د مخنيوي عناصر او عوامل يې له مخې ليرې شي.

د اسلام او مسلمانانو په خلاف د ډيموکراسۍ او ډيموکراتانو دغه لوی جنايات بايد مونږ افغانان دپته وهڅوي چې (ډيموکراسي) په ژوره توگه مطالعه کړو، په فلسفه يې ځان پوه کړو، او دا ځانته معلومه کړو چې ډيموکراسي کفر دی، او که اسلام؟ او د مسلمانانو په حيث د هغې اړه

څه موقف خپلول پکار دي؟ او دا ځکه چې امريکايان به لدې خاورې ځي، خو ډيموکراتان او د ډيموکراسۍ افکار به دلته د خپل ځای ناستي په حيث پرځای پرېږدي، او بيا به همدغه محلي ډيموکراتان د اسلام د حاکميت د مخنيوي لپاره په بېلابېلو ډولونو خپلو هڅو ته دوام ورکوي. همدغه وجه چې امريکايان په مجاهدينو کې د داسې جهت په جوړلو بوخت دي چې (منځلاري) وي، له ډيموکراتانو سره يوځای په يوه مشترک نظام کې گوزاره وکړي، او هغوی ته د يوڅه واک د ورسپارلو د يوې معاملي په ترڅ کې د هغو مخلصو مجاهدينو پر مخ د حاکميت د روازه بنده کړي چې په افغانستان کې د خالص اسلامي حکومت د قيام لپاره کار کوي.

پدې بحث کې مونږ کونښن کړی چې د (ډيموکراسۍ) په اړه خبره په لاندې دوو نقطو کې محدوده وڅېړو او هغه داسې چې:
 اول: ډيموکراسۍ څه شی ده؟

دوهم: ډيموکراسۍ ولې کفر ده؟

پر هره نظريه او عقیده باندې تر حکم کولو د مخه دا خبره ډېره ضروري وي چې هغه نظريه دې په هر اړخيز ډول وپېژندل شي، او ټولې تاريخي، فلسفي، واقعي او عملي خواوې دې يې راوسپړلی شي، ترڅو د پوره وضاحت په نتيجه کې او د قوي دلايلو په رڼا کې حکم ورباندې وکړای شي.

په اصولي لحاظ دا خبره هم ضروري ده چې د څېړلو او حکم لپاره بايد هره نظريه په خپل اصلي شکل کې وڅېړل شي. د مثال په ډول که څوک پر اسلام بحث کول غواړي نو بايد پر هغه اسلام يې وکړي چې د الله ﷻ له لوري پر محمد ﷺ په مکه او مدينه کې نازل شوی، او د قرآن کریم، احاديثو او د هغې زمانې د مسلمانانو (سلف صالحينو) د فهم په شکل کې محفوظ دی. نه پر هغه اسلام چې د کومې منحرفې ډلې د انگېرنو

او برداشتونو په نتيجه کې منځته راغلی وي، او يا د غرب کوم تحقيقاتي يا تبليغاتي ادارې تدوين کړي وي.

همدا ډول که د (ډيموکراسۍ) په اړه بحث کېږي نو بايد هغه ډيموکراسي تر بحث لاندې ونيوله شي چې غرب په خپله رامنځته کړې، هلته يې تطبيق کړې او د هغې لپاره يې اصول وضع کړي دي. نه هغه ډيموکراسي چې غرب پلور او اسلام ته منسوبو مفکرينو له اسلام سره د (پيوند کاري) په نتيجه کې رامنځته کړې ده.

که داسې نشي نو بيا هر شی په خپل اصلي حقيقت کې نه ښکاره کېږي، او د حکم او محکوم تر منځ به اختلاف موجود وي.

د دې لپاره چې دا بحث مو په يوه واضح او مرتب ډول لوستونکو ته وړاندې کړي وي نو پر دوو برخو يې ویشو، چې لومړۍ برخه يې په مختصر ډول د (ډيموکراسۍ) معرفي ده، او دوهمه برخه يې په يو څه تفصيل د اسلام له نظره د (ډيموکراسۍ) مناقشه او د هغې د تکفير دلايل دي:

لومړۍ برخه - د ډيموکراسۍ معرفي

د ډيموکراسۍ تعريف:

د لغت په لحاظ د ډيموکراسۍ اشتقاق له دوو پخوانيو يوناني لفظونو څخه شوی چې يو يې (ديموس) Demos د (ولس) په معنی، او بل يې (کراتوس) Cratos د (واک) او (حکم) په معنی ده، چې د دواړو ترکيبی معنی (ولسواکي) يا د (ولس حاکميت) دی.

او په اصطلاحي ډول بيا غريبانو (ډيموکراسي) داسې تعريف کړې ده: Government of the People by the People For the People (د خلکو حکومت، د خلکو په لاس، د خلکو لپاره).

حکومت يا حاکميت دوه برخې لري چې يوه يې د قوانينو او نظام برخه ده، او بله يې تنفيذي يا اجرائي برخه ده. يعنې په ډيموکراسۍ کې به د ژوند د هر اړخ او د هرې مسألې د حل لپاره قوانين هم د خلکو لخوا وضع کېږي، حاکم به هم د خلکو لخوا ټاکل کېږي، او فيصله به هم د خلکو لخوا کېږي. (دين) (وحې) يا (آسماني رسالت) ته په ډيموکراسۍ کې هېڅ ځای نشته.

د پورتنیو لغوي او اصطلاحي تعريفونو له حاصل څخه د ډيموکراسۍ جامع تعريف په لاندې شکل په لاس راځي او هغه داسې چې:
(ډيموکراسي د ژوند لپاره له داسې يوه سياسي، اجتماعي او فکري په دين نه ولاړ نظام څخه عبارت ده چې حاکميت، تشريع او فيصله ورکې د خلکو لخوا، د خلکو په لاس او د خلکو لپاره، د اکثريت په شکل کې له هر ديني قيد او بند څخه پرته ترسره کېږي).

د ډيموکراسۍ فکري بنسټ

معاصره ډيموکراسي په غرب کې زېږيدلي ده. د غرب په هکله خو دا خبره يو حقيقت دی چې غربيانو تر اوسه پورې هېڅ الهي دين په سالمه بڼه کې ندی ليدلی. ځکه چې (يهوديت) يوازې د (بني اسرائيلو) دين ؤ، او هغوی نه غوښتل چې نور خلک خپل دين ته دعوت کړي. او (مسيحيت) هم هغه وخت غرب ته ورسېد چې د متعصب يهودي (شاوول) چې وروسته يې خپل نوم (پاول) ته اړولی وو او د مسيحيت د منلو دعوی يې کړې وه په لاس تحريف شوی ؤ، او د (توحيد) ځای ورکې (تثليث) نيولی ؤ.

تحريف شوي (مسيحيت) له رب سره د انسان د رابطې لپاره يو څه لارښوونې درلودې، خو د انسانانو ترمنځ يې د تعامل لپاره (شريعت) او (قوانين) نه درلودل.

په غرب کې خلکو د ژوند سياسي، اجتماعي او اقتصادي چارې د پخوانيو (روماني) او (يوناني) قوانينو او عرفونو مطابق عيارې کړې وې، چې دې کار له ډېر پخوا راهيسې د غربي ټولني په ذهن کې دا قناعت ايجاد کړې ؤ چې دين د ژوند په چارو کې دخل او غرض نه لري.

د ژوند او ټولني په چارو کې د مسيحي دين د قوانينو د نشتوالي دغه تشه بادشاهانو، ملکانو او سرمايه دارانو له خپل لوري د قوانينو په وضع کولو ډکه کړې وه. هغوی داسې قوانين وضع کړي ول چې د غربي ټولني اکثريت يې د يو څو بادشاهانو او فيوډالانو په خدمت کې په بېلابېلو نومونو او شکلونو مسخر کړې ؤ.

بادشاهانو به پر خلکو خپل حاکميت د الله تعالی ﷻ له طرفه خپل حق ګاڼه، نه دا چې د ملت له طرفه دکوم تړون يا بيعت په نتيجه کې امانت ورسپارل شوی وي.

کلیسا هم که له يوې خوا د ژوند د چارو د تنظيمولو لپاره قانون او شريعت نه درلود، نو له بل لوري يې علم، دين، تفکر او عقل هم په خپل احتکار کې راوستلی ؤ.

فکري استبداد داسې مرحلې ته رسېدلې وو چې هر چا به چې کومه داسې نظريه وړاندې کړه چې د کلیسا به خوښه نه وه نو فوراً به هغه شخص کافر او د الله ﷻ له رحمته محروم ګڼل کېده، او له دين څخه به د بغاوت په جرم محکومېده.

د کلیسا له لوري د دين تحريف شوي او نا معقول تصور او د بادشاهانو جابرانه نظام په اروپا کې خلک له دين، رسالت او ملوکيت څخه متنفر کړل، او د اروپا د نوي عصر (د تنوير د عصر) د مفکرينو پر مخ يې د الحاد (له دين څخه د انکار) دروازه ور خلاصه کړه. هغوی هم

د(دين) پرځای په مطلق ډول د خلکو اراده د قوانينو مصدر وگرځوله، او د حق او ناحق د پېژندلو معيار يې د (وحې) پر ځای (عقل) وگډاډه. د دين په اړه اروپايان پر دوو ډلو ووېشل شول، چې يوې ډلې له دين، رسالت او روحانيت څخه سراسر انکار وکړ، چې دا نظريه بيا وروسته په کمونيزم کې راڅرگنده شوه، او بلې ډلې په دين باندې يوازې د افرادو په (شخصي ضميم) کې اعتراف وکړ او بس. پدې معنی چې دين د فرد او الله ﷺ تر منځ رابطه ده، خو د ژوند له چارو سره يې هېڅ کار نشته، او انسان د خپل ژوند لپاره د قوانينو په جوړولو کې مطلقه آزادي لري چې دغه نظريه بيا د (سيکولريزم) يا له دين څخه د(ژوند) او (دولت) د بېلتون په نامه وپېژندل شوه، چې همدغه نظريه د ډيموکراسۍ لپاره فکري بنسټ تشکيلوي.

د معاصرې ډيموکراسۍ مشهورو فيلسوفانو هر يو (توماس هوبز)، (جان لاک) او (جان جاک روسو) د ډيموکراسۍ لپاره دغه بنسټ د social contact (ټولنيز تړون) د فلسفې په شکل کې وړاندې کړ چې خلاصه يې په لاندې ډول ده:

دغه فيلسوفان وايي چې: انسانان په پخوا زمانه کې همداسې په فطري ژوند کې اوسېدل. ژوند يې نامنظم ؤ، قانون او دولت يې نه درلود چې د دوی چارې منظمې کړي وای، وروسته بيا خلکو قانون او حکومت ته ضرورت احساس کړ، او د نظام او قانون د جوړولو لپاره سره راټول شول، او افرادو د ټولني په گټه له خپلو يو څه شخصي حقوقو څخه په تېرېدلو په خپل منځ کې يو (ټولنيز تړون) Social Contac رامنځته کړ، چې وروسته يې بيا د حکومت او قانون شکل غوره کړ، چې په دې اساس د قانون او حکومت تصور د خلکو له ارادې څخه رامنځته شو. پورتنۍ نظريه له الله ﷻ او د هغه له رسولاو او الهي اديانو څخه په انکار ولاړه ده. پدې معنی چې - نعوذبالله - نه الله ﷻ شته، نه يې خلک

پيدا کړي، او نه يې نظام، قوانين او رسولان ورته رالېږلي دي. او يا دا چې الله ﷻ د خلکو خالق دی، خو له پيدا کولو پرته يې نور هېڅ ندي کړي. نه يې رسولان رالېږلي، نه يې اديان نازل کړي، او نه يې انسانانو ته د ژوند د چارو تنظيمول وربښودلي دي. ځکه چې که چېرې دا هرڅه شوي وای نو بيا به د ډيموکراسۍ د فيلسوفانو د Social Contac خيالي (ټولنيز تړون) ته څه ضرورت و؟

د ډيموکراسۍ اصول

غربي ډيموکراسي پر دوو بنسټيزو اصولو ولاړه ده چې د هغو دواړو او يا يوه د نشتوالي په صورت کې يو نظام يا يوه ټولنه ډيموکراتيکه نشي بلل کېدای، او هغه اصلونه دا دي:

۱ - د سيادت (حاکميت) اصل.

۲ - د حقوقو او آزاديو اصل.

پورتنې دواړه اصول هر يو خپل خصوصيات او مشخصات لري چې په لنډ ډول يې په لاندې کرښو کې يادونه کوو:

اول- د سيادت (اعلی حاکميت) اصل

د سيادت تعريف:

(سيادت يا (اعلی حاکميت) هغه مطلقه اعلی سلطه ده چې يوازې هغې ته پر اشياؤ او افعالو د حکم د صادرولو حق حاصل وي).

يو بل تعريف وايي: (سيادت د (امر) او (نهي) هغه مطلقه عليا سلطه ده چې نه د هغې په څنگ کې ورسره مساوي او نه هم تر هغې پورته بله سلطه شته).

د سيادت (اعلی حاکميت) اصل په ډيموکراسۍ کې پر لاندې دوو شقونو ولاړ دی.

الف: د تقنين يا (تشریح) شق، او هغه پدې معنی دی چې دکوم قانون يا شريعت پر اساس به د خلکو ترمنځ فيصله کېږي؟
ب: د تنفيذ شق، او هغه پدې معنی دی چې د قوانينو نافذوونکی (حاکم) به څوک وي؟ او څنگه به حاکمیت ته رسېږي؟
په ډيموکراسۍ کې د تقنين (تشریح) د شق خصوصیتونه په لاندې ډول دي:

۱- سيادت (اعلی حاکمیت) به په مطلق ډول د (ولس) وي. يعنې هغه حاکمیت به چې تر هغه پورته بل هېڅ حاکمیت وجود ونه لري د ولس حق وي، نه د الله حق.

۲- د ولس اراده مقدسه ده. يعنې هېڅ اراده د ولس اراده نشي ردولی، او نه ورباندې اعتراض کولی شي. هر څه چې ولس غواړي هماغه حق دی.

۳- د ولس د (اکثریت رأيه) د حق د پېژندلو رېښتیني معيار دی، پدې معنی چې ټول ولس به کیدی شي چې پر يوه خبره متفق نه وي، خو که اکثریت پر يوه خبره اتفاق وکړي، نو د اکثریت دغه اتفاق د حق معيار دی.

۴- عقل د قوانينو د جوړولو يواځیني مصدر دی. يعنې د قوانينو په جوړولو او د احکامو په صادرولو کې (وحیه) هېڅ نقش نه لري. هرڅه ته چې عقل ښه وايي هغه حق او هر څه چې عقل يې بد وگڼي هغه باطل دي.

۵- دا چې ټول ولس په يوه وخت کې حاکم کېدای نشي، نو ولس بايد يو شمېر خلک د حاکمیت او قانون جوړونې لپاره د انتخاباتو له لارې حکومت او پارلمان ته معرفي کړي چې د ولس په وکالت قوانين جوړ کړي او حکومت وچلوي، چې پدې ډول عمومي انتخابات د حکومت د

چلوونکو او د قانون د جوړوونکو د ټاکنې لپاره د حاکمیت دوهم یعنی د (تنفیذ) شق تشکیلوي.

په ډيموکراسۍ کې د تنفيذي قوې (حکومت)

خصوصيات

۱- حکومت به د خلکو د اکثريت لخوا د عامو انتخاباتو له لارې منځته راځي.

۲- انتخابات به د داسې قانون په اساس تر سره کېږي چې (دين) ورکې هېڅ نقش نه لري.

۳- په انتخاباتو کې به د هېواد ټول خلک يو ډول سياسي حقوق لري. يعنې هر څوک چې د هر دين او مذهب منونکي وي ټول سره يو ډول سياسي حقوق لري. دين د هغوی تر منځ د تفاضل (برتری) عامل نشي ګرځېدی. د مسلمان او کافر، بنسټي يا نر معيار په انتخاباتو کې ځای نه لري. ټول د (رأيې ورکولو) او (کانديدېدلو) مساوي حق لري.

په انتخاباتو کې عقل، علم، تجربه، تقوی او صالحیت هېڅ ارزښت نه لري، يعنې د يوه بې سواده او يوه عالم رایه سره مساوي ګڼله کېږي. همدا ډول د يوه ډېر زيرک او هوبښيار انسان او د يوه نهايت غبي او احمق انسان د رایو ترمنځ هېڅ فرق نشته.

همدارنگه د يو تجربه لرونکي پاڅه ملي او سياسي شخص د رأيې او د هغه چا د رأيې ترمنځ چې په هېڅ نه پوهېږي او يوازې يو انسان دی هېڅ توپير نشته. په انتخاباتو کې يو صالح، متقي، با عفته او محسن انسان له يوه رشوت خور، زاني، قاتل، لوطي، غله او حرامکار انسان سره بالکل يو ډول مساوي سياسي حق لري.

د انتخاباتو لپاره بايد کانديدان بنه ډېر لگښتونه وکوي، په مياشتو او کلونو تبليغاتي کمپاينونه وچلوي، ترڅو خلک د خپلو خانونو په گټه رايې ورکولو ته تشويق کړي.

د انتخاباتو په نتيجه کې چې د هرې نظريې خلک حاکميت ته ورسېږي نور ټول خلک به يې حکومت مني او په خلاف به يې نه راپورته کېږي، خو د مخالف حزب په شکل کې د حکومت په ځينو اقداماتو اعتراض کولی شي.

دويم- د حقوقو او ازاديو اصل

په ډيموکراسۍ کې د حاکميت تر اصله وروسته بل اصل د حقوقو او ازاديو اصل دی چې د ډيموکراسۍ دوهم اصل گڼل کېږي. د دغه اصل له تطبيقېدلو پرته ډيموکراسي هېڅ معنی نه لري. يعنې ټول هغه حکومتونه چې غواړي د ډيموکراتيکو يا جمهوري حکومتونو په حيث وپېژندل شي بايد په حتمي ډول د ډيموکراسۍ په ټولو حقوقو رسمي اعتراف وکړي او د ډيموکراسۍ ټولې ازادۍ تأمين کړي. که دا کار ونه کړي نو هغه حکومتونه جمهوري او ډيموکراتيک نه گڼل کېږي. د ډيموکراسۍ حقوق او ازادۍ په لاندې ډول دي:

۱- د عقيدې ازادي:

په ډيموکراسۍ کې عقیده يو مسؤليت او مکلفيت نه، بلکې يو اختياري امر دی. پدې معنی چې دا ضروري نه ده چې انسان دې حتماً مسلمان و اوسي او يوازې د الله ﷻ عبادت دې وکړي چې د ده خالق او مالک دی. بلکې په ډيموکراسۍ کې انسان د عقيدې په مجال کې ازاد دی. خوښه يې چې کوم دين مني، او که له سره يو دين هم نه مني. همدا ډول انسان دا حق لري چې يو دين پرېږدي او بل دين ته واوړي. مثلاً نن مسلمان وي، سبا ته مسيحي شي، بل سبا ته هندو شي، بله

ورځ يهودي، کمونست، بودايي او يا د کوم بل دين منونکی شي. هېڅ قانون او هېڅ مرجع له ده سره د دين د بدلولو د محاسبې حق نه لري. ځکه چې دا په ډيموکراسۍ کې د هغه خپل شخصي حق دی چې ټولنه او نظام د هغه له عقيدې سره هېڅ کارنه لري. او که کوم جهت له ده څخه دغه حق سلبوي، نو ډيموکراسي بايد په خپل ټول قوت د هغه تر څنگ ودرېږي او د دغه حق ساتنه يې وکړي.

۲- د نظر او رايې ازادي :

په ډيموکراسۍ کې د نظر يا رايې د آزادۍ حق هم يو له هغو حقوقو څخه دی چې هېڅ قيد او بند نه مني. پدې معنی چې انسان په هر څه کې خپله رايه ورکولی شي، پرته لدې چې وکتل شي چې د دين احکام او قوانين د(وحیې) پر بنسټ ولاړ دي او له انسان څخه پوره تسليمي غواړي، او د انسان رايې ته په هغو کې ځای نشته.

خو په ډيموکراسۍ کې د انسانانو د رايې قداست د(وحیې) او (دين) تر قداسته پورته دی. ځکه خو په ډيموکراسۍ کې ديني احکام هم د خلکو د رايې پر اساس بدلېدلی شي.

۳- شخصي ازادي:

په ډيموکراسۍ کې بله آزادي شخصي آزادي ده. شخصي آزادي پدې معنی ده چې انسان د خپل شخص په اړه مکمل آزاد دی. هغه په خپل ځان هر څه کولی شي. هغه هر ډول سلوک او اخلاق اختيارولی شي، پرته لدې چې هغه سلوک او اخلاق دې د(روا) او (ناروا) په تله و تلل شي.

په ډيموکراسۍ کې زنا، لواطت او دې ته ورته نور کارونه د انسان خپل شخصي حق دی، او تر هغه پورې چې په خپله رضا تر سره کېږي او اجبار ورکې نه وي راغلی جرم نه گنل کېږي.

۴- د بيان او تبليغ ازادي :

په ډيموکراسۍ کې د بيان آزادي يو مسلم حق دی. هرڅوک د هرڅه د بيانولو حق لري. څوک بل څوک د نظر له بيانولو څخه نه شي منع کولی. که څه هم د نظر دغه بيان د الله تعالی ﷻ، د دين، د کوم پيغمبر عليه السلام او يا د عقيدې په هکله وي. د اسلام ستر پيغمبر محمد ﷺ ته د اروپا لخوا دکارتونونو په وسيله د سپکاوي په عمل کې هم همدغه دليل د جواز لپاره ونيودل شو.

۵- د مسکن حق :

ډيموکراسي هر انسان ته حق ورکوي چې په هرځای کې يې چې زړه وغواړي واوسي، او په هغه ځای کې دې د هغه هويت او شخصيت ته احترام وکړای شي. يعنی که يو کافر وغواړي چې په مکه کې د حرم ترڅنگ و اوسي نو هم بايد منع نه کړای شي.

۶- د ملکيت حق :

په ډيموکراسۍ کې انسان د هر شي د ملکيت د لرلو، له هرې لارې د مال د گټلو او په هره لاره کې د هغه د مصرفولو حق لري. ډيموکراسي د مال په گټلو او يا مصرفولو کې هېڅ خارجي ديني او يا بل عامل ته دخالت اجازه نه ورکوي. بلکې دا د انسان حق دی چې په هره طريقه مال گټلی او يا مصرفولی شي و يې گټي او مصرف يې کړي.

۷- دکار حق او ازادي :

په ډيموکراسۍ کې انسان د هر ډول کار د کولو حق لري. په کارونو کې حلال او حرام نشته، يعنې په اسلام کې دووسي او د فحشاوو کار حرام دی، خو په ډيموکراسۍ کې خلك همدغه کار هم د (سکس ورکرانو) په نامه په قانوني شکل کولی شي.

۸- د زده کړې او علم حق :

په ډيموکراسۍ کې انسان د هر ډول علم د زده کړې پوره آزدي او حق لري که څه هم چې هغه د جادو علم وي.

۹- په هر څه کې د نارينه و او بنځينه و مساوات :

په ډيموکراسۍ کې بنځه او نر دواړه يو ډول حقوق او آزادي لري. هر څه چې نارينه کولی شي، بنځې هم بايد له هغو څخه منع نه کړای شي. نارينه پر بنځو د قيموميت او واکمنۍ حق نه لري. بلکې دواړه يو د بل په وړاندې مساوي متقابل حقوق لري.

د دغو حقوقو ترڅنگ يو لړ نور حقوق هم د ډيموکراسۍ له مهمو حقوقو څخه گڼل کېږي چې په هغو کې د (سياسي پلوراليزم) او (دیني پلوراليزم) حقوق او آزادي هم راځي.

سياسي پلورا ليزم:

سياسي پلوراليزم د سياسي احزابو د تعدد په معنی دی. يعنې په ډيموکراتيکه ټولنه کې خلک بېلابېل سياسي احزاب جوړولی شي. دغه سياسي احزاب د بېلابېلو قومي او اېډيالوژيکو اجنډاؤ او نظرياتو د پرمخ بيولو لپاره تاسيسېږي، او بيا واک ته د رسېدلو لپاره د رقابت له مختلفو وسايلو او طريقو څخه کار اخلي.

ډېرځله داسې پېښېږي چې قدرتمن استعماري دولتونه په نورو دولتونو کې خپلو اهدافو ته د رسېدلو لپاره احزاب جوړوي، او بيا يې د بېلابېلو طريقو له لارې قدرت ته رسوي. ترڅو د هغو له لارې آزاد هېوادونه خپلې مستعمرې وگرځوي او خپل مصالح ورکښې تأمين کړي.

دیني پلورا ليزم:

په ډيموکراسۍ کې که څه هم چې (دين) د ټولني او دولت په چارو کې څه رول نه لري خو دا چې اديانو ته د خلکو فطري او معنوي ضرورت دی او دغه تشه له دين پرته په بل څه نه ډکېږي نو ځکه خو ډيموکراسي هم د عقيدې او عبادت تر حده د انسان په شخصي ژوند کې (دين) ته اجازه ورکوي، او په همدغو حدودو کې ديني احزاب هم فعاليت کولی شي. خو پدې شرط چې په سياسي او اجتماعي چارو کې به ډيموکراسي مني.

پر همدې اساس هر څوک هر چېرې د خپل دين او عقيدې د خپرولو حق لري. د مثال په ډول لکه څنگه چې مسلمان تبليغيان هر چېرې د اسلام د تبليغ حق لري، همدا ډول بايد د هر دين او مذهب خلکو ته دا حق حاصل وي چې په مسلمانو ټولنو کې د خپل دين د خپراوي لپاره آزادانه کار وکړي، او څوک يې مخه و نه نيسي. او که يې مخه نيول کېږي نو دنړۍ ډيموکراتيک حکومتونه يې بايد په خلاف اقدام وکړي. د دې لپاره چې د ډيموکراسۍ حقوق او آزادي چې د غرب د مسيحي ټولني د روحي، اجتماعي، سياسي او استعماري مقاصدو په نظر کې نيولوسره وضع شوي دي پر ټوله نړۍ د يوه قانون په شکل کې په حتمي ډول تطبيق شي دغه حقوق او آزادي د غربيانو لخوا د بشر د حقوقو د نړيوال ميثاق په شکل کې راوړل شوي، او په ملگرو ملتو کې پر شاملو هېوادونو په حتمي شکل منل شوي دي چې سرغړاوی ورڅخه په هېڅ صورت جائز نه گڼل کېږي، لکه چې د بشر د حقوقو د ميثاق د نهه ويشتمې (۲۹) مادې په (ج) جزء کې چې په صراحت سره ليکل شوي دي: (په هېڅ صورت کې روا نه ده چې له دغو حقوقو سره پداسې ډول تعامل وشي چې د ملگرو ملتو له اصولو او اهدافو سره تضاد ولري). يعنې ټول دولتونه به دغه حقوق او آزادي به په هماغه شکل او حيثيت

تطبيقوي چې ملگري ملتونه يې غواړي، او هېڅوک هغه په بله بڼه نشي تعبيرولی. دغه حکم د هغو خلکو بهانه له منځه وړي چې وايي مونږ د بشر حقوق په اسلامي بڼه تعبيروو.

دوهمه برخه - د ډيموکراسي مناقشه

ډيموکراسي ولې کفر دی؟

ډيموکراسي يو نوی کفري دين دی چې خپل شريعت، خپل قوانين، خپل اخلاق او د ژوند لپاره خپل ځانگړی تصور لري. د دغه نوي دين فيلسوفان او پيروان غواړي چې د ډيموکراسي دغه نوی (دين) دې تر اسلام، يهوديت، مسيحيت، هندويزم، بودائيت او تر بل هر دين مقدم او محترم وي. او بل يو دين دې هم د ډيموکراسي په اندازه قداست ونه لري. ټول انسانان دې په جبري شکل د دغه نوي دين منلو ته اړ کړای شي، او که يې څوک نه مني نو هغوی د انسانيت د درجې مستحق هم نه دي.

د مثال په ډول: امريکا يو مسيحي هېواد دی، خو که هلته څوک مسيحيت نه مني، يا له مسيحيت څخه بل دين ته اوړي، نو حکومت ورسره هېڅ مشکل نه لري. خو که يو څوک په امريکا کې ډيموکراسي نه مني، هغه په ټوله امريکا کې د اوسېدلو حق نه لري.

همدا ډول که څوک په برتانيه، فرانسه، جرمني، ايټاليا او حتی په استراليا کې چې ټول مسيحي هېواونه دي مسيحيت و نه مني له هېڅ مشکل سره نه مخ کېږي، خو که ډيموکراسي ونه مني، هغه شخص هلته د اوسېدو حق نه لري.

همداسې که يو څوک په نيول شوي فلسطين (اسرائيل) کې يهوديت نه مني، اوسېدلی شي، خو که ډيموکراسي نه مني، نو نشي اوسېدلی. همدغه حکم نن ورځ د دنيا په ټولو هېوادونو کې حاکم دی. ان تر دې

چې که څوک په اسلامي هېوادونو کې چې نظامونه يې د دغه نوي دين منونکي دي اسلام نه مني او يا له اسلامه مرتد کېږي، هېڅ مشکل نه لري. خو که څوک ډيموکراسي نه مني، هغه له هر ډول انساني حقوقو محرومېږي، او حتی د ژوند حق نه ورکول کېږي.

پدې وروستيو کې په افغانستان کې وليدل شول چې که حکومت هم په کوم قانون کې کومه اسلامي ماده راوړي که څه هم چې هغه د شخصي احوالو په قانون پورې اړه ولري او د ډيموکراسۍ د اصولو مطابق له ټولو قانوني مرحلو تېره شوې هم وي، بيا يې هم ټول غرب په يوه غږ په خلاف راپورته کېږي او د هغې د بدلون لپاره پر حکومت هر اړخيز فشارونه راوړي تر څو هغه يوه اسلامي ماده هم د ډيموکراسۍ د دين په مقابل کې واقع نشي.

همدا ډول وليدل شول که په پاکستان کې پارلمان او حکومت هم د يوې سيمې لپاره په ډيموکراتيکه طريقه داسې يو قانون ومنې چې اسلامي مواد ورکېنې رعايت شوي وي، نو ټول غرب يې په خلاف درېږي او حکومت له خپلې فيصلې څخه گرځېدلو ته پدې دليل اړکوي چې منل شوی قانون د ډيموکراسۍ له نوي دين سره مخالفت لري.

غرب چې په اوسنۍ زمانه کې د ډيموکراسۍ د نوي بشري دين رامنځته کوونکی او منونکی دی په ملياردونو ډالره، په لکونو پوځيان، په لسگونو زره ادارې او مؤسسې يې په نړۍ کې د ډيموکراسۍ د دين د خپرولو لپاره په کار اچولې دي. او هر هغه ملت چې د دغه نوي دين منلو ته نه تيارېږي، د هغه د خپلو لپاره د ډيموکراسۍ له دين څخه د هغه په خلاف د جگړې جواز برابرې او له ملگرو ملتو څخه د هغه د وژلو رسمي او قانوني فتوی ترلاسه کوي.

دا چې ډيموکراسي ولې کفر دی؟ شرعي دلايل يې په لاندې ډول بيانوو، او د دې لپاره چې د لوستونکو لپاره اسانه وي په هماغه

ترتيب مو چې د ډيموکراسۍ معرفي ورته وړاندې کړې ده، د تکفير دلايل يې هم په هماغه ترتيب بيانوو:

د ډيموکراسۍ د تکفير د لامل

۱ - د سيادت يا (اعلی حاکمیت) موضوع :

مخکې د ډيموکراسۍ په معرفي کې يادونه وشوه چې (سيادت) يعنې اعلی حاکمیت په ډيموکراسۍ کې د ولس حق گڼلی کېږي چې د اکثريت په شکل کې به حکمراني کوي، خو په اسلام کې دغه حق يوازې او يوازې د الله ﷺ دی.

اسلام وايي چې بندگان ټول د الله ﷻ مخلوق دي، يوازې هغه ﷻ پيدا کړي، او هر څه ورته هماغه يو الله ﷻ پيدا کړي دي. او همدغه الله ﷻ د بشر په ټولو ضرورتونو او مصالحو بڼه پوه دی. او د همدغې ازلي پوهې له مخې يې په هره زمانه کې هر قوم ته د هغوی د حال او وضعيت موافق شريعت او قانون نازل کړی چې بايد مطلق اطاعت يې وشي، او د هغه د حاکمیت په مقابل کې هېڅوک د حاکم په حيث او هېڅ قانون د منلو وړ ونه بلل شي. پر همدې اساس ټول مسلمانان مکلف دي چې د الله ﷻ نازل شوی قانون ومني، او د اختلاف او منازعې په صورت کې يوازې او يوازې د همدغه قانون ته رجوع وکړي، نه دا چې له خپل لوري د خپلې پوهې او عقل پر بنا قوانين جوړ کړي، او بيا پر هغو فيصلې وکړي.

په اسلام کې قطعي الثبوت دلايل له هغه چا څخه ايمان نفې کوي چې د الله له قانون پرته د بل چا په قانون فيصله کوي، او د الله ﷻ په مقابل کې د بل چا حاکمیت مني. او يا دا چې د الله ﷻ په قانون فيصله کوي خو له زړه نه ورباندې راضي نه وي. لاندې صريح آيتونه د دې خبرې

قطعي دلايل دي چې حاکميت به يوازې او يوازې د الله ﷻ وي، او قانون به يوازې د هغه منل کېږي.

د حاکميت ايتونه

۱- ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ النساء: ٥٩

ترجمه: (ای مؤمنانو: د الله، رسول او د هغو کسانو اطاعت وکړئ چې له تاسو څخه د امر او حکم خاوندان دي. او که چېرې مو په کوم شي کې شخړه راغله نو الله او رسول (قرآن او سنت) ته یې راجع کړئ که تاسې په الله او د آخرت په ورځ ایمان لرونکي یاست. دا کار غوره او پای یې ډېر ښه دی).

دا آیت په صراحت حکم کوي چې د منازعې په وخت کې دې د فیصلې مرجع یوازې د الله ﷻ او د رسول ﷺ وينا وي.

۲- ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

﴿٦٥﴾ النساء: ٦٥

ترجمه: (قسم دی په رب ستا چې نه مؤمنان کېږي دوی تر هغه پورې چې حکم (فیصله کوونکې) نه کړي تا په هغو شخړو کې چې پېښې شوي وي د دوی په منځ کې او بیا ونه مومي دوی په خپلو زړونو کې ناراضي ستا له فیصلې، او ومني دوی ستا خبره په منلو سره (بې له جگړې په خوښۍ سره).

پدې آيت هم له هغه چا څخه د ايمان نفېې شوې چې د پيغمبر ﷺ په دين فيصله نه کوي، او يا يې په فيصله له زړه څخه راضي نه وي.

۳- ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْتِكَ اللَّهُ

وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ النساء: ١٠٥

ترجمه: (بيشکه مونږ درلېرېلى تا ته قرآن (اى محمده!) په حقه چې فيصله وکړې د خلکو ترمنځ د الله د لار بنوونو په رڼاکې، او مه کېږه جگړه کوونکى د خاينو خلکو لپاره). پدې آيت کې هم د قرآن کريم د نازولو هدف دا بنودلى شوى چې رسول الله ﷺ دې د هغه پر اساس د خلکو ترمنځ فيصلې وکړي، او د خاينانو پلوى دې نه کوي.

۴- ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ

الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾ الأحزاب: ٣٦

ترجمه: (او نه ده روا هېڅ مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته چې کله فيصله وکړي الله ﷻ او رسول يې په يو کار کې چې وي دې دوى ته اختيار په خپل کار کې، او هرڅوک چې نافرمانى کوي د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ په يقيني ډول گمراه شو په گمراهۍ ښکاره). دا آيت مؤمنان له دې منع کوي چې د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ د حکم په مقابل کې دې ځانته يو بل دريځ ونيسي.

۵- ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ

الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاحِكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ

أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴿٤٨﴾

المائدة: ٤٨

ترجمه: (او نازل کړی مودی تا ته (ای محمده) قرآن په حقه سره چې تصدیق کوونکی دی د هغه کتاب چې ترده د مخه و. او ساتونکی دی د هغه د مضامینو، نو فیصله کوه د دوی ترمنځ په هغه کتاب چې لېږلی یې دی تا ته، او مه کوه متابعت د دوی د هیلو او آرزوگانو (او مه اوږه) له هغه څخه چې راغلی دی تا ته له حق څخه، مونږ تاسې هر امت ته جلا جلا شریعت او لار ټاکلې ده).

پدې آیت کې هم رسول الله ﷺ ته امر شوي چې د خلکو ترمنځ دې د هغه کتاب پر اساس فیصله وکړي چې الله ﷻ ورته نازل کړی، او د خلکو په خوښو پسې لار نه شي.

٦- ﴿الَّذِينَ يَرْمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا

أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ

يَكْفُرُوا بِهِ، وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ

لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ

يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ النساء: ٦٠-٦١

ترجمه: (آيا ته نه گوري هغه خلک (ای محمده!) چې گومان کوي چې په هغه کتاب يې ايمان راوړی چې نازل شوی دی تا ته او هم په هغه چې نازل شوی و تر تا د مخه، غواړی د فیصلې لپاره وړاندې شي طاغوت (کعب بن اشرف يهودي) ته پداسې حال کې چې دوی ته امر شوی چې په طاغوت کافر شي (له هغه منکر شی) او شیطان غواړي هغوی ډېر

زيات گمراهان کړي، (او چې کله هغوی ته وويل شي د الله نازل شوي کلام او رسول ته راشي، نو ته وينې چې منافقان له تا څخه مخونه اړوي).

دا آيتونه هم هغه څوک مسلمان نه گڼي چې په قرآن د ايمان دعوی کوي خو فيصله د بل چا قانون ته وروړي، او د قرآن قانون ته له فيصلې وروړلو مخ اړوي.

۷- ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا

سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ النور: ٥١

ترجمه: (بې شکه د مؤمنانو وينا داده چې کله ويلی شي الله او د هغه رسول ته چې فيصله وکوي رسول د هغوی ترمنځ داچې مونږ بلنه واورېده او و مو منله، همدوی خلاصيدونکي دي).

دا آيت د مؤمنانو صفت دا گڼي چې د رسول الله ﷺ قانون ته بې له قيد او شرطه تسليمېږي او مني يې.

۸- ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بُيِّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ

سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ ۖ فَجَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

النساء: ١١٥

ترجمه: (او هر څوک چې د رسول مخالفت وکړي وروسته له هغه چې د هدايت لاره ورته بنسکاره شي او د مؤمنانو له لارې پرته په بله ولاړ شي نو مونږ به يې په همغه لور وگرځوو چې دی ورته گرځېدلی دی او جهنم ته به يې داخل کړو. او جهنم ډېر بد د ورتگ ځای دی).

پدې آيت کې هم الله تعالی ﷻ د هغه چا د جهنم ته د ورداخلولو خبره کوي چې د رسول الله ﷺ له قانون سره مخالفت کوي.

۹- ﴿ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ﴾ الشوری: ۱۰
 ترجمه: (او په هر څه کې چې تاسي اختلاف وکړئ نو د هغه پرېکړه له الله سره ده).

پورتنی ټول آیتونه او په لس گونو نور آیتونه په پوره صراحت سره دا موضوع بیانوي چې سیادت (اعلی حاکمیت) یوازې الله ﷻ او د هغه رالېږلي شریعت ته حاصل دی. او فیصله باید یوازې او یوازې په هغه قانون وشي چې الله ﷻ را نازل کړي دی. او هرڅوک چې د الله د قانون په مقابل کې د خپل عقل او ارادې پر بنا د بشر لپاره داسې قوانین جوړوي چې د الله ﷻ له قانون سره مخالف وي هغه مؤمن نشي پاتې کیدلی، بلکې هغه په یقیني ډول د اسلام له دائرې څخه وځي.

په ډيموکراسۍ کې اعلی حاکمیت د ولس حق گڼلی کېږي، خو په اسلام کې حاکمیت د الله ﷻ حق دی. په ډيموکراسۍ کې د بشر د منازعاتو د حل او فصل لپاره قوانین د بشر لخوا یوازې د عقل پر بنا جوړېږي، او د اکثریت (پارلمان) د منلو او تصویب او د حاکم له توشیح وروسته قانونیت پیداکوي، خو په اسلام کې به د اسلام د قانون په مقابل کې هېڅ قانون نه جوړېږي، او نه به د اسلام قانون پارلمان ته تصویب او یا ردولو لپاره وړاندې کېږي. او که داسې وشي نو بیا به پارلمان ته د الله ﷻ پر حکم د تفوق حیثیت ورکړای شوي وي، چې دا بیا په خپله صریح کفر دی.

۲- د ولس د ارادې د تقدس موضوع

په ډيموکراسۍ کې تر ټولو مقدس او ارزښتمن شی د ولس اراده ده. او همدغه د ولس اراده د قانون مصدر گڼلی کېږي، هر څه چې ولس وغواړي هماغه حق او قانون دی، او هر څه چې ولس رد کړي هغه هېڅ شرعیت او قانونیت نه لري. د ولس اراده په ډيموکراسۍ کې د الله ﷻ

تر ارادې هم مقدسه گڼله کېږي. که الله ﷺ په خپل قانون او شريعت کې يو څه نازل کړي وي خو ولس بل څه وغواړي نو ډيموکراسي حکم کوي چې الهي شريعت دې پرېښودل شي او د خلکو له ارادې را وتلی قانون دې عملي کړای شي.

ډيموکراسي وايي چې د ولس اراده دې د اساسي قانون په شکل کې د کوم تقنيني مجلس يا (لويې جرگې) او يا بل کوم ولسي مرجع لخوا تدوين او ومنلی شي، او بيا دې شريعت او يا بل عرف او قانون ته د اساسي قانون په رڼا کې وکتلی شي، که چېرې له اساسي قانون سره برابر وو نو بيا پدې خاطر د منلو وړ دی چې له اساسي قانون سره موافق دی، نه له دې امله چې هغه د الله ﷺ حکم او شريعت دی. او که چېرې له اساسي قانون سره موافقت ونه لري نو بيا په هېڅ صورت کې عملي کېدلای نشي، که څه هم چې صريح آيت، يا صحيح حديث او يا دامت د علماؤ اجماع هم وي. د خلکو رأيې او ارادې ته پر شريعت باندې د تفوق حق ورکول هغه کفر دی چې الله ﷺ خپل رسول ورڅخه منع کړی دی، الله ﷺ فرمايي:

﴿وَأَن أٰحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَأٰحْذَرَهُمْ أٰن

يَفْتِنُوْكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ المائدة: ٤٩

ترجمه: (او فيصله وکړه د دوی تر منځ په هغه قانون چې نازل کړی دی الله ﷺ او د دوی په خوښو او ارزوگانو پسې مه ځه، او ځان وساته له هغوی چې واروي تا له ځيني هغه څه چې الله ﷺ درته رالېږلي دي). خو په ډيموکراسۍ کې بايد حتماً ولس ته رجوع وشي او د هغوی هيلې او آرزوگانې وپوښتلی شي، او د هغو پر بنا دې قوانين وضع شي، که څه هم چې د الله ﷺ د قانون مخالف وي، تر دې وروسته بيا هېڅ قانون او اراده د خلکو د ارادې پر بنا جوړ شوی قانون نشي ردولی.

۳- د اکثريت د رايې د معياريت موضوع

په ډيموکراسۍ کې د اکثريت رايه د(حق معيار) گڼلې کېږي. پدې معنی چې هر چا يا هر څه ته چې اکثريت رايه ورکړي همغه حق گڼلې کېږي، او همغه څوک به د حاکميت مستحق وي چې اکثريت يې تاييد کړی وي.

خو په اسلام کې د رايې ورکونکو د شمېر ډېروالی د حق او استحقاق معيار نه دی. بلکې په اسلام کې حق هغه دی چې قرآن، حديث او د شرع دلائل يې تاييد وکړي، که څه هم چې د هغه تر شا هېڅوک ولاړ نه وي، او يا لږ شمېر خلک ولاړ وي، او په مقابل کې يې ډېر خلک ولاړ وي.

د مثال په ډول که د يوه هېواد اکثريت خلک په يوه يا بل دليل د زنا، لواطت يا سود د جواز په حق کې رايې ورکړي او په مقابل کې يې يو کس مخالفه رايه ورکړي، او يا هم هېڅوک رايه ورنکړي، بيا به هم دغه افعال نه رواکېږي. بلکې د تل لپاره به حرام وي. خو په ډيموکراسۍ کې بيا د اکثريت رايه د (حلال گڼولو) او يا (حرام گڼولو) صلاحيت لري.

په اسلام کې (حق) او (جائز) هغه دي چې شريعت (حق) او (جائز) بللی وي. او (باطل) او (ناجائز) هغه دي چې شريعت (باطل) او (ناجائز) گڼولي وي.

په اسلام کې نه يوازې دا چې اکثريت د حق معيار نه دی منل شوی، بلکې قرآنی آيتونه په صراحت سره وايي چې لږ خلک د حق منونکي او شکر کوونکي دي.

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾ الأنعام:

۱۱۶

ترجمه: (او که ته د زمکې د مخ د ډېرو خلکو خبره ومنې نو د الله ﷻ له لارې به دې واړوي، ځکه چې هغوی په گومانونو پسې روان دي او (اتکلیان دي)

همدا راز فرمايي: ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾ الأعراف:

۱۸۷

ترجمه: (خو ډېر خلک نه پوهېږي).

او بل ځای کې فرمايي: ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُ ﴿١٣﴾ سبأ: ۱۳

ترجمه: (زما ډېر لږ بندگان شکر کوونکي دي).

رسول الله ﷺ ته هم چې کله حق د اقلیت په رایه کې ښکاره شوی دی نو د اکثریت د رایې پر خلاف یې د اقلیت رایه منلې ده. لکه د (بدر) په جنگ کې یې چې یوازې د (حباب بن المنذر) پر رایه په داسې حال کې عمل وکړ چې خپله رسول الله ﷺ او نورو اصحابانو رضي الله عنهم د جنگ د ډگر په اړه بله رایه درلوده.

همدا ډول رسول الله ﷺ د (حديبيې) په صلحه کې د اصحابو رضي الله عنهم د اکثریت رایه ونه منله، او د هغوی د رایې په خلاف یې له قريشو سره صلحه وکړه.

ابوبکر صديق رضي الله عنه هم د ارتداد د فتنې په مقابل کې د قوي موقف په خپلولو کې د اکثریت د رایې مخالفت وکړ او د (اسامه) لښکر یې د شام په لوري ولېږه.

له پورتنیو ټولو دلایلو معلومېږي چې په اسلام کې د رایه ورکونکو اکثریت یا اقلیت د (حق) او (باطل) (روا) او (ناروا) په ټاکلو کې هېڅ نقش نه لري، پداسې حال کې چې په ډيموکراسۍ کې اکثریت د (إله)، او رایه یې د (شریعت) پر ځای درول شوي دي، چې دا یو ښکاره کفر دی.

۴- د قانون مصدر عقل دی که شرع؟

دا چې ډيموکراسۍ اساساً د (سيکولريزم) پر بنسټ چې وايي (دين) باید د (ژوند) او (نظام) په چارو کې هېڅ نقش و نه لري ولاړه ده نو پر همدې اساس په (ډيموکراسۍ) کې د قانون مصدر د خلکو عقل دی، نه (إلهی وحیه).

په ډيموکراسۍ کې هر هغه څه ته (ښه) ویلی کېږي چې د خلکو عقل یې (ښه) وگڼي. او هر هغه څه ته (بد) ویلی کېږي چې د خلکو عقل یې (بد) وگڼي. او بیا د همدغو ښېگڼو یا مصالحو په پام کې نیولو سره قوانین وضع کېږي.

په مسلمانو هېوادونو کې خو ډېر ځلي داسې هم پېښېږي چې یوه نیمه شرعي ماده که چېرې په کوم قانون کې پاتې هم وي هغه هم باید د عقل په تله وتلل شي، او خلک ورباندې د خپل عقل په رڼا کې حکم وکړي. لکه چې په پاکستان کې څه موده مخکي د (حدود آرډیننس) د شرعي حدودو د فرمان په هکله د خلکو د اذهانو د تحریکولو لپاره د امریکا په بودیجه په ځیني تلویزونونو او اخبارونو کې پوره شپږ میاشتې د (ذراسوچټي) په نوم کمپاین وچلول شو او په نتیجه کې یې په پارلمان کې اکثریت د خپل عقل په حکم ځیني شرعي احکام منع اعلان کړل.

۵- ايا يوازې عقل پر اشياؤ او افعالو د (بڼه والي) يا (بدوالي) د صحيح حکم صلاحيت لري؟

عقل د لاندې وجوهاتو له امله پر اشياؤ او افعالو د صحيح حکم کولو صلاحيت نه لري:

۱- د خلکو عقلونه سره فرق لري، که ځينی يې يو (شی) يا يو (کار) بڼه وگڼي، ځينی نور يې بيا هماغه (شی) او يا (کار) بدگڼي. يا هم داسې چې د ځينی خلکو په عقل به يو څوک د يوه کار د کولو له امله د مکافات وړ بلل کېږي، خو د ځينی نورو په عقل به بيا هماغه شخص د هماغه کار له امله د مجازات وړ بلل کېږي. ځکه خو عقل تر هغه وخته پر اشياوو او اشخاصو د صحيح حکم د صادولو صلاحيت نه لري چې تر څو يې (الهي وحیې) لارښوونه نه وي کړې.

۲- د انسانانو عقلونه د هغوی له خواهشاتو او فطري غريزو او تمايلاتو متاثر کېږي. او د ايوه منل شوې خبره ده چې د خلکو خواهشات او غريزې سره جلا جلا دي، نو پر همدې بنا يې عقلونه هم د همدغه تاثر له امله پر اشياؤ او افعالو بېل بېل حکمونه کوي، چې پدې کې بيا د حقيقي مصلحت تشخيص نا ممکن کار وگرځي.

۳- د انسانانو عقلونه د حالاتو، شرائطو او زمانې له بدلون سره بدلون مومي، نن به يو شی بڼه گڼي خو سبا ته به په نورو شرائطو او حالاتو کې هماغه شی بدگڼي چې پدې کې د عقل بې ثباتي راځي، پداسې حال کې چې (الهي وحیه) د ټولو حالاتو په نظر کې نيولو سره يو ثابت حکم کوي.

۴- په اسلام کې د ثواب او عقاب په لحاظ پر اشياؤ او افعالو باندې (دجل) او (حرمت) حکم يوازې او يوازې د الله ﷻ حق دی او بس، لکه

چې الله فرمايي: ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ﴾ الأنعام: ۵۷

ترجمه: (حکم ندی مگر يوازې د الله). او همدا ډول الله ﷻ فرمايي:

﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا

يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ الجاثية: ١٨

ترجمه: (تر دې وروسته مو پيغمبره! ته د دين پر يوه روښانه لار برابر کړې. ته بايد همدا ومنې، او د هغو خلکو په هيلو او هوسونو پسې مه څه چې نه پوهېږي).

۵- رسول الله ﷺ هم د هر هغه حکم د (رد) فيصله کړې ده چې د دين په کوم دليل ولاړ نه وي. او انسانانو د خپل عقل پر بنا وضع کړي وي. له عايشې رضي الله عنها څخه روايت دې چې رسول الله ﷺ فرمايي: ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو ردّ. وفي لفظ: من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو ردّ)) بخاري او مسلم.

ترجمه: څوک چې زموږ په دين کې داسې يو څه ايجاد کړي چې له دين څخه نه وي هغه مردود دي. په بل لفظ کې راغلي: څوک چې يو داسې کار وکړي چې پر هغه زموږ امر (دليل) نه وي هغه مردود دی. خو د پورتنيو ټولو دلايلو پر خلاف په ډيموکراسۍ کې (حکم) کول او (قوانين جوړول) د عقل کار دی چې (وحيې) ته ورکښې هېڅ د دخالت حق نشته. په بل عبارت په ډيموکراسۍ کې د تشريع او قانون حق له الله ﷻ څخه په بشپړ ډول اخیستل کېږي، او په بشپړ ډول انسانانو ته سپارل کېږي چې د خپل عقل پر بنا يې جوړ کړي چې دا په حقيقت کې تر ټولو لوی کفر دی.

انتخابات

په ډيموکراسۍ کې انتخابات د ملا د تير حيثيت لري چې له هغو پرته هېڅ نظام ته صحيح ډيموکراتيک نظام نشي ويل کېدای. خو هغه ډول انتخابات چې په ډيموکراسۍ کې ترسره کېږي په اسلام کې يې هېڅ ځای نشته.

لکه څرنگه چې اسلام د ژوند د هر اړخ لپاره خپل اصول او ضوابط لري همدارنگه د حکومت او سياست لپاره هم خپل نظام او اصول لري چې ځيني مشخصات يې په لاندې ډول دي:

په اسلام کې د نظام خصوصيات

اول خصوصيت - په اسلام کې حاکميت يا ولايت يو غنيمت او ولجه نه ده چې په هره طريقه چې ممکن وي بايد حاصله کړای شي. بلکې په اسلام کې حاکميت او ولايت يو دروند مسؤوليت او خطرناک مکلفيت دی چې د ملت لخوا هغه چاته ورسپارل کېږي چې په هغه کې د امامت د انعقاد شپږ اساسي شرطونه موجود وي چې په لاندې ډول دي:

اول شرط: حاکم بايد مسلمان وي. کافر د اسلامی دولت مشر نشي جوړيدلی. يو ډول کافر هم د مسلمانانو مشر کېدای نه شي، که هغه (يهودی)، (نصرانی)، يا (سيکولر) وي، او يا هم د کوم بل دين منونکې وي، او يا هم ملحد (کمونست) وي چې د يوه دين منونکې هم نه وي.

الله ﷻ فرمايي: ﴿وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ (النساء: ۱۴۱)

النساء: ۱۴۱

ترجمه: (او هېڅکله به ونه گرځوي الله د کافرانو لپاره پر مؤمنانو باندې څه لاره).

په قرآن کریم کې د مسلمانانو له (أولى الأمر) سره هرځای د اقيد لگول شوی دی چې هغه بايد له مسلمانانو څخه وي. او پر دې شرط باندې د

اسلام د ټولو علماؤ اجماع ده چې هېچا يې مخالفت نه دی کړی. پر همدې بنا په اسلام کې پر مسلمانانو د کافر حاکم کېدل حرام دي. خو په ډيموکراسۍ کې د دين لپاره هېڅ اعتبار نشته. هلته هرڅوک د مشرۍ لپاره ځان کانديدولای شي. پرته لدې چې د هغه (مسلمانی) يا (کفر) ته دې وکتل شي. بلکې اوس خو په عملي لحاظ د ټولې اسلامي نړۍ لپاره د دنيا د کفارو دا متفقہ فيصله ده چې صحيح مسلمان بايد په يوه اسلامي هېواد کې هم حاکميت ته ونه رسېږي. او که ورسېږي که څه هم چې دانتخاباتو له لارې رسېدلی وي نو بيا هم بايد له حاکميتته را وپرځولی شي، او پرې نښودی شي چې حکومت جوړ کړي، چې دغه مثالونه په ترکيه، الجزائر، مصر او نورو اسلامي هېوادونو کې وليدل شول.

دوهم شرط: په اسلام کې د حاکم لپاره دوهم شرط نارينتوب دی. د بنځې حاکم کېدل په اسلام کې حرام دي. په هغه حديث شريف کې چې امام بخاري، ترمذي، نسائي او امام احمد روايت کړی دی راغلي دي چې کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم ته خبر ورسېد چې د ايران خلکو د ايران د بادشاه (کسری) له مړينې وروسته د هغه لور حاکمه کړې ده نو ويې فرمايل: «لن يفلح قوم ولوا امرهم امراً»

ترجمه: (هېڅکله به هغه قوم کامياب نشي چې خپل ولايت (حاکميت) يې بنځې ته ورکړی وي). خو د دې پر خلاف په ډيموکراسۍ کې نر او بنځه يو ډول د انتخابېدلو او حاکم کېدلو حق لري. او همدغه حکم د افغانستان په اوسني اساسي قانون کې چې د امريکا د اشغال په وخت جوړ شوی هم په دې ډول بيان شوی دی: «د افغانستان اتباع د انتخابولو او انتخابيدلو حق لري» (۳۳ ماده). چې دا کار له اسلام سره ښکاره مخالفت دی.

درېيم شرط: درېيم شرط بلوغ دی، ځکه چې نا بالغ مکلف نه وي.

څلورم شرط: څلورم شرط عقل دی، ځکه چې لېونی هم مکلف نه وي. پنځم شرط: پنځم شرط آزاد والی (حریت) دی، ځکه چې مریې د خپل ځان په هکله د تصرف ملکیت نه لري نو د بل چا په هکله به یې څه ولري.

شپږم شرط: شپږم شرط عدالت دی، پدې معني چې د مسلمانانو مشر به فاسق نه وي، که څه هم چې ځینې علماء د فاسق ولایت هم سره له کراهيته جائز بولي.

دوهم خصوصیت- په اسلام کې حاکم د (اهل الحل والعقد) لخوا ټاکل کېږي. (اهل الحل والعقد) د ټولني هغه صالح، زېده، علماء، سیاست پوه اهل خبره خلک وي چې دامت مصالح له مفاسدو څخه تشخیصولی شي او د حاکم په انتخاب کې له پوره احتیاط او دقت څخه کار اخلي. او د هغوی تر انتخاب وروسته بیا امت له هغه سره د طاعت عمومي بیعت کوي.

خو په ډيموکراسۍ کې هر کافر، فاسق، مجرم، کم عقل او جاهل ته د حاکم په انتخابولو کې هماغه حق حاصل دی چې یوه مؤمن، متدین، صالح، هوښیار او عالم ته حاصل دی. په ډيموکراسۍ کې انسانانو ته د (صالح والي) او (فاسدوالي) له زاويې نه کتل کېږي، بلکې هلته یوازې خلک شمېرل کېږي، د هرچا شمېره چې ډېره شوه هماغه د حاکمیت حقدار بلل کېږي. د مثال په ډول که یوې خواته (۵۰) علماء، مجاهدین، صالحان او مجرب سیاست پوهان وي، خو بلې خواته (۵۱) فاسقان، شرابیان او جاهلان وي، نو د ډيموکراسۍ په تله کې دوهمه ډله تر لومړۍ ډلې غوره او د حاکمیت حقداره بلل کېږي. همدغه معیار ته په پام سره (علامه اقبال) د جمهوریت یادونه په خپل شعر کې داسې کوي:

متاع معنی بيگانه از دون فطرتان جویی
 ز موران شوخی طبع سلیمانی نمی آید
 گریز از طرز جمهوری غلام پخته کاری شو
 که از مغز دو صد خر فکر انسانی نمی آید^(۱)

درېم خصوصیت: اسلام د الله تعالی ﷻ له طرفه نازل شوی حق دین دی چې تر ټولو نظریاتو او ادیانو اعلی دی. نه تر خپل ځان بله نظریه او دین په لوړ والي مني، او نه یې له ځان سره په مساوي او برابر حیثیت مني. بلکې خپلو اتباعو ته امر کوي چې تر هغه پورې باید د کفارو په خلاف وجنگېږي چې ترڅو د کفر فتنه له منځه ولاړه شي، او د الله کلمه تر ټولو په لوړ حیثیت ومنله شي. الله ﷻ فرمایي:

﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كَلِمَةً

لِلَّهِ ۚ الْأَنْفَال: ۳۹

ترجمه: (تر هغه د کفارو په خلاف وجنگېږئ چې فتنه ورکه شي او دین ټول د الله ﷻ شي).

خو د دې پر خلاف ډيموکراسي ټولو (ادیانو) ته په يوه نظر گوري، او د کفر او اسلام توپير نه مني. له همدې امله په ډيموکراسۍ کې کفارو او مسلمانانو ته يو ډول انتخابي حقوق او صلاحیتونه ورکول کېږي، او کافر د هغه د کفر له امله پر مسلمانانو له حاکمیت څخه نه منع کېږي. بلکې عملاً خو دا لیدل کېږي چې مسلمان د مسلمانۍ له امله له حاکمیت څخه لیرې ساتل کېږي.

په ډيموکراسۍ کې د کفر او اسلام ترمنځ د فرق د نشتوالي له امله ډيموکراسي په خپله يوه کفري نظریه گڼل کېږي.

1 کلیات اقبال - افکار.

ايا د ډيموکراتيک (انتخابي) نظام له لارې اسلام

نافذيدلی شي؟

په اسلامي نړۍ کې ځينې اسلامي تنظيمونه چې د غرب له سياسي او فرهنگي فلسفې څخه متاثر دي او د اسلامي نظام د جوړولو ترتيب او طريقه د رسول الله ﷺ له سيرت څخه نه اخلي، بلکې غواړي د غرب د ډيموکراسۍ له لارې اسلامي نظام راولي، او د دې هدف لپاره د نورو سيکولر (بی دینه) احزابو په څېر ډيموکراتيک وسائل په کار اچوي، انتخاباتو ته درېږي او بيا د دين په نامه له خلکو ووت (رایه) غواړي، دغه خلک له لاندې دريو حالتونو بهر نه دي:

۱- دې خلکو ډيموکراسۍ سمه نه ده پېژندلې، ځکه چې په ډيموکراسۍ کې خو (اعلی حاکمیت) او (د قوانينو د جوړولو حق) د خلکو دی، نه د الله ﷻ. يعنې په ډيموکراسۍ کې خلکو ته اختيار ورکول کېږي چې هر ډول نظام او قوانين چې د ځان لپاره غواړي جوړ يې کړي، پداسې حال کې چې په اسلامي نظام کې د (اعلی حاکمیت) او (د تشریح حق) يوازې او يوازې د الله ﷻ دی، خو په ډيموکراسۍ کې به نهايي فيصله دخلکو وي، نه د الله ﷻ. نو دغه خلک څنگه د ډيموکراسۍ له لارې د الله ﷻ نظام نافذولی شي؟

۲- کېدای شي چې دغه خلک به په حقيقي اسلام نه پوهېږي. دوی يوازې اسلامي علم او شريعت ته منسوب خلک دي، خو د اسلام په روح، تقاضا او خصوصياتو نه پوهېږي. نه د اسلام نظام ورمعلوم دی او نه په اسلام کې د حاکمیت نظريه ورمعلومه ده. له همدې امله د اسلام او ډيموکراسۍ ترمنځ په فرق هم نه پوهېږي.

۳- دغه خلک بنايي پدې پوهېږي چې اسلام او ډيموکراسي دوه بېل بېل نظامونه دي، خو دا چې د اسلامي نظام اقامه جهاد، قربانيو او د

کړاوونو زغمل غواړي او دوی دې کار ته تيار نه دي، بلکې د خپلو دنيايوي مقاصدو او مصالحو تحقق ورته د ډيموکراسۍ له لارې آسان بڼکاري، نو د منافقت له مخې په ډيموکراسۍ باندې د اسلام نوم ږدي ترڅو له يوې خوا عام خلک پدې تېرياسي چې دوی خو اسلامي تنظيمونه دي او د اسلام لپاره کار کوي، او له بلې خوا د طاغوت د لارې په خپلولو سره په آسانۍ او بې قربانۍ طريقې په حاکميت کې له سيکولر احزابو سره شريک شي، او له حکومتي امتيازاتو دوی هم خوندونه واخلي.

خو شريعت، عقل، تاريخ او تجربه ټول دا ثابتوي چې د انتخاباتو او ډيموکراسۍ له لارې اسلامي نظام په هېڅ ډول نشي نافذېدلی، چې ددې دعوی ځينې دلائل په لاندې ډول يادوو:

د انتخابي نظام له لارې د اسلام د نه نافذېدلو لس دلائل

لومړی دليل: د ډيموکراسۍ اساسي مفکوره دا ده چې حکومت، نظام او قوانين به د خلکو لخوا، د خلکو په لاس او د خلکو لپاره جوړېږي. نو په همدې اساس هر هغه جهت چې ډيموکراتيک فعاليت کوي تر هرڅه مخکې بايد دا ومني چې نظام به د خلکو په خوښه جوړېږي، حتی که اسلامي نظام هم راځي نو پدې اساس به نه راځي چې هغه د الله ﷻ له طرفه يو مکلفيت دی، بلکې پدې اساس به راځي چې د خلکو خوښ دی. په ډيموکراسۍ کې به خلکو ته پوره پوره اختيار ورکول کېږي چې اسلام غواړي او که کوم بل دين او طريقه؟ په اسلام کې خلکو ته دغه حق ورکول د اسلام له فکر او شريعت سره بڼکاره مخالفت لري.

د پورتنۍ خبرې بله معنی داده چې هر اسلامي تنظيم چې په انتخاباتو کې برخه اخلي بايد د خبره تر هرڅه د مخه ومني چې لکه څرنگه چې دوی غواړي خلک اسلام ته دعوت کړي همدغه ډول بايد غير اسلامي

تنظيمونو او احزابو ته هم دا حق ومني چې مسلمانان دې کفر ته دعوت کړي او دوی دې هېڅ اعتراض ورباندې ونه لري.

دوهم دليل: په پارلمان کې د اکثریت حزب د هر ډول قوانينو د جوړولو او تصویبولو حق لري، او ترڅو چې کوم اسلامي تنظيم په پارلمان کې اکثریت ونه لري تر هغه د قانون جوړولو او د هغه د تصویبولو حق نه لري.

د پارلماني اصولو پر بنا پر اقلیت دا لازمه ده چې د قانون جوړولو لپاره دې د اکثریت حق ومني، که څه هم چې هغوی د اسلام په خلاف قوانين جوړ کړي. په یو مسلمان هېواد کې د اسلام په خلاف د قوانينو د جوړولو حق تسلیمول د اسلام خلاف کار دی او مسلمانان باید هېچا ته اجازه ورنکړي چې د دوی په هېواد کې دې غیر اسلامي قوانين جوړ کړي.

دریم دليل: د انتخاباتو گټونکي تنظيم ته دا حق ورکول کېږي چې د څلورو یا پنځو کلونو لپاره حکومت وکړي، او نور خلک باید د هغوی حکومت د دغې مودې لپاره ومني. که بالفرض کوم اسلامي تنظيم اکثریت تر لاسه کړي او اسلام نافذ هم کړي، نو بیا به هم د اسلام نفاذ د څلورو یا پنځو کلونو لپاره وي. او د خپلې مودې تر پوره کولو وروسته باید حاکم حزب له حکومت څخه لاس پر سر شي او خپل اسلامي حکومت ړنگ کړي، چې دا کار په اسلام کې د اجماع په خلاف دی. په اسلام کې حاکم تر هغې د حاکمیت حق لري چې تر څو ژوندی وي او د حاکمیت شرعي اهلیت ولري. ځکه چې که شرعي اهلیت لري نو بیا ولې لیرې کېږي. او که شرعي اهلیت نه لري نو بیا ولې د دوهم ځل لپاره د حاکمیت حق ورکول کېږي؟

دوهم مخالفت یې له اسلام سره دا دی چې هغه اسلام چې دوی نافذ کړی وي هغه باید د تل لپاره نافذ وي، خو پدې صورت کې څلور یا

پنځه کاله وروسته دغه نظام بايد په خپله له منځه ولاړ شي، او خلکو ته يو ځل بيا دا حق ورکړ شي چې اسلامي نظام غواړي او که کوم بل ډول نظام او قانون؟ چې پدې کار سره بيا سيکولرو (بی دینه) احزابو ته حاکمیت ته درسيډو فرصت ورکول کېږي.

څلورم دليل: د اسلام د حاکمیت او د ډيموکراسۍ د حاکمیت نظامونه دوه سره جلا جلا نظامونه دي. د اسلامي تنظيمونو او احزابو لخوا په ډيموکراسۍ کې شاملېدل د ډيموکراسۍ د تاييد او توثيق په معنی دي. ځکه چې عام خلک چې کله وگوري چې علماء هم په ډيموکراسۍ کې برخه اخلي او انتخاباتو ته درېږي، نو په ډيموکراسۍ کې د دوی د شمولیت له امله عامو خلکو ته دا فکر پيدا کېږي چې کېدی شي ډيموکراسي به هم يو حق نظام وي، ځکه چې که ناحق وای نو ديني علماء به ورکېنې برخه نه اخیسته.

علماء که هر څو خلکو ته د خپل مشارکت لپاره د مجبوریت او د دعوت د مصلحت تاييلونه او دلايل وړاندې کړي عام خلک پرې نه پوهېږي. ځکه چې په پارلماني بهير کې علماء او سيکولر (بی دینه) اشخاص ټول پر يو ډول اصولو چلېږي، او په عمل کې هم د دواړو تر منځ کوم فرق نه ليدل کېږي.

پنځم دليل: هر نظام يوه ايډيالوژي او فکر لري چې هغه نظام ته د رسېدلو لپاره لاز او وسايل هم له هماغه فکر څخه انتخابېږي.

د ډيموکراسۍ ايډيالوژي او فکر (سيکولريزم) دی. او انتخابات هم د سيکولريزم پر بنسټ ولاړ دي. ځکه چې د انتخاباتو لپاره اساسي شرط سياسي مساوات دی، او دغه مساوات هغه وخت راتلاي شي چې ټول جهتونه د ډيموکراسۍ لپاره خپل دين پرېږدي. او دا ځکه چې دين انسانانو ته يو پربل د تفاضل (برتری) درس ورکوي. د مثال په ډول اسلام وايي چې مسلمان تر کافر غوره دی، خو ډيموکراسي وايي چې

بايد دوى دواړه مساوي وي، او مساوات يوازې په هغه صورت کې رامنځته کېږي چې د کفر او اسلام خبره له منځه ووځي.

پر همدې اساس انتخابات په ډيموکراسۍ پورې خاص دي. د هغو له لارې يوازې ډيموکراسي راتلاى شي، نه اسلام. ځکه چې لکه څنگه چې اسلام له ډيموکراسۍ څخه يو جلادين دى نو د نافذولو لاره او وسيله يې هم له ډيموکراسۍ څخه جلا ده.

لکه څنگه چې ډيموکراسي له کمونيزم، نصرانيت، يهوديت او نورو اديانو سره پيوند کاري نه مني، همدغه ډول اسلام هم له نورو اديانو او طريقو سره پيوند کاري نه مني، او نه هم له نورو لارو قائمېدلای شي. اسلام به يوازې په هغه طريقه قائمېږي چې د رسول الله ﷺ په زمانه کې ورباندې قائم شوى وو. له همدې امله له باطلو لارو د اسلام د نفاذ لپاره کونښنونه يوناړوا او د عقل او فطرت خلاف کار دى.

شپږم دليل: ډيموکراسي د پانگه وال نظام (کپيټاليزم) زېږنده او د همدغه نظام سياسي مظهر دى. هر څومره چې په اسلامي نړۍ کې ډيموکراسي ټينگېږي په هماغه اندازه پانگه وال پر سود او احتکار ولاړ نظام هم چې د اسلام مخالف اقتصادي نظام دى ټينگېږي.

که چېرې بالفرض کوم اسلامي تنظيم د ډيموکراسۍ له لارې قدرت ته هم ورسېږي، نو هغه هم په کراره کراره د پانگه وال نظام برخه گرځي، او د اسلام له اقتصادي نظام څخه خارجېږي.

اووم دليل: انتخاباتي سياست داسې يو ډنډ دې چې که يوځل کوم اسلامي تنظيم ورکښې ولوېږي نو بيا يې له هغه څخه وتل ورته انتهايي مشکل کار وي. ټول هغه اسلامي تنظيمونه چې يو ځل په ډيموکراسۍ کې ور داخل شوي دي هغوى نور د اسلام د غلبې لپاره له انقلابي جهادي هڅو لاس اخيستی. ځکه چې د ډيموکراتيک سياست لپاره دا شرط دې چې مسلحه مبارزه به نه کوي. د مسلحې مبارزې

پرېښودل او په ډيموکراسۍ او انتخاباتو پورې د اسلام د غلبې د اميدونو تړل او دغه کار ته د اسلامي مبارزې نوم ورکول د اسلام د نفاذ په لاره کې يو خطرناک خنډ دی. ځکه چې له دې لارې مسلمانان په جهاد او د هغه په نتايجو بې باوره کېږي.

پدې ميدان کې د مصر د (الاخوان المسلمون) د افغانستان د پخوانيو جهادي تنظيمونو او د پاکستان د اسلامي تنظيمونو ناکامه تجربې تر ټولو واضح مثالونه دي. نه يوازې دا چې د اوږدې مودې له تېرېدو سره سره يې اسلامي نظام نافذ نه کړای شو، بلکې د اسلام د بنمنانو په ډېر مکر او مهارت دغه ډلې د مجاهدينو په خلاف په خپل کتار کې ودرولې. او خبره دې ځای ته راوړسېده چې تش په نامه اسلامي ډيموکرات تنظيمونو هم خپل ټول تبليغاتي وسائل د جهاد او مجاهدينو په خلاف له صليبيانو او دهغوی له ملگرو سره همغږي کړي دي.

اتم دليل: ډيموکراسي يو داسې نظام دی چې په هغه کې اسلامي تنظيمونه اکثريت نشي گټلی، لکه چې په تېرو شپېتو کلونو کې په اسلامي نړۍ کې وليدل شول. او دا ځکه چې د ډيموکراسۍ فکري او سياسي جوړښت داسې دی چې هلته بايد سرمايه دران، فيوډالان، خانان، ملکان، صنعت کاران، لوی تاجران، پخواني بيروکراتان او په مالي درغليو کې ککړ خلک قدرت ته ورسېږي. ځکه چې په ډيموکراسۍ کې قدرت ته د رسېدلو لپاره تر ټولو لويه او مهمه وسيله د مال مصرفول دي. او د دې تر څنګ رشوت ورکول، د خلکو رأیې په پيسو اخستل، د خلکو تېر ايستل، درواغجنې وعدې ورکول او د ځان په گټه مثبت او د مخالف لوري په خلاف پراخه منفي تبليغات کول هم د انتخاباتو هغه ضرورتونه دي چې له هغو پرته په انتخاباتو کې کاميابېدل ممکن نه دي.

د انتخاباتو لپاره دغه لازه انتخاباتي نه اسلامي ده نه داسلامي تنظيمونو له وسعې پوره ده.

نهم دليل: که چېرې کوم اسلامي تنظيم له دې ټولو خنډونو او مشکلاتو سره سره بيا هم په انتخاباتو کې اکثريت وگټي او قدرت ته ورسېږي نو بيا به هم د هماغه اساسي قانون پابند وي چې د ډيموکراسۍ پر اساس او د هغې د تحقق لپاره جوړ شوی وي. او اساسي قانون د انتخاباتو گټونکي تنظيم ته دا اجازه نه ورکوي چې مکمل شريعت نافذ کړي. او د اساسي قانون بدلولو ته يې نور سيکولر (بي دينه) قوتونه نه پرېږدي. نو که کوم گټونکی اسلامي گوند اساسي قانون پرېږدي او مستقيماً مکمل شريعت نافذ کړي، نو بيا يې په قدرت کې د پاتې کېدلو جواز له منځه ځي، ځکه چې د همدې اساسي قانون له مخې د انتخاباتو له لارې قدرت ته رسېدلی دی. او کله چې قانون ځي نو د دوی د حاکميت جواز به هم ورسره ځي.

لسم دليل: د انتخاباتو له لارې قدرت ته رسېدونکی اسلامي تنظيم که اسلام نافذ هم کړي بيا به هم مکمل اسلام نه وي. ځکه چې د اسلامي حکومت يوه اهمه وجيبه د(امر بالمعروف) او (نهي عن المنکر) وظيفه ده. او تر ټولو لوی منکر دا دی چې په اسلامي هېواد کې دې غير اسلامي احزاب موجود وي او د غير اسلامي فعاليتونو د تر سره کولو اجازه دې هم ولري.

اسلامي حکومت بايد ټول سيکولر او مرتد احزاب له فعاليت څخه منع کړي. افراد يې اسلام ته دعوت کړي، او د امتناع په صورت کې يې له منځه يوسي. انتخابي حکومت دغه کار هېڅکله نشي کولای، ځکه چې ډيموکراسي هر چاته د هرې عقيدې د بيان او اظهار آزادي ورکوي.

همدارنگه دغه ډول حکومت دکفارو په خلاف د اقدامي جهاد فريضة هم نشي ترسره کولای. بلکې د دې پر خلاف بايد د بين المللي قوانينو پر اساس له ټولو کفري هېوادونو سره د امن او تعاون متقابل حسنه روابط ولري.

همدارنگه بايد ديموکراتيک انتخابي حکومت د ملگرو ملتو، د امنيت د شوری او نورو نړيوالو تړونونو او ميثاقونو پوره رعايت وکړي، چې د مخالفت په صورت کې به له نړيوالو بنديزونو او سزاگانو سره مخ کېږي.

دا ټول هغه دلائل دي چې د اسلام له نافذولو سره د ډيموکراسۍ مخالفت نښي.

د اسلام د راتگ اصلي مقصد دا دی چې بايد په نورو باطلو اديانو غالب شي، نه دا چې له هغو سره يو ځای د تساوي پر اساس ژوند وکړي. الله ﷻ فرمايي ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ الصّٰف: ٩

ترجمه: (الله هغه ذات دی چې رالېږلی يې دی رسول خپل محمد ﷺ په هدايت او په حق دين چې غلبه ورکړي الله ﷻ دغه حق دين ته پر ټولو دينونو باندې، که څه هم چې مشرکان دغه غلبه بده گڼي). نو پر همدې اساس بايد اسلام په ډيموکراسۍ غالب وي، نه دا چې د هغې په چوکاټ کې وچلېږي.

د ډيموکراسۍ د حقوقو او ازاديو مناقشه

د ډيموکراسۍ دوهم اصل د حقوقو او ازاديو اصل دې. دغه حقوق او آزادی په حقيقت کې د ډيموکراسۍ د نظريې او فلسفې حاصل او ثمره

ده. په هر نظام کې چې دغه حقوق او آزدي خلکو ته حاصلې نه وي هغه نظام ډيموکراتيک نه بلل کېږي.

۱- د دين او عقيدې د ازادۍ مناقشه:

د آزادي او حقوقو په لړ کې اول د دين د انتخاب او د عقيدې آزادي ده. په ډيموکراسۍ کې هر انسان ته دا حق ورکول کېږي چې هر وخت وغواړي د ځان لپاره په خپله خوښه نوي دين انتخاب کړي نو انتخابولې يې شي. د مثال په ډول: يو انسان حق لري چې نن يهودی وي، سبا ته نصرانی شي، بله ورځ هندو شي بله ورځ مسلمان شي، بل وخت بيا بېرته اسلام پرېږدي او بودايي شي، او يا هم له ټولو اديانو انکار وکړي او ملحديا کمونست شي. پدې ټولو حالاتو کې هغه نه محاسبه کېدلای شي او نه ورڅخه څوک د عقيدې د آزادي حق سلېولی شي.

په ډيموکراسۍ کې دين او عقیده يو شخصي امر دی چې د دولت او نظام ورسره هېڅ کار نشته. دين په ډيموکراسۍ کې د جامو او فيشن حيثيت لري چې د هر چا خوښه ده چې کوم رنگ او ډول جامې اغوندي او څنگه فيشن غوره کوی. خو په اسلام کې دين او عقیده يو شخصي امر نه، بلکې يو مکلفيت دی. او همدغه تدین د انسانانو او پيريانو د خلقت هدف بنوولی شوی دی، لکه چې الله تعالی ﷻ فرمايي:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الذاريات: ۵۶)

ترجمه: (او ما نه دي پيدا کړي پيريان او انسانان مگر ددي لپاره چې زما عبادت وکړي).

الله تعالی ﷻ پيريان او انسانان د عبادت لپاره پيدا کړي دي او بيا يې د عبادت د کيفيت د تعيين او د طريقي د وربښودلو لپاره ورته دين نازل کړی او انبياء يې را لېږلي چې تر ټولو وروستی دين (اسلام) او تر

ټولو وروستی پیغمبر (محمد) ﷺ دی. او د همدغه په مبارک راتګ پخواني ټول اديان منسوخ شوي دي، او د الله ﷻ په نزد يواځنی مقبول دين (اسلام) دی. نو هر څوک چې د الله ﷻ د عبادت لپاره له اسلامه پرته بل دين انتخاب کړي هېڅکله به يې الله تعالی ﷻ ورڅخه قبلول نه کړي، الله ﷻ فرمايي: ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ

وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿۸۵﴾ آل عمران: ۸۵

ترجمه: (او هر څوک چې له اسلام پرته بل دين ولټوي هېڅکله به ترې و نه منل شي په آخرت کې به له تاوانيانو څخه وي).

په اسلام کې له اسلام څخه وتل ارتداد دی، چې که مرتد توبه و نه باسي او بېرته په اخلاص اسلام ته راونه گرځي نو سزا يې وژل کېدل دي. ځکه چې له يوه دين څخه وتل او بل دين ته داخلېدل د پخواني دين د باطل گڼلو په معنی دي. يعنې هر څوک چې له اسلام څخه کوم بل دين ته ورځي هغه په خپل دغه عمل په اسلام باندې د بطلان حکم کوي او د نوي دين د حقانيت اعتراف کوي. خو په ډيموکراسۍ کې د دين بدلول هېڅ سزا نه لري. ځکه چې هغه يوشخصي امر دی.

په افغانستان کې چې اوس امریکايانو يو ډيموکراتيک نظام جوړ کړی دی همدغه د ارتداد حق يې هم د اساسي قانون له لارې د هر فرد لپاره خوندي کړی دی. ځکه چې د اساسي قانون په مقدمه او شپږمه ماده کې په صراحت سره د (ډيموکراسۍ - تحقق) او د (بشري حقوقو ملاتړ) د دولت مکلفيت بنودل شوی دی. او د بشر د حقوقو د نړيوالې اعلاميې په اته لسمه ماده کې په صراحت سره داسې ليکل شوي دي: (هر انسان د فکر د آزادۍ او د دين د انتخاب له حق څخه برخمن دی. او همدا حق د دين او د عقيدې تبليغ، د ډله ييزو بنوونو او رسنيو له لارې د نظر

اظهار او همدا ډول د شعائرو سرې او علني ترسره کولو او له هغو څخه حفاظت ته هم شامل دی). (اتلسمه ماده).

د همدغې اعلاميې په نولسمه ماده کې د ارتداد حق په نور صراحت سره پدې ډول بيان شوی دی:

(هر انسان د نظر او خپل ليد لوري د آزادۍ له حق څخه برخمن دی. دغه حق دپته هم شامل دی چې څوک دې دبل چا افکار او نظريات د بل چا له مداخلې پرته ومني. او هم کولای شي خپل افکار او نظريات په هرې ممکنې وسيلې له هر جغرافيوې قيد او بند څخه پرته تر لاسه او نشر کړي). (نولسمه ماده).

دا چې د افغانستان اوسنی اساسي قانون چې د (ډيموکراسۍ تحقق) او د (بشر د حقوقو ملاتړ) د دولت مکفیت گڼي او پدې دواړو کې د دين او عقيدې انتخاب د هر چا شخصي حق دی او د بل چا دخالت ورکښې ناروا کار گڼي، نو ځکه خو اساسي قانون هم تر پردې لاندې په ضمني ډول هر چاته د مرتد کېدلو حق ورکوي. اوس نو په خلکو، وضعیت حالاتو پورې اړه لري چې څوک د عبدالرحمن پنجشېري په څېر د ډيموکراسۍ له دغه حق څخه د استفادې علني جرات کوي؟

ځينو تش په نامه اسلامي حکومتونو په خپلو اساسي قوانينو کې دا ليکلي چې د اسلام په خلاف به قوانين نه جوړېږي، خو له بل لوري يې دا هم په صراحت سره ليکلي چې هېوادونه يې د ملگرو ملتونو، نړيوالو تړونونو او د بشر د حقوقو د اعلاميې د رعايت کولو تعهد لري. لکه دافغانستان په اوسني اساسي قانون کې چې په اوومه ماده کې داسې ليکل شوي دي:

اوومه ماده: (دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بين الدول معاهدو، د نړيوالو ميثاقونو چې افغانستان له هغو سره تړاو ولري او د بشري حقوقو د نړيوالې اعلاميې رعايت کوي).

د بشر د حقوقو د نړيوالې اعلاميې چې د افغانستان اساسي قانون يې رعايت کوي په ۲۹ مه ماده کې د بشري حقوقو د اعلاميې له حقوقو سره د تعامل په اړه داسې راغلي دي:

۲۹ مه ماده: د (ج) جزء: په هېڅ ډول شرايطو کې روا نه ده چې د بشر له حقوقو سره دې په داسې ډول چلند وشي چې د ملل متحد له اصولو او اهدافو سره تضاد ولري.

يعنې د بشري حقوقو د تعبير او تفسير صلاحيت يوازې د ملگرو ملتونو له سازمان سره دی، او هر دولت يې چې رعايت کوي بايد د ملگرو ملتو له اصولو او اهدافو سره سم يې وکړي، نه دا چې د خپل دين او مذهب مطابق يې تعبير کړي، نو په همدې بناء دا خبره يوازې يو منافقت دی چې په يوه اسلامي هېواد کې دې هم اسلام تطبيق شي هم د ملل متحد او د بشر د حقوقو اعلاميه. بلکې له دواړو څخه به يوازې يو تطبيق کېږي او بس.

په اسلام کې هم د عقيدې او دين د آزادۍ حق شته دی، خو هغه په دې معنې دی چې د نورو اديانو منونکي به په زور نشي مسلمانولی، بلکې يوازې دعوت او په ښه طريقه به مناقشه او مناظره ورسره کولی

شي. لکه چې الله تعالی فرمايي: ﴿ اَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ

وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾ النحل: ۱۲۵

ترجمه: (ای پیغمبره د خپل رب د لازي په لور په حکمت او نیک اسلوب بلنه وکړه مباحثه کوه هغوی سره په هغه طریقه چې هغه ډېره ښه وي). او د زور دنه استعمال په هکله الله تعالی ﷻ فرمایي:

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾ البقرة: ۲۵۶

ترجمه: (نشته زور د دين په منلو کې، په تحقيق سره ښکاره شو هدايت له بې لازي څخه).

اسلام نامسلمانو خلکو ته د اسلام حقانيت او فضيلت بيانوي او د منلو توصيه يې ورته کوي، خو په زور يې هېڅکله منلو ته نه اړياسي. او که څوک اسلام نه مني هغوی پر خپل دين او طریقه پدې شرط پرېږدي چې مسلمانان به کفر ته نه دعوت کوي او د اسلامي نظام له انتظامي اصولو او لوائحو به سرغړونه نه کوي.

د اصحابو رضي الله عنهم له زمانې راهيسې تر ننه پوري په اسلامي نړۍ کې د مسيحيانو، يهوديانو، هندوانو او نورو طائفو شتون پر دې دلالت کوي چې اسلام هغوی په مسلمانېدلو نه دي مجبور کړي، بلکې هغوی ته يې په خپل دين د آزاد پاتې کېدلو حق ورکړی دی.

خو په اسلام کې په هېڅ ډول يوه مسلمان ته دا اجازه نشته چې هغه له اسلام څخه مرتد شي. ځکه چې مرتد له اسلام څخه د وتلو په عمل په اسلام باندې د بطلان حکم کوي. که داسې نه وي نو بيا ولې له اسلام څخه خارجېږي؟ دا چې هغه پدې کار سره په حق دين د بطلان حکم کوي په اسلامي ټولنه کې اضطراب رامنځته کوي، نو ځکه بايد تر استتايې (توبه غوښتنې) وروسته که بېرته راونه گرځېد ووزلی شي، لکه چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «(من بدل دينه فاقتلوه) بخاري. ترجمه: (چا چې خپل دين بدل کړ ويې وژنی).

په اسلام کې د عقيدې آزادي د ډيموکراسۍ د عقيدې له آزادي سره د رڼا او د تيارې فرق لري. خو هغه ډله غرب پلوي عالم نمايان چې غواړي خلکو ته اسلام او ډيموکراسي يو شی وښيي په منافقانه ډول دغه دواړه آزادي يو ډول ښيي، تر څو خلکو ته د اسلام په قالب کې کفر ښائسته کړي.

د رايې د اظهار د آزادي مناقشه

د ډيموکراسۍ له آزاديو څخه يوه هم د رايې (نظر) د اظهار آزادي ده. په ډيموکراسۍ کې هر څوک حق لري چې خپل هر ډول نظر په آزادي بيان کړي، که څه هم چې هغه نظر د الهي وحیې او ديني مقدساتو په خلاف هم وي.

د دغې آزادي د ترلاسه کولو تصور ځکه په غرب کې را پيداشو چې ټول غرب د فرانسې تر انقلابه د مخه دکليسا تر مطلقي ديني او فکري واکمنۍ لاندې اوسېده.

دا چې کليسا د انحراف او فکري استبداد اوج ته رسېدلې وه او هېچا ته يې په دينياتو، اخلاقياتو، اجتماعي اصولو او حتی ساينس کې د رايې د اظهار حق نه ورکاوه، او که به چا د رايې د اظهار جرأت وکړ نو هغه به په ډول ډول سزاگانو محکومېده. له همدې امله اروپايانو د کليسا د استبداد په خلاف آواز پورته کړ، د تحريف شوي مسيحيت د کليسا تسلط يې له منځه يووړ او په هر څه کې يې د نظر د اظهار آزادي ترلاسه کړه.

اروپايانو خو په هغه وخت کې دغه اقدام د يو (باطل او تحريف شوي) دين په خلاف وکړ، خو وروسته يې دغه آزادي د يو (مقدس حق) په حيث د (حق دين) په خلاف هم استعمالول شروع کړل. ان تردې چې د اسلام مقدسات يې هم د دغې بې بندوباره آزدي تر برید لاندې

راوستل، او د اسلام د شريعت، قرآن او پيغمبر ﷺ په خلاف يې خپل له سپکاوي ډک اظهارات د رأيي او بيان د آزادۍ د حق په نامه ياد کړل، چې پدې لړ کې دغه لاندې اقدامات په نږدې ماضي کې ټولې دنيا وليدل:

هندوستانی مرتد سلمان رشدي چې د برتانيې تابعيت لري د غرب په هڅونه يې د اسلام په خلاف خپل مشهور کتاب (شيطاني آيتونه) وليکه او د ټولې دنيا مسلمانانو ته يې سپکاوی وکړ، خو کله چې مسلمانانو له غرب څخه د هغه د محاکمې غوښتنه وکړه، ټول غرب په يوه خوله د هغه له دې اقدام څخه دفاع وکړه او د هغه دغه کار يې د رأيي او بيان د آزادۍ حق وگڼه، او هغه ته يې پناه ورکړه چې تر ننه يې په خپل حفاظت کې ساتي.

نه يوازې دا چې غرب سلمان رشدي ته پناه ورکړې، بلکې د برتانيې ملکې هغه په لويو شاهانه القابو هم په رسمي ډول ونازوه، او د مسلمانانو د عواطفو هېڅ پروا يې ونه لرله.

تر سلمان رشدي وروسته بنگله ديشۍ مرتدې ليکوالي (تسليمې نسرین) هم د رشدي پر پله پل کېښود او هغې ته هم غرب په خپلې غېږې کې پناه ورکړه، او د هغې اقدام يې د نظر د اظهار په آزادۍ تعبير کړ.

هالنډي ژوناليست د قرآن د سپکاوي فلم جوړ کړ، او کله چې مسلمانانو احتجاج وکړ نو د هالنډ صدراعظم د هالنډي ژوناليست کار د رأيي د بيان آزدي وبلله او له هغه څخه يې دفاع وکړه.

د قرآن کریم بل سپکاوی هغه ؤ چې غرب د (رېښيني قرآن) په نامه له الحاد او سپکاوي ډک کتاب چې د قرآن کریم سورتونو ته په ورته شکل ليکل شوی ؤ رامنځته کړ او په انټرنیټ کې يې خپور کړ. او دا يې هم د رأيي د اظهار حق وگڼه.

د ډنمارک يوه کاریکاتور جوړوونکي د اسلام پيغمبر ﷺ ته منسوب له سپکاوي ډک کارتونه جوړ کړل او خپاره يې کړل. کله چې مسلمانانو په ټوله نړۍ کې احتجاج وکړ او د هغه رسام د محاکمې غوښتنه يې وکړه، نو د ډنمارک صدر اعظم (راسموسن) چې وروسته بېا د ناتو د تړون رئيس شو له کارتونو جوړوونکي څخه دولتي دفاع وکړه، او د هغه کاريي د رايې د بيان د آزادۍ حق وباله.

کله چې مسلمانانو خپل احتجاج ته نور هم زور ورکړ، او له اروپايي مصنوعاتو سره يې د پرېکون اعلان وکړ، نو د ناتو د تړون رئيس د ډنمارک موقف د ټولې اروپا د موقف په حيث اعلان کړ، او په دې ډول هغه کارتونه په مکرر ډول په نورو اروپايي هېوادونو کې هم خپاره شول.

په افغانستان کې چې د امريکا د پوځي شتون تر حمايي لاندې مرتد (پرويز کامبخش) د اسلام خلاف مضامين چاپ او خپاره کړل او کله چې د مسلمانانو د شديد فشار په نتيجه کې محکمې هغه په ارتداد محکوم او بندي کړ، ټول غرب او غربي مېلډيا د هغه تر څنگ ودرېده، د هغه موقف يې د رايې د اظهار په آزادۍ تعبیر کړ، او د هغه د خوشې کولو هڅې يې پيل کړې، چې په نتيجه کې يې د اعدام حکم په حبس تبديل شو او کېدی شي چې څه موده وروسته په کومه بهانه له زندان څخه آزاد او د بيان د آزادۍ په يوه قهرمان تبديل شي¹.

اسلام د رايې د اظهار د آزادۍ مخالف نه دی، بلکې د گمراه کوونکې رايې د اظهار مخالف دی. هغه رايه چې د حق د بيان او آزادۍ لپاره وي اسلام نه يوازې د هغې پلوی کوي، بلکې هغه يو عبادت بولي او اظهار ته يې خلک تشويقوي. که څه هم چې هغه د يو ظالم حاکم په

---

1 حامد کرزي د خپلو دوهم ځل انتخابيدلو په درشل کې هغه د يو فرمان په صادرولو آزاد کړ او په درناوي د غربي حلقو لخوا له افغانستانه ووبستلی شو.

مخکې وي. په هغه حديث شريف کې چې ابوسعيد الخدري رضي الله عنه روايت کړی رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

(إن من أعظم الجهاد كلمة عدل عند سلطان جائر) ^(۱).

ترجمه: (له لوی جهاد څخه دا هم دی چې د عدل خبره دې د ظالم پادشاه په مخکې وکړای شي).

او که څوک د حق د وينا له امله ووژل شي هغه په اسلام کې له غوره شهيدانو څخه شمېرل کېږي، لکه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: (خير الشهداء حمزة بن عبدالمطلب و رجل قام إلى رجل فأمره و نهاه في ذات الله فقتله على ذلك) ^(۲)

ترجمه: (په شهيدانو کې غوره شهيد حمزه بن عبدالمطلب او هغه سړی دی چې د الله صلى الله عليه وسلم لپاره يو بل چاته په نېکۍ امر وکړي او له بدۍ څخه يې منع کړي او هغه يې بيا پدې کار ووژني).

نو معلومه شوه چې په اسلام کې هر څوک بل چاته د حق وينا او نصيحت کولی شي. او بايد چې ويې کړي، ځکه چې (دين نصيحت دی).

خو په ډيموکراسۍ کې انسان ته د هر څه د ويلو او اظهار اجازه شته چې هغه (حق) وي او که (باطل).

په هغو اسلامي هېوادونو کې چې غربي ډيموکراسي ورکښې حاکمه ده په ښکاره ليدلی کېږي چې هلته خلک يوازې د باطل د اظهارولو حق لري او بس. او هر څوک چې د حق رايه اظهار کړي هغه له وژلو، تړلو، شړلو او ډول ډول تهديدونو سره مخ کېږي.

د کفري نظرياتو د خپرولو لپاره ټول وسائل په کار اچول کېږي، خو د حق د اظهار لپاره هېڅ راديو، تلويزيون، مجلې، اخبار او نشريې ته اجازه نه ورکول کېږي. او که چېرې يو نيم ځای اجازه هم ورکړل شي نو

1 الترمذي كتاب الفتن باب أفضل الجهاد.

2 المستدرک للحاکم.

بيا يې هم پاليسي، حدود او موضوعات ورته د دولتي ادارو لخوا ټاکل کېږي چې تر هغو هاخوا يې نشریات جرم گڼل کېږي.

د شخصي ازادۍ مناقشه

د ډيموکراسۍ تر ټولو مهمه آزادي چې د ډيموکراسۍ زړه بلل کېږي شخصي آزدي ده چې اخلاقي آزادي هم بلل کېږي.

د شخصي آزدي معنی دا ده چې انسان د خپل شخص (ذات) په اړه مکمله آزادي لري چې هر څه ورباندې کوي بې له کوم قيد او شرط څخه يې وکولی شي. د ټولني عرفونه، رسم او رواج، اداب او اخلاقي قوانين بايد له ژوند څخه د خوند د اخستلو په لاره کې مانع ونه گرځي. او فرد بايد پدې کار کې د هر چا له تسلط او محاسبې څخه آزاد وي.

د دغه ډول آزادي مطالبه هم په غرب کې د کليسا د طغيان او د خلکو په اجتماعي او اخلاقي ژوند باندې د هغې د شديد مراقبت عکس العمل وو. لکه څنگه چې خلکو د دين، عقيدې او عبادت په مجال کې د کليسا تسلط ورڅم کړ، همدا ډول يې د کليسا اخلاقي څار او رقابت هم له منځه يووړ.

د فرانسې انقلاب (دين) له (دولت) څخه جلا کړ، او د سيکولريزم نظريه يې ايجاد کړه. او ترهغې وروسته يې د (دين) او د (اخلاقو) تر منځ هم بېلتون راوست. د اخلاقو په بڼه والي او بدوالي باندې حکم کول د دين صلاحيت نه، بلکې د شخصي ذوق او سليقې کار وگڼل شو. پدې معنی چې هر هغه څه چې فرد ته بڼه بنسکاري هماغه بڼه اخلاق دي او څوک بايد پرې د اعتراض حق ونه لري. د همدغې شخصي آزادي د فلسفې د منل کېدو له امله په غرب کې زنا، لواطت، سحاق، (بنځينه همجنس بازي) د نارينه له بل نارينه او د بنځې له بلې بنځې سره واده کول د اخلاقو خلاف کارونه نه گڼل کېږي، او د غربي هېوادونو قوانين ورته اجازه ورکوي. دغه ټول کارونه د ډيموکراسۍ په فرهنگ

کې تر هغه پورې جرم نه گڼل کېږي چې ترڅو په اجباري شکل نه وي تر سره شوي. او که په اجباري شکل ترسره شي نو بيا هم لدې امله جرم نه وي چې دغه کارونه حرام دي، بلکې لدې امله جرم گڼل کېږي چې په اجباري شکل ترسره شوي دي.

د شخصي آزادي، غربي معيارونو ته په پام سره په ډيموکراسۍ کې (امر بالمعروف او نهی عن المنکر) هېڅ ځای نه لري. او پر همدې بنا چې په هر دولت کې ډيموکراسي عملي کېږي هلته د (امر بالمعروف او نهی عن المنکر) حق په خپله په اتوماتيک شکل له منځه ځي. هلته به يا ډيموکراسي وي يا به امر بالمعروف وي، دواړه په هېڅ صورت نشي جمع کېدلاي. ځکه چې امر بالمعروف او نهی عن المنکر اکثره په عباداتو او اخلاقياتو پورې اړه لري، او په ډيموکراسۍ کې دغه دواړه شخصي امور دي چې بل څوک ورکښې د مداخلې حق نه لري.

په ډيموکراسۍ کې د شخصي آزادي، او اخلاقو فلسفه د انگرېز فيلسوف هوبز (۱۵۸۸ - ۱۶۷۹م) پر نظرياتو ولاړه ده چې وايي: د خیر معنی شهوت (خوند) دی، او د شر معنی نفرت (کرکه) ده. يعنې په هر هغه څه کې چې شهوت (خوند) موجود وي هغه د خیر کار دی. او په هر هغه څه کې چې نفرت (کرکه) موجوده وي هغه د شر کار دی. د خیر او د شر د معيارونو تعيين د دين کار نه، بلکې د شخصي ذوق او غريزې کار دی.

دغه ډول شخصي آزادي نه يوازې دا چې په اسلام کې ځای نه لري بلکې له نورو اديانو او سليم فطرت سره هم مخالفت لري. نو پر همدې بنا ډيموکراسي د دغه ډول آزادي د لرلو له امله هم صريح کفر گڼل کېږي.

د مسکن د انتخاب د ازادۍ مناقشه

په ډيموکراسۍ کې هر انسان ته حق ورکړ شوي چې په هر ځای کې يې چې زړه وي هلته واوسېږي. پر همدې اساس غربي ډيموکراسي دا نه مني چې کفار دې له (جزیره العرب) څخه ووېستل شي، او يا دې کفار د حرم په ساحه کې نه پرېښودل کېږي، پداسې حال کې چې د عربو په جزيره کې دکفارو د نه پرېښودلو صريح حکم په حديث شريف کې راغلی دی، رسول الله ﷺ فرمايي: ((أخرجوا المشركين و في رواية: اليهود والنصارى من جزيرة العرب...))^(۱).

ترجمه: (مشرکان د عربو له جزيرې وباسئ) په بل روايت کې دي: (يهود او نصاری له جزیره العرب څخه وباسئ).

له همدې امله عمر بن الخطاب رضی الله عنه په خپل خلافت کې ټول يهودان او نصاری له جزیره العرب څخه ووېستل. خو که په اوسني وخت کې څوک له جزیره العرب څخه د يهودو، نصاراؤ او يا نورو کفارو د وېستلو مطالبه کوي يا يې د وېستلو هڅه کوي هغوی د ډيډيموکراسۍ د مخالفت په جرم محکومېږي او د وژلو جواز يې برابرېږي.

د ملکیت د حق مناقشه

دا چې غربي ډيموکراسي د کپيټاليزم (بانگه وال اقتصاد) د خوندي ساتلو لپاره رامنځته شوې ده، نو له همدې امله ورکښې فرد ته له هرې لارې د مال د گټلو او په هر څه کې د مصرفولو مطلقه آزادي ورکړل شوې ده.

د مال په گټلو او مصرفولو کې ډيموکراسي هېڅ ديني او اخلاقي عامل ته د دخالت حق نه ورکوي. همدا دليل دی چې په ډيموکراتيکو

1 بخاري.

هېوادونو کې پانگه وال د سود، احتکار، د مزدورانو د زبېنماک او ان د نورو هېوادونو د نيولو او د هغوی د طبيعي زېرمو د غلا کولو، لوتولو، د جنگونو د رامنځته کولو له لارې د وسلو د خرڅولو او حربي فابريکو د چلولو په ذريعه خپله پانگه ډېروي او بيا يې په عيش او عشرت، قمار، فحشاء او بدخرڅيو کې مصرفوي.

خو په اسلام کې لکه څنگه چې د مال د گټلو لپاره د حلالو لازو او وسايلو انتخاب ضروري دی، همدارنگه يې د مصرفولو لپاره هم قيود وضع شوي دي.

اسلام د يو داسې متوازن اقتصادي نظام لرونکې دی چې نه لکه د پانگه وال نظام سرمايه د څو محدودو خلکو په منځ کې ساتي او نه لکه کمونيزم چې افراد له شخصي ملکيت څخه محرومي. بلکې اسلام هم د سرمايي د لرلو حق ورکوي او هم د بډايو خلکو په سرمايه کې د نېستمنو او غريبو خلکو حق تثبیتوي.

د کار د حق مناقشه

په ډيموکراسۍ کې انسان ته د هر ډول کار د کولو او پېشې د اختيارولو مطلق حق حاصل دی. خو په اسلام کې فرد يوازې د حلال او روا کار د کولو حق لري. او که چېرې داسې يو کار اختيار کړي چې له مسلماني سره تضاد ولري لکه شرايخانه خلاصول يا د زنا اډه او داسې نور جوړول نو په هغه صورت کې اسلام فرد ته د دغه ډول کار اجازه نه ورکوي. خو په ډيموکراسۍ کې فرد دا هر څه کولای شي.

د زده کړې د حق مناقشه

په ډيموکراسۍ کې فرد ته د هر فن او علم د زده کړې مطلق حق حاصل دی. خو په اسلام کې فرد ته د داسې علومو او فنونو د زده کولو حق نه ورکول کېږي چې هغه له اسلام سره ټکر لري، لکه: د کوډو (جادو، شعبده بازی)، مداري گری او داسې نور علمونه. اسلام د جادو زده کړه کفر بولي او مخنيوی يې کوي.

پارلمان د ډيموکراسۍ ممثله طاغوتي اداره

پارلمان څه شي دی؟

پارلمان په ډيموکراسۍ کې د خلکو د منتخبو استازو هغه اداره ده چې د خلکو لپاره د قوانينو د جوړولو يا د تشريع (تحليل تحريم) مطلق حق لري. د اکسفورډ قاموس د (پارلمنت) کلمه داسې تشريح کوي:

Parliament: a group of people that makes the laws of a Country.

پارلمنت د خلکو هغه ډله ده چې د يوه هېواد لپاره قوانين جوړوي. په تېرو بحثونو کې وليدل شول چې په ډيموکراسۍ کې د خلکو اکثريت د (الله) مرتبه لري، ځکه چې د سيادت (اعلی حاکميت) حق چې د (امر) او (نهي)، (تحليل) او (تحريم) مطلق حق دی په اکثريت پورې اړه لري. او لکه څنگه چې په دين کې د الله ﷻ فيصله نشي رد کېدلی همدا ډول په ډيموکراسۍ کې د اکثريت فيصله نشي رد کېدلی.

دا چې اکثريت په ډيموکراسۍ کې د الله مرتبه لري، نو پارلمان چې د اکثريت استازی دی د پيغمبرۍ (استازيتوب) مرتبه لري. پدې معنی چې استازی به د خپلو موکليانو د خوښې مطابق قوانين ايجادوي او د هغوی مصالح به تأمينوي.

ډيموکراسۍ چې اصلاً د سيکولريزم (لا دينيت) پر بنسټ ولاړه ده د حکومت او نظام په چارو کې (دين) ته د مداخلې حق نه ورکوي. نو په همدې اساس ټول هغه قراردادونه او مسودې چې د قانون کېدلو لپاره پارلمان ته د بحث او غور په مقصد وړاندې کېږي بايد پر ديني بنسټونو ولاړې نه وي.

د ډيموکراسۍ له لارې طرحې، نظريات او مسودې تر هغه وخته د تطبيق وړ نه دي چې تر څو يې د پارلمان لخوا د (قانونيت) حيثيت نه وي تر لاسه کړی. ځکه چې په پارلمان کې هغې مصوبې ته (قانون) ويل

کېږي چې د پارلمان دواړه جرگې يې تصويب کړي او جمهور رئيس يې توشيح کړي. او ترڅو يې چې دا مراحل نه وي طي کړي تر هغه پورې د تطبيق وړ نه گڼل کېږي.

په ډيموکراسۍ کې پارلمان ته د هر فکر او نظر خلک د انتخاباتو له لارې ځان رسولی شي. کفر، الحاد، يا کوم بل عقيدوي انحراف پارلمان ته د هغوی د رسېدو مانع نه گرځي. پر همدې اساس چې هر څوک پارلمان ته ورسېږي هغوی هلته د خپلې خوښې او نظريې مطابق قانوني طرحې پارلمان ته وړاندې کوي، او هغوی بيا د خپلو هر ډول افکارو او نظرياتو د بيان له امله تر عدلي تعقيب لاندې هم نشي راتلای، که څه هم چې هغه نظريات د دين په خلاف وي چې همدغه صلاحيت په افغانستان کې د امريکايي اشغال د حکومت د ۱۳۸۲ هـ ش کال د اساسي قانون په ۱۰۱ مه ماده کې داسې بيان شوی دی: (د ملي شوری هېڅ غړی د هغې رأيې يا نظريې له امله چې د وظيفې د اجرا په وخت کې يې څرگندوي تر عدلي تعقيب لاندې نه نيول کېږي).^(۱)

پارلمان ولي طاغوتي اداره ده؟

طاغوت په اسلامي شريعت کې هر هغه څه ته ويل کېږي چې پرته له الله ﷻ يې عبادت کېږي.

عبادت يوازې لمانځه، روژې، زکات، حج او دعا ته نه ويل کېږي، بلکې د يو چا د تحليل، تحریم او تشريع منلو ته هم ويل کېږي. پدې معنی چې که يو څوک او يا کوم جهت د يو چا لپاره داسې قانونگذاري وکړي چې حلال ورته پکښې حرام او حرام ورته پکې حلال کړي، او خلک هم د دې فرد يا جهت همدغه قانون يا قوانين ومني نو دغه کار د دې خلکو له لوري د دې فرد او يا د دې جهت عبادت کول گڼل

1 د ۱۳۸۲ کال د اساسي قانون يو سل او يوومه ماده.

کېږي. دليل يې دا لاندې حديث شريف دي چې امام ترمذي، امام بيهقي او نورو محدثينو په خپلو سننو کې له عدي بن حاتم رضي الله عنه څخه روايت کړی دی:

(عن عدي بن حاتم: أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ: (اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ) [التوبة: ٣١]، فقلت: إنا لسنا نعبدهم. قال: (أليس يحرمون ما أهل فتحرمونه، ويحلون ما حرم الله فقتلونهم؟ فقلت بلى، قال: (فتلك عبادتهم). رواه أحمد والترمذي وحسنه).

عدي بن حاتم د بنو طی د قبیلې د مشهور سخاوتمند حاتم طائي زوی ؤ، هغه مسيحييت منلی ؤ او په شام کې يې له اهل کتابو سره گوزاره کړې وه. هغه د خپلې خور په دعوت اسلام ته تشويق شو او پداسې حال کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم مجلس ته راغی چې د سرو زرو صليب يې په غاړه ؤ. هغه وايي: زه په داسې حال کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم مجلس ته راغلم چې

هغه مبارک د قرآن کریم دا آيت لوست: ﴿ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ

وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ [التوبة: ٣١]

ترجمه: (يهودو او نصاراؤ خپل علماء او پيران له الله صلى الله عليه وسلم پرته خدايان نيولی ؤ).

عدي رضي الله عنه وايي: ما رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويل: موږ خو يې عبادت نه کوو. رسول الله صلى الله عليه وسلم و فرمايل: آيا هغوی د الله حلال درباندي حراموي نه چې تاسې هم ورسره حراموي؟ او د الله حرام درته حلالوي نه چې تاسې يې هم ورسره حلالوي؟ ماورته وويل: هو ولي نه. ويې فرمايل: همدغه کار د هغوی عبادت کول دي.

دا چې په ډيموکراسۍ کې حلال او حرام د تشريعي قوې (پارلمان) لخوا تعيينېږي، او د پارلمان غړو ته د قوانينو د وضع کولو مطلق حق ورکړی شوی دی، نو په همدې اساس دوی ته (مشرعين) هم ويل کېږي. پداسې

حال کې چې د حلال او حرام تعينول يوازې د الله ﷻ خصوصيت دی، او په دغه خصوصيت کې د بل هر چا ورگډول د الله ﷻ د تشريع په خصوصيت کې له هغه سره شرک گڼل کېږي. الله ﷻ تعالی فرمايي:

﴿ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ﴾

الشورى: ۲۱

ترجمه: (آيا داسې شريکان لري چې هغه دين يې ورته جوړ کړی چې الله ﷻ يې اجازه نه ده کړې).

په ډيموکراسۍ کې د دين او اخلاقي امورو په اړه د حکم وضع کول هم د پارلمان کار دی. د مثال په ډول که په غرب کې د پارلمان اکثريت غړي دا تاييد کړی چې (همجنس بازي) روا ده، نو هغه يو (روا) او قانوني عمل گڼل کېږي، د هغه لپاره قوانين جوړېږي او حقوق يې تثبيتېږي. اويا دا چې که زنا د دواړو لوريو په موافقه وشي نو هېڅ جرم نه گڼل کېږي.

په اسلام کې د جرم او د سزا تعين د شريعت کار دی، خو دا په ډيموکراسۍ کې د پارلمان حق دي، نه د شريعت.

په ډيموکراسۍ کې به د اختلاف په صورت کې منازعه د فيصلې لپاره شريعت ته نه بلکه اساسي قانون او نورو هغو وضعي قوانينو ته وروړل کېږي چې د ډيموکراسۍ له اصولو سره سم وضع شوي دي. پداسې حال کې چې په اسلام کې د الله ﷻ له قانون او شريعته پرته بل هر قانون، شريعت او د فيصلې مرجع ته (طاغوت) ويل شوي دي. او مسلمانانو ته امر شوی چې پر هغو کافر شي (ويې نه مني). او د هغو خلکو ايمان د دواغو ايمان بلل شوي چې په خوله وايې مؤمن يم، خو فيصله د الله ﷻ په قانون نه، بلکه د بل چا پر قانون کوي.

الله ﷺ فرمايي: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ ۚ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ

الْمُنَافِقِينَ يُصَدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ النساء: ٦٠ - ٦١

ترجمه: (آيا ته نه گوري (ای محمده) هغه خلک چې گومان کوي چې په هغه کتاب يې ايمان راوړي چې نازل شوی دی تا ته او هم په هغه چې نازل شوی و تر تا د مخه، غواړي د فيصلې لپاره وړاندې شي طاغوت ته، پداسې حال کې چې دوی ته امر شوی چې په طاغوت کافر شي. (ويې نه مني) شيطان غواړي هغوی ډېر زيات گمراهان کړي. او چې کله هغوی ته وويل شي د الله ﷺ نازل کړي کلام او رسول ته راشي (د فيصلې لپاره) نو ته وينې چې منافقان له تا خخه مخونه اړوي). همدارنگه الله د هغو خلکو په هکله چې فيصله د الله ﷺ په قانون نه کوي داسې فرمايي:

﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا

فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾ النور: ٤٧ - ٤٨

ترجمه: (او منافقان وايي چې مونږ په الله ﷺ او رسول ﷺ ايمان راوړی. او طاعت مو کړی دی. خو بيا ځينې خلک لدې وينا مخ اړوي، دوی

مؤمنان نه دي. او کله چې هغوی د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ په لور ور وبلل شي چې رسول ﷺ د هغوی ترمنځ فيصله وکړي، نو ځینی یې نابره ډډه کوي).

خوکه چېرې د اسلام کوم حکم له ډيموکراسۍ سره مطابق وي او د دوی مقاصد ورڅخه په یو ډول ترسره کېږي، نو بیا هغه د اسلام حکم هم مني. خو د دې لپاره نه چې هغه د الله ﷻ واجب العمل حکم دی، بلکې د دې لپاره چې هغه د ډيموکراسۍ مطابق دی.

پدې کار کې ډيموکراتان کټ مټ د الله ﷻ د دې وينا مصداق دي چې

فرمایي: ﴿وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ (النور: ۴۹)

ترجمه: (که چېرې حق د هغوی په خوا وي نو بیا بڼه غاړه ایښودونکي د پیغمبر په لور را روان وي).

د اسلامي نړۍ په ټولو هغو حکومتونو کې چې ځان ډيموکراتیک بولي فيصلې د الله د شريعت په خلاف د هغه اساسي قانون مطابق کېږي چې د ډيموکراسۍ له اصولو سره سم جوړ شوی وي.

په دغو حکومتونو کې د (اساسي قانون) حرمت او قداست تر (قرآن کریم) او (حدیث شریف) پورته وي. که چېرې د کومې فيصلې په تأیید کې هر څومره د قرآن، حدیث او شريعت دلائل راوړل شي، خو چې د اساسي قانون مطابق نه وي نو د منلو وړ نه گڼل کېږي، او د پارلمان وکیلان هم هېڅکله داسې قوانین نشي تصویبولی چې د اساسي قانون د موادو مخالف وي. نو له همدې امله پارلمان یوه (طاغوته) اداره ده.

که په کوم اسلامي هېواد کې چې په ډيموکراسۍ عمل کېږي او د پارلمان کوم غړی یا جهت چې د اسلام لپاره کار کول غواړي هم غواړي چې د شريعت کوم حکم یا احکام د پارلمان له لارې د قانون په حیث عملي کړي نو باید خپل وړاندیز د مسودې په شکل پارلمان ته د

بحث او رأيې اخيستني لپاره وړاندې کړي، چې يا به تاييدېږي، او يا به رد کېږي. او د رد کېدلو په صورت کې به بيا دغه وړاندیز د يوې ټاکلې مودې لپاره دوهم ځل د بحث لپاره نه وړاندې کېږي.

په پورتنۍ صورت کې د الله ﷺ حکم بشرته د (موافقې) يا (نه موافقې) لپاره وړاندې کېږي چې (وړاندې کوونکی) او (ردوونکی) يې دواړه له دين څخه وځي. ځکه چې وړاندې کوونکي دلته بل څوک د الله تعالی پر حکم (حکم) گرځوي او بل چاته حق ورکوي چې د الله ﷺ فيصله (رد) او يا (تأييد) کړي، پداسې حال کې چې الله ﷻ فرمايي د ده فيصله هېڅوک نشي وروسته کولی: ﴿وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِۦٓ وَهُوَ

سَكِرِيعٌ اَلْحِسَابِ ﴿٤١﴾ الرعد: ٤١

ترجمه: (او الله ﷺ فيصله کوي (په هر څه چې اراده وفرمايي) نشته هېڅوک وروسته کوونکی د هغه د فيصلې، او هغه ډېر زر حساب کوونکی دی).

همدارنگه الله ﷺ فرمايي: ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَّرَسُولُهُۥٓ اَمْرًا اَنْ يَّكُوْنَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْۗ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۥٓ فَقَدَ

ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾ الأحزاب: ٣٦

ترجمه: (او نه ده روا هېڅ مؤمن سړي او مؤمنې بنځې ته چې فيصله وکړي الله ﷺ او رسول ﷺ يې په يو کار کې چې وي دې دوی ته اختيار په خپل کار کې. او هر څوک چې نافرمانی کوي د الله ﷺ او د هغه د رسول ﷺ په يقين سره هغه گمراه شو په گمراهۍ بنکاره).

په دغه ډول پارلماني جريان کې د الله ﷺ د حکم رد کوونکی د (رد) له امله کافر کېږي، او وړاندې کوونکې يې له دې امله له دين څخه ووځي چې بل چا ته د الله ﷺ پر فيصلې د پاسه د بلې فيصلې په حق قائل دي. په دې هکله همدغه فهم د عمر بن الخطاب ؓ له هغه عمل څخه هم څرگندېږي چې د يوه منافق چې له يوه يهودي سره يې منازعه وه او رسول الله ﷺ د يهودي په حق کې فيصله وکړه خو منافق په هغې فيصلې قناعت ونه کړ او د رسول الله ﷺ فيصله يې عمر ؓ ته يووړه. کله چې عمر ؓ پوه شو چې په دې منازعه کې رسول الله ﷺ يو ځل فيصله کړې ده او منافق د رسول الله ﷺ پر فيصلې د پاسه د عمر فيصله غواړي نو ځکه يې هغه مرتد و باله او سر يې ترې پرې کړ. رسول الله ﷺ نه يوازې دا چې پدې کار عمر ؓ ملامت نه کړ، بلکې هغه ته يې د (فاروق) لقب هم ورکړ.

په اسلام کې لکه څنگه چې د لمانځه، روژې، زکات او حج حکم د اکثريت د فيصلې لپاره نه وړاندې کېږي او رأساً يې د تطبيق امر شوی، همدا ډول حدود، حجاب، قصاص، له کفارو سره د دوستۍ حراموالی او نور احکام هم د تطبيق لپاره د اکثريت رأيي او فيصلې ته نه وړاندې کېږي. خو په ډيموکراسۍ کې دغه کار د ډيموکراسۍ د اصولو خلاف او د نه منلو دی.

په ډيموکراسۍ کې د مشارکت په هکله شهبې او ځوابونه

ځينې اسلام ته منسوب علماء چې يا د غرب له فکري تأثير لاندې راغلي دي، او يا هم د جهاد او قربانيو د نبوي منهج له لارې د اسلامي حکومت د رامنځته کولو له طريقي سره نا آشنا دي، او يا هم په هر ډول حکومت او شرايطو کې د حکومتونو له رعايتونو او امتيازاتو برخمن کېدل غواړي، که څه هم چې په هر قيمت وي، دوی په ډيموکراسۍ کې

د مشارکت له لارې د اسلامي حکومت د قائمولو بېخايه هڅې او عبث کوبښن کوي.

د افغانستان په اوسنۍ د امريکايانو په زور راغلي ډيموکراسۍ کې هم ډېرو تش په نامه اسلامي تنظيمونو، ټولنو او اشخاصو همدا نامطلوبه لاره نيولې ده. دغه خلک په ډيموکراتيکو حکومتونو او پارلمانونو کې د ورگډېدو لپاره په اسلامي شريعت کې د خپل دغه کار لپاره ځينې شېبې او دلايل تراشي، او په بېخايه استدلالونو او د شېهاتو په راولاړولو د ځان لپاره په ډيموکراسۍ کې د کار کولو جوازونه برابروي چې ځينې شېبې يې په لاندې ډول دي:

لومړۍ شېبه- يوسف عليه اسلام د مصر له بادشاه سره کار کړی

دی

ځينی خلک استدال کوي چې يوسف عليه السلام پداسې حال کې چې د الله پيغمبر ؤ د مصر له کافر بادشاه سره يې د هغه په حکومت کې د وزير په حيث کار کړی دی. نو په همدې دليل اوس هم مسلمانان کولی شي چې په يوکافر نظام کې کار وکړي.

په ډيموکراسۍ کې د کار لپاره په پورتنۍ دليل استدلال کول د لاندې وجوهاتو له امله باطل دي:

الف - اوسني پارلمانونه شرکي او طاغوتي پارلمانونه دي. او دليل يې دادی چې پارلمان ته د تشريع (تحليل او تحريم) حق ورکړل شوی دی، پداسې حال کې چې د تشريع (تحليل او تحريم) حق يوازې او يوازې د الله ﷻ دی. خو په ډيموکراسۍ کې دغه حق په ولس پورې اړه لري چې پارلمان يې ممثل دی.

په اسلام کې د (اعلی حاکميت) او د (تشریح) حق هېڅ شریک نه مني. خو په ډيموکراسۍ کې نه يوازې دا چې حلال او حرام گرځول د ولس د

اکثريت حق دی، بلکې په قطعي ډول يې الله ﷻ له دغه حق څخه د دوی په زعم محروم کړی دی.

د همدی او نورو دليلونو له مخې (اسلام) يو دين او (ډيموکراسی) يو خانگړی بل دين دی. او په دې دواړو دينونوکې د تشريع او قوانينو مصادر هم سره جلا جلا دي.

په اسلام کې د تشريع مصدر (الهي وحیه) او (رسول صلی الله عليه وسلم) دي. خو په ډيموکراسی کې د تشريع مصدر (د خلکو خواهشات او هوسونه) دي. او الله ﷻ ته يوازې د اسلام دين د منلو دی. الله

فرمايي: ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي

الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٨٥﴾ آل عمران: ٨٥

ترجمه: (او هر څوک چې پرته له اسلامه بل دين غوره کړي هېڅکله به ورڅخه ونه منل شي او هغه به په آخرت کې له زیان کارانو څخه وي).

نو آیا څوک داسې تصور کولی شي چې يوسف عليه السلام به له اسلامه پرته بل دين منلی وي؟ او يا به يې د خپلو موحدو نيکونو له ملت څخه پرته بل ملت غوره کړی وي؟ او يا به يې د هغه د احترام او پاسدارۍ سوگند پورته کړی وي؟ او يا به يې هم د هغه مطابق قانون گذاري کړې وي لکه څنگه چې داوسنی زمانې دپارلمانونو حال دي؟

يوسف عليه السلام خو لاد بنديتوب او بې وسۍ په وخت کې چې هېڅ يې په واک کې نه ول له شرک او مشرکينو څخه د بيزاری اعلان کړی و

لکه چې الله تعالی ﷻ فرمايي: ﴿ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَأَتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ

وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَتْ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ﴿٣٦﴾ يوسف: ٣٦-

٣٨

ترجمه: (بېشکه ما پرې ايښی دی دین د هغو خلکو چې ایمان نه راوړي پر الله ﷻ او حال دا چې دوی په آخرت همدوی کافران دي. او متابعت کړی دی ما د دین د خپلو پلرونو چې ابراهیم، اسحاق او یعقوب دي. نه ښایي مونږ ته چې شریک ونیسو په الله ﷻ پوری کوم شی).

وروسته یوسف علیه السلام د شرک او د توحید د حقیقت بیان کوي او دا اعلانوي چې حکم به یوازې د الله تعالی ﷻ چلېږي او عبادت باید یوازې د الله ﷻ وشي، لکه چې الله تعالی ﷻ له هغه څخه په حکایت

فرمایي: ﴿يُنصَحِي السَّجْنَءَ أَرْيَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَّاحِدُ

الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ

وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا

إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

یوسف: ٣٩-٤٠

ترجمه: (ای زما د زندان دواړو ملگرو! آیا متفرق خدایان غوره دي که هغه الله ﷻ چې یو دی؟ ډېر قوي غالب دی. عبادت نه کوی تاسې غیر له الله ﷻ مگر د څو نومونو چې نومونه مو ايښي دي د هغو تاسو او ستاسو پلرونو. نه دی رالېږلی الله ﷻ پر عبادت د هغوی کوم دلیل او سند. نه دی حکومت د هېچا، مگر خاص د الله ﷻ دی. امر یې کړی پدې چې عبادت مه کوی تاسې مگر یوازې د همدې. دغه سم دین دی، خو زیات خلک نه پوهېږي).

نو آيا دا کېدی شي چې يوسف عليه السلام دې د بند او ضعف په وخت کې شرک په لور اواز ردوي، او حکومت دې يوازې د الله ﷻ گڼي، او بيا دې د آزادۍ او قوت په وخت کې دغه حقيقت پټوي؟! او د پادشاه په دين دې فيصلې کوي؟ پداسې حال کې چې الله تعالیٰ په زمکه کې (تمکين) هم ورکړی وو؟

يوه بله خبره چې د يادولو وړ ده هغه دا ده چې په پارلمان او وزارت کې فرق موجود دی. پارلمان شريعت او قوانين جوړوي او وزارتونه يې تنفيذوي. نو هغه خلک چې په اوسنيو پارلمانونو کې د الله ﷻ د دين په خلاف قوانين جوړوي او تصويبي يې د هغوی جرم تر هغو ډېر دی چې جوړ کړي قوانين عملي کوي. نو پر دې اساس د هغو خلکو استدلال چې د يوسف عليه السلام په عمل يې پارلمان ته د ور تللو لپاره کوي صحيح نه دی. خو دا پدې معنی نه ده چې په اوسنيو حکومتونو کې دې پارلمان ته ورتگ ناجائز او وزات قبلول دې جائز شي.

په اوسينو طاغوتي نظامونو کې چې د الله ﷻ له دين سره يې جگړه اعلان کړې ده، د الله ﷻ له دوستانو سره جنګېږي او د الله ﷻ له دښمنانو سره دوستۍ او ايتلافونه کوي د وزارت قبلول هم حرام او د يوسف عليه السلام په عمل استدلال باطل دی. ځکه چې په اوسينو حکومتونو کې وزيران هم د هماغه اساسي قانون د پاسدارۍ او احترام سوگند پورته کوي چې د ډيموکراسۍ د کفر پر بنسټ جوړ شوی وي. پداسې حال کې چې الله ﷻ په دغه ډول طاغوتي (حکم) باندې د کافر کېدلو امر کړی دی لکه چې فرمايي:

﴿يُرِيدُونَ أَن يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ﴾

النساء: ٦٠

ترجمه: (غواړي چې خپله دعوی د فیصلې لپاره طاغوت ته یوسي، پداسې حال کې چې دوی ته امر شوی چې په هغه (طاغوت) دې کافر شي).

اوس که څوک دا گومان کوي چې یوسف علیه السلام به هم همدغه ډول د طاغوتي قانون د منلو، پاسدراي او احترام سوگند پورته کړی وي پداسې حال کې چې الله ﷺ له هغه څخه بدي اړولې وه او هغه یې له خپلو مخلصو بندگانو گرځولی ؤ، نو یقیناً چې دغه گومان کوونکی به د الله ﷺ په یوه پیغمبر د دروغو ویونکی، تر ټولو بد کافر او له اسلامي ملت څخه وتلی انسان وي.

ب: په اوسنیو حکومتونو کې وزیران د وضعي کفري قوانینو منونکي، منفذین او په هر څه کې باید د وضعي قوانینو پابند وي. نو آیا د یوسف علیه السلام په هکله دا گومان کېدلی شي چې - معاذ الله - هغه به د دغه ډول وضعي کفري، ظالمو او باطلو قوانینو پابند ؤ؟ که څوک د هغه په هکله دغه ډول گومان کوي او بیا د هغه په فعل استدلال کوي، نو په یقیني ډول به هغه د الله ﷺ یو پیغمبر د کفري قوانینو په منلو تورن کړی وي، چې دا کار په خپله کفر او د اسلام له دین څخه وتل دي. ځکه چې الله تعالی انبیاء د دې لپاره خپلو امتونو ته رالېږلي دي چې هغوی ته د طاغوت د پرېښودلو او یوازې د الله ﷺ د احکامو د منلو تعلیم ورکړي، الله ﷺ فرمایي:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا

الطَّاغُوتَ ۗ﴾ النحل: ۳۶

ترجمه: (په یقین سره مونږ رالېږلي په هر امت کې رسول د دې لپاره چې خلکو ته ووايي د الله ﷺ عبادت وکړئ او له طاغوت څخه ځان وساتئ).

او همدغه پيغام د يوسف عليه السلام د رسالت هم ؤ. نو دا څنگه کېدای شي چې يوسف عليه السلام دې له پيغمبرۍ سره سره د طاغوت قانون منلی او فيصلې دې يې د هغه مطابق کړي وي؟

ج: د يوسف عليه السلام وزارت هغه ته د الله ﷻ له لوري په زمکه کې (تمکين) ؤ. هغه د الله ﷻ د حکم مطابق فيصله کوله. ځکه هغه ته هېچا ضرر نشو رسولی. نه چا ليرې کولی شو او نه يې په کومه فيصله مجبورولی شو. او همدغه د (تمکين فی الأرض) معنی ده.

نو آیا د نن زمانې په طاغوتي حکومتونو کې هم وزيران همدغه ډول مطلق صلاحیتونه لري؟ تر څو يې د يوسف عليه السلام پر وزرات قياس صحيح شي؟

د نن وزيران خو په ټوله معنی د طاغوتي قوانينو په بندونو داسې تړل شوي چې د اسلام په گټه هېڅ حرکت ورڅخه نشي کولی.

يوسف عليه السلام د خپل کار په تر سره کولو کې له هر ډول عدلي تعقيب او څارنې څخه آزاد وو. ځکه کله چې بادشاه يوسف عليه السلام له زندان څخه راووبست او هغه بادشاه ته خپلې خبرې وکړې،

نو بادشاه يې په خبرو داسې قانع شو چې هغه ته يې وويل: ﴿إِنَّكَ الْيَوْمَ

لَدِينَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾ يوسف: ٥٤

ترجمه: (بې شکه ته نن ورځ له مونږ سره د مرتبې خاوند او امانتگر يې).

مفسرين ليکي چې تر دې وروسته د مصر بادشاه هسې تش په نامه بادشاه وو، او نور ټول کارونه به يوسف عليه السلام اجرا کول، او د (عزيز) په نامه به يادېده. ځينې علماء لا دا هم وايې چې هغه پادشاه د يوسف عليه السلام په لاس مسلمان شو، او تر دې وروسته د يوسف عليه السلام پر دين چلېده.

نو آیا په اوسينو طاغوتي حکومتونو کې هم صالحو مسلمانو وزيرانو ته همدغه مرتبه حاصله ده؟ او که د نن وضعیت د يوسف عليه السلام تر وضعیتته بدل وي نو بيا خو قياس نه دی صحيح.

ه: الله تعالی د يوسف عليه السلام په هکله د تمکين يادونه کړې ده:

﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ يوسف: ۲۱

ترجمه: (او همدغه ډول مو يوسف عليه السلام ته تمکين په زمکه کې ورکړي).

د تمکين لفظ په دې آيت کې مجمل دی، خو په بل ځای کې الله تعالی د دغه اجمال تفصيل داسې بيان کړی دی:

﴿الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ

وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ (۴۱)

الحج: ۴۱

ترجمه: (هغه کسان که چېرې ورکړو مونږ دوی ته په زمکه کې تمکين نو قائموي دوی لمونځ او ورکوي زکات او امر به کوي خلکو ته په نيکۍ او منع کوي به خلک له بدۍ او خاص د الله ﷻ په اختيار کې ده آخره خاتمه د ټولو کارونو).

دا چې د يوسف عليه السلام په هکله هم الله ﷻ هغه ته د تمکين يادونه کړې ده، نو يقيناً چې يوسف عليه السلام هم له همدغو خلکو څخه و چې د قدرت په وخت په خلکو لمونځونه دروي، زکات ورکوي، امر بالمعروف او نهی عن المنکر کوي. او پدې لړ کې تر ټولو لوی معروف (توحيد) او تر ټولو لوی منکر (شرک) دی.

يوسف عليه السلام د خپلو پلرونو د حق دين اتباع او په هغه يې فيصله کوله. په هغه قانون يې هېڅکله فيصله نه کوله چې الله ﷻ نه وو نازل

کړی. او نه یې هم د الله ﷺ د قانون خلاف د نورو قوانینو جوړولو ته اجازه ورکوله. او که څوک د هغه علیه السلام په هکله د دې په خلاف عقیده ولري هغه مسلمان نشي پاتې کېدی.

د اوسنۍ زمانې په طاغوتي حکومتونو کې خو که کوم وزیر یوازې د اسلام لپاره یو ادنی کار هم وکړي نو فوراً له وظیفې څخه برطرف کېږي، او یا اساسي قانون او حکومت ته د خیانت په جرم زندان ته ورغوړخول کېږي. او که چېرې ټول حکومت او وزارتونه د انتخاباتو له لاری هم د مسلمانانو لاس ته ورشي نو بیا هم ورته د حکومت کولو فرصت نه ورکول کېږي، لکه چې د اسلامي نړۍ په ځینې دولتونو کې ولیدل شول. نو پر همدې اساس د یوسف علیه السلام په کار استدلال کول یوازې یوه بهانه ده او بس.

دوهمه شبهه – د نجاشي (رح) په عمل استدلال

ځینې هغه مسلمانان چې په زړونو کې یې د ډيموکراسۍ مرض ځای نیولی په ډيموکراتیکو نظامونو کې د خپل مشارکت لپاره د نجاشي رحمة الله علیه په عمل استدلال کوي، او وايي چې نجاشي سره لدې چې یو مسلمان پادشاه وو خو اسلامي حکومت یې نه وو نافذ کړی. او لدې سره بیا هم رسول الله ﷺ هغه ستایلی او هغه ته یې (عبدصالح) ویلي او پر هغه یې غایبانه جنازه هم کړې ده. نو که په اوسني وخت کې هم کوم پادشاه اسلامي نظام نافذ نه کړي او یا نور مسلمانان په یو غیر اسلامي نظام کې برخه واخلي څه ناروا خبره نه ده.

نجاشي (رح) څوک ؤ؟

نجاشي (رح) د حبشې هغه پادشاه وو چې د نبوت په پنځم کال یې هغو مسلمانو مهاجرینو ته پناه ورکړه چې رسول الله ﷺ له مکې مکرمې څخه ورلېږلي ؤ. دې پادشاه د همدغو مهاجرینو په لاس اسلام قبول کړ

او مسيحييت يې پرېښود. هغه مهاجرين په ډير عزت او احترام وساتل. کله چې قريشو د مهاجرينو د بېرته ورسپارلو په هدف يو دوه کسيز وفد هغه ته له ډېرو سوغاتونو سره ور ولېږه، له مناقشې او تحقيق وروسته هغه ته ښکاره شوه چې قريش ظالمان دي او بايد مهاجرين ور ونه سپارل شي. هماغه و چې د قريشو وفد يې نامراده رخصت کړې.

نجاشي (رح) وروسته رسول الله ﷺ ته خبر ور ولېږه چې ده د جعفر بن ابي طالب (رضی الله عنه) په لاس اسلام قبول کړی او له رسول الله ﷺ سره يې د هغه په واسطه بيعت کړی دی. او بيا يې په يوه مرحله کې خپل زوی د يو لوی وفد په ملگرتيا د رسول الله ﷺ د تأييد او نصرت لپاره ور ولېږه او ترې ويې غوښتل چې که رسول الله ﷺ غواړي نو مدينې منورې ته به هجرت ور وکړي. رسول الله ﷺ هغه ته دعا وکړه، او کله چې هغه وفات شو نو رسول الله ﷺ په مدينه منوره کې د هغه غايبانه جنازه هم وکړه.

دا چې اوس ځينې خلک دا استدلال کوي چې هغه مسلمان وو خو اسلامي شريعت يې نه وو نافذ کړی، نو که دوی هم دا کار وکړي هېڅ باک نه لري. دغه استدلال له لاندې څو وجوهو باطل دی:

۱- پدې اړه چې هغه اسلامي شريعت نه وو نافذ کړی د دې دعوی له لرونکو سره هېڅ قطعي او د اعتبار وړ دليل نشته. د نجاشي (رح) غائبانه ايمان راوړل، مسلمانانو له ځان سره خوندي کول، د خپلو بطريریکانو (مسيحي علماؤ) مخالفت او رسول الله ﷺ ته خپل زوی او شپيته کسان د تأييد او نصرت لپاره ولېږل، دا ټول پدې دلالت کوي چې هغه دې د مسلمانۍ په حالت کې د طاغوت په حکم او نظام فيصلې ونه کړي.

۲- د نجاشي (رح) په وضعيت استدلال کول قياس دی. او قياس په اصولو کې دې ته وايي چې يوه داسې حادثه چې د شرعې نص د هغې

په هکله موجود نه وي د يوې بلې داسې حادثې حکم په هغې ولگولی شي چې د شرعې نص ورباندې موجود وي. خو شرط يې دا دی چې د دواړو حادثو تر منځ مشترک علت موجود وي او د دواړو تر منځ فرق موجود نه وي. او د قياس له شرطونو څخه يو دا هم دی چې: هغه فرع چې پر اصل قياس کېږي په هغې کې به نص موجود نه وي.

دلته اوس د نجاشي (رح) عمل اصل گرځول شوی او په اوسنۍ زمانه کې په ډيموکراتيک حکومت کې مشارکت فرع گرځول شوی. او د دواړو ترمنځ د شريعت نه تنفيذول مشترک علت گرځول شوي دی. خو دغه قياس ځکه صحيح نه دی چې دلته د فرعې په هکله صريح نصوص وجود لري او هغه دا چې هر څوک چې شريعت (حکم) ونه گڼي هغه مسلمان نشي پاتې کېدی، لکه چې الله ﷻ په صراحت سره فرمايي:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَخْتَدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

النساء: ۶۵

ترجمه: (قسم دی په رب ستا چې نه مؤمنان کېږي دوی تر هغه پورې چې حکم (فیصله کونکی) نه کړي تا په هغو شخړو کې چې پېښې شوې د دوی تر منځ او بیا ونه مومي دوی په خپلو زړونو کې ناراضي ستا له فیصلي، او ومني دوی ستا خبره په منلو سره (بې له جگړې). او همدارنگه الله ﷻ فرمايي:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ رَعِمُوا أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِء

وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ النساء: ٦٠

ترجمه: (آيا نه گورې هغه خلك چې گومان كوي چې ايمان يې راوړی پر هغه كتاب چې نازل شوی دی تا ته، او پر هغه چې نازل شوی وو تر تا د مخه. غواړي د فيصلي لپاره وړاندې شي طاغوت ته، پداسې حال کې چې دوی ته امر شوی چې پر طاغوت كافر شي (ويې نه مني) او شيطان غواړي هغوی د ډېر زيات گمراهان كړي).

نو آيا دا روا ده چې د شرعي نص له شتون سره دې په قياس عمل وكړو؟ پداسې حال کې چې اصولي قاعده دا ده چې د شرعي نص په شتون کې قياس صحيح نه دی.

٣- د نجاشي (رح) په وخت کې شريعت مڪمل شوی نه وو. او نه هغه ته د مسافې د ليرې والي او د مواصلا تو د وسائلو د نشتوالي له امله د هرې ورځې، هفتې او مياشتې احكام ورسېدل. هغه په هغومره څه مكلف وو چې ورسېدلي وو. خو اوس چې شريعت مڪمل دی او ټول شريعت په يو ځای مونږ ته رارسېدلی دی نو د ډيموکراسۍ عاشقان څنگه اوسنی مڪمل شريعت پرېږدي او د هغه وخت پداسې يو عمل استدلال كوي چې لا هغه وخت شريعت نه ؤ مڪمل شوی؟!

دريمه شبهه - ډيموکراسۍ ته د شوری نوم ورکول

سيکولر او غرب پلوي عناصر چې په اسلامي نړۍ کې د ډيموکراسۍ د خپرولو او نافذولو په هڅه کې دي غواړي د مسلمانانو د تېر ايستلو په هدف غربي بې ديني ډيموکراسۍ ته د اسلام د (شوری) نوم ورکړي

او په دروغو تبليغات کوي چې ډيموکراسي د شوري يو مترقي شکل دی، او په عملي کېدلو يې د اسلام شواړيې نظام عملي کېږي. امريکا او نورو صليبي ملگرو يې چې کله افغانستان د بې دريغه او سختو بمباريو او د داخلي منافقو او جاسوسو ډلو تپلو په مټ تسخير کړ او د لسگونو زرو مسلمانانو له وژلو وروسته يې وغوښتل دلته يو غلام او بې واکه حکومت جوړ کړي او بيا د هغه له لارې خپل پوځي اشغال ته د جواز دلايل برابر کړي، نو دلته يې هم د ډيموکراسۍ نغاړه وډنگوله او يو څو اجير، په ډالرو اخیستل شوي، او له غرب څخه يو څو راصادر شوي سيکولر افغانان يې له پرونيو کمونستانو او د هغوی له ملگرو مليشه ډلو سره د ډيموکراسۍ په وندر وتړل او د هغوی پر

سر يې هم د ﴿وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ يَنْهَمُ﴾ مبارک آيت په هغه خيمه کې ليکلی ؤ چې د همدغو اشغالگرو لخوا يې پر سر د لويې جرگېد خيمې په نامه درولي وه.

ډيموکراسۍ ته د شوري په نوم ورکولو هغه نه اسلامي کېږي، لکه څنگه چې شراب د (روحي مشروباتو) او زنا د (جنسي تقاضا) په نومونو نه حلالېږي.

د اسلام د شوري او د ډيموکراسۍ د پارلمان تر منځ د حق او د باطل توپيرونه دي چې ځينې يې په لاندې ډول يادوو:

د پارلماني رايې اخیستنې او د اسلام د شوري تر منځ توپيرونه

اول توپير:

د اسلام (شوري) د مؤمنو، موحدو او شريعت منونکو مسلمانانو تر منځ وي، پداسې حال کې چې (پارلماني رايه اخیستل) د داسې يو مجلس د اعضاؤ تر منځ وي چې په هغه کې مسلمان، هندو، نصراني، يهودي، کمونست او ملحد ټول په يو ډول د (رأيې ورکولو) حق لري، او

فيصله ورکښي د حق او د دليل د قوت پر بنسټ نه، بلکې د اکثريت د رايو پر بنسټ کېږي.

قرآن کریم چې کله د شوری آیت ذکر کوي، نو د داسې مؤمنانو لپاره يې د وصف په ډول ذکر کوي چې هغوی پر الله ﷻ ایمان راوړی دی، پر الله ﷻ توکل کوي، له لویو گناهونو او د بې حیايۍ له کارونو ځان ساتي، چې کله په قهر شي بنسټه کوي، هغوی هغه خلک دي چې د رب بلنه يې منلې، لمونځونه يې درولي، کار يې په شوری سره وي، او د الله ﷻ له ورکړې انفاق کوي، او چې کله تېری پرې وشي بدل اخلي.

قرآن مجید وايي: ﴿وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾، خو ډيموکراسي او پارلماني رايه اخيستنه وايي: (وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ غَيْرِهِمْ). يعنې په اسلام کې به شوری يوازې د مؤمنانو ترمنځ وي، خو په ډيموکراسۍ کې به شوری د مؤمنانو او کافرو ټولو ترمنځ وي. نو په همدې اساس د اسلام (شوری) او د ډيموکراسۍ (رايه اخيستل) دواړه يوشی گڼل په حقيقت کې د حق او د باطل يوشی گڼل دي.

دوهم توپير:

د اسلام شوری يو الهي حکم او شرعي منهج دي چې په وحیې نازل شوی او د الله رسول ﷺ عملي کړی دی. خو ډيموکراسي د بشر د هوی او هوس پر بنسټ د کفارو لخوا يو وضع شوی نظام او يوه بې دينه مفکوره ده.

دریم توپير:

د اسلام شوری په هغو امورو کې کېږي چې هلته (شرعي نص) موجود نه وي. او چې کله (شرعي نص) موجود شي نو بيا شوری ته ځای نشته. خو په ډيموکراسۍ کې اساساً د الله ﷻ احکامو او شريعت ته

ځای نشته. ځکه چې په ډيموکراسۍ کې د (حاکمیت) او (تشریح) حق په مطلق ډول په ولس پورې اړه لري چې اکثریت يې تمثیلوي.

څلورم توپیر:

په ډيموکراسۍ کې (اکثریت) د (الله) مرتبه لري چې باید په خپله خوښه قوانین جوړ کړي، او د قوانینو په وضع کې هېڅ خارجي طاقت (وحیه) د مداخلې حق نه لري. خو د اسلام په شوری کې اکثریت نه یوازې دا چې (مُشَرَع) او (مُطَاع) نه دی، بلکې مأمور، ملتزم او مطیع دي چې په هرڅه کې به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبره او د (أولئمر) خبره مني، ترڅو یې چې ورته د معصیت امر نه وي کړی.

په شوری کې امام په هرڅه کې د اکثریت د حکم په منلو ملزم نه دی، بلکې اکثریت د امام په طاعت ملزم دی تر هغه وخته چې طاعت په معروف کې وي.

پنځم توپیر:

په ډيموکراسۍ کې د قانون مصدر د خلکو خواهشات او د حق معیار د (اکثریت رأیه) ده. خو د اسلام په شوری کې اکثریت د احکامو په وضع او معیاریت کې هېڅ دخل نه لري، بلکې د اکثریت پرځای د دلیل قوت اعتبار لري که څه هم چې د یوشخص لخوا وړاندې شي.

شپږم توپیر:

ډيموکراسي د اروپا په هغې الحاد ځپلې ټولنه کې پیدا شوې او نشأت يې کړې چې هلته (دین) د ژوند او نظام په ټولو چارو کې (بی واکه) شوی او یوازې د کلیسا په کونج کې بندي دی. خو شوری بیا د اسلام نظام دی چې د ژوند او نظام په هغو ټولو چارو کې چې صریح نصوص ورکښې موجود نه وي خپل تاثیر لري، او مسلمانان يې عملي کولو ته تشویق شوي دي.

نو د پورتنیو توپيرونو پر اساس د (اسلام شوری) او د (ډيموکراسي) رايه اخیستل، دوه جلا جلا نظامونه دي چې يو يې له اسلام او بل يې له الحاد څخه سرچينه اخلي.

او هغه خلک چې کوبښن کوي ډيموکراسي خلکو ته د اسلام د شوری مرادف ښکاره کړي هغوی يا د اسلام د شوری نظام او حيثيت نه پيژني، يا ډيموکراسي نه پيژني، او يا دواړه ښه پيژني، خو د منافقت له مخي د ډيموکراسي کفري نظام عامو مسلمانانو ته د اسلام د شوری په قالب کې ور معرفي کوي، تر څو مسلمانان له هغې څخه کرکه ونه کړي او ويې مني.

څلورمه شېبه - د دعوت د مصلحت لپاره په

ډيموکراسي کې مشارکت

ځيني اسلامي تنظيمونه او يا اشخاص د دعوت د مصلحت په بهانه په ډيموکراسي کې برخه اخلي، او دا دليل نيسي چې که دوی د انتخابېدلو لپاره ونه درېږي کېدی شي هلته يو بل اسلام دښمن تنظيم او يا شخص هغه ځای اشغال کړي. او يا دا دليل نيسي چې دوی کوبښن کوي چې د پارلمان له لارې د اسلامي قوانينو د عملي کولو لپاره زمينه برابره کړي. او يا هم پدې خبره استدلال کوي چې په ډيموکراتيکو نظامونو او حکومتونو کې د هغه چا لپاره د دعوتي فعاليت علني اجازه موجوده وي چې ډيموکراسي مني، او د ډيموکراتيک نظام په چوکاټ کې اوسېږي. خو هغه څوک چې له ډيموکراتيک چوکاټ څخه د باندې وي هغوی له ډول ډول محدوديتونو سره مخ وي. نو د دې لپاره چې په علني ډول دعوت وکولی شي او د ټولني ټولو طبقو ته خپل غږ په ښکاره ور رسولی شي، نو د دعوت

مصلحت دا تقاضا کوي چې په ډيموکراتيک جوړښت کې دې دننه کار وکړای شي، او په ډيموکراسۍ کې د بيان له آزادۍ دې استفاده وشي. د پورتنۍ شېبې او وهمي دلايلو او بهانو په هکله دا لاندې خو ځوابونه وړاندې کوو:

د دې شېبې څلور ځوابونه:

اول ځواب: پداسې يو نظام کې چې اساساً پر کفر ولاړ وي لکه ډيموکراسي چې د سيکولريزم پر کفر ولاړه ده، دين او (وحيې) ته د ژوند او حکومت په چارو کې د مداخلې هېڅ حق نه ورکول کېږي او د حلال او حرام تعيين ورکېږي د بشر په خوښه د اکثريت د تأييد په شکل کې ترسره کېږي، له الله ﷻ څخه د تشريع مطلق حق اخیستل شوی او په مطلق ډول بشر ته ورکړل شوي وي، د کفر او اسلام تر منځ فرق دې موجود نه وي، ټولو انسانانو ته دې يوازې د انسان په سترگه کتل کېږي، او د دواړو رايه دې پر اشخاصو او اشياؤ باندې د حکم کولو يو ډول ارزښت او صلاحيت ولري، (امر بالمعروف او نهی عن المنکر) دې د شخصي آزدي سره د ټکر له امله ممنوع گرځول شوي وي، ارتداد دې د انسان خپل حق وي، او مرتد دې له هر ډول مجازات څخه مصون وي، د اسلام په خلاف غږ پورته کول دې د رايې د اظهار د آزادۍ له امله روا او قانوني کار وي. نو په دغه ډول کفري نظام کې مشارکت به د هغه تأييد او منل نه وي؟ آيا د دغه ډول نظام په چوکاټ کې کار کول او د هغه منل د هغه (توحيد) منافي نه دي چې تر ټولو لومړی له مسلمان څخه پر طاغوت کافر کېدل غواړي؟ هغه توحيد چې اول په (لا اِلهَ) سره تر (اِلَّا اللهُ) د مخه له هر ډول طاغوت څخه د انکار اعلان غواړي؟

په اسلام کې خو د هغه چا ايمان اصلاً نه صحيح کېږي چې توحيد مني خو د شرک په خلاف بې موقفه وي، او له هغه سره جنگ نه اعلانوي.

الله ﷻ خو (کفر بالطاغوت) تر (ايمان بالله) د مخه ياد کړی لکه چې فرمايې: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۵۶﴾ البقرة: ۲۵۶

ترجمه: (نو هغه څوک چې کافر شي پر طاغوت او ايمان راوړي پر الله، نو يقيناً يې منگولې ولگولې په هغې کلکې کړې چې نشته پرېکېدل هغې لره، او الله ﷻ ښه اورېدونکی او ښه عالم دي).

نو آیا د اسلامي دعوت مصلحت به پدې کې وي چې د کفر صف جلا او د ايمان صف دې جلا وي ترڅو خالص توحيد متحقق شي، او له کفر څخه د بيزارۍ او انکار ښکاره اعلان وشي؟ او که به په دې کې وي چې د ځينې موهومو او جزئې مصالحو لپاره دې د توحيد د اعلى مصلحت قرباني ورکړل شي؟

په اسلام کې خو تر ټولو مصالحو لوی مصلحت د الله ﷻ توحيد او له طاغوت څخه بيزاري ده. که دا مصلحت له منځه ځي نو نور مصلحتونه دې زر ځلې له منځه ولاړ شي.

له مشرکانو، سيکولرو، کمونستانو او ملحدانو سره په يوه مجلس کې او د يوه قانون په حدودو کې، د يوه نظام د چلولو لپاره غاړه غړۍ کېناستل او يا هغوی ته د کفر د بيانولو حق ورکول هېڅکله نه اسلام دی او نه د اسلامي دعوت لپاره مصلحت. بلکې الله ﷻ په ښکاره له داسې خلکو سره له يوځای کېښناستلو څخه منع کړې ده لکه چې فرمايې:

﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا

وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثِ غَيْرِهِ ؕ إِنَّكُمْ إِذَا

مَثَلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

النساء: ١٤٠

ترجمه: (او يقيناً نازل كړې دى الله ﷺ پر تاسو دا حكم چې كله مو واورېدل د الله ﷻ آياتونه چې كفر ورباندې كولى شو او مسخرې وروپورې كېدلې، نو تاسې مه كښينئ له هغوى سره تر هغې چې په نورو خبروكې مشغول شي، (او كه چېرې تاسى ورسره كښينئ) نو تاسو به هم د هغو په څېر ياست. يقيناً الله ﷻ يوځاى كوونكى دى د منافقانو او كافرانو په جهنم كې د ټولو).

په موجودو پارلمانونو كې په ښكاره ليدل كېږي چې سيكولر (بې دينه) عناصر، كمونستان، د هوى او هوس بنده گان او نورې گمراه ډلې په صراحت سره له ارتداد څخه دفاع كوي، د كفري قوانينو پلوى او په اسلامي احكامو لكه جهاد، حدودو، حجاب او نورو پورې مسخرې كوي او په ډول ډول بدو نومونو يې يادوي، خو بيا هم تش په نامه دېموكرات او پارلماني مسلمانان د دعوت د مصحلت په بهانه له مرتدانو سره يوځاى په يوه پارلمان كې كار كوي.

دوهم ځواب: د اسلامي نړۍ په اكثر پارلمانونو كې هغه ډلې چې ځان د مسلمانانو استازي بولي په (اقليت) كې دي، چې د (سيكولر) (اكثريت) په مقابل كې د خپل اقليت له امله په نا اسلامي قوانينو كې هېڅ تبديلي نشي راوستلى. ځكه چې په ډېموكراسۍ كې د اكثريت رايه حق بلله كېږي. له همدې امله په تېرو اتيا كلونو كې چې ډيموکراسي د اسلامي نړۍ حكومتونو ته راغلې ده په هېڅ ځاى كې ونه ليدل شول چې د ډيموکراسۍ او انتخاباتو له لارې دې په كوم اسلامي هېواد كې اسلامي شريعت نافذ شوى وي. خو د ډيموکراسۍ مسلمان ډوله (ليونې) بيا هم له هغې لاس نه اخلي، او د بدلون لپاره د

اسلام نبوي منهج ته رجوع نه کوي، چې دا په خپله د هغوی پر نیتونو او اخلاص باندې د شک باعث گرځي.

دریم ځواب: رسول الله ﷺ ته هم د مکې مشرکانه نظام همدغه ډول ډيموکراسۍ ته ورته د يو مشترک نظام وړاندیز کاوه. د داسې یونظام چې هم به شرکي عقاید، نظریات، تصورات او اعمال ورکښې خوندي ول، او هم به تر یوه حده اسلام هم ورکښې لیدل کېده. خو له اوسنۍ ډيموکراسۍ سره یې فرق دا وو چې پرته له انتخاباتو او اکثریت څخه ئې مشري، زعامت، مال، حکومت او سیاسي قیادت هم پیغمبر ﷺ ته ورکاوو، لکه چې د پیغمبر ﷺ په مبارک سیرت کې راغلي چې د مکې د مشرکانو مشرانو د شوری مجلس دائر کې او فیصله یې وکړه چې (عتبه بن ربیع العبشمي) چې د(بنو عبدشمس) له مشرانو څخه وو له دغه وړاندیز سره رسول الله ﷺ ته ور ولېږي، عتبه رسول الله ﷺ ته د مشرکینو وړاندیز داسې وړاندې کړ: (ای وراره! ته پوهېږې چې ته په موږ کې د ښه نسب او حسب خاوند ئې، خو تا دې خپل قوم ته داسې یو دین راوړی چې د هغه له امله دې د خپل قوم اتحاد او اتفاق ورختم کړ، هغوی دې کم عقلان وگڼل، د هغوی معبودان دې بد یاد کړل، د هغوی دین دې کفر او د هغوی پلرونه دې کفار وبلل. زه یو څو وړاندیزونه درته لرم، وائي وره! کېدای شي چې ځینې یې ومنې).

رسول الله ﷺ هغه ته و فرمایل: ابو الولیده ویې وایه! اورم یې.

عتبه خپل وړاندیزونه داسې بیان کړل:

(ای وراره! که ته په دې پیغمبرۍ مال غواړې نو دومره مال به درته راټول کړو چې تر موږ ټولو به ستا مال ډېر وي. او که عزت ورباندې غواړې نو خپل داسې (سید) او مشر به دې وټاکو چې له تا پرته به یوه فیصله هم نه کوو. او که بادشاهي غواړې نو بادشاه به دې کړو، او که چېرې کوم پېری درباندي ناست وي او ځان ترې نشي خلاصولی نو کوم

(دم گري) کاهن ته به دې ورولو چې دم دې کړي او پدې لاز کې که زموږ هرڅومره مال مصرفېږي مصرفوو يې ترڅو تا لدې تکليفه خلاص کړو.

رسول الله ﷺ چې کله د هغه خبرې واورېدې ورته ويې فرمايل: ابولولیده خبرې دې خلاصې شوې؟ هغه وييل هو. رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: اوس يې له ما واوره: او بيا يې د (فصلت) د سورت څو آياتونه ورته ولوستل او له قريشو سره يې د داسې يو مشترک نظام وړاندیز رد کړ چې مشر به يې هم په خپله رسول الله ﷺ وو.

د رسول الله ﷺ لخوا له کفارو سره د مشترک نظام د وړاندیز له ردلو څخه دا په بنکاره معلومېږي چې هغه صلی الله عليه وسلم لا د مظلوميت او محروميت په وخت کې چې دی مبارک او اصحاب (رضي الله عنهم يې د مشرکينو له شديد اذيت او تکليف سره مخ ول هم له هغوی سره د گډ نظام نظريه ونه منله، پداسې حال کې چې کېدای شو چې د وړاندیز د منلو په صورت کې به پر مسلمانانو چې په مظلوميت کې واقع ول يو څه آساني راغلې وه. خو بيا هم رسول الله ﷺ دا کار ځکه ونه کړ چې مسلمانانو ته دا ورونيږي چې مؤمن او کافر په يوه نظام کې چې رېښتني واک ورکې د جاهليت او کفر په لاس کې وي سره يوځای نشي پاتي کېدای.

قريش که څه هم چې کافران ول خو لکه داوسنی. زماني د کفارو په څېر درواغجن او دوه مخې نه ول، هغوی کفار ول خو دروغ او دوکه به يې نه خوښوله. هغوی په خپلو وعدو کې له رسول الله ﷺ سره رښتني ول، هغوی په رښتيا رسول الله ﷺ ته (سيادت)، مال، بادشاهي او زعامت ورکاوو، خو په مقابل کې يې له هغه څخه د دوی د جاهليت په خلاف د رسول الله ﷺ د مبارزې توقف غوښتو، او دا هغه کار دی چې د اوسنی زماني د ډيموکراسۍ کفار يې هم له مسلمانانو څخه غواړي. خو رسول الله ﷺ بيا هم ورسره دغه ډول وړاندیزونه ونه منل.

اوس پوښتنه دا ده چې آيا اوسنيو هغو احزابو ته چې ځان اسلامي بولي او په ډيموکراسۍ کې په خپل مشارکت سره د هغې تاييد کوي او تور مخ يې ورسپینوي، دغه ډول حيثيت ورکول کېږي؟ هغوی ته خو د ډيموکراسۍ د کفر د تاييد په بدل کې له يو څو پيسو پرته بل هېڅ نه ورکول کېږي.

آيا رښتيا هم دغه ډول ځان تېراپستونکو اسلامي احزابو ته په ډيموکراسۍ کې د رښتني اسلام د بيانولو او د کفر د ټولو انواعو د ردولو او د هغو په خلاف د عملي اقدام اجازه ورکول کېږي؟ که ورکول کېږي نو په تېره يوه پېړۍ کې دغه حق په کوم مسلمان هېواد کې وليدل شو؟ او که نه ورکول کېږي نو بيا ولې په دغه ډول باطل حجت استدلال کوي، او اسلام ته د دعوت له نبوي منهج څخه چې مثال يې د صحابه و رضي الله عنهم ژوند او دعوت دی په څنگ ځي؟

که چېرې په دغه ډول مشارکت کې د دعوت مصلحت واي نو رسول الله ﷺ به په هغه وخت کې منلی وی چې مسلمانانو پرته له زغم او صبر بله هېڅ لاره نه درلوده.

په هغه وخت کې رسول الله ﷺ خپلو مظلومو اصحابو رضي الله عنهم ته امر وکړ چې (جېشې) ته مهاجر شي خو له کفارو سره يې په مشترک نظام کې يو ځای اوسېدلو ته پرې نښودل، ترڅو ور وښيي چې اسلام د ژوند لپاره د جاهليت له هر قيد او بند څخه آزاد محيط او نظام غواړي، او مسلمانان به تر هغې په کراره نه کېښي چې ترڅو يې ځانته خپلواک، خالص اسلامي نظام نه وي جوړ کړي.

څلورم ځواب: د اسلامي نړۍ د هېوادونو په نږدې ماضي کې تاريخ او مشاهدې دواړو دا ثابته کړه چې ډيموکراسي او انتخابات يوازې د کفري نظام د اقامې لپاره دي. او په ډيموکراسۍ کې د (رښتيني

اسلام) لپاره هېڅ ځای نشته، که څه هم چې مسلمانان د ډيموکراسۍ او انتخاباتو له لارې قدرت ته ورسېږي.

په مصر کې تقريباً له تېرو اتياوو کلونو راهيسې (الإخوان المسلمون) په ډيموکراسۍ کې د مشارکت له لارې د اسلامي حکومت لپاره بڼه جدي فعاليت کوي، خو کله چې هم مصري نظام د (الإخوان) په لاس د څه بدلون علامې وويني نو سمدستي هغوی له يوه مصيبت سره مخ کېږي. يا يې مشران او اعضاء زندانونو ته ور وغورځوي، يا يې په سياسي فعاليت محدوديتونه ولگوي، او يا يې په تنظيم باندي بنديز ولگوي، ټولې شتمنۍ يې مصادره کړي او مشران يې د سياست او تأثير له صحنې څخه محروم کړي. نتيجه يې دا شوه چې له تېرو اتياؤ کلونو راهيسې نه په مصر کې حکومت اسلامي شو، نه اسلامي ټولنه منځته راغله او نه هم د (الإخوان) تنظيم پر خپلو اصولو او هغې تگلارې ټينګ پاتې شوکومه چې (امام حسن البنا) او (شهيد سيد قطب) په خپلو ويناؤ او تاليفانو کې د (الإخوان المسلمون) لپاره د فکري او عملي منهج په حيث واضح کړې وه. بلکې د زمانې په تېرېدلو ډيموکراسۍ د هغوی عزم ورسست او تگلاره يې ور بدله کړه.

په ترکيه کې چې کله د نجم الدين اربکان اسلام پلوي گوند په انتخاباتو کې د ډيموکراسۍ د اصولو مطابق اکثريت ترلاسه کړ او حکومت يې جوړ کړ، خو کله چې د ترکيې له ډيموکراسۍ څخه مدافع سيکولر پوځ د اسلام په گټه د بدلون علامې وليدې نو سمدستي يې د هغه حکومت ړنگ او پر تنظيم يې بنديز ورولگاوه، او د تنظيم مشران يې له سياسي فعاليت څخه منع کړل.

همدا ډول د شمالي افريقا په تر ټولو لوی اسلامي هېواد (الجزاير) کې چې کله د (انقاذ اسلامي جبهې) د غربي ډيموکراسۍ د اصولو مطابق په انتخاباتو کې اکثريت ترلاسه کړ، هلته هم سيکولر پوځ مداخله

وکړه، دانتخاباتو نتایج يې لغوه اعلان کړل، او د انقاز د اسلامي جبهې مشران او منسويين يې په زندانونو کې واچول، او د الجزائر مسلمان ملت يې له داسې يوې داخلي جگړې سره مخ کړ چې تر ننه يې لمبې او لوخړې پورته کېږي، چې لسگونه زره انسانان يې په اور کې وسوځېدل او لانور هم سوځي.

په پاکستان کې هم کله چې ځينې اسلامي تنظيمونو د (بل چا) د قربانيو له برکته د ولس خواخوږي حاصله او په ۲۰۰۲ م کې يې د سرحد صوبې (خيبر پښتونخوا) انتخابات وگټل او خپل حکومت يې جوړ کړ، نو د خپل حکومت په ټوله موده کې يې يو اسلامي قانون هم نافذ نه کړای شو. او نه يې د اسلام په گټه کوم داسې اقدام وکړای شو چې تاريخ يې د هغوی د لاسته راوړنې په حيث له ځانه سره وساتي. بلکې په ډېرو مشکلاتو يې يوازې هغه کارونه پر مخ بوتلل چې سيکولر حکومتونو به په آسانۍ پر مخ بيول. او د اڅکه چې دغه ډيموکراتيک حکومت ته د مرکزي حکومت لخوا د اسلام د تنفيذ اجازه نه ورکول کېده، او دوی هم له ډيموکراسۍ (جمهوريت) سره د (وفادارۍ) سوگند پورته کړی وو.

همدغه ډول په ټولې اسلامي نړۍ کې اسلامي شريعت له عملي کېدو څخه ليرې ساتل کېږي او پلويان يې له حاکميت څخه محرومېږي، که څه هم چې د ډيموکراسۍ له لارې واک ته رسېدلي وي.

نو معلومه شوه چې په ډيموکراسۍ کې د صحيح اسلام لپاره هېڅ څای نشته. البته دا کېدی شي چې د ډيموکراسۍ له لارې دې کفر د اسلام په حيث معرفي شي.

د ډيموکراسۍ په هکله د دغې مقالې په پای کې دې نتيجې ته رسېږو چې ډيموکراسۍ يو غير اسلامي، کفري او شيطاني دين دی چې د انساني ژوند ټولې خواوې يې احتوا کړې دي. ډيموکراسۍ په حقيقت

کې له الله ﷻ څخه د بشریت لپاره د هر ډول نظام او قانون د جوړنې د حق سلېبول او د هغه - نعوذ بالله - بې واکه کول دي. ډيموکراسي په غرب کې د مسيحييت د انحراف او د الحاد د رامنځته کېدو په نتيجه کې منځته راغلې ده چې هر څه ورکېښې له هر ديني قيد او بند څخه آزاد او د انسانانو په خپله خوښه تر سره کېږي. په ډيموکراسۍ کې د الله ﷻ منل او نه منل دواړه يو ډول ارزښت لري. ځکه چې د منلو په صورت کې يې بيا هم د قانون او شريعت منل د ډيموکراسۍ د اصولو خلاف کار دی.

ډيموکراسۍ د غرب د ملحدو فيلسوفانو د افکارو او نظرياتو پر بنسټ ولاړه ده او له اسلام سره هېڅ ډول مشابهت او رابطه نه لري. خو غرب پلوي سيکولر (بی دينه) عناصر او له هغوی څخه يو څو متاثر غولېدلي مسلمانان کوبښن کوي چې عامو مسلمانانو ته په درواغو د اسلام او ډيموکراسۍ تر منځ روابط او مشابهتونه وتراشي، تر څو لدې لازې هغوی د ډيموکراسۍ د کفري دين په خلاف له مبارزې او جهاد څخه راوگرځوي.

ډيموکراسي په اسلامي نړۍ باندې د غربي استعمار او تسلط د دائمي ساتلو يو خطرناک تضمين دی چې غرب يې د زور، زر، تزوير، زندان، او مرگونو په مټ په اسلامي نړۍ کې د خپلو غلامو حکومتونو له لازې خوندي او تليپاتې ساتي، او د هغې د خپرلو او تنفيذ په لاره کې په زرگونو ميليارده ډالره، په لکونو پوځيان او پوځي وسايل مصرفوي او د مخالفت د له منځه وړلو لپاره يې په لکونو مسلمانان په اسلامي هېوادونو کې وژني، او اسلامي حرکتونه او نهضتونه لدې وپرې له منځه وړي چې مظلوم او ځپل شوي مسلمانان د ډيموکراسۍ له کرغېرن حقيقت څخه خبر نه کړي.

اوس چې افغانستان د غرب تر يرغل لاندې راغلی پدې هېواد کې يې مرگونې جگړه پدې خاطر روانه کړې چې ډيموکراسي ورکېنې نافذه کړي، نو په کار ده چې افغان مسلمان ملت د خپل دغه دښمن په فکري، عقائدي او اخلاقي ماهيت پوه شي، او د دښمن هويت ورته له هرې زاويې معلوم شي. د همدغه مقصد لپاره مې دغه موضوع په تفصيل سره د خپل مجاهد ملت بچيانو ته د لسگونو کتابونو له منځه او د زرگونو صفحو له مطالعې وروسته راووبسته او په روانه ساده ژبه مې د خپل ملت د هغو ځوانانو مخې ته کېښوده چې له اسلام څخه د دفاع په لاره کې هرې قربانۍ ته تيار او عملاً د ډيموکراسۍ د کفر په خلاف په جهاد بوخت دي.

په پای کې دومره ويل غواړم چې که پدې موضوع کې زه حق ته رسېدلی يم نو دا به د الله ﷻ له لوري وي. او که چېرې زه په کوم ځای کې خطا شوي يم نو دا به زما د کم علمۍ او ناتوانۍ نتيجه وي چې له مخلصو علماؤ څخه يې د تصحيح لپاره د متوجه کولو هيله لرم.

امريکايي اسلام

دوه ډوله اسلام

په اوس وخت کې په نړۍ کې دوه ډوله اسلام وجود لري. يو هغه اسلام دې چې الله ﷻ پر محمد ﷺ نازل کړی او هغه خپل امت ته په مکمل ډول رسولي دی، او د اسلامي امت د تاريخ په اوږدو کې مسلمانانو منلی او هم يې په خپل فردي او اجتماعي ژوند کې تطبيق کړي دی. او همدا ډول يې له هغه څخه د دفاع په لار کې په ميليونونو سرونه قربان کړي دي.

د اسلام علماؤ هم تل د همدغه اسلام په اړه د دښمنانو د تورونو او شکونو علمي او معقول ځوابونه ويلي او د دغه دين د مختلفو اړخونو او احکامو د شرح کولو لپاره يې په لکونو کتابونه ليکلي چې د نړۍ په بېلابېلو ژبو کې په پراخه پيمانه موجود دي. دا هغه اسلام دي چې الله ﷻ له هغه څخه پرته بل هېڅ دين نه قبلوي، لکه

چې فرمايي: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ آل عمران: ۱۹
ترجمه: (د الله ﷻ په نزد منل شوی دين اسلام دی).

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ

الْخَاسِرِينَ﴾ آل عمران: ۸۵

او که څوک پرته له اسلام څخه بل دين غواړي نو هېڅکله به ورڅخه و نه منل شي او په آخرت کې به له زيان کارانو څخه وي. دغه اسلام هغه دين دی چې په هېڅ صورت په او هېڅ وخت کې کافران د هغه له دښمنۍ څخه لاس نه اخلي، او په هر شکل او وسيله به د هغه د منونکو په خلاف په هميشني جنگ اخته وي. او تر هغه به دغه جنگ جاري ساتي تر څو مسلمانان له اسلام څخه وباسي، چې دغه کار به هېڅکله تر سره هم نه کړاي شي. الله ﷻ فرمايي:

﴿وَلَا يَزَالُونَ يَقْتُلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا﴾

البقرة: ۲۱۷

ترجمه: (همېشه به وي کافران چې جگړه به کوي له تاسې سره تر هغې چې بېرته وباسي تاسې له خپل دين (اسلام) څخه که چېرې دوى په دې کار وتوانېږي).

يعنې تر څو چې مسلمانان په هغه اسلام ټينگ ولاړ وي چې الله ﷻ نازل کړى دى، نو د کفارو جنگ به د دوى په خلاف هر وخت په يوه يا بل شکل حتماً روان وي، او دوى به مسلمانان يوازې هغه وخت د دوى دوستان گڼي چې هغوى له اسلامه ووځي.

الله ﷻ په بل آيت کې همدغه مفهوم داسې بيانوي: ﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ

الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ البقرة: ۱۲۰

ترجمه: (هېڅکله به يهود او نصارى له تاڅخه خوشحاله نه شي تر هغه چې د دوى پر ملت (دين) روان نه شي).

له يادو شويو آيتونو په واضح ډول معلومېږي چې (الهي اسلام) هېڅکله يهودو، نصاراؤ او نورو کافرانو ته د منلو نه دى. او له همدې امله يې په ټوله دنيا کې خپل ټول مادي او معنوي وسائل په کار اچولي ترڅو (الهي اسلام) په هېڅ ځاى کې تطبيق نه شي. او که چېرې تطبيق شوى هم وي هغه بايد په هره طريقه چې وي له منځه يوړل شي.

خو د (الهي اسلام) په مقابل کې يو بل ډول اسلام هغه دى چې غرب او په سر کې يې امريکا د هغه د معرفي کولو، خپرولو او تطبيقولو لپاره کار کوي، او خپل ټول مادي او معنوي وسائل په کار اچوي

ترڅو په اسلامي نړۍ کې همدغه (امريکايي اسلام) د (الهي اسلام) پرځای د مسلمانانو په ژوند کې ځای ونيسي.

د امريکايي اسلام د معرفي کولو لپاره د امريکا تر ټولو مهمې تحقيقاتي ادارې RAND Corporation (رنډ کارپوريشن) چې په امريکا کې د امريکا نظام ته له امريکا څخه د دفاع لپاره د تحقيقاتو، مشورو ورکولو او استراتېژکو مطالعاتو لوی او مهم مرکز دی او د معاصرې امريکا لوی رهبران او مفکرين يې غړي او مشاورين دي چې د هغوی په ډله کې د امريکا پخواني د دفاع وزيران (هارولډ براون)، (فرانک کارلوچي)، (وليام پيري)، (ډونالډ رامسفيلډ)، د ملی امنيت پخواني لوی مديران او مشاورين (سيکوکرفت)، (کنډوليزا راييس)، (زلمی خليلزاد)، په دوهمه نړيواله جگړه کې د امريکايي پوځ لوی قومندان جنرال (آرنولډ)، د امريکا معاصر فيلسوف او مفکر (فرانسيس فوکوياما) او د امريکا پخوانی مشهور خارجه وزير (هنري کيسنجر) شامل دي. دغه مرکز د امريکا لپاره د اسلامي نړۍ په اړه د پالیسۍ جوړولو ستر تحقيقاتي مرکز دی، او د امريکا حکومت ته د اسلامي نړۍ په چارو کې په سياسي، اجتماعي، دفاعي او استراتيژيکو چارو کې پالیسۍ جوړوي، او د اسلامي چارو څېړونکي ورکې د مسلمانانو پر ژوند مسلسلې څېړنې کوي او نتایج يې د امريکا د حکومت بېلابېلو ادارو ته د تطبيق لپاره ورکوي، د همدغې ادارې يوې ډلې مستشرقينو چې Cheryal Benard يې مشري کوي يوه طرحه وړاندې کړې ده.

چېرېل بينارډ Cheryal Benard چې په خپله يهودی او د افغاني الاصله امريکايي (زلمی خليل زاد) بنسټه ده دغه طرحه يې د Civil democratic Islam Partners Resources and strategies يعنې (متمدن، دېموکراتيک اسلام، ملگري، منابع او استراتيژي) په

نامه په دري اتيا صفحو کې ترتيب کړې چې د خليل زاد تر څنگ نهو نورو څېرو نکو هم ورسره مرسته کړې ده.

ياده شوې طرحه يو نوی امريکايي اسلام معرفي کوي، او بيا د دغه نوي اسلام د خپرولو لپاره په اسلامي نړۍ کې ملگري تشخيصوي، او هغه منابع هم په گوته کوي چې د دغه نوي اسلام په تطبيق کې ورڅخه استفاده کېدی شي. او همدارنگه د الهي اسلام د له مسخه کولو او يا محدودولو لپاره استراتيژي هم وړاندې کوي.

د امريکايي اسلام تعريف

هغه اسلام چې امريکا يې غواړي (چيريل بنارډ) يې پدې ډول تعريفوي:

(امريکا، نوې صنعتي نړۍ او په مجموع کې بين المللي ټولنه داسې يو اسلام غواړي چې د نورې نړۍ له نظامونو سره پر يوه لار روان شي. دېموکراتيک او مترقي اسلام وي، او پر نړيوالو قوانينو، احکامو او اخلاقو وچلېږي).^(۱)

په ياد شوي تعريف کې لاندې نقطې مشخصې شوې دي:

- ۱- اسلام بايد د امريکا او بين المللي ټولنې په خوښه وي.
- ۲- اسلام بايد يو بېل تشخص او ځانگړی نظام ونه لري، بلکې د نورې نړۍ له نظامونو سره دې يو شی وي.
- ۳- اسلام دې ډيموکراتيک وي. يعنې د خلکو لخوا دې رامنځته شي، نه دا چې د (وحیې) پر بنسټ دې ولاړ وي.
- ۴- اسلام دې خپل زړو شکل پرې ايښی وي، او نوی مترقي شکل دې يې غوره کړی وي.

1- اتم مخ Civil democratic Islam Partners Resources and strategies

۵ - دغه اسلام دې په احکامو او اخلاقي فلسفه کې د غرب له احکامو او اخلاقو سره يو ډول وي.

چېرېل بناړد وروسته په همدې صفحه کې د دغه اسلام د منونکو د ملاتړ او تشويق په هکله ليکي:

(دا به د حکمت کار وي چې په مسلمانانو کې د هغو عناصرو ملاتړ او تشويق وشي چې له (نړيوالې سولې) او (بين المللي ټولني) سره يو ځای پر لاره ځي او ډيموکراسي او تمدن خپلوي)¹

په پورتنۍ جمله کې دغه مفاهيم جوت شوي دي:

۱- د ټولو مسلمانانو ملاتړ بايد ونه شي، بلکې د خاصو عناصرو ملاتړ دې وشي.

۲- د هغو عناصرو ملاتړ دې وشي چې له کفارو سره هېڅ ډول مشکل نه لري، بلکې له هغوئ سره په نړيواله سوله کې ژوند تېروي، او په جهاد هېڅ باور نه لري، که څه هم چې کفار په مسلمانانو هرڅه کوي.

۳- د هغو مسلمانانو ملاتړ دې وشي چې ډيموکراسي د ژوند د تگلارې او غربي تمدن د ژوند د بڼې په حيث مني.

ليکواله د مسلمانانو او کفارو تر منځ د بېلوالي عامل د دغو دوو امتونو تر منځ د غرب له فرهنگ څخه چې هغه يې (نړيوال فرهنگ) بولي د مسلمانانو ليرې والی بڼي او ليکي:

(له نړيوال معاصر فرهنگ څخه د مسلمانانو ليرې والي د هغوئ او د نورو تر منځ د کرکېچ زمينه برابره کړې ده)².

د پورتنۍ عبارت معنی داده چې د مسلمانانو او نورو تر منځ به تر هغه وخته کرکېچ دوام لري ترڅو چې مسلمانانو خپل اسلامي

1- پورتنۍ مرجع.

2- Civil democratic Islam Partners Resources and strategies

فرهنگ پرې ايښی نه وي او نړيوال فرهنگ يې خپل کړی نه وي. او هر کله چې د فرهنگ دغه توپير له منځه ولاړ شي نو کړکېچ به په خپله له منځه ځي. او دا کت مت هماغه مفهوم دی چې الله ﷻ يې په قران کریم کې داسې يادونه کړې ده:

﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَبْعَ مَلَّتَهُمْ﴾ البقرة: ۱۲۰

ترجمه: (يهود او نصاری به تر هغه له تا څخه راضي نشي ترڅو چې د دوی ملت ونه مني).

او دا ښکاره خبره ده چې نننۍ (نړيوال نظام) او (نړيوال فرهنگ) يهودانو ايجاد او ډيزاين کړي، او نصاری يې چې برتانيه او امريکا يې په سر کې دي په ټولې نړۍ تطبيقيوي. او د همدغه نړيوال فرهنگ د عملي کولو لپاره يې ټوله اسلامي نړۍ د جنگ ميدان گرځولې ده ترڅو خپل نوی اسلام ورکې عملي کړي.

د امريکايي اسلام د خپرولو پلان

د کتاب ليکواله چيريل بنارډ د خپل کتاب په نهم مخ کې د نوي امريکايي اسلام د پيروانو د نقش د تقويه کولو لپاره يو منظم پلان وړاندې کوي او امريکايي حکومت ته د توصيې په شکل ليکي: (د دې لپاره چې په اسلامي نړۍ کې پراخې ډيموکراسۍ، ماډرنيزم، او له معاصر نړيوال نظام سره د يو ځای کېدو په خاطر يو مثبت بدلون رامنځته شي امريکا او غرب ته په کار ده چې په ټول جدیت او دقت سره په مسلمانانو کې هغه عناصر ولټوي چې اسلام (امريکايي اسلام) تقويه کېدل غواړي. او همدا راز پر امريکا او ملگرو يې لږمه ده چې د دغو عناصرو لپاره په دقت سره اهداف او ارزښتونه وټاکي، او پدې هم پوه شي چې د دغو عناصرو دکار له پرمختگ

څخه کوم نتايج په لاس ورځي. او کېدای شي چې د دوی د تقويې لپاره لاندې پروگرامونه په نظر کې ونيول شي:

۱- د دغو عناصرو ليکنې او مطبوعات بايد چاپ او په ارزانه خپاره شي.

۲- بايد دغه ډلې او عناصر تشويق کړای شي چې د عامو خلکو او ځوانانو لپاره ليکنې وکړي.

۳- د دوی نظريات او افکار بايد د حکومتي تعليمي نصاب د دينياتو په کتابونو کې ځای کړای شي.

۴- هغوی ته بايد راډيوگانې، ډله ييزې رسنۍ او د وينا منبرونه په اختيار کې ورکړای شي.

۵- د اسلامي احکامو او مسایلو په اړه بايد د دوی تعبير او تفسير په خلکو کې عام کړای شي، تر څو وکولای شي له هغو بنسټگرو سره رقابت وکړي چې مدرسي، معاهد او کتابخانې لري، او د نظرياتو د خپرولو لپاره عصري اليکترونکي وسايل په کار اچوي.

۶- (مادرن) او (سيکولر) علماء بايد په پراخه پيمانه خلکو ته معرفي شي، تر څو د دوی له لارې د قهرېدلو مسلمانو ځوانانو څپاند عواطف او احساسات ساړه کړای شي.

۷- د غير اسلامي تاريخ او فرهنگ د پوهې او کتابونو د خپرولو لپاره بايد خپروونکي تشويق شي، او د چاپ او خپرولو چارې يې ورته آسانه شي. او هم بايد دغه ډول معارف د اسلامي هېوادونو په تعليمي نصاب او مطبوعاتو کې ځای پرځای کړای شي، په خاص ډول هغه تاريخ او معارف بايد ډېر خپاره شي چې له اسلام څخه د مخه په اسلامي هېوادونو کې موجود ول.

۸- د مدني ټولنې په نامه دې د مستقلو تنظيمونو، ټولنو او احزابو په رامنځته کولو کې مرسته وکړای شي، ترڅو د مدني ټولنې

فرهنگ په خلکو کې خپور شي. او هم دې د عامو خلکو لپاره د سياسي اجراتو د زده کړې او د بيان د آزا دى فرصتونه برابر کړای شي^۱.

په افغانستان کې د امريکايي توښود تطبيق مثالونه او مصداقونه

د دې لپاره چې عام افغانان پدې پوه شي چې د دغې امريکايي ادارې RAND Corporation د (امريکا يي اسلام) د خپرولو پلان په افغانستان کې په څه ډول عملي کېږي؟ او څوک ورته په کوم شکل کار کوي؟ د ياد شوي پلان په اتمه گونو مادو جلا جلا لنډه تبصره کوو او عملي مثالونه او مصداقونه يې ښيو:

او له ماده د ديموکراتيک اسلام د پلويانو د ليکنو د چاپولو او ارزانه خپرولو توصيه کوي چې په افغانستان کې پدې ډول تر تطبيق لاندې نيولې شوي ده:

امريکا په افغانستان باندې له خپل يرغل سره سم اکثره هغه افغاني ليکوالان، اديبان، شاعران، فلم جوړونکي، ژورنالستان، مترجمين، ممثلين (سينماگران)، ناشران، علمي او فرهنگي کدرونه او اشخاص چې په غرب کې روزل شوي او يا له غربي فرهنگ څخه متاثر شوي ول له ځانه سره افغانستان ته راوستل، او دلته يې ورته د فکر په بېلابېلو ډگرونو کې د کار فرصتونه او وسائل تيار کړل.

دغو واردو شويو عناصرو دلته په فکري او فرهنگي ډگرونو کې ښه پراخه کار شروع کړ، او په سلگونو کتابونه، مجلې، اخبارونه، نشريې او څېړنې يې رامنځته کړې. دومره په پراخه پيمانه مطبوعات

رامنځته شول چې د اخستلو يې څوک نه پېداکېږي او په بېلابېلو ادارو او افرادو په وړيا ډول وېشل کېږي.

دا چې عام افغانان د اقتصادي کمزورتيا او يا د نورو دلايلو له امله په کتاب او مطبوعاتو پيسې نه ورکوي او نه مطبوعات داسې محتوي خپروي چې د ملت د ذوق مطابق وي او د افغانانو د مشکلاتو حل دې وړاندې کړای شي، بلکې ټول يې تقريباً د (وارداتي) مفاهيمو او نظرياتو په خپرولو بوخت دي، نو له همدې امله اوسني افغاني مطبوعات د سرمايه گذارۍ او تجارتي فعاليت پر اساس نه چلېږي، بلکې د همدغو امريکايانو او د هغوی د ملگرو لخوا مرسته ورسره کېږي، او ټول مصارف يې د بېلابېلو امريکايي او اروپايي مؤسساتو لخوا د هغه پلان د تطبيق پخاطر ورکول کېږي چې د RAND Corporation لخوا په مسلمانانو کې د يوه (ډيموکرات اسلام) د خپرولو په خاطر جوړ شوی دی.

دوهمه ماده د ډيموکرات اسلام پلويان عام ولس او په خاص ډول ځوانانو ته د ډېرو ليکلو لپاره تشويقوي چې د دې مادې تطبيق هم په پوره جدیت تر کار لاندې نيول شوی دی.

ټول هغه ليکوالان او د قلم خاوندان چې يو څه ليکلی شي په لوړو معاشونو د بېلابېلو مؤسسو لخوا په فرهنگي کارونو گومارل شوي دي. او دغه سيکولر ليکوالان بيا نه يوازې دا چې په سياسي او اجتماعي موضوعاتو کې ليکنې کوي، بلکې په دين او شرعي موضوعاتو کې هم خپل نظريات ښکاره کوي. او ځينې خو يې حتی په علني ډول د ارتداد تر سرحده پورې د رسېدلو جرأت هم کوي چې مثالونه يې (علي محقق نسب)، (پرويز کامبخش)، (لطيف پدram) او ځينې نور دي.

پدې لړ کې ځينو نورو په تحريف شوي شکل د قران کریم ترجمه چې د قران کریم متن هم ورسره نه و د عامو خلکو د گمراه کولو په مقصد چاپ کړه چې د افغانستان خلکو د دې ټولو په خلاف شديد غبرگون ښکاره کړ.

د سياسي، ديني او اجتماعي موضوعاتو تر څنګ د ادب او ادبياتو تر عنوان لاندې د اخلاقي فساد په زرگونو فحش، لوېدلې او مبتدلې کيسې ځوانانو ته خپرېږي چې په لوستو ځوانانو او پيغلو کې جنسي عواطف تحريکوي او د فساد لورته يې سوق کوي، چې يو مثال يې (د يوې شپې ډيموکراسي) په نامه کيسه ده چې د يوې خبريالې نجلۍ او يوه بل خبريال هلک ترمنځ په سفر کې د زنا يو کيسه ده چې د آزادۍ درازيو يوې خبريالې نجلۍ ليکلې وه.

درېيمه ماده توصيه کوي چې د ډيموکراټ اسلام د پلويانو نظريات دې په تعليمي نصاب کې شامل کړای شي تر څو په لازمي شکل ټول خلک د دغو نظرياتو لوستلو ته مجبور شي، او بيا همدغه نظريات د دينياتو د مضمون له لارې د دين او عقيدې په حيث ومنې.

پدې لار کې هم امريکا په افغانستان کې د خپلو دوو مؤسسو هرې يوې (USAID) او د (نبراسکا) د پوهنتون له لارې ښه ډېر کار وکړ.

د (نبراسکا) په پوهنتون کې د افغانستان د تعليم او تربیې مرکز د افغانستان د تعليم او تربیې د وزارت لپاره نوي تعليمي نصاب تيار او (USAID) چاپ کړ. دغه نصاب د امريکايي مشاورينو تر نظارت لاندې جوړ شو او ټول هغه مضامين چې د جهاد، له کفارو سره د دښمنۍ، حجاب او پر اسلام د ټينګ پاتې کېدلو مفاهيم ورکې ول هغه يې ټول له نصاب څخه واپستل او پر ځای يې له کفارو سره د سولې او تفاهم، د غرب له نظره د بشر د حقوقو، د ښځو د غربي ډوله آزادۍ، د تروريزم (جهاد) په خلاف د جکړې او د غربي ډوله

ژوند مفاهيم ځای پر ځای کړل¹). همدغه کار نامه د صليبي جگړې اعلانونکي د امريکا جمهور رئيس (جورج ډبليو بوش) خپل ولس ته په افغانستان کې د خپلې يوې لويې لاسته راوړنې په حيث داسې اعلان کړه:

“And before the end of the year, we’ll have sent almost 10 million of them [that is, new textbooks] to the children of Afghanistan. These textbooks will teach tolerance and respect for human dignity **instead of indoctrinating students with fanaticism and bigotry.**”

– George W. Bush, “Weekly Radio Address,” March 16, 2002

(د کال د پای تر مخه به موږ د افغانستان ماشومانو ته تقريباً لس ميليونه درسي کتابونه ور لېږلي وي. دغه کتابونه به هغوی ته (د نورو په مقابل کې) زغم او د توندلاريتوب او تعصب پر ځای د انساني کرامت احترام ور زده کوي).

همدغه کوبښنونه په مسلسل ډول دوام لري او په هر کال کې د دينياتو، اجتماعياتو، تاريخ او ادبياتو په کتابونو کې نوي نوي مضامين داخلېږي. دغه کار نه يوازې دا چې په افغانستان کې جريان لري، بلکه د ټولې نړۍ په اسلامي هېوادونو کې او بيا په خاص ډول په هغو هېوادونو کې چې امريکايي پوځيان ور کې پراته دي او يا هلته د امريکا مصالح تر تهديد لاندې دي په ټول زور سره عملي کېږي. امريکا د دې کار لپاره هر کال په سلگونو ميليونو ډالر د (USAID)، آغاخان فاونډيشن، ايشا فاونډيشن او نورو مؤسسو په

1- پدې هکله د مثال په ډول د امريکايانو د وخت او د مجاهدينو د وخت د نصاب د اول صنف مقارنه د همدې کتاب (د *امريکايانو له راتگ سره په تعليمي نصاب کې تبديلي*) تر عنوان لاندې کې وگورئ.

اختيار کې ورکوي تر څو په تدريج سره د مسلمانو هېوادونو تعليمي نصابونه له حقيقي اسلام څخه خالي او پر ځای يې د (نوي ډيموکرات اسلام) مفاهيم خلکو ته ور معرفي کړي.

د RAND Corporation د امريکايي اسلام د طرحې څلورمه ماده په اسلامي نړۍ کې سيکولوړو عناصرو ته د رسنيو په اختيار کې د ورکولو خبره کوي چې په افغانستان کې پدې ډول عملي شوه:

د دې لپاره چې په افغانستان کې ډيموکراتو او سيکولوړو عناصرو ته د وينا د رسولو پراخ وسايل او ډېر فرصتونه په لاس ورغلي وي امريکا يو منظم تبليغاتي پلان جوړ کړ چې په درې سطحو کې تطبيق شو:

اول: ټولې هغه بهرنۍ راډيو گانې چې د افغانستان لپاره يې د ورځې د نيم ساعت يا يو ساعت پروگرامونه درلودل خپل پروگرامونه يې دولسو او څلرويشتو ساعتو ته وغزول، تر څو په پراخه پيمانه د ټولني ډېر خلک تر تبليغاتي پوښښ لاندې ونيسي، او د غوراډيوگانو چې پخوا يې يوازې اخباري پروگرامونه درلودل اوس يې د هغو تر څنگ په پراخه پيمانه د سياسي، اجتماعي، تعليمي، ادبي، فرهنگي، اقتصادي او ديني پروگرامونو سلسلې او سريالونه خپرول هم شروع کړل. او هم دغو راډيوگانو د افغانستان تکړه خبريالان، ژورنالستان، څېړونکي، اديبان سياسي کار پوهان د ډېرو لوړو ډالري معاشونو په بدل کې خپلو ادارو ته جذب کړل، تر څو د افغانانو د (غربي) کولو لپاره هر اړخيز کار وشي.

غرب د امريکا غږ او بي بي سي راډيو تر څنگ نورې راډيوگانې لکه د آزادۍ راډيو چې د امريکا د کانگرس لخوا چلېږي، ډيوه راډيو او د مشال راډيو هم په کار واچولې. او بيا غرب د خپلو دغو راډيوگانو

لپاره سيمه ييز د F.M ستیشنونه هم په بېلابېلو ښارونو کې پرانستل، ترڅو خپل نشرات په ښه کیفیت خلکو ته ورسولی شي.

دوهم: غرب په افغانستان له خپل يرغل څخه وروسته د افغانستان په بېلابېلو لویو ښارونو کې په لسکونه محلي نادولتي راډیوگانې فعالې کړې او په زرگونو د امریکايي اسلام منونکي يې ورکې توظيف کړل، چې هره یوه يې د بېلابېلو اهدافو لپاره خپرونې کوي. پدې لړ کې یوازې د کابل له ښار څخه ۴۹ دولتي او نا دولتي راډیوگانې خپرونې کوي.¹

درېیم: امریکایانو د افغانستان د ولایاتو په ډېرو ولسوالیو کې محلي راډیوگانې جوړې کړې چې اکثره يې په منطقه کې پرتو د امریکایانو له پوځي مراکزو څخه خپرونې کوي او د دې ټولو لپاره د امریکا د بین المللي پراختیا اداره (USAID) بودیجه برابرې، چې تر اوسه پورې د دغه ډول سیمه ییزو راډیوگانو شمېر په ولسوالیو کې تر ۲۵۰ راډیوگانو رسېدلی دی.²

دا ټول هر څه هماغه د RAND Corporatio د (ډیموکرات او متمدن) اسلام د پلویانو د پیغام د خپرولو لپاره تر سره کېږي.

د دغه امریکايي پلان پنځمه ماده دا ده چې اسلامي احکام باید هغه ډول تعبیر او تفسیر شي چې د امریکا سیکولر ملکري يې غواړي. یعنې د اسلام دین باید د غربي کلتور د مفاهیمو مطابق د غرب لخوا د وضع شویو بشري حقوقو په چوکاټ کې تعبیر شي. او هر هغه حکم چې د غرب له بشري حقوقو، نړیوالو میثاقونو، بین المللي قوانینو او همدارنگه د غربي فرهنگ له معیارونو سره مخالف وي

¹-<http://www.elections.pajhwok.com/dr/node/6691>

²- <http://www.bbc.com/persian/afghanistan-38954508>

هغه بايد ارتجاعي، بيرته پاتې او زور وبللی شي، چې اوس د دوی په گومان د تطبيق وړتيا نه لري.

غرب همدغه تجربه په ډېرو اسلامي هېوادونو لکه: ترکې، مصر، ليبيا، تونس، الجزائر، مراکش، هندوستان، پاکستان او نورو اسلامي هېوادونو کې تکرار کړې ده، چې په نتيجه کې يې هلته د خلکو په ذهنونو کې د داسې يو اسلام تصور قائم شوی چې له کفر او کفري ژوند سره هېڅ حساسيت نه لري، او له نورو اديانو او مذاهېبو سره يې دومره دښمني نشته لکه له حقيقي اسلام سره يې چې لري. همدغه وجه ده چې غرب خپلي تش په نامه مسلمانان د اسلامي نظام د قائمولو تر غريبانو هم سخت دښمنان دي، او په هر قيمت يې د قيام مخه نيسي.

امريکا او ملگري يې اوس غواړي په افغانستان کې هم همدغه ډول يو غرب پلوی اسلام چې تفسير او تعبير يې د غرب له معيارونو سره سم تر سره کېږي عملي کړي، چې پدې لړ کې يې لاندې اقدامات تر سره کړي دي:

د اسلام د غربي تعبير لپاره په افغانستان کې د امریکا

اقدامات

اول: د حقيقي اسلام د پلويانو (مجاهدينو) فکر او تصور د يو افراطي، بيگانه، تند لاري او داسې يو فکر او تصور په حيث معرفي کول چې د تطبيق وړتيا نه لري. او د هغه پر ځای له غرب څخه په راغلو نظرياتو، د افغانانو په زړو رواجونو، له شريعت څخه د منحرفو خلکو په خواهشاتو ټينگار کول او هماغه د دين په حيث معرفي کول.

دوهم: راډيوگانو، تلویزونونو او نورو رسنیو ته د هغو علماؤ رابلل چې د غرب د نظریې مطابق د اسلام تفسیر کوي او اسلام یې له استشرافي منابعو څخه زده کړی وي.

درېیم: د امریکایانو د ګوډاګي رژیم لخوا په مرکز او ولایاتو کې د یرغلګرو په بودیجه دیني مدرسې جوړول او په هغو کې د هغه دیني نصاب تدریسول چې د تعلیم او تربیې په وزارت کې د دیني تدریساتو د ریاست لپاره د امریکايي مشاورینو تر نظارت لاندې جوړ شوی دی.

څلورم: د افغانستان عدلي او قضائي سیستم چې تر ډېره حده په اسلام ولاړ ؤ اوس په هغه کې د ایتالیا د هېواد لخوا بیا کتنه او تعدیلات راوستل شول او هم د ایتالیا د حقوقي او قانوني ماهرینو له لوري د افغاني قاضیانو، څارنوالو، عدلي او حقوقي کارپوهانو روزل چې له تېرو اوو کلونو راهیسې په مسلسل ډول دغه پروسه په چټکۍ سره روانه ده په سلګونو میلیونونه ډالر د دې لپاره ورباندې مصرفېږي چې د افغانستان عدلي او قضائي نظام هم د همغه اسلام مطابق عیار کړي چې د RAND Corporation لخوا یې د Civil democratic Islam په نامه طرحه تیاره شوې ده.

د دې مقصد لپاره په تېرو اتو کلونو کې په افغانستان کې د ایتالیا د سفارت له لوري د افغانستان د عدلي او قضايي سیستم د ادارو د کارکوونکو، قاضیانو، څارنوالو، حقوق پوهانو، مدافع وکیلانو او نورو لپاره په لسګونو تعلیمي سمینارونه جوړ شول. له دغو سمینارونو څخه فارغ شوو قاضیانو ته له حکومتي تنخواه څخه علاوه هره میاشت د ایتالیا د هېواد لخوا د هغوی د رتبو او فعالیت په تناسب په سلګونو ډالره نور معاش هم ورکول کېږي، تر څو د

عدلي او قضائي سيستم د غربي کولو د پروسې په وړاندې حساسيت ونه نښي.

پنځم: په افغانستان کې د مصر د الازهر د سيکولر ډوله پوهنتون د خانگي پرانستل:

امريکا پدې پوهېږي چې تر څو پورې افغانان له خپلو مخلصو علماؤ څخه په مسجد، محراب او مدرسه کې دين زده کوي نو تر هغه پورې به په افغانستان کې خلک حقيقي اسلام د دين په حيث مني او له هغه څخه د دفاع پخاطر به په مليونونو ککړۍ هم قربانۍ ته وړاندې کوي، لکه چې په تېرو څلوېښتو کلونو کې وليدل شول.

نو بايد امريکايان د افغاني مخلصو علماؤ او د هغوی د مدارسو پر ځای افغانانو ته داسې نوي او غرب پلوي علماء چې په امريکايي اسلام روزل شوي وي له بل ځايه راوارد کړي، او دغه ډيموکرات علماء بايد له داسې يوه هېواد څخه را وارد کړي چې هم د غرب لپاره کار وکړي، او هم يو څه ديني او علمي وجاهت ولري، چې دغه صفات په اوسني ازهر او ازهري علماؤ کې لېدل کېږي. له همدې امله د کابل گوډاگۍ ادارې له مصر څخه چې په عربي نړۍ کې د اسرئيلو او امريکا تر ټولو لوی حليف دی په کابل کې د ازهر د پوهنتون د يوې خانگي د پرانستلو غوښتنه وکړه چې ومنله شوه.

يوه خبره د يادولو وړ ده چې ازهر پخوا د حقيقي اسلام د زدره کړې مرکز، د اسلام يوه ستره کلا او له الله ﷻ څخه د وېرېدونکو علماؤ د روزنې ځای وو، خو اوس ازهر د مصر د سيکولر حکومت يوه (سيکولر ډوله) او دمصر د حکومت تابع تعليمي مؤسسه ده چې يو مسخ شوی اسلام تقديموي. د ازهر اوسني ډېری مدرسین داسې خلک دي چې ډېرې يې خربيلې وي، تدین يې کمزوری وي، هر څه چې حکومت ورته وايي هماغه تدریسوي.

په نږدې ماضي کې چې څومره ازهریان او یا د مصر د پوهنتونونو فارغان جمهور رئیسان او یا وزیران او د لوړو رتبو خاوندان شوي دي ټولو یې بڼه تاریخ نه دی پرې ایښی. د مثال په ډول په اندونیزیا کې عبدالرحمن وحید، په مالديف کې مأمون عبدالقیوم، په افغانستان کې رباني او مجددي د رئیسانو په حیث او سیاف د یوه تنظیم د مشر په حیث، او د سترې محکمې رئیس عبدالسلام عظیمي هم یو سیکولر ازهری عالم دی.

په اوسنیو ازهریانو کې د ټولې اسلامي نړۍ په سطحه یوه مشترکه نظریه موجوده ده او هغه دا چې د غرب په خلاف هر ډول مسلح فعالیت باید جهاد ونه بللی شي، هغه ته باید تروریزم، افراطیت او خارجیت وویل شي، باید د هغه مخالفت وشي او ځوانان ورڅخه وارپول شي، چې همدغه د غرب هدفونه هم دی. تر اوسه پوري ډېر لږ معاصر ازهریان داسې لیدل شوي چې د اسلام لپاره او د غرب په خلاف د جهاد په اړه یې بڼه موافق لرلي وي.

امریکا اوس په افغانستان کې د ازهر د پوهنتون د څانګې له لارې د امریکايي (سیکولر اسلام) علماء روزل غواړي، تر څو په مستقبل کې د دغه ډول (امریکايي اسلام) لپاره کار او دعوت وکړي، او هم په سیمه کې د ریښتینو او مخلصو مسلمانو علماؤ په مقابل کې یوه داخلي جبهه پرانیزي.

شپږم: شپږمه ماده ټولنې ته د دیموکراتو علماؤ د معرفي کولو توصیه کوي چې په افغانستان کې پدې ډول عملي شوي ده: امریکایانو له خپل یرغل وروسته ټول حق پالونکي علماء په یوه او بل نامه تر تعقیب او مجازات لاندې ونيول. ځینې یې بنديان کړل، ځینې یې شهیدان کړل، او ځینې نور یې د هېواد پرېښودلو او یا د خولې بندولو ته اړ کړل، تر څو پدې ډول منبر، محراب، مکتب او

مدرسه له هغو علماؤ څخه خالي کړي چې د (امريکايي اسلام) د خپرېدو مخينوی کوي. او په عين وخت کې يې دغه تشه په هغو علماؤ او پوهانو ډکه کړه چې له امريکا او غرب څخه متاثره دي، ډيموکراسۍ مني، او د ډيموکراسۍ په چوکاټ کې هغومره ديني فعاليت کوي چې ډيموکراسي ورته اجازه ورکوي او د دې لپاره چې د ډيموکراسۍ د افاديت او د بيان د آزادۍ دروغجن حق يې ادا کړي وي کله ناکله د حکومت په ځينو اقداماتو نقد هم کوي، چې پدې کار سره دوه هدفه تر لاسه کول غواړي، چې يو يې د يرغلگرو ترڅنگ په خپل شتون د هغوی تور مخ ورسپینول او بل خلکو ته دا ورنښودل چې امريکايان له علماؤ سره هېڅ دښمني نه لري. او که څوک غواړي د اسلام لپاره کار وکړي، نو رادې شي د دوی په څېر دې د ډيموکراسۍ په قالب کې دين ته خدمت وکړي.

امريکايانو دغو غرب پلویو ملايانو او استاذانو ته د شهرت د ترلاسه کولو لپاره د نشراتو اجازه هم ورکړې ده. په مرکز او ولاياتو کې يې د مراکزو د جوړولو او د هېواد په پوهنتونونو کې د محصلينو او استاذانو په منځ کې د علني فعاليت جواز هم ورکړی دی. د دغې اجازې په بدل کې دغه تش په نامه مسلمانان د امريکا له لوري جوړ شوي ګوډاګي حکومت ته لاندې خدمات تر سره کوي:

امريکا ته د غرب پلویو علماؤ خدمات

اول: په افغانستان کې د ديني علماؤ په حيث د ډيموکراسۍ منل او له يوه سيکولر ډيموکرات حکومت سره حساسيت نه ښودل.
دوهم: د ځوانانو او عامو مسلمانانو له ذهن څخه د جهاد، قتال، هجرت، ولاء او براء يعنې (د الله ﷻ لپاره له چا سره د دوستۍ او دښمنۍ کولو) د مفاهيمو وپستل، خلکو ته دا خبره ورتلقينول چې جنگ او ټوپک د مشکل حل ندی، او هم دا چې همدې جنگ او ټوپک

افغانستان وران کړی دی، نور باید له نړيوالې ټولنې سره د وطن په آبادولو کې لاس يو کړو. او هم خلکو ته دا تبليغات کول چې مجاهدين د فلاني او فلاني جهت ايځنتيان دي او هېڅ افغاني اجنډا نه لري، نو باید د هغوی خبره ونه منل شي.

له جهاد او قتال څخه د خلکو را ايسارول يو لوی منافقت او د امريکايانو د هدف پوره کول دي چې دغه ډول ډيموکراټ علماء يې په ډېرې بې شرمۍ ترسره کوي.

درېيم: د شکوکو او شبهاتو په خپرولو د حقيقي علماؤ د دعوت په وړاندې د خنډونو راولاړول: لکه ځوانانو ته دا ويل چې د جهاد لپاره د متفق عليه امير شتون او د بيرغ يو والی شرط وي چې اوس په افغانستان کې نشته، نو پر همدې بنا په اوسنيو شرايطو کې جنگ شرعي جهاد نه، بلکې د وطن وړانول دي. خو دوی د نفاق له مخې له خلکو دا خبره پته ساتي چې ياد شوي شرايط (د طلب په جهاد) يعنې هغه جهاد کې چې مسلمانان يې د کفارو په خاوره کې کوي ضروري دي. اوس خو په افغانستان کې دفاعي جهاد دی چې پر ټولو افغانانو د لمانځه په څېر فرض دی.

څلورم: په اسلامي نړۍ کې د غرب يو لوی هدف دا دی چې څنگه مسلمانې بنځې له کور څخه دباندې راوباسي او هغه موانع او بندونه مات کړي چې د بنځو او نرو ترمنځ د اختلاط مخنيوی کوي. پدې لار کې غرب په تدريج سره حرکت کوي او ټول ممکن وسائل په کار اچوي، که څه هم چې ځينې به يې ظاهراً اسلامي بڼه هم ولري، لکه په ۲۰۰۹ / ۷ / ۴ تاريخ کې چې د کونړ په مرکز اسد آباد کې د امريکا د (P. R. T) د ولايتي بيارغونې ادارې د يو سل او اتيا زره ډالرو په مصرف خاص د بنځو لپاره د يوه مسجد بنسټ کېښود. ډېره د تعجب خبره ده چې امريکا دې طالبان، عالمان او په مساجدو

کې په لمانځه ولاړ مسلمانان په بمباردونو وژني، خو د هغوی ښځو او خويندو ته دې بيا په ښارونو کې له خپلې جنگي بوديجې څخه ځانگړي ښځينه مساجد جوړوي.

دغه ډيموکراسي پلوي علماء د ديني غونډو، تعليمي محافلو او تربیوي اجتماعاتو په نامه په زرگونو مسلمانې خويندې او ميرمنې له کوره د باندې را وباسي او په پارکونو، د ښارونو په عيدگاه گانو او لوبغالو کې ورته د راجمع کېدلو فرصتونه برابروي. دا کار که څه هم چې د دين په نامه تر سره کېږي، خو په حقيقت کې هماغه د غرب د اجنډا پوره کول دي چې د مسلمانو مېرمنو له کوره د باندې وېستل غواړي. د اسلام په تاريخ کې مسلمانو علماؤ د دعوت دغه ډول اسلوب ښځو ته د دين د ورزده کولو لپاره نه دی غوره کړی، او نه هم دا د اسلام له هغه عمومي روح سره سمون لري چې د ښځو لپاره يې کورونه تر مساجدو هم د عبادت لپاره غوره گڼلي دي.

د (رنډکار پوريشن) د امريکايي طرحې اومه ماده په اسلامي هېوادونو کې د غير اسلامي هېوادونو او ولسونو د تاريخ او تمدن د معرفي کولو خبره کوي، او بيا په خاص ډول توصيه کوي چې له (اسلام څخه د مخکې) زمانې تاريخ دې مسلمانانو ته معرفي شي تر څو هغه خپل تاريخ وگڼي، او هغه ته د خپل ځان په منسوبولو افتخار وکړي.

پدې هکله امريکا پلوي حکومت تر اوسه په پراخه پيمانه د مکتب په کتابونو کې لدې وېرې پراخ تغيير ندی راوستلی چې د افغانستان په کليو او ولسونو کې لا تر اوسه اسلامي احساس ژوندی دی او ډېرې سيمې داسې دي چې حکومت ورباندي تسلط نه لري، خو همدغه کسر يې د مېډيا او مطبوعاتو له لارې پوره کړی دی. او هغه پداسې ډول چې ښه ډېر تلویزونونه او راډيوگانې چې د پرديو لخوا

تمولېږي او سيکولر افغانان يې چلوي شپه او ورځ افغانانو ته د غرب او د هندوانو تاريخ، تمدن او فرهنگ وړاندې کوي.

داچې د دغو تلویزونونو چلوونکي د هغو غربيانو لخوا استخدام شوي دي چې د افغانستان اوسنی حکومت يې هم جوړ کړی دی نو ځکه خو د گوداگۍ ادارې د اطلاعاتو او کلتور وزیرانو (عبدالکریم خرم او مخدوم رهین) ونشو کولای چې ځینې تلویزونونه له هغو نشراتو څخه منع کړي چې د افغانانو له دین، فرهنگ، اخلاقو او ملي ارزښتونو سره په تضاد کې دي.

همدا ډول هغه سيکولر ليکوالان او څېړونکي چې له اسلام او اسلامي تاريخ سره کينه لري کونښن کوي چې خپلې ليکنې په افغانستان کې له اسلام څخه د مخه زمانې د تاريخ او اديانو لپاره وقف کړي، تر څو وکولای شي خلکو ته دا ورتلقين کړي چې اسلام او اسلامي تمدن د افغانانو په تمدني ژوند کې يو عارضي شی دی چې د فاتحينو په زور دلته راغلی دی، او هم دا چې د دغو ولسونو اصالت په (آريائیټ) (زردشتيت) (مزدکيت) او (بوداييت) کې دی. له همدې امله ورته په بودا پورې تړلي آثار او د تېرو پخوانيو اديانو پاتې شوني ډېر د اهميت وړ دي. او د هغو په هکله په سلگونو مقالې په (دايرة المعارفونو) او نور مجلو کې چاپوي. او له دې لارې هڅه کوي خلک له اسلام څخه په مخکې زمانې پورې وتړي.

د رنډکار پوریشن د پلان اتمه ماده په اسلامي نړۍ کې د سياسي پلوراليزم (سياسي څوگونې توب)، د مدنې ټولني او د سياسي احزابو او تنظيمونو د رامنځته کولو توصيه کوي او د ولس عام خلک په سياسي اجراتو کې فعال مشارکت ته وربولي. دغه توصيه چې په حقيقت کې د اسلامي ټولني د ټوټه کولو او په بې شمېره گوندونو د

هغې د وېشلو يوه د سيسه ده په افغانستان کې هم په ډېر مهارت سره عملي شوه.

د امريکا له راتگ وروسته افغاني ټولنه چې لا د هغه وخت د اتو يا نهو احزابو د تفرق او منازعاتو له بلا څخه خلاصه شوې نه وه او نه يې هغه درزونه سره بېرته سره پيوند شوي ول چې د مجاهدينو د اوو گوندونو او د شعيه گانو د دوو گوندونو د جگړو په نيتجه کې په افغاني ټولنه کې رامنځته شوي ول چې امريکايانو افغاني ټولنه يو ځل بيا بېرته په تقريباً دوو سوو سياسي احزابو او ډلو وويشله.

هر اروپايي هېواد د تقريباً يو يو درجن سياسي احزابو د تاسيس، تمويل او چلولو کفالت پر غاړه واخيست. له اروپايي هېوادونو پرته گاونډيو هېوادونو هم په افغانستان کې پر قومي او ژبنيو بنسټونو د خپلو سياسي او کلتوري مصالحو د خوندي ساتلو په هدف احزاب او ټولني رامنځته کړي او د هغو لپاره يې په پراخه پيمانه تبليغاتي وسائل او ډله ييزې رسنۍ په کار واچولې.

دغو احزابو او سياسي جريانونو افغاني ټولنه پداسې ډول و وېشله چې د وحدت خبره يواځې داسې يو شعار پاتې شو چې هېڅ عملي تحقق نشي موندلای.

مستعمرين هر ځای استعمار شوي ملتونه همداسې په ډلو او ټپلو وېشي، تر څو د دوی په خلاف د يو کېدلو امکان له لاسه ورکړي. او هم هره ډله د بلې په مقابل کې د ځان لپاره محتاجه وساتي او په دې ډول د خپلو پاليسيو او طرحو د عملي کولو لپاره له يوه څخه زيات بدیلونه په اختيار کې ولري. او همدغه د انگرېزانو د پخواني استعماري شعار عملي مصداق دی چې وايي *divide and rule* يعنې (بېل يې کړه ايل يې کړه).

په سياسي اجراتوکې د عامو خلکو د گډون او د بيان د غربي ډوله آزادۍ مقصد دا دی چې په مسلمانانو کې د اطاعت اوله مرکز څخه د ملاتړ پر ځای په محلي سطحه د تصميم نيولو متعدد مراجع رامنځته شي، او د ټولني افراد دپته تشويق شي چې مرکزي حکومتونه د خپلو سياسي اقداماتو په نتيجه کې تر فشارونو لاندې وساتي، چې دا په يوه وخت کې غرب ته دوه فايدې په لاس ورکوي، چې يوه يې د مرکزي حکومتونو کمزوري کول او بله يې په عامو خلکو کې په خلاص لاس د فعاليت د زمينې برابرول او هغوی د حکومتونو په مقابل کې د بېلابېلو سياسي او اجتماعي جرياناتو له لارې متحرک کول دي.

د اسلام پرضد له رواجي ملایانو څخه کار اخیستل

د RAND Corporation تحقيقاتي اداره د امريکايي اسلام د خپرولو په کار کې يوه ډله نور خلک هم تشخيصوي چې اصلاً د دوی ملگري نه دي، خو له هغوی څخه استفاده ورته ممکنه ده.

دغه ډله خلک هغه رواجي ملایان دي چې د شرعي علم پانگه يې لږه ده، د اسلام له روح او له عمومي رسالت سره يې آشنایي کمزورې ده، او د شرعي علم د تقاضا مطابق د ټولني له تنظيمولو او لارښوونې عاجز دي، خو په Professional (حرفوي) ډول په ټولنه کې د ديني چارو په سمبالولو کې اخته دي. او د هر هغه حرکت او نوبت مخالفت کوي چې غواړي اسلام له رواجي شکل څخه راوباسي او بېرته يې خپل هغه اصلي شکل ته ورستون کړي چې يو وخت يې په ټوله نړۍ کې هم دين او هم دنيا سمبالوله.

دغه ډول رواجي ملایان فکر کوي چې پدغه ډول يو بدلون دوی خپل هغه ټول مادي او معنوي مصالح له لاسه ورکوي چې په (حرفوي)

ملايې کې يې لري. نو له همدې امله نه غواړي تحريکي او په سياست پوه علماء دې په ټولنه کې د دوی ځای ونيسي.

د (رنډ کارپوريشن) څېړنيز مرکز د خپل دغه کتاب civil democratic Islam په دوه اويايمه صفحه کې هغه لارې چارې په گوته کوي چې څنگه رواجي ملايان د جهادي فکر او د تحريکي علماؤ او ځوانانو په خلاف استعمال کړای شي، هغه ليکي:

د رواجي ملايانو هغه نيوکې او انتقادونه چې د جهادي تحريکي فکر د لرونکو په کړو وړو يې لري بايد په ښه زور او شور سره نشر کړای شي، او د دې دواړو ډلو تر منځ دې د اختلاف اور نور هم تازه کړای شي.

د بنسټگرو او رواجي ملايانو د يوځاي کېدو په لاره کې بايد خنډونه ايجاد کړای شي.

د رواجي ملايانو او غرب پلويو ډيموکراتو علماؤ تر منځ دې د نږدې کولو کوښښونه تشويق کړای شي.

رواجي ملايانو ته بايد له بنسټگرو سره د مناقشو او مناظرو ښوونه وکړای شي، تر څو وکولای شي د استدلال په ډگر کې د بنسټگرو مقابله وکړای شي. او دا ځکه چې په عمومي ډول بنسټگر د بلاغ او استدلال په ډگر کې تر رواجي ملايانو ډېر قوي دي.

په ځينې هېوادونو کې بايد رواجي ملايانو ته د (ډيموکرات اسلام) تعليم او تربيت ورکړای شي، تر څو په قوت سره د بنسټگرو په مخکې ودریدلی شي.

د رواجي ملايانو په مدرسو او مراکزو کې دې (ماډرن) علماء ځای پر ځای کړای شي.

د هغو حنفي رواجي ملايانو ملا تر دې وشي او نظريات دې يې خپاره شي چې د ماډرن علماؤ له نظرياتو سره توافق لري، تر څو د سخت دريزه وهابي نظرياتو مخنيوی ورباندې وشي، چې دغه کار پيسو او علم ته ضرورت لري، ځکه چې د سخت دريزه وهابي نظرياتو د خپرولو لپاره هغوی هم ډېر مال مصرفوي او هم يې په علمي لحاظ ډېر پرمختگ کړي دي.¹

د پورتنیو يادوشويو توصیو د عملي کولو پخاطر وليدل شول چې امريکا تر خپل يرغل وروسته په افغانستان او پاکستان کې له رواجي ملايانو او د هغوی له مدارسو په لاندې ډول استفاده وکړه: په افغانستان کې د امريکا حکومت په مرکز او ولاياتو کې د علماؤ شوری گانې جوړې کړې، هغوی ته يې معاشونه مقرر کړل، او د مجاهدينو د بد معرفي کولو لپاره يې له منبر او محراب څخه سوء استفاده وکړه. دغو رواجي ملايانو يرغلگر مستأمنين او مجاهدين باغيان وبلل.

حکومت هر کال د دغو اجيرو ملايانو يو زيات شمېر په دولتي پيسو حج ته هم ولېږل.

د کوزي د ادارې د تعليم او تربیې وزير فاروق وردگ د 2013م د ډسمبر په ۱۱ تاريخ ولسي جرگې ته اعتراف وکړ چې له همدغو نيمه باسواده ملايانو څخه يې ۶۵۰۰۰ تنه پرته لدې چې شهادتنامې ولري د هېواد د معارف په نظام کې د استاذانو په حيث مقرر کړي دي. د امريکايانو په لاس د جوړ شوي حکومت لخوا د ملايانو د روزلو په هکله د بي بي سي راپور پښتو څانگې ويبسايټ د ۲۰۱۳م کال د

سپتمبر په ۶ تاريخ وليکل چې: (افغان حکومت ۲۰۰۰۰ ملایان روزي). ددې خبر تفصیلات په لاندې ډول ول:

((په افغانستان کې شاوخوا ۲۴۰ زره امامان او مؤذنان فعالیت لري.

افغان دولت د متحده عربي اماراتو په مرسته د جوماتونو د امامانو د روزني لپاره يو پراخ روزنيز پروگرام پیل کړی دی. په پام کې ده چې د دې پروگرام له مخې ۲۰۰۰۰ دیني عالمان او امامان وروزل شي.

د روزني د دې پروگرام يوه برخه په مصر کې د الزهر پوهنتون د استادانو له خوا پرمخ وړل کېږي.

په پام کې ده چې د افغانستان د جوماتو د امامانو د روزني د دې پروگرام په لړ کې ۱۰۰۰۰ تنه امامان له کابلې او ۱۰۰۰۰ تنه نور له ولایتونو وروزل شي.

د جوماتونو د امامانو زیاتره به په کابل کې د کورنیو او بهرنیو استادانو له خوا د اورده مهال لپاره دیني زده کړې ترلاسه کړي.

د حج، ارشاد او اوقافو وزارت د جوماتو رییس مولوي عبد المالك ضیایي وايي په پام کې ده چې یو شمېر نور امامان نورو هېوادونو ته د روزني لپاره واستول شي.

د روزني په لومړیو پړاوونو کې اول نمره، دویم نمره او دریم نمره ټاکو. په دې کار سره ۴۰ کسيزه ډله جوړېږي. دا ۴۰ کسيزه ډله بیا متحده عربي اماراتو ته استول کېږي. بیا چې کله دا ډله بېرته هېواد ته ستنه شي نو هغوی بیا نورو علماوو ته په مرکز او ولایتونو کې زده کړه ورکوي. "

په افغانستان کې شاوخوا ۲۴۰ زره امامان او مؤذنان فعالیت لري.

له دې ډلې يوازې نژدې ۴۰۰۰ يې له ارشاد، حج او اوقافو وزارت سره ثبت شوي دي.

دغه راز په افغانستان کې له ۱۲۰۰۰ جوماتونو يوازې ۱۴۰۰ يې له ارشاد، حج او اوقافو وزارت سره ثبت شوي دي.

اوس د الازهر پوهنتون د استادانو له خوا د قباة اصلاحي مرکز په نوم د يوه نادولتي مرکز په همکارۍ د جوماتونو امامانو او خطيبانو ته د دوی له زده کړو په پراخه او لوړه کچه ديني زده کړې ورکول کېږي.

د دې مرکز مشر (محمد قاسم حليمي) وايي له منبر څخه بايد په ټولنه کې د سوله ييز ژوند کولو او د ټولني د سمون لپاره کار واخيستل شي.

په کابل کې د مصر سفارت قونسل محمد صبري وايي د الازهر د پوهنتون شاوخوا ۵۰ ديني عالمان په کابل کې دي او د افغانستان په ديني مدرسو او بنوونځيو کې د تدريس ترڅنگ د خطيبانو او امامانو د روزنې چاره هم پر غاړه لري:

موږ پوهېږو چې افغانستان کې مشري د علماوو په لاس کې ده. دوی د دې هېواد اساس جوړوي او خلك تل د دوی خبرې اوري. موږ غواړو يو ديني عالم مخکې له دې چې منبر ته پورته شي او خلکو ته د دين پيغام ورسوي هغه بايد په هر څه پوه وي. د هغه پيغام بايد پر سخت دريځۍ ولاړ نه وي بلکې په اعتدال او منځ لاريتوب بايد متکي وي. موږ دا درک کړې چې د افغانستان او مصر علماء بايد د ديني مفاهيمو د بڼه درک لپاره پخپل منځ کې د نظرونو تبادله وکړي. زموږ لپاره د دين اساس منځلاريتوب دی. "

افغان حکومت يوازې ۳۶۰۰ امامانو او خطيبانو ته د مياشتې شاوخوا ۴۰۰۰ افغانۍ مياشتني معاش ورکوي او پاتې نورو ته د

هرې سيمې له رواج سره د خلکو له خوا د مياشتې ټاکلې اندازه پيسې ورکول کېږي.

هغه چې د ارشاد، حج او اوقافو وزارت چارواکو په وينا د امامانو ترمنځ د يوه واحد غږ د رامنځ ته کولو مخه يې ډب کړې ده))¹.

همدا ډول په پاکستان کې امريکا پلوي حکومت د پاکستان د رواجي او جمهوريت پلوو ملايانو ټول تنظيمونه، مدارس او دارالافتاء گانې د (لال مسجد) له حرکت، د نفاذ شريعت محمدي له حرکت او د طالبانو له حرکت څخه نه يوازې دا چې ليرې وساتلې، بلکې په بنکاره يې له هغوی څخه د دغو جهادي او تحريکي نهضتونو په غندلو کې بيانونه هم صادر کړل، او هم يې له هغوی سره د همکارۍ د نه کولو فتواگانې ورڅخه صادرې کړې، چې دې کار په پاکستانۍ ټولنه کې د رواجي او جمهوريت پلوو ملايانو موقف ته ډېر سخت تاوان هم ور واړاوه، او د عامو مسلمانانو ديني اعتماد يې له هغوی څخه سلب کړ.

د دې تر څنګ دا هم وليدل شول چې د برتانيې او امريکا حکومتونو په مستقيم ډول د پاکستان له ځينې مشهورو مدارسو او په خاص ډول له هغو سره چې په صوبه سرحد کې نه دي تماسونه ونيول، او ځينې مشهورو مدرسو خو لا په کراچۍ کې په هغو موضوعاتو کې چې غرب ته په اوسني وخت کې ډېر اهميت لري، لکه د بشر د حقوقو، د نورو دينونو په مقابل کې د زغم، سوله ييز ژوند او دپته ورته نورو موضوعاتو کې (تقريري مسابقي) هم په کار واچولې، او په دغو مسابقو کې د کاميابانو لپاره درنې نقدي جائزې هم په نظر کې نيول شوې وې.

¹- http://www.bbc.com/pashto/afghanistan/2013/09/130906_ss-afghanistan-to-train-mullahs

د شپږمې توصيې د پرځاي کولو لپاره په افغانستان کې د P. R. T گانو او امریکايانو لخوا په بېلابېلو ولاياتو کې مساجد او مدارس جوړ شول او هغه ماډرن يا رواجي ملایان ورکې موظف شول چې له جهاد او مجاهدينو سره کينه لري.

او همدارنگه په پاکستان کې د ديني مدارسو په چوکاټ کې حکومتې ډوله د شرعياتو غير رسمي فاکولتې هم جوړې شوې، او هغه محصلين ورکې جذب شول چې پخوا يې مدرسې نه وې ويلې. د دولتي پوهنتونونو او کالجونو دغه فارغان يوازې په څو لنډو دورو (Short courses) کې د برخې اخيسلوله لازې چې هغه هم اکثره د حکومتې پوهنتونونو د استاذانو لخوا ورته تر سره کېږي د اسلام د علماؤ په القابو نازول کېږي، او د مدارسو اداري، توجيهي او مطبوعاتي چارې ورسپارل کېږي، تر څو په راتلونکي وخت کې دغه ډله خلک د ماډرن علماؤ په حيث په مدارسو کې تبارز وکړي.

د تعجب ځای خو لا دا دی چې دغه ډول ماډرن شاگردانو ته د شاگردۍ په وخت کې هم تر مدرسينو يې لوړې تنخواگانې ورکول کېږي، پداسې حال کې چې د مدرسې نور طالبان د چندو په راټولولو گومارل کېږي، او ډېره موده په داسې علومو او فنونو مصروف ساتل کېږي چې اصلاً ورته هېڅ ضرورت نه شته.

همدغه پاکستاني مدارس اوس په ښکاره خپل شاگران له مجاهدينو سره له يوځای کېدو منع کوي، او مجاهدين ورته د دين او د وطن د دښمنانو په حيث معرفي کوي.

البته دغه خبره يوازې په هغو مدارسو پورې خاصه ده چې چلوونکي يې له حکومت سره قوي روابط لري، او سياسي اجندا يې هم له حکومت سره شريکه ده.

د اومې توصيې د عملي کولو لپاره چې بايد د مجاهدينو نظرياتو ته د (وهايانو نظريات) وويل شي هم په ساحه کې پراخ کار روان دی. غربي مطبوعات هڅه کوي جهادي فکر يو (وهايې) فکر وبنسې او په دې هکله بڼه پراخ تبليغات کوي. او هم په غير مستقيمې طريقې رواجي ملايان تحريکوي تر څو له مذهب څخه د دفاع په نامه د هغو عربو مجاهدينو په خلاف موقف ونيسي چې يوازې د الله ﷻ د رضا په خاطر يې د جهاد لاره نيولې ده، او پدې لاره کې يې له مانيو، وظيفو، هوسا ژوند، خپل کور او کلي او بالاخره له هر دنياوي نعمت څخه ځانونه محروم کړي دي، د غرونو او غارونو ژوند او د شهادت او ټوټه ټوټه کېدلو مرگ يې خوښ کړی تر څو د الله ﷻ له دين او د مظلومو مسلمانانو له ننگ او ناموس څخه دفاع وکړي.

امريکايان غواړي چې عام افغانان بايد دغه مجاهدين پردي وبولي، خو د دوی په خلاف راغلي يرغلگر صليبي پوځيان بايد خپل دوستان وگڼي.

او که خبره د(وهاييت وي)، نو د وهاييانو تنظيمونو خو په افغانستان، پاکستان، سعودي او مصر څلور وارو کې له امريکا پلور حکومتونو سره بيعت کړی دی. او د مجاهدينو په خلاف د حکومتونو له نعمتونو څخه خوندونه اخلي، د مجاهدينو په خلاف فتاوي صادر وي او (خوارج) يې بولي، او په ښکاره د صليبي ځواکونو په خلاف جنگېدونکو مؤمنو مجاهدوته د (گمراه ډلې) خطاب کوي.

د بنسټګرو مخالفت او مخنيوی

د RAND Corporation امريکايي تحقيقاتي اداره د سيکولر عناصرو له ملاتړ او له رواجي ملايانو څخه د استفادې د لارو چارو تر تشخيصولو وروسته په خپل کتاب ((Civil democratic Islam))

کې درينستينيو مسلمانانو چې دوى يې بنسټگر بولي د مخالفت او مخنيوي يوه مفصله طرحه وړاندې کوي چې عناصر يې په لاندې ډول معرفي کوي او ليکي:

«د اسلام په اړه بايد د بنسټگرو د تعبير او تفسير مخالفت وشي او غلطي يې بريندې کړای شي.

د بنسټگرو هغه روابط بايد راوسپړل شي چې له غير شرعي ډلو سره يې لري.

د بنسټگرو زور زياتی او د هغه عواقب بايد خلکو ته نشر شي.

د دې خبرې د اثبات لپاره بايد ډېر کار وشي چې بنسټگر د خپلو ټولنو او دولتونو د ترقي او پرمختگ لپاره هېڅ پروگرام نه لري. او همدغه پيغام بايد په خاص ډول ځوانانو، عامو او ساده خلکو، بنځو او په غرب کې ميشتو اقليتونو ته ورسول شي. (تر څو خلک په هغوى اعتماد ونه کړي).

د خلکو له ذهنونو څخه بايد د بنسټگرو احترام د هغوى دکارنامو تقديرول وايستلی شي. او هم بايد په بدو نومونو لکه: ويره اچوونکو، ورانکارو او ډارنو ياد کړای شي.

ليکوالان، ژورنالستان او څېړونکي بايد وهڅول شي چې د بنسټگرو په هکله د فساد، نفاق او فسق ليکنې وکړي، راپورونه تيار کړي او خپاره يې کړي.

بايد کوشنې وشي چې بنسټگر په بېلابېلو طبقو وويشل شي»¹.

پورتنۍ توصيې هم په دقيق ډول په افغانستان کې په لاندې ډول د عملي کېدلو په جريان کې دي:

امريکا د خپلې مېډيا له لارې کونښن کوي چې (حقيقي اسلام) د مجاهدينو يو خپل (افراطي تعبير) وپولي چې په اوسنۍ زمانه کې د عملي کېدلو وړتيا نه لري. او هغه (اسلام) حقيقي اسلام وپولي چې د دوی لخوا په (سيکولر) اسلامي هېوادونو کې رامنځته شوی او همدوی يې تر شا ولاړ دي.

امريکا او ملګري يې کونښن کوي چې په درواغو د مجاهدينو او (مافيایي) ډلو تر منځ د روابطو خبرونه خپاره کړي. او د مجاهدينو مصاريف له مخدرو موادو څخه له لاسته راغلو پيسو څخه وګڼي. د غرب مېډيا شپه او ورځ د مجاهدينو په خلاف منفي تبليغات کوي چې د امريکا او غرب د ږندو او وحشيانه بمباريو د مرګ ژوبلې پرې پر مجاهدينو واچوي.

که امريکايان په سلګونو کليوال او عام خلک ووژني هغه يوه سهوه او غلطې هم نه بولي، بلکې اصلاً يې خبر نه تاييدوي، که څه هم چې د دوی ګوډاګيانو څو څو ځله هغه تاييد کړي هم وي. خو که مجاهدين چېرته کوم ځانن، غدار او جاسوس ووژني او يا کوم شرعي حد نافذ کړي نو له هغه څخه بيا ډنډوره جوړوي، او په هفتو هفتو د غرب مېډيا وړ باندې مرکې او تبصرې خپروي.

امريکا کونښن کوي مجاهدين وړانګاري او د سولې دښمنان معرفي کړي. خو خپله يې چې نيم افغانستان لوتې لوتې کړ، په لکونو خلک يې د وطن پرېښودلو ته اړ کړل، او په لسګونو زره بې گناه خلک يې په تېرو څو کلونو کې ووژل، او مؤسسو يې په لسګونو مليارده ډالر غلا او اختلاس کړل، خو بيا هم غواړي ځان د سولې کوتره وښيي او د افغانستان د آبادولو دعوی وکړي.

غرب هڅه کوي چې د خپلو تبليغاتو له لارې د اسلام ريښتيني علماء او مجاهدين د تنګ نظرو، بېرته پاتو، نامېذبو، سخت زړو، کم

علمو او بې سوادو په حيث معرفي کړي. او د مجاهدينو هغو زړورو او حيرانوونکو کارنامو ته چې ټول کفار يې هينن او حيران کړي دي ډارن او بزدلانه بریدونه ووايي.

که د اسلام حقيقي علماء بېرته پاتې، نامهذب او کم علمه وي، نو ټول غرب يې د خبرو ځواب په خبرو او منطق ولي نشي ورکولی؟ ولي د خبرو او منطق پرځای له بمونو او مرگونو کار اخلي؟ او که مجاهدين ډارن وي، نو بيا امريکا يوازې ولي نه ور ميدان ته کېږي؟

ولي يې ټوله دنيا په زاريو او ننواتو د ځان تر څنگ درولي ده؟ دا چې د ريښتنيو علماؤ او د الله ﷻ د لارې د مجاهدينو په منځ کې که څه هم چې معصوم ندي فسق او اخلاقي فساد وجود نه لري، نو ځکه غرب پلوی لیکوالو ته هم څه په لاس نه ورځي چې ليکل پرې وکړي.

د مجاهدينو پر بېلابېلو ډلو او طبقو د وېشلو هڅه له پخوا راهيسې روانه ده، کله کوبښن کوي يوه ډله د منځلارو په نامه او کله بله ډله د منځلارو په نامه ونوموي. خو تر اوسه هېڅوک د دوی د خوبڼې په منځلاريتوب ندي راوتلي، او هغو چې ددوی په خوبڼه منځلاری توب منلی هغوی بيا د مجاهدينو له صفة تجريد شوي دی.

د ډيموکراتو عناصرو مرسته

د (رنډ کارپوريشن) څېړنيز مرکز که په خپلې طرحې کې له يوې خوا د ريښتنيو مسلمانانو او مجاهدينو د بدناملو او په هغوی پورې د تورو او تهمتو د پورې کولو توصيه کوي، نو له بلې خوا په اسلامي هېوادونو کې د هغو بې دينه (سيکولر) عناصرو د تقويې او د هغوی د موافقو په ستايلو، او په ټولنه کې ورته د قيادي حيثيت د وربښلو طرحه هم په لاندې ټکو کې وړاندې کوي او ليکي:

«سيکولر او ډيموکرات عناصر بايد وپوهولای شي چې بنسټگر د دوی او د امریکا مشترک دښمنان دي.

په اسلامي هېوادونو کې بايد کونښن وشي چې غرب پلوي او ډيموکرات عناصر له هغو جهتونو سره له ائتلاف څخه ليرې وساتل شي چې له امریکا سره اختلاف لري لکه نښلستان او يا د کمونيستي ايډيالوژۍ لرونکي عناصر، (هسی نه چې غرب پلوي ډيموکراتان د غرب په ځای د بل چا د اجنډا لپاره په کار اخته شي).
په اسلامي نړۍ کې بايد د دين او دولت د جلا والي نظريه تقويه شي. او پدې لار کې بايد مسلمانانو، ته دا تلقين وشي چې دغه نظريه دين ته هېڅ خطر نه پېښوي، بلکې دين نور هم خالص کوي او تقويه کوي يې.

په اسلامي ټولنو کې بايد نوي قيادتونه ايجاد کړای شي او هغوی ته رشد ورکړل شي.

هغه غرب پلوي نوي قيادتونه چې د ذليل کېدلو له خطر سره مخ دي بايد په هغو کې له مدني حقوقو څخه د مدافعو قيادتونو زپورتيا او مواصفات پيدا کړو. په خاص ډول په ښځو کې لکه په افغانستان کې چې (سيما ټم) او په مصر کې (نوال سعداوي) رامنځته شوې دي.

د مسلمانانو اکثريت بايد په پراخو سياسي فعاليتونو کې شريک کړای شي، تر څو د عامو مسلمانانو د (افراطي مسلمان کېدو) مخينوی وشي. او د افراطي مسلمان کېدو په عوض دا خبره ورته تلقين کړای شي چې اسلام خو د دوی د فرهنگ يوازې يو جزء تشکيلوي، او د هغه تر څنگ نور شيان هم شته چې د ټولني عمومي فرهنگ ترې جوړېږي.

د مدني ټولني فرهنگ ته دې وده ورکړل شي. په خاص ډول په جنگ ځپلو سيمو، مهاجرينو او له کرکېچ څخه په راوتلو ټولنو کې.

سيکولر او ديموکرات قيادت بايد له دغه ډول وضعیت څخه استفاده وکړي، د غير حکومتي مؤسساتو او ټولنو په جوړولو او په کليو او ښارونو کې داسې بنسټيز فرصتونه ايجاد کړي چې په نتيجه کې په خلکو کې معتدل (مادرن) سياسي قيادتونه او سياسي فرهنگ راوتوکېږي.^(۱)

پورتنۍ يادې شوې توصيې هم د نورو توصيو په څېر په پوره دقت په اسلامي هېوادونو او بيا په خاص ډول په هغو هېوادونو کې چې جهادي حرکتونه ورکې موجود دي عملي شوې دي.

امريکا نه يوازې د سيمې ډيموکرات او سيکولر عناصر پدې وپوهول چې رښتني مسلمانان د دوی او د امريکا مشترک دښمنان دي، بلکې عملاً يې ديموکرات حکومتونه د خپل ځان ترڅنگ د مسلمانانو په خلاف د جنگ په صف کې ودرول. همدغه سيکولر حکومتونه دي چې په لکونو مسلمانان بې کوره کوي، وژني يې او په کليو او کورونو يې پدې جرم بمونه اروي چې هغوی اسلامي ژوند غواړي.

همدغو د پرديو په لاس جوړو شويو حکومتونو داسې نظامونه جوړ کړي چې اسلام ورکې هېڅ ځای او نقش نه لري. دين يې د دولت او نظام له چارو محروم کړی، او په ټولنه کې يې يوازې تش نوم غواړي او بس. او که څوک د عملي اسلام غوښتنه کوي هغه د تروريستو، بنسټپالو، سخت دريځو او وړانکارو په نامه ځپل کېږي.

غربيانو مسلمانو ملتونو ته د حقيقي قيادتونو او رښتينيو قهرمانانو پر ځای ډمان، سندرغاړي، لوبغاړي، گډاگر، کرکټيان او د فلمونو ممثلين د قهرمانانو په حيث ورمعرفي کړل. او شپه او ورځ د غرب او

د هغوی د ډيموکراتو ملگرو مطبوعاتي او نشراتي ادارې د همدغو جعلي قهرمانانو په څلولو او ستايلو بوختې دي. غواړي چې د مسلمانو ولسونو ځوانان دې په هر څه کې د دغو خلکو تقلید وکړي. غرب دغو جعلي قيادتونو ته د رشد او تبارز ورکولو پخاطر په سلگونو بېلابېلې ټولني، جرگې، سازمانونه، ادبي بهيرونه، کلبونه، قومي جرگې او کلتوري بنيادونه ايجاد کړي دي، ترڅو همدوی د ټولني په اجتماعي ذهنيت کې د قهرمانانو په حيث ځای ونيسي. په افغانستان او نورو اسلامي هېوادونو کې د ډيموکراتانو تعليمي نظام او مېډيا هڅه کوي خلکو ته اسلام د يو رواحي دين په حيث چې په عرفونو او عنعناتو ولاړ دی ورمعرفي کړي. او دا هم ورته تلقينوي چې اسلام بايد د دوی د فرهنگ يو جزء وي، نه دا چې د ژوند هر څه دې يې د اسلام تابع وي.

د غرب او د هغه د لاسپوڅو ډيموکراتانو اخبارونه، راډيويگانې او تلویزيونونه د مسلمانانو د بېلابېلو مهمو سياسي، اجتماعي، فرهنگي، پوځي او ستراتيژيکو چارو په هکله له داسې اشخاصو سره مرکې کوي چې هغوی اصلاً نه په اسلام خبر دي او نه د اسلامي نړۍ د مشکلاتو د تشخيص استعداد او ظرفيت لري. بلکې ټول يې هغه خلک دي چې کوبنس کوي په هر څه کې د غرب تله درنه او دريځ يې پرحقه وېښي. او دا هر څه د دې لپاره تر سره کېږي چې دغه ډول خلکو ته په ټولنه کې قيادي حيثيت ور وېښي.

د بنسټگرو په خلاف هجومي کړنلاره

د Civil democratic Islam کتاب په پای کې د مسلمانانو په خلاف غرب او د هغه سيکولرو ملگرو ته يوه هجومي کړنلاره ټاکي، تر څو اسلام او مسلمانان په خپل کور کې تر هجوم لاندې ونيول شي

او دا توانايي له لاسه ورکړي چې خپل دعوت او جهاد غرب ته ورسوي.

په دغې هجومي کړنلارې کې استعمالېدونکي وسايل بيا هم له اسلامي نړۍ څخه غوره شوي دي، تر څو د مسلمانانو په خپله وسله بېرته همدوی له منځه يوړل شي.

دغه کړنلاره په درېو مهمو بنسټونو درول شوې ده چې په لاندې ډول دي:

۱- مسلمانان له هجومي استعداد او صلاحيت څخه محرومول.

۲- له صوفيانو او تصوف څخه د غرب د اهدافو د تر سره کولو لپاره استفاده کول.

۳- د نوي نسل غربي ډوله روزل.

چيريل بينارډ دغه هجومي تگلاره پدې ډول تشریح کوي او ليکي:

((... په بنسټگر اسلام پورې له مربوطو اشخاصو او منصبونو څخه

بايد د قانونيت او صلاحيت حيثيت سلب کړای شي، او هم ورباندې

اخلاقي بريدونه تر سره شي. تر څو هغوی له خپل ځان څخه په دفاع

مصروف وساتل شي او د غرب اخلاقي فساد يې له ياده ووځي))¹

همدارنگه له تصوف څخه د استفادي په هکله ليکي:

((صوفي مذهب ته بايد ډېر اهميت ورکړل شي. هغه هېوادونه چې

صوفيانه توجهات لري د هغو اوسېدونکي بايد دېته وهڅول شي چې

پر خپل صوفيانه تاريخ او فرهنگ ټينگار او ترکيز وکړي او د اسلام

صوفيانه فهم ته دې په تعليمي نصابونو کې ځای ورکړي، ترڅو خلک

صوفيانه اسلام ته وروبولي))²

1- ۷۲ مخ Civil democratic Islam Partners Resources and strategies

2- پورتنی مصدر ۵۸ مخ.

چيريل د تصوف او صوفيانو په هکله ليکي: ((... صوفيان په ماډرنستانو کې شمېرل کېدی شي. هغوی د اسلام په اړه يو آزاد فکر او تعبير لري. په کار ده چې په افغانستان او عراق کې چې خلک يې صوفيانه عنعنات لري صوفيانه تاثيرات په تعليمي نصابونو او د خلکو په کلتوري معيارونو کې تشويق او تايد کړای شي... صوفی حرکت د خپلې فلسفې، خپلو صوفيانه اشعارو، او خپلې موسيقۍ له لارې د بېلابېلو دينونو تر منځ د وصل کېدو قوي پلونه غزوي)).

له صوفيانو او تصوف څخه د استفادې توصيې په افغانستان کې په لاندې ډول عملي شوي:

د امريکايانو له راتگ سره سم د افغانستان او سيمې په لويو او وړو ښارونو کې د خرافي زيارتونو بازار ډېر گرم شو. د اطلاعاتو او کلتور وزارت چې امريکايي پلوی (مخدوم رهين) يې په رأس کې وو په ښارونو کې د صوفيانه دربارونو او خانقاوو جوړولو ته پوره توجه وکړه. بېلابېلو منحرفو صوفيانه ډلو په کابل او ولاياتو کې دعوتي پروگرامونه پيل کړل.

حکومت د بلخ په ولايت او د کابل په (کارته سخي) کې په خرافي زيارتونو هلته په ترسره کېدونکو مشرکانه مراسمو په لکونو ډالره ولگول. د سيمې د هېوادونو په مزارونو کې د ملنګۍ، چرسيتوب، موسيقۍ او گډا د محفلونو د برابرولو لپاره ډېرې آسانتياوې رامنځ ته شوې. او دا هر څه د صوفيانه اسلام د مظهر او روحانيت ته د توجه تر عنوان لاندې تر سره کېږي. مساجد او مدارس بمبارېږي، مدرسین او طالبان وژل کېږي، خو په مقابل کې يې خانقاوې او صوفيانه دربارونه ودانېږي.

همدغه صوفيانه اسلام ته درواج ورکولو په نيت ۲۰۰۷ م کال د (يونسکو) لخوا د مشهور صوفي شخصيت (جلال الدين رومي) په نامه ونومول شو. او د هغه د صوفيانه شخصيت، فلسفې او افکارو په اړه د اروپا په بېلابېلو ښارونو او استشرافي مراکزو کې سيمينارونه او غونډې جوړې شوې، تر څو د هغه صوفيانه افکار خلکو ته د اسلام په حيث معرفي کړای شي.

امريکا غږ، بي بي سي، آزادي راډيو او د غرب نورو راډيوگانو چې د اسلامي هېوادونو لپاره خپرونې کوي په خپلو خپروونوکې د تصوف پروگرامونه پيل کړل او خلکو ته يې دا تلقين ورکول شروع کړل چې حقيقي اسلام هغه دی چې صوفيان يې غواړي او (ټولو انسانو) ته د قدر په سترکه گوري. نه هغه اسلام چې مسلمانانو ته د کفارو په خلاف د جنگېدلو امر کوي، هغه چې مجاهدين يې غواړي او د هغه د نافذولو لپاره جهاد او مبارزه کوي.

البته دا خبره بايد ضرور واضحه کړای شي چې تصوف په دوه ډوله دی. يو هغه تصوف دی چې خلکو ته د زهد، تقوی، مأثورو اذکارو او په سنتو د عمل کولو درس ورکوي. چې پدې معنې کې تصوف زهد، تقوی، حسن خلق او ايثار ته ويل کېږي چې پدې معنی بايد هر مسلمان ذاکر او زاهد وي.

او بل فلسفي تصوف دی چې د (وحدة الوجود)، (وحدة الشهود)، (حلول)، (اشراق)، (د عباداتو د ضرورت د نشتوالي) او (يوازې د زړه د پاکوالي) په مشرکانه فلسفې ولاړ دی، چې کت مټ همدغه ډول تصوف په هندويزم، مسيحييت، يهوديت، بودائيت، کنفوشيست، زردشتيت او نورو فلسفو کې هم وجود لري.

دغه ډول تصوف په اسلام کې هېڅ ځای نه لري او د اسلام رېښتنيو علماؤ تل د هغه له خطر څخه مسلمانان وپړولي دي. خو غرب ته بيا

همدغه تصوف مطلوب دی، ځکه چې په دغه تصوف باندې يهوديت، مسيحيت، هندويزم او نور دينونه او فلسفې د حقيقي اسلام په مقابل کې سره راټولېدې شي. لکه چې همدا اوس يې په ټوله دنيا کې د جهاد په خلاف يوه مشترکه جبهه نيولې ده.

له تعليم څخه د اسلام په خلاف کار اخيستل

دا چې تعليم څه ډول د اسلام په خلاف د يوې وسيلې په حيث وکارول شي او د بنې کارونې په صورت کې کوم نتايج د امريکا په لاس ورځي (چيريل بناړد) يې داسې وضاحت کوي :

((... دا په آسانۍ سره ممکنه نده چې بالغ او متدين خلک چې له اسلامي حرکتونو سره تړاو لري تر تاثير لاندې راوستل شي او د خپلو نظرياتو پر بنسټ دې وهڅول شي. خو دا کار په ډېرې آسانۍ سره په نوي نسل کې ترسره کېدای شي، پداسې شکل چې د ډيموکراتيک اسلام پيغام او مفاهيم دې ورته په تعليمي نصاب او عمومي نشراتو کې وړاندې کړای شي))¹.

وروسته هغه په دې لاره کې د پرتو خنډونو په هکله ليکي :

((... خو پدې ډگر کې هم بنسټگرو د خپل تسلط د ټينگولو لپاره ډېر کار کړی دی. او بنسټگري چې هغوی د دې ميدان پر بنسټولو ته له سختې جگړې پرته تيار نه دي. نو په کار ده چې په هماغه قوت او پيمانه چې بنسټگر پدې ميدان مسلط دي مونږ هم کار وکړو، تر څو دا ميدان هم له دوی څخه خپل کړو))².

1- ۷۲ مخ. Civil democratic Islam Partners Resources and strategies

2- پورتي مصدر.

د تعليم د استعمالولو په اړه هم د RAND Corporation توصيې
بڼې په دقت سره په افغانستان او سيمه کې په لاندې ډول د عملي
کېدو په حال کې دي:

امريکايانو پر افغانستان د تسلط د قايمولوسره سم په يوه مياشت
کې ټول تعليمي نصاب تبديل کړ. د مجاهدينو او طالبانو د وخت
نصاب چې له تجربوي علومو سره يې د دين ښوونه هم کوله، لغوه
شو، او پر ځای يې د امريکا د (نبراسکا) د پوهنتون لخوا جوړ شوی
نصاب مقرر شو.

له نوي تعليمي نصاب څخه د جهاد، هجرت او له کفارو سره د
دښمنۍ په اړه ټول مضامين وپستل شوي، او پر ځای يې د سولې او
تفاهم، ښځې او ننۍ نړۍ او د تروريزم (جهاد) په خلاف د جدوجهد
په هکله مضامين ځای پر ځای شوي دي.

امريکا چې د نبراسکا په پوهنتون کې د افغانستان د تعليمي چارو
کوم د څېړنو مرکز جوړ کړی و هغه يې افغانستان ته رانقل کړ، او د
پوهنې د وزارت د ټولو چارو نگراني يې د دغه مرکز او نورو
امريکايي تعليمي مراکزو د مسؤولينو په غاړه ور واچوله.

د امريکا سفارت څو څو ځلې افغان ښځينه او نارينه معلمان د زده
کړې او د امريکا د تعليم له روحيې سره د آشنا کېدو لپاره امريکا ته
ولېږل، او همدا سلسله لاتر اوسه روانه ده.

د تعليم د (سيکولر) کولو لپاره د کابل د رژيم تر څنگ په سلگونو
نورې اروپايي او امريکايي مؤسسې هم په بېلابېلو شکلونو په کار
اخته دي چې ځينې يې په لاندې ډول دي :

۱- د آغاخان تعليمي خدمات (AKES)

۲- د آغاخان د کلتوري خدماتو مرکز (AKTC)

۳- د افغان تحصيلي بورسونو بنياد (FSA)

- ۴- د افغان ترک د تعليمي خدماتو مؤسسه (ATCE)
  - ۵- د افغانستان انکشافی او تربیوي مرکز (AITM)
  - ۶- د افغانستان د لومړنیو زده کړو پروگرام (APEP)
  - ۷- د افغانستان د بنځو لپاره تعليمي او خدماتي مؤسسه (AWSE)
  - ۸- د افغانستان د ماشومانو تعليمي او تربیوي سرکس (MMCC)
  - ۹- د افغانستان د بنځو لپاره د بشر د حقوقو د روزني مرکز (THRA)
  - ۱۰- د BBC روزنيزه پروژه: (BBC-AEP)
  - ۱۱- د تعليمي پرمختياؤ اکاډمي (ACD)
  - ۱۲- د زده کړې لپاره مشورتي سازمان (ACT)
  - ۱۳- د سرف تربیوي او اضطراري دفتر (SERVE)
  - ۱۴- د سي آی سي روزنيز مرکز (CIC- ETC)
  - ۱۵- د بنووني انکشافی مرکز (EDC)
  - ۱۶- د افغانستان د بنځو تعليمي مرکز (AWEC)
  - ۱۷- د مېډي د تعليمي مرستو مرکز (MESAA)
- دا ټولې هغه مؤسسې دي چې په افغانستان کې د اروپايي او امريکايي ادارو لخوا په تعليمي چارو کې د فعاليت لپاره جوړې شوې دي، او ټولې په هم آهنگ شکل په افغانستان کې د تعليم د نصاب، محيط، تگلارې او اهدافو د غربي کولو لپاره کار کوي.
- د امريکايانو له راتگ سره په تعليمي نصاب کې**

تبدیلی

د امريکا لخوا د افغانستان تر اشغالولو وروسته خوڅو څو ځله تعليمي نصاب تبديل شو. اول ځل يې هغه نصاب له منځه يووړ چې د جهاد په کلونو کې د اسلام د اساساتو پر بنا په يوه سالمه اسلامي روحیه ليکل شوی وو.

د مجاهدينو د نصاب پر ځای يې يو بل نصاب راوړ چې د جهاد او د دفاع په اړه ټول مضامين او مفاهيم ورڅخه وپستل شوي وو، تر هغه وروسته يې بل نصاب عملي کړ چې په بشپړ ډول د (سيکولريزم) پر روحیه ليکل شوی او عيار شوی وو.

په وروستي نصاب کې داسې ادبيات او مفاهيم ځای کړل شوي دي چې په شعوري ډول نوی نسل له اسلامي مفاهيمو او عقائدو څخه په داسې ډول ليرې کوي او د غرب له فکري، اخلاقي او اجتماعي ارزښتونو سره يې آشنا کوي چې هغوی ورباندې پوه هم نشي.

د غرب مفاهيم لکه سيکولريزم، ليبراليزم، ډيموکراسي، په غربي معيار بشري حقوق، له کفر او کافرانو څخه کرکه نه کول، له کفارو سره ګډه سوله ييز ژوند او نور ډېر غربي مفاهيم په نوي نصاب کې په ډېرې زيرکۍ او ماهرانه طريقي په تدريجي ډول ځای پر ځای شوي دي. او په مقابل کې يې ټول هغه مفاهيم له کتابونو څخه وپستل شوي چې د نوي نسل پر اسلام د ټينګ پاتې کېدلو په مقصد د مجاهدينو د وخت په نصاب کې ځای پر ځای شوي ول.

د دې لپاره چې د دې مدعا ثبوت مو وړاندې کړی وي يوازې د مثال په ډول د مجاهدينو د وخت د نصاب او د امريکايانو تر نگراني لاندې د جوړ شوي نصاب د اول صنف د کتاب محتوی په مقاييسوي ډول وړاندې کوو، او د هر مضمون په پای کې د راوړل شوي تبديلي د وضاحت پخاطر يوه مختصره تبصره لیکو. لوستونکي به وگوري چې په څومره پيمانه اسلامي مفاهيم يوازې د اول صنف له کتاب څخه وپستل شوي دي:

د مجاهدينو دوخت نصاب د کرزي د وخت نصاب

(الف)

الله

الله يو دی.

محمد ﷺ د الله ﷻ رسول دی.

(الف)

الله

الله يو دی.

مونږ د الله بنده گمان يو.

تبصره: د (محمد ﷺ د الله ﷻ رسول دی) جمله چې د کلمې طيبې دوهم جز دی غورځول شوي ده.

(ب)

بابا

بابا قرآن شريف وايي.

قرآن شريف د الله ﷻ کتاب دی.

(ب)

بريالی

بريالی کباب خوري.

بابا هم کباب خوري.

تبصره: (قرآن او د هغه لوستل) غورځول شوي. (قرآن شريف د الله کتاب گڼل) غورځول شوي. او پر ځای يې د گېډې د خواهشاتو د پوره کولو په مقصد د کباب خوړولو يادونه شوې ده.
تبصره: پاکوالي ته د تشويق پر ځای توپ کولو ته د تشويق مفهوم وړاندې شوی دی.

(پ)

پاک

زه خپل کالي پاک ساتم.
پاکوالی بنه دی.

(پ)

پوپل

پوپل توپ لري.
په توپ لويې کوي.
زما توپ سپين دی.

(ت)

توره

احمد توره لري.
په توره جهاد کوي.

(ت)

تله

دا تله ده
په تله تول کوي.
توتيا توت تلي.

(ټ)

ټال

خاتول په ټال کې زانگي.
ختیک د خاتولي ورور دی.

(ټ)

ټوپک

زما ماما ټوپک لري.
په ټوپک جهاد کوي.

تبصره: د ټوپک او جهاد درس غورځول شوی پر ځای يې د بې پيغامه
جملو درس راوړل شوی دی.

(ث)

ثواب

د ناروغ پوښتنه ثواب لري.
زه د ثواب کارونه کوم.

(ث)

ثور د پسرلي دويمه مياشت ده.
په ثور کې گلان شنه کېږي.
کوثر په باغچه کې گلان کړي.

تبصره: د ناروغ پوښتنه او د ثواب کارونه چې ديني مفاهيم دي غورځول شوي دي.

(ج)

جهاد

جهاد فرض دی
احمد جهاد ته تللی دی.
زه به هم جهاد ته ځم.

(ج)

جاله وان

دا جاله ده
سراج جاله وان دی.
جاله له ژيو څخه جوړېږي.

تبصره: د جهاد د کولو او د هغه د فرضيت درس په جالې او جاله وان تبديل شوی دی.

(چ)

چمن

دا چمن شين دی.
په چمن کې گلان شنه کېږي.
مونږ دچمن گلان نه شکوو.

(چ)

چمن چار مغز راوړل

کوچنی توت او چار مغز خوري.
چمن د مچيو له شاتو سره مينه لري.

تبصره: د چمن د گلانو د نه شکولو مفهوم د ماشومانو لپاره په اخلاقي لحاظ د توتو او د چارمغزو له خوړلو غوره دی، خو دلته غورځول شوی دی.

(ح)

حج

ذبيح حج ته ځي.
د جمال کاکا حاجي دی.
حج کول فرض دي.

(ح)

حج

زما کاکا حج ته ځي.
د حامد پلار حاجي دی.
حج کول فرض دي.

تبصره: مشکل نه لري.

(خ)

خیمه

کوچیان خیمې لري.
په خیمو کې ژوند کوي.
اختر په خره بار وړي.

(خ)

خدای ﷻ

خدای ﷻ یو دی.
زه د خدای ﷻ بنده يم.
زه په خدای ﷻ ایمان لرم.

تبصره: د خدای ﷻ د توحید، د هغه د بنده گۍ او پر هغه د ایمان درس غورځول شوی او پر ځای یې د کوچیانو د ژوند او د خره یادونه شوې ده.

(خ)

خرخی

زما مور خرخی کوي.
خرخي ته په لومځي ناسته ده.
لومځی د وړیو څخه جوړېږي.

(خ)

خادر

اسلم خادر لري.
د اسلم خادر نوی دی.
زه په خادر لمونځ کوم.

تبصره: په خادر د لمانځه کولو دیني مفهوم غورځول شوی دی.

(خ)

خان

زه خپل خان پاک ساتم.

زلمی په پاک ځای کې کښیښي.

ښه هلک بې ځایه خبرې نه کوي.

(خ)

ځنگل

دا ځنگل دی.

توريالی هره ورځ ځنگله ته ځي.

ښځې او نارینه په ځنگله کې

پانې ټولوي.

تبصره: د ماشومانو لپاره په اخلاقي لحاظ د ځان پاک ساتلو، په پاک ځای د کښیناستلو او د بې ځایه خبرو نه کولو مفاهیم تر ځنگله او په هغه کې له پانې ټولولو غوره دي، خو دلته غورځول شوي دي.

(د)

دين

اسلام زمونږ دين دی.

زه په خپل دين سر ورکوم.

روسان او ټول کافران زمونږ د

دين دښمنان دي.

(د)

دوکان

ودود دوکان لري.

په د وکان کې سودا خرڅوي.

داود له ودود سره مرسته کوي.

تبصره: د اسلام د دين، په هغه د سر ورکولو او د دين دښمنانو د پېژندلو، درس غورځول شوی او پر ځای يې د دوکان درس راوړل شوی دی.

(ډ)

ډوډی

زه د ډوډی خوړلو په شروع کې مونږ په باغچه کې يو ډنډ لرو.

(ډ)

ډنډ

بسم الله الرحمن الرحيم وایم. ماشومان په ډنډ کې لامبو
 مونږ په کور کې یوځای ډوډۍ وهي. وهورو.
 مونږ کله کله د ډنډ په غاړه
 زما پلار مجاهدینوته ډوډۍ ډوډۍ هم خورو.
 ورکوي.

تبصره: د ډوډۍ خوړلو په پیل کې بسم الله الرحمن الرحيم ویل، په
 کورنۍ کې یوځای ډوډۍ خوړل او مجاهدینو ته ډوډۍ ورکول ټول
 دیني او اخلاقي مفاهیم دي چې ټول له یوې مخې غورځول شوي دي.

(ذ)	(ذ)
آذان	ذکر
ملا آذان کوي.	زه د الله ﷻ ذکر کوم.
ذکي جومات ته ځي.	مسلمانان د الله ﷻ ذکر کوي.
په جومات کې لمونځ کوي.	د الله ذکر ثواب لري.
	تبصره: دومره ډېر فرق یې نشته.

	(ر)
(ر)	روژه
رمه	روژه نیول فرض دي.
کوثر رمه لري.	مونږ په کال کې یوه میاشت روژه
رمه په غره کې پیایي.	نیسو.
له رمې څخه شیدې اخلي.	روژه روغتیا ته گټه رسوي.

تبصره: د روژې د فرضيت، د روژې د نيولو او د هغې د گټې درس ټول غورځول شوی دی او پر ځای يې د رمې او غره خبره راوړل شوې ده.

(پ)	(پ)
د زړگې پلار پوند دی.	پوند
د پانده سره مرسته کول بڼه کار دی.	پوند سپری څه نه وينې.
پوند سپری اورېدل، ليکل او لوستل کولای شي.	د پانده سره مرسته بڼه ده.
	زه د پانده سره کومک کوم.

تبصره: څه مشکل نه لري.

(ز)	(ز)
زرگر	زکات
زما زوی زرگر دی.	زکات پر مسلمانانو فرض دی.
زرگر له زرو څخه گانې جوړوي.	زکات په مال کې برکت پيدا کوي.
په گرديز کې د کانو دوکان لري.	زکات بې وزلو ته ورکول کېږي.

تبصره: د زکات د فرضيت، د زکات له امله په مال کې د برکت او بې وزلو ته د زکات د ورکولو د ديني مفاهيمو درس ټول غورځول شوی دی او پر ځای يې د زرگر، زور او کانو خبره راوړل شوې ده. د اول ټولگي د ماشوم لپاره دا جمله غير منطقي او بې ځايه ده چې ووايي (زما زوی زرگر دی).

(ژ)	(ژ)
ژرنده	ژمی
نژند یوه ژرنده لري.	ژمي کې ډېر ساړه وي.
پژواک د نژند ملگری دی.	ژمي کې واوړه اوري.
پژواک ژرندي ته نژدي اوسېږي.	خلک په ژمي کې تودي جامې اغوندي.

تبصره: د امریکايي اشغال د وخت د نصاب په درسونو کې د افغانانو لپاره د داسې نومونو د معرفۍ هڅه شوي چې هېڅ اسلامی معنی نه لري، لکه نژند، پژواک، وږمه، تورگل، گل اندامه، گلناره او داسې نور. پداسي حال کې چې افغانان په خپلو اولادونو اکثره داسې نومونه ږدي چې عربي بڼه او دیني مفهوم لري.

(ږ)	(ږ)
وږی	ږیره
وږمې او تورگل غنم وریبل.	ږیره پرېښودل مؤکد سنت ده.
سپوږمۍ د غنمو وږي راټول	زما پلار ږیره لري.
وږمې د غنمو د وږو څخه کودې	د ږیرې خلالول په اوداسه کې کړل.
جوړې کړې.	سنت دي.

تبصره: د ږیرې د پرېښودلو، د پلار د ږیرې د لرلو او د ږیرې د خلالولو د سنتوالي، د دیني مفاهیمو درس غورځول شوی دی او پرځای یې د وږمې او تورگل د غنمو خبره شوې ده.

(س)

سبق

زه په مدرسه کې سبق وایم.

استاذ مونږ ته سبق بښي.

ما د قرآن شریف سبق یاد کړی

دی.

(س)

سابه

اسلم له بازار څخه سابه

راوړل.

بسم الله سابه پاک و مینځل.

سابه روغتیا ته ډېره گټه

رسوي.

تبصره: د مدرسې، سبق ویلو، د استاذ له لوري د سبق بنودلو او د قرآن د سبق دیادولو، د دیني مفاهیمو درس غورځول شوی دی او پرځای یې د سابو خبره شوې ده.

(ش)

شیدې

غوا شیدې کوي.

له شیدو څخه مستې جوړېږي.

زما شیدې خوښې دي.

(ش)

شپون

شپون رمه پيايي.

رمه چې مړه شي بیا شپیلی.

وهي.

دی په غره کې روشې هم خوري.

تبصره: د کرزې د نصاب په درس کې د شپیلی د وهلو چې شرعاً یو ناروا عمل دی د تلقین په هدف یادونه شوې ده.

(ښ)

ښار

دا ښار لوی دی.

دا ښار برېښنا لري.

(ښ)

ښار

زه په ښار کې اوسېږم.

ښار جگ جگ تعمیرونه لري.

دا ښار زما خوښ دی. په ښار کې کارخانې ډېرې دي.

تبصره: مشکل نه لري.

(ص)

صداقت

صداقت ښه کار دی.

صادق سړی د هر چا خوښ وي.

مسلمان سړی صادق وي.

(ص)

صندلی

موږ ژمی صندلی ږدو.

د بصیر دوئ صندلی توده ده.

د صندلی ذغال خلاص شول.

تبصره: د صداقت، صادق سړي او مسلمان سړی، عبارتونه چې اسلامي روحیه لري غورځول شوي دي او پر ځای یې د صندلی او ذغالو خبره شوې ده.

(ض)

ضرر

ضرر رسول گناه ده.

ښه هلک چاته ضرر نه رسوي.

مسلمان سړی بې ضرره وي.

(ض)

حوض

مونږ په باغ کې حوض لرو.

دا حوض افضل جوړ کړی دی.

په حوض کې ضمیر لامبو وهي.

تبصره: ضرر رسول دگناه په حیث معرفي کول، د ښه شاگرد ضرر نه رسول او د مسلمان بې ضرره والی، په اخلاقي لحاظ د ماشومانو لپاره تر حوض او لامبو وهلو غوره دي، خو دلته غورځول شوي دي.

(ط)

طالب

(ط)

طوطي

زما ورور د مدرسې طالب دی. دا د ظاهر طوطي دی.
 د علم طلب په هر مسلمان فرض ظاهر له طوطي سره خبري دی.
 کوي.. طارق د اسلام يو نوميالی د خياط طوطي شپيلی وهی.
 مجاهد دی.

تبصره: د طالب، مدرسې، د علم د طلب د فرض والي او د طارق (بن زياد) د اسلام د نوميالي مجاهد گڼلو د ديني مفاهيمو ارزښتمن درس غورځول شوی دی. او پرځاي يې د طوطي او شپيلی وهلو يادونه شوي ده او د همدې درس په صفحه کې د طبلي عکس چې د دمټوب يوه آله ده هم لگول شوی دی.

(ظ)	(ظ)
منظره	ظريف
دا دمحفوظ د کلي منظره ده.	ظريف خپل نظافت ساتي.
زمونږ هېواد ښکلې منظرې لري.	نظافت د ايمان يوه برخه ده.
ښکلې منظرې د هر چا خوښېږي.	نظافت د روغتيا لپاره گټه لري.

تبصره: د نظافت ساتل، هغه دايمان يوه برخه معرفي کول او د روغتيا لپاره د نظافت د گټې ښودل، په يقيني ډول په اخلاقي او ديني لحاظ د منظرې تر معرفي د ماشومانو لپاره ډېر غوره دي. خو دامريکايي اشغال د وخت په نصاب کې غورځول شوي دي.

(ع)

علم

د علم زده کړه په هر چا فرض ده. مونږ په مدرسه او مسجد کې علم زده کوو. بې علمه ژوندون گران دی.

(ع)

ساعت

دا ساعت دی. ساعت بېل بېل ډولونه لري. عبدالله ساعت جوړونکی دی.

تبصره: د علم د زده کړې د فرضوالي، مدرسه او مسجد د علم ځای گڼل او د بې علمه ژوندون د گران گڼلو د ديني مفاهيمو درس غورځول شوی دی، چې له علم، فرض، مسجد او مدرسې سره د دښمنۍ مقصد ورکې له ورايه ښکاري.

(غ)

غيرت

هر مسلمان په اسلام غيرت کوي. افغانستان يو غرنی اسلامي مملکت دی. د افغانستان مسلمانان دهېچا غلامي نه مني.

(غ)

غانښ

غمی غاښونه برس کوي. د غمي غاښونه روغ دي. غمی روغتيا ته ډېر پام کوي.

تبصره: په اسلام د هر مسلمان د غيرت کولو، د افغانستان د غرني اسلامي مملکت گڼلو او د هېچا د غلامۍ د نه کولو، د مفاهيمو ارزښتمن درس غورځول شوی دی.

(ف)

فرمان

قرآن شريف د الله ﷻ فرمان دی.

(ف)

فوتبال

فواد او غفور فوتبال کوي.

مونږ د الله ﷻ فرمان منلی دی. دوی د فوټبال د لوبې سره مینه
 مجاهدین د خپل مسلمان امیر لري.
 فرمان مني. فوټبال کول روغتیا ته ګټه
 رسوي.

تبصره: قرآن شریف د الله ﷻ فرمان ګڼل، د الله ﷻ فرمان منل، د
 مجاهدینو له لوري د خپل مسلمان امیر فرمان منل، چې ټول دیني
 مفاهیم دي غورځول شوي دي.

(ق)

قلم

قديم سبق وايي.

دی په قلم ليکل کوي.

مقيم په سبق کې ډېر قابل دی.

(ق)

قلم

زما قلم نوی دی.

زه په ډېر شوق خط ليکم.

مقيم او فقير خبرې کوي.

تبصره: څه مشکل نه لري. ځکه چې د مجاهدینو په نصاب کې په دې
 درس کې کوم خاص دیني پیغام نه ؤ چې د وېستلو ضرورت یې پېښ
 شوی وای.

(ک)

کور

زمونږ کور ښکلی دی.

زه خپل کور پاک ساتم.

زمونږ په کور کې ګلان شته.

(ک)

کور

افغانستان د مسلمانانو کور دی.

کافران زمونږ د دین او وطن

دښمنان دي.

مونږ په خپله پاکه خاوره کې

دښمنان نه پرېږدو.

تبصره: افغانستان د مسلمانانو کور گڼل، کافران د دين او وطن د بنمنان گڼل او په خپله پاکه خاوره د دبنمنانو نه پرېښودل، چې ټول ديني مفاهيم دي او د جهاد او دفاع روحیه ورکې پرته ده غورځول شوي دي.

(گ)

(گ)

گلان

گل

په پسرلي کې گلان اوساگ شنه دا دگلوباغ دی.

کېږي. گلنارې د گلانو گيډۍ راوړه.

په باغ کې رنگارنگ گلان وي. د گلنارې برگ گلان

بڼه شاگرد د ونو خانگې او گلان نه خوبښېږي.

شکوي.

تبصره: څه مشکل نه لري. کوم خاص اسلامي مفهوم ورکې نه و چې

د غورځولو ضرورت يې پېښ شوی وای.

(ل)

(ل)

لو

لمونځ

پر مسلمانانو لمونځ فرض دی.

مسلمانان په شپه او ورځ کې پنځه

وخته لمونځ کوي. لوگری د لو کالي اغوندي.

زه لمونځ کوم.

لمونځ سړي له بدو کارو څخه

ساتي.

تبصره: د لمانځه د فرض والي، د پنځه وخته لمانځه د کولو او د لمانځه په سبب له بدو کارونو څخه د منع کېدلو درس چې د ماشومانو لپاره ډېر ارزښمن ديني پيغام لري غورځول شوی دی چې له لمانځه سره د دښمنۍ ښکاره بېلگه ده.

(م)	(م)
مور	مجاهد
زما مور کالي گندي.	د افغانستان مسلمانان مجاهدين
مور په اولاد حق لري.	دي.
زه د مور احترام کوم.	مجاهدين له کافرانو سره جهاد کوي.
	جهاد کول له کافرانو سره فرض دي.
	زما کاکا جهاد ته ځي.

تبصره: د افغانستان مسلمانان مجاهدين گڼل، له کافرانو سره جهاد کول، د کافرانو په خلاف د جهاد فرض والی او د کاکا جهاد ته تلل، ټول جهادي مفاهيم دي چې له يوې مخې غورځول شوي دي.

(ن)

نوم

زه خپل نوم ليکلی شم.

زمونږ د پيغمبر نوم حضرت

محمد ﷺ دی.

زمونږ د ټولگي زده کوونکي کېږي.

خپل نوم ليکلی شي.

سپک او بد نوم اخيستل گناه ده.

تبصره: د پيغمبر صلي الله عليه وسلم نوم او د سپک او بد نوم

اخيستل گناه گڼل، چې اسلامي مفاهيم دي غورځول شوي دي.

(ن)

نارنج

زما نارنج خوبښېږي.

نارنج ډېره بڼه ميوه ده.

په ننگرهار کې نارنج ډېر پيدا

کېږي.

(ښ)

اتن

اتن د افغانانو ملي دود دی.

افغانان له اتن سره مينه لري.

زما اتن ډېر خوبښېږي.

(ښ)

مڼه

دا بڼ د مڼو ونې لري.

دا مڼه پخه ده.

پخه مڼه خوږه وي.

زه خامه مڼه نه خورم.

تبصره: پدې درس کې اتن چې د گډا يو ډول دی، د افغانانو ملي

دود ښودل شوی. له هغه سره د افغانانو مينه ښودل شوې، او د

شاگرد په ژبه ويل شوي چې زما اتن خوبښېږي. او د درس په سر کې

داسې يو عکس لگول شوي چې د څو ډمانو غټ غټ ډولونه په غاړه

دي او يوه ډله ځوانان گډوي. درس يوه ناروا عمل ته د ماشومانو د

تشويقولو مفهوم افاده کوي، او داسې انگېرنه ورکوي لکه چې ټول

افغانان گډېدونکي او اتنچيان وي. پداسې حال کې چې د افغانانو شهرت د يو قوم په حيث په مېړانه، شجاعت، جهاد او دفاع کې دی. نه په گډا او اتن کې.

(و)

ورور

زما کشر ورور مدرسې ته ځي.

زه دخپل مشر ورور عزت کوم.

حامد له خپلو وروڼو سره ډېره مينه

کوچنيان په واوره کې لوبې لري.

ټول مسلمانان سره وروڼه دي.

تبصره: مدرسې ته تلل، د مشر ورور عزت کول، د ټولو مسلمانانو

وروري، ټول اسلامي مفاهيم دي چې غورځول شوي دي. او پر ځای

يې واوره او په هغې کې د لوبو کولو بې پيغامه جملې راوړل شوې

دي.

(ه)

هوا

په پسرلي کې هوا ښه وي.

د دوبي په ډېره توده هوا کې

گرځېدل ښه نه دي.

سهار تازه هوا بدن ته گټه

رسوي.

زمونږ هېواد ډېره ښه هوا لري.

(ه)

اره

اره تېره غابڼونه لري.

په اره لرگې اره کېږي.

نچار په اره کار کوي.

تبصره: په توده هوا کې د نه گرځېدلو، بدن ته د تازه هوا د گټې، د هېواد د بڼې هوا د ستايلو مفاهيم په صحي، اخلاقي او د هېواد پالنې په لحاظ د ماشومانو لپاره د اړې تر غاښونو او د لرگې تر اړه کېدولو غوره دي، خو ټول غورځول شوي دي.

همزه (ه)

قرائت

زه هر سهار د قرآن کریم قرائت اورم. د (همزی) (ه) حرف ندى معرفي شوى. خبرې نه کوو. د قرآن کریم قرائت اورېدل ثواب لري. مونږ اوس د پښتو او فارسي کتاب قرائت کولى شو. تبصره: د مجاهدينو د نصاب د همزې د حرف ټول درس چې يو اسلامي درس دى غورځول شوى دى.

(ی)

منى

زرگی خټکی خوري. خټکي په منې کې پخېږي. منى د میوو موسم دى.

(ی)

يو

ټول مسلمان په يو الله ﷻ ايمان لري. او د يو پيغمبر ﷺ امتيان دي. ټول مسلمانان د يو اسلامي قانون پيروان دي. الله مو يو، قرآن مو يو، پيغمبر مو

يو، دين مويو او قبله مويوه ده.
هېڅوک نشي کولي چې مسلمانان
سره بيل کړي.

تبصره: د مجاهدينو د نصاب د (ی) درس چې پر الله ﷻ او رسول ﷺ د
مسلمانانو د ايمان او د اسلامي قانون د منلو او د ټولو مسلمانانو د
وحدت تلقين ورکوي غورځول شوی دی، او پر ځای يې د خټکي د
خورلو خبره ياده شوې ده.

اسلام

هېڅ نشته

اسلام تر ټولو دينونو غوره دين دی.
مونږ د اسلام د مبارک دين پيروان يو.
حضرت محمد ﷺ د اسلام پيغمبر او د
مسلمانانو ستر لارښود دی.
امام ابوحنيفه د اسلام يو لوی عالم او
مجاهد ؤ.
مونږ د امام ابوحنيفه په مذهب يو.

تبصره: پورتنی درس چې ټول يو مهم اسلامي درس دی، د امريکايي
اشغال د وخت له نصابه غورځول شوی دی.

مسواک

هېڅ نشته

مسواک وهل سنت دي.
مسواک وهل روغتيا ته گټه
رسوي.
مسواک وهل غاښونه پاکوي او

انسان د ناروغۍ څخه ساتي.
څوک چې مسواک نه وهي خوله
يې بوی کوي او خلک ترې کرکه
کوي او په ډول ډول ناروغيو
اخته کېږي.

تبصره: پورتنی درس هم چې يو ديني درس دی ټول د امريکايي
اشغال د وخت له نصابه غورځول شوي دي.

سلام اچول

هېڅ نشته

سلام اچول سنت دي. هر مسلمان
بايد بل مسلمان ته سلام واچوي.
څوک چې سلام واچوي بايد د هغه
ځواب ورکړ شي. ځکه چې سلام
اچول زموږ ترمنځ مينه او محبت
پيداکوي.

زلمي پروڼ خپل پلارته ته وويل:

السلام عليكم، پلار يې وويل:

وعليكم السلام، شاباش زويه! مونږ
بايد مشرانو او كشرانو ته سلام
ووايو.

استاد چې نن ټولگي ته راغی ټولو
ته يې سلام واچاوه او بيایې په درس
پيل وکړ.

تبصره: پورتنی درس هم چې ټول اسلامي مفاهيم لري، غورځول شوی دی.

اتحاد

هېڅ نشته

اتحاد ډېر بڼه کار دی. الله تعالی مسلمانانو ته د اتحاد امر کړی دی او له بې اتفاقی څخه یې منع کړې ده. ځکه چې په اتفاق سره د مسلمانانو ترمنځ مینه پیداکېږي. د افغانستان مجاهدین په اتفاق سره جهاد کوي. پاک الله دې د دنیا ټول مسلمانان په اتفاق ولري (آمین).

تبصره: پورتنی درس د خپل ديني اهميت له امله ټول د امريکايي اشغال د وخت له نصابه غورځول شوی دی.

زمونږ هېواد

زمونږ هېواد ډېر بڼکلی دی. ډېر ځنگلونه او لوی لوی غرونه لري. په بڼکلو درو کې یې سیندونه بهېږي. او خاوره یې د غلو دانو لپاره زیاته گټوره ده. دا هېواد په زړه پورې کانونه هم لري. زمونږ هېواد د یو ځای او شریک کور په شان دی. نور اړخې

زمونږ هېواد

افغانستان زمونږ گران هېواد دی. کابل زمونږ د هېواد پایتخت دی. زمونږ هېواد لوی لوی ښارونه او بڼکلي هوا لري. روسانو زمونږ پر اسلامي هېواد تېری کړی دی. د افغانستان مسلمان مجاهدین له تېري کوونکو سره جهاد

کوي. د دين او هېواد ساتنه پر چې خپل هېواد ودان او آباد
مونږ فرض ده. کرو. آباد دې وي زمونږ گران
افغانستان!

تبصره: د امريکايي اشغال د وخت په نصاب کې له پورتنې درس
څخه د اسلامي، مسلمان، مجاهدين، تېري کوونکو، جهاد، دين،
هېواد ساتنه او فرض کلمات او مفاهيم چې زده کوونکو ته اسلامي
روحيه ورکوي ټول غورځول شوي دي، د آبادۍ خبره يې کړې، خو د
آزادۍ خبره يې غورځولې ده.

همکاري

مرسته

د بي وزلو مرسته کول د هر	ټول ماشومان يو د بل
مسلمان ديني وظيفه ده.	همکاري، ته اړتيا لري.
هر څوک چې بې وزلی وويني بايد	دوئ په هر کار کې بايد يو بل
له هغه سره مرسته وکړي.	ته لاس ورکړي. ځکه په گډو
مرسته کول له يو بل سره په	هلو ځلو کې هر کار په ښه
مسلمانانو کې مينه او محبت پيدا	شان سرته رسېږي.
کوي. که مونږ له يو بې وزلي،	ماشومان په گډ کار کې يو د
غريب او بې چاره سره مرسته او	بل څخه زده کړه کوي.
کومک وکړو نو الله ﷻ او پيغمبر ﷺ	
راڅخه رضا کېږي. او که مونږ د	
بې وزلو او غريبو سره مرسته ونه	
کړو نو الله ﷻ او پيغمبر ﷺ به	
راڅخه ناراضه شي.	
همدارنگه مونږ بايد دکور په	
کارونو کې د خپل پلار، مور،	
ورونو او خپلوانو سره هم مرسته	

وکړو.

تبصره: په پورتنی درس کې د محتوي د تبدیلی سربیره، لاندې اسلامي ټکي لکه: مسلمان، دیني وظیفه، په مسلمانانو کې مینه او محبت، الله ﷻ، پیغمبر ﷺ، د الله ﷻ او د هغه د پیغمبر ﷺ رضا هم غورځول شوي دي.

پر پورتنیو تبدیلیو او غورځونو سربیره خو نور مضامین هم په بشپړ ډول د اول صنف له کتابه غورځول شوي او پر ځای یې نور داسې مضامین راوړل شوي چې په ظاهره بې ضرره بنکاري، خو په حقیقت کې هغه د معاصرې غربي فلسفې د مفرداتو لپاره مقدمه او ذهن جوړونه گڼل کېږي، چې په لاندې ډول د کتاب بنی خواته غورځول شوي مضامین او چېې خوا ته یې نوي راوړل شوي مضامین لیکو:

نوي راوړل شوي مضامین

انسانیت

ټول انسانان یو شان پیدا شوي دي. هر انسان عزت لري، تور په سپین او سپین په تور، لوړوالی نه لري، خو هغه انسان تر نورو ښه دي چې نېکخویه وي، ښه کارونه وکړي او نورو ته گټه ورسوي.

غورځول شوي مضامین

د ناروغ پوښتنه

د ناروغ پوښتنه پر هر مسلمان لارمه ده. خوک چې د ناروغ پوښتنه وکړي الله ﷻ هغه ته ډېر ثواب ورکوي. پرون زما پلار د بريالي د کاکا پوښتنې ته تللی وو او د ډاکتر څخه یې ورته دوا راوړې وه. د بريالی کاکا ډېر ښه سړی دی پنځه وخته لمونځ کوي. که په جومات کې مسافر وي هغه ته ډوډي راوړي.

له خلکو سره ښه گوزاره کوي. له لارو څخه اغزي، تېرې او نور شيان لرې کوي او که څوک ناروغ شي پوښتنې ته يې ورځي.

تبصره: دا درس په ظاهره بې ضرره ښکاري، خو په حقيقت کې د مؤمن او کافر ترمنځ د توپير د نشتوالي پر بنسټ ولاړ دی. او زده کوونکو ته دا تصور ورکوي چې مؤمن او کافر يو ډول ارزښت لري چې همدغه د غرب د هيومنيزم (انسانيت) د فلسفې د مغز ټکي دی.

مدرسه

زغم

مدرسه د علم، پوهې او ادب د زده کولو ځای دی. مونږ هره ورځ په ټاکلي وخت مدرسې ته ځو، کله چې زنگ ووهل شي خپلو ټولگيو ته ځو او آرام کښينو. کله چې استاذ ټولگي ته راشي مونږ ټول ورته ولاړېږو او د هغه احترام کوو. د خپل استاذ په لارښوونه په درس پيل کوو. مونږ په مدرسه کې لمونځ، قرآن کریم، دينيات، ادب او د جهاد کولو ليارې زده کوو.

کله کله ماشومان په خپلو منځو کې لامجې کوي، ماشومانو ته په کار دي چې د شخړو په وخت کې د زغم او خبرو کولو څخه کار واخلي. او د ځان څخه دا پوښتنه وکړي چې آیا دا لامجه په شخړه ارزي او که نه؟ ځکه چې شخړه کول ښې اړيکې تاواني کوي او ملگري توب ته زيان رسوي.

تبصره: دا مضمون هم د تېر مضمون په څېر د غرب د فلسفې د زغم (Tolerance) تلقين ورکوي، پدې معنی چې مسلمانان دې د غرب د مظلومو په مقابل کې له زغم څخه کار واخلي او د بالمثل ځواب پر ځای دې يوازې ډيالوگ (خبرو اترو) ته مخه وکړي.

مېلمه پالنه

روغ سپري

مسلمانان په مېلمه پالنه کې	روغ سپري چې هر سهار له خوبه
تکره دي. مونږ مېلمه پالنه له	پاخېرې سپورت کوي، هغه په
حضرت محمد ﷺ او د هغه له	وړو خبرو ځان نه خپه کوي او
اصحابو څخه زده کړې ده.	کوښښ کوي چې په ژوند کې
مونږ د مېلمه په راتگ	خوشحاله وي، روغ سپري نه
خوشحاليږو.	يوازې خپل ځان بلکې خپل
د مېلمه عزت کول ډېر ثواب	چاپيريال هم پاک او ستره
لري.	ساتي، روغ سپري تل سابه،
هر مسلمان بايد د مېلمه عزت	مېوې او نور خوراكي شيان په
وکړي. الله ﷻ د مېلمه په عزت	اوبو پاک مينځي او بيا يې
امر کړی دی.	خوري. پاکوالی روغتيا ته ډېره

گټه لري.

تبصره: دا درس چې رښتيا هم ښه مفاهيم لري، خود درس د پيل په جمله کې په ډېر مهارت شاگردانو ته دا تصور ورکړل شوی چې له خوبه له پاڅېدلو وروسته چې کوم کار د کولو دی هغه سپورت کول دي، نه اودس او لمونځ کول، پداسي حال چې په يوه مسلمانانه ټولنه کې بايد شاگردانو ته دا تصور ورکړل شي چې له خوبه د

راوینبیدلو په وخت کې مسلمان لومړی دعا وایي، اودس کوي، لمونځ کوي او بیا سپورت کوي.

د مجاهد زوی

زلمی د مجاهد زوی دی، زلمی له خپلې مور څخه پوښتنه وکړه چې: مورې زما پلار چیرته تللی دی؟ مور یې وویل:

زویه پلار دې جهاد ته تللی دی. زوی پوښتنه وکړه چې د چا په مقابل کې جهاد کوي؟ مور یې

ووایل: پلار دې د روسانو او د هغوی د مزدورانو په مقابل کې جهاد کوي. زلمی پوښتنه وکړه:

د روسانو مزدوران څو ک دي؟ مور یې وویل: د روسانو مزدوران خلقیان او پرچمیان دي.

زوی وویل: مورې! زه هم د هغه پلار زوی یم چې د خپل دین او وطن د آزادولو لپاره یې خپل

سر په لاس کې نیولی، مورې! دا زموږ اسلامي وظیفه ده چې د خپل پلار په قدم لار شو او خپل

سر د الله ﷻ د دین په لار کې قربان او خپل وطن د روسانو او

لویه جرگه

لویه جرگه زموږ یو پخوانی دود دی. د لویې جرگې غړې د خلکو غړې دي. په لویه جرگه کې د خلکو ستونزې اوارېږي.

د لویې جرگې پرېکړو ته هر څوک درناوی کوي او هغه مني.

تبصره: د امریکایانو په لاس اوسني جوړ شوي نظام او اساسي قانون، تش په نامه د لویې جرگې لخوا رامنځته شوي او تأیید شوی دی. دا چې

مجاهدین د دغې لویې جرگې د نا اسلامي پرېکړو په خلاف را پورته شوي دي او یو لوی جهاد

یې روان کړی دی، ځکه نو دغه ګوډاګی نظام د تعلیمي نصاب له لارې د هېواد ماشومانو ته د

لویې جرگې د پرېکړو د درناوي او منلو ذهنیت او تلقین ورکوي.

د خلکو ستونزې په اسلامي

د هغوی د مزدوانو له وجود شریعت اوارېږي، نه په لویو
څخه پاک او اسلامي شریعت جرگو.
جاري کړو.

اسلامي ترانه

کوټره

کاشکې! زه کوټره وای
غاړه مې کمره وای
ناسته په ډبره وای
ډبره تیز نظره وای
پښې مې د سرو زرو وای
ژوند مې بی خطر وای

دين زمونږ اسلام دی د دې لارې پتنگان یو
مونږ مسلمانان یو، مونږ مسلمانان یو
رب مو یو الله دی چې قادر په هر یو کار دی
بې مثله واکدار دی بې مثله واکدار دی
شکر امتیان د محمد آخر زمان یو
مونږ مسلمانان یو، مونږ مسلمانان یو
لوی کتاب قرآن زموږ د لارې بل مشال دی
مل مو ذوالجلال دی، مل مو ذوالجلال دی
مونږ د دې مشال په لور د حق په لار روان یو
مونږ مسلمانان یو، مونږ مسلمانان یو

تبصره: د اسلامي ترانې پر ځای داسې یو شعر راوړل شوی چې هېڅ
دیني، اخلاقي، اجتماعي او ادبي پیغام نه لري.

شعار

- ۱- د الله ﷻ رضا زمونږ هدف دی.
- ۲- محمد ﷺ زمونږ رهبر دی.
- ۳- قرآن کریم زمونږ قانون دی.

- ۴ - في سبيل الله جهاد زمونږ لاره ده.
- ۵ - د الله په لاره کې نصرت او شهادت زمونږ هيله ده.
- ۶ - شرعي حجاب زمونږ پت دی.
- ۷ - استقلال زمونږ عزت دی.
- ۸ - د اسلامي نړۍ وحدت زمونږ آرزو ده.

بدکارونه

سگرت، نسوار، چرس او د نورو نشه يي موادو کارول روغتيا ته زيان رسوي. کله کله داسې بد عملونه د انسان د مرگ سبب هم کېږي. بد عملونه اقتصاد ته هم زيان رسوي. له بدو کارونو څخه ډډه کول د خدای ﷻ امر هم دی.

تبصره: په پورتنۍ درس کې د نورو نشه يي موادو استعمال بد کار گڼل شوی چې رښتيا هم بد کار دی، خو (شراب) چې (ام الخبائث) دي غريبانو ټول افغانستان ورباندې رنگ کړی دی او په لکونو خلک يې ورباندې اخته کړي دي، نوم يې ندی یاد شوی چې په حقيقت کې شاگردانو ته په پټه خوله د دې تصور د ورکولو په معنی ده چې شراب بد عمل او ضرري شی ندی.

دا تبديلي يوازې هغه دي چې د اول صنف په کتاب کې راوړل شوي دي. او هغه چې په لوړو کتابونو کې راوړل شوي دي تر دغو ډېرې خطرناکې او وړانونکې دي.

د افغانانو د فکر او فرهنگ د بدلولو لپاره د

هندوستان فعاليتونه

د افغانستان لپاره د هندوستان تعليمي او کلتوري فعاليتونه يو بل خطرناک پلان دی چې د امريکا او هندوستان لخوا په مشترک ډول پرمخ بيول کېږي، هغه هم په لاندې ډول د تعليم او د کلتور په ډگر کې د تطبيق په حال کې دی:

امريکا فکر کوي چې هندوستان يې په سيمه کې د پاکستان په پرتله بڼه استراتيژيک ملگري کېدای شي، نو له همدې امله پاکستان ته د يو مؤقت او شکمن اجير په سترگه خو هندوستان ته د يو باثباته استراتيژيک ملگري په سترگه گوري. په همدې دليل امريکا غواړي په افغانستان کې د پاکستان په نسبت د هندوستان اثر او رسوخ زيات کړي. ځکه چې امريکا د طالبانو پديده د پاکستان د ديني مدارسو زېږنده بولي. نو بايد په مقابل کې يې په افغانستان کې د هندوستان لخوا بڼه ډېر خلک وروزل شي او بيا په دولتي پوستونو او خصوصي سکتور کې ځای پرځای کړای شي، تر څو په داخل کې د طالب د پديدې مقابله وشي.

له همدې امله هندوستان افغاني محصلينو ته د خپلو تعليمي ادارو او پوهنتونونو غېږه خلاصه کړې او هر کال تقريبا زر تنه افغاني محصلين په هندوستان کې د عالي تحصيلاتو لپاره منل کېږي، چې تر اوسه هلته د افغاني محصلينو شمېره د رسمي احصايو پر بنسټ پنځو زرو تنو ته رسېدلې ده او دغه شمېره په همدغه تناسب هر کال

نوره هم لوړېږي، چې د وخت په تېرېدلو به دغه شمېره لسگونو زرو ته رسېږي او د دولت يوه زياته برخه ادارې به بيا د همدغو خلکو لخوا اداره کېږي.

د دې ترڅنگ امريکا په افغانستان کې د هندي ژبې او کلتور د خپرېدو لپاره هم بڼه اساسي او پراخه زمينه برابره کړې ده. او هغه په افغانستان کې د امريکا د ملگرو لخوا د لسگونو تلوېزيوني چپلونو پرانستل او په هغو کې په زياته پيمانه د هندي کلتور او ژبې د موادو خپرول دي.

همدا اوس تقريبا د افغانستان د ښارونو ډېرو خلکو خصوصا ځوانانو او پېغلو د تلويزوني پروگرامونو او هندي فلمونو له لارې هندي ژبه زده کړې ده.

په تعليم، سياست او دولتي ادارو کې په هند کې روزل شوي خلک، او په ولسي سطحه د هندي فرهنگ خپرېدا افغانستان کې د هند د هر ډول فعاليت لپاره پراخه زمينه برابروي. او اټکل کېږي چې امريکايان به د خپلې ماتې په صورت کې خپل خلافت په يو ډول هندوستان ته ورسپاري. ځکه چې هندوستان په سياسي لحاظ په افغانستان کې دلچسپي او په فرهنگي او اقتصادي لحاظ د دې کار وړتيا لري. او هم په سيمه کې له چين او پاکستان سره د اختلاف له امله له امريکا سره استراتيژيکه دوستي لري.

دا ټول د دې عامل گرځي چې هندوستان په افغانستان کې تعليمي او کلتوري فعاليتونه ولري، او د افغانستان د تعليم په سېکولريزه (بې دينه) کولو کې له امريکا سره لاس يو کړي، ترڅو په سيمه کې د هغه اسلام په رواجېدلو کې مرسته وکړي چې RAND Corporation يې د Civil democratic Islam په حيث خوبونه ويني.

مهم وړاندیزونه او توصيې

په تېرو بحثونو کې شرح شوي وضعیت ته په پام سره اوس خبره په سيمه او افغانستان کې جهادي قيادتونو ته راجع کېږي چې څنگه د جگړې او پوځي مقاومت تر څنگ په علمي، فرهنگي، فکري او سياسي ډگرونو کې هم د دښمن د توطيو مقابلې وکړي، او په دغو ټولو ډگرونو کې د اسلامي بدیلونو د لرلو عملي هڅې شروع کړي، چې دا کار هم په هماغه اندازه کوششونو، مصاريفو او د پلانونو د جوړولو لپاره د مسلحي مبارزې په صف او منسويينو کې د شخصیتونو روزلو ته ضرورت لري.

له غرب او د هغه له ملگرو سره په دې سيمه کې کشمکش اوږد تاريخ لري او په راتلونکي کې به هم په مختلفو شکلونو تر ډېره وخته دغه جگړه روانه وي. نو د دې لپاره چې جهادي صف په ځان کې د مبارزې د دوام وړتيا پيدا کړي بايد لاندې کارونو ته جدي توجه وکړي:

لومړۍ توصیه: د مجاهدينو سياسي او فکري روزنه

د مجاهدينو د سياسي او فکري روزنې او د غرب له دسيسو او توطيو څخه د هغو د خبرولو په منظور دې داسې کتابونه وليکل شي چې په هغو کې د دښمن د توطيو د هر اړخيزې پېژنگلوی تر څنگ د جهاد کړنلارې، اهداف، د خپل ملت د خصوصياتو پېژندل او د سيمې د هېوادونو او گاونډيو هېوادو هغه ارادې او فعاليتونه چې د افغانستان په اړه يې لري هم توضیح شوي وي.

دغه کتاب بايد په پوره دقت سره اړوند موضوعات مجاهدينو ته په ساده ژبه وړاندې کړي. کتابونه بايد په جيبې کچه (سايز) چاپ شي او لوستل يې د يوه فکري نصاب په حيث د قيادت لخوا پر

مجاهدينو لارمې وگرځول شي. تر څو مجاهدين د پوره سياسي بصيرت په رڼا کې خپله جهادي مبارزه پرمخ بوځي. او د دښمن د تبليغاتو ښکار نه شي.

دوهمه توصيه: د فکري جگړې په اړه پوهاوی

د افغانستان په مهمو ژبو کې دې د غرب د فکري او رواني (روحي) جگړې په اړه چې د پوځي جگړې تر څنګ په بېلابېلو شکلونو روانه ده کتابونه وليکل شي، او د قيادت له لوري دې مجاهدين د هغو په لوستلو مکلف شي. او هم دې له غرب سره د فکري جگړې په هکله درسونه، ويناوې، بيانيې او حقايق په صوتي شکل ترتيب کړل شي او د مجاهدينو په منځ کې دې خپاره شي، تر څو هغوی په ښه ډول د دښمن له پلانونو خبر شي، او د مقابلې لپاره يې په ځان کې وړتيا پيدا کړي.

درېمه توصيه: د مدارسو په نصاب کې د لاندې

مضامينو داخلول

د ديني مدارسو په نصاب کې دې په هره درجه (صنف) کې لاندې مضامين اضافه کړای شي:

(الف) سيرة النبي:

سيرة النبي هغه مبارک علم دی چې د اسلام د پيغمبر ﷺ د شخصي، اجتماعي، سياسي، پوځي، تربیوي، تشريعي، اخلاقي او تعبدي ژوند عملي او تطبيقي نقشه وړاندې کوي. او هغه طريقه او تګلاره روښانه کوي چې پيغمبر ﷺ څنګه د جزيرة العرب له نالوستو، نامنظمو، غير سياسي، نادارو، شاپو او شېډلو اوسېدونکو څخه د ټولې نړۍ لپاره د انسانيت، قيادت، علم او تمدن استاذان جوړ کړل.

د تأسف ځای دی چې دغه مبارک علم ته زموږ په ديني نصاب کې مناسب ځای ندی ورکړ شوی. او که ورکړ شوی هم دی نو د عمر په داسې مرحله کې لوستل کېږي چې طالب لا د عقل او ادراک د پوخوالي هغې مرحلې ته نه وي رسېدلی چې له دغه علم څخه د ځان لپاره د ژوند يوه نقشه جوړه کړي.

دغه مبارک علم بايد د زده کړې په لوړو درجو لکه: د احاديثو په دوره کې او يا تر هغې يو کال د مخه تدريس شي.

(ب) په اسلام کې د سياسي نظام تصور:

له ډېرې مودې راهيسې لکه څنگه چې په عملي ډول سياسي نظام له واقعي مسلمانانو څخه اخېستل شوی او د سيکولر عناصرو په لاس کې ورکړ شوی دی، همدا ډول يې تصور او مضمون هم له ديني او دنيوي دواړو نصابونو څخه وېستل شوی دی.

له همدې امله د ډېرو ملایانو او علماؤ په ذهن کې هم دا خبره نه ده پرته چې دنيوي او سياسي قيادت هم د معنوي او روحاني قيادت ترڅنگ د علماؤ او ديندارو خلکو حق دی. دغه حق په قران کې د (صالحينو) بنودل شوی دی.

رسول الله ﷺ او راشدين خلفاء هم د مسجد امامان ول، او هم د دولت مشران او د پوځ سر لښکران. هغوی عملاً امت ته دا وربښودلې وه چې ديني او سياسي قيادت دواړه د صالحينو حق دی.

وروسته بيا د نامطلوبو شرايطو او حالاتو له امله د ديني او سياسي قيادت ترمنځ بېلتون راغی، او په دغه ډگر کې د اسلام له منهج څخه انحراف رامنځته شو. دغه انحراف به هغه وخت کې له منځه ځي چې (صالحينو) ته بيا وروپوهولی شي چې سياسي قيادت د دوی حق دی، او د دې حق د ترلاسه کولو لپاره بايد مبارزه وکړي، ترڅو يې د مفسدو (سيکولر) عناصرو له لاسه بېرته را وباسي.

(ج) د کفر د معاصرو انواعو او اشکالو پېژندل:

د معاصر کفر د اشکالو او انواعونه پېژندل په بې علمه مسلمانانو کې د دې علت گرځي چې خلک د معاصر کفر په لومو کې پر پوځي دغې موضوع ته قرآن کریم هم پوره توجه کړې ده. که د قرآن طریقي او منهج ته وکتل شي نو وبه وینو چې که قرآن کریم له یوې خوا مسلمانانو ته ایمان او د هغه تقاضاوې ورمعرفي کوي نو له بل لوري ورته کفر، د کفر انواع او اشکال او له هغه څخه د ځان ساتلو طریقي او د کفر مفاصد هم ورمعرفي کوي.

قرآن د خپل نزول په زمانه کې د هغې زمانې د کفر ټول انواع او اشکال معرفي کړي دي. د یهودو کفر، د نصاراؤ کفر، د صابئينو کفر، د مشرکانو کفر، د حاکمیت کفر، د عبادت کفر، د استعانت کفر، د نذر کفر، د محبت کفر، د مولات کفر، د نفاق کفر او نور بېلابېل ډولونه یې ښه په تفصیل سره د مثالونو په بیانولو ذکر کړي دي.

قرآن کریم نه یوازې دا چې د رسول الله ﷺ د زمانې د کفر انواع معرفي کړي دي، بلکې د پخوانیو امتونو لکه د نوح علیه السلام د امت کفر، د ابراهیم علیه السلام د امت کفر، د هود، صالح، شعیب، لوط، موسی او نورو پیغمبرانو علیهم السلام د قومونو کفرونه او د هغوی کفري دلایل یې هم ښه په تفصیل سره د دې لپاره معرفي کړي چې مسلمانان ترې ځان وساتي، او د هغوی په سرنوشت اخته نه شي. په همدې ډول د اسلام علماؤ په خپلو خپلو وختونو کې د کفر او گمراهۍ بېلابېل ډولونه او د هغوی کفري او گمراهانه فلسفې یې امت ته واضح کړي او ردونه یې ورباندې لیکلي دي چې پدې لړ کې مرتدان، زندیقان، چنگیزیان، خوارج، مرجئه، جهمیة، قدریة، روافض، وجودیان، حلویان، بابیان، بهائیان، ذکري طائفه (هغه چې

د ايران او د پاکستان په بلوچستان کې اوسي او د اسلام د احکامو او عباداتو پر ځای يې ځان ته يوازې د يو څو ذکرونو دين جوړ کړی دی، قاديانيان او نور راځي.

د کفر او گمراهۍ زارې اشکال بڼه په تفصيل سره امت ته واضح شوي دي، خو مشکل اوس په دې کې دی چې د معاصر کفر ډولونه او فلسفې چې په نويو نومونو او قالبونو کې راڅرگندې شوې دي او امت يې د ابو الحسن علي ندوي (رحمه الله) په وينا د يو اجتماعي ارتداد له گوانښ سره مخ کړی دی په پوره او واضح شکل د علماؤ لخوا په تعليمي نصاب کې ندي معرفي شوي.

د معاصر کفر ډولونه لکه کمونيزم، کپيټاليزم، ليبراليزم، ډيموکراسي، ماډرنيزم، نشنليزم، وضعي قوانين او گلوبلايزېشن تر پخوانيو کفرونو ډېر خطرناک دي. ځکه چې پخوانيو کفرونو ساده اشکال درلودل او يوازې به په تعبدې او تصوري ساحه کې محدود ول. خو داوسني کفر انواع د انساني ژوند ټول اړخونه لکه سياست، نظام، عقايد، اخلاق، اقتصاد، تمدن او هر څه په خپله غېږه کې نيسي. او تر دې هم خطرناکه خبره دا ده چې دغه ډول کفرونه خلک خپل ځان ته د کفر په صفت او نامه نه وربولي، بلکې د ترقۍ، تمدن، نړيوالتوب، عدالت، مساوات او انسانيت په نومونو يې وربولي، چې عام خلک د دغو شعارونو او اصطلاحاتو په حقيقي مدلول او معنی نه پوهېږي. او همدغه وجه ده چې په مليونونو مسلمانان کله ځان د کمونيزم غېږې او کله هم د ماډرنيزم، ليبراليزم، ډيموکراسۍ او هيومنيزم غېږې ته ورغورځوي او بيا هم ځانونه مسلمانان بولي.

پدې هکله جهادي او اسلامي حرکتونو ته په کار ده چې د قرآن کریم د طريقي مطابق د دې زمانې د کفر ټول اشکال او انواع نوي مسلمان نسل ته د تعليمي نصاب، مطبوعاتو او له نورو بېلابېلو لارو

ورمعرفي کړي. او هم يې د ردلو لپاره پراخې ليکنې وشي، تر څو د مسلمانانو اوسني او راتلونکي نسلونه د معاصر کفر له خطر څخه وساتل شي. او که داسې ونشي نو ډېر خلک به په مسلمانۍ کې کافر وي، خو دوی به لاپه ځان خبر هم نه وي چې کافر شوي دي.

څلورمه توصيه: د غرب د جناياتو برېښډول

د اسلامي حرکتونو او مجاهدينو له لوري دې په خپلو نصابونو کې د غرب له سياسي، استعماري، پوځي، اقتصادي، اخلاقي جنايتونو او ظلمونو پرده پورته کړای شي، تر څو د غربيانو هغه جنايات چې د اسلامي هېوادونو د استعمارولو او پر مسلمانانو د خپلې مستقيمي او غير مستقيمي واکمنۍ په وخت کې يې ترسره کړي دي برېښډ شي. هغه ټول جنايات بايد برېښډ کړای شي چې انگرېزانو په آسيا کې فرانسويانو، ايټاليایانو او هسپانويانو په خپلو خپلو وختونو کې په اسلامي افريقا کې، روسانو په منځنۍ اسيا کې، او امريکا يانو په ټوله دنيا کې پر مسلمانانو ترسره کړي دي.

همدا ډول بايد هغه پلانونه هم برېښډ شي چې څرنګه امريکا غواړي د خليج، منځنۍ آسيا او نورو اسلامي هېوادونو زېرمې او طبيعي موارد تر خپل کنټرول لاندې راولي، که څه هم پدې لاره کې د ميليونونو انسانانو د وينو بهولو ته ضرورت هم پېښ شي.

د غرب د جناياتو په سلسله کې بايد دا هم تشرېح شي چې امريکا او اروپا څنګه د يهودو له شر څخه ځان خلاص کړ، او په فلسطين کې يې د يو يهودي دولت په جوړولو هغوی د مسلمانانو په اوږو ورسپاره کړل.

د غرب د جناياتو په سلسله کې بايد د ملګرو ملتونو د ادارې او د امنيت د شوری هغه ټول جنايات راوسپړل شي چې په تېرو شپېتو

کلونو کې يې د فلسطين، کشمير، قبرص او نورو اسلامي هېوادونو په هکله د منفي مواقفو په لرلو سره تر سره کړي دي. د دغو ټولو جناياتو په څېرلو او راسپړلو مسلمانانو ته د غرب د عدالت، مساوات، ډيموکراسۍ او تمدن حقيقي څېره وربښکاره کېږي، او مسلمانان پدې پوهېږي چې غريبان د دوی دوستان دي او که يې د بنمنان؟ او هم دا چې د امريکا له لوري ډيزاين شوی Civil democratic Islam (متمدن ډيموکراتيک اسلام) حقيقي اسلام دی او که د کفر يو بل ماډل دی چې د اسلام په نامه يې معرفي کوي؟

پدې لړ کې بايد د زرگونو هغو غربي نادولتي مؤسساتو جنايات هم برېښه کړای شي چې د جاسوسۍ، مالي اختلاسونو، اخلاقي فجايعو د خپرولو، په مسلمانان نړۍ کې د لوېدلي غربي فرهنگ د نشرولو او مسيحييت ته د دعوت په شکل کې يې تر سره کوي. دغه مؤسسې په مجموعي شکل د غرب يو نا پوځي لښکر دی چې د وسلې له استعمال پرته د اسلامي نړۍ د نيولو په نيت په اسلامي هېوادونو کې تر بېلابېلو نومونو او عنوانونو لاندې کار کوي.

پنځمه توصيه: د جهاد تر څنگ دعوت ته هم پاملرنه

يوه مهمه وظيفه چې جهادي حرکت هغې ته ډېره توجه نده کړې هغه د مسلح جهاد تر څنگ د ريښتني اسلام په لور د خلکو مخلصانه دعوت دی.

مجاهدين بايد په افغانستان کې په کليو، ولسواليو او قومونو کې د کفر په خلاف د جنگ تر څنگ دعوتي کارونه لکه: عمومي درسونه، ويناوې، اجتماعات او غونډې، تربیوي سيمينارونه، د پروجکټور په وسيله د کليوالو عامو خلکو لپاره د جهادي او اسلامي فلمونو نمايش، د ځوانانو او د مکتبونو او مدرسو د هلکانو تر منځ علمي

او د قرآن کریم د ځینې سورتونو او یو خاص شمېر احادیثو د حفظ مسابقي، ادبي غونډې او د کلیو د ځوانانو ترمنځ مناسب سپورتي پروگرامونه هم ترسره کړي.

په هره اندازه چې د خلکو ترمنځ اسلامي دعوت خپرېږي په هماغه اندازه په خلکو کې د جهاد او مبارزې مینه پیداکېږي، او د دښمن د تبلیغاتو تاثیر له منځه ځي. د دغه ډول دعوتي پروگرامونو د اجراء لپاره باید په جهادي صف کې مجاهد ځوانان په خاصو تعلیمي، تربیوي او دعوتي استعدادونو وروزل شي. او په هره جبهه کې باید د فرهنګي او دعوتي چارو یوه یوه کمیټه جوړه شي چې د بېلابېلو ذوقونو او استعدادونو ځوانان، مجاهدین او محلي علماء ورکې غړیتوب ولري او فعالیت وکړي.

په هغو سیمو کې چې د مجاهدینو تر تسلط لاندې دي باید د F. M ورو ورو سیارو راډیوګانو فعالولو ته توجه وشي چې د دعوت پیغام په پراخه پیمانه کورنیو او ښځو ته هم ورسېږي. کونښن دې وشي چې اسلامي مطبوعات په کافي اندازه خلکو ته ورسول شي، او په هغو کې دې په هغو موضوعاتو په خاص ډول ترکیز وشي چې د اسلام او مسلمانانو په اړه د غرب خطرناک پلانونه څېړي، او عواقب یې مسلمانانو ته بیانوي.

که پورتنی یاد شوي کارونه ترسره کړو نو د جهاد ترڅنګ به مو د مسلمانانو د ایمان او اخلاقو د خوندي ساتلو لپاره مؤثر دعوت هم په کار اچولی وي، د دښمن پلان به مو شنډ کړی وي، او مسلمانانو ته به مو دا خبره واضح کړې وي چې د الله ﷻ له لوري رالېږل شوی اسلام یو دین دی، او د امریکا لخوا ډیزاین شوی Civil democratic Islam یو بل (کفري دین) دی چې غواړي د حقیقي اسلام پر ځای یې په مسلمانانو کې خپور کړي، او د هغه په وسیله مسلمانان د غرب د

استعماري سياستونو په خلاف له جهاد او مبارزې څخه منحرف

کړي: ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

الصف: ٨

ترجمه: (کافران غواړي چې د الله رڼا (شريعت) د خپلو خولو په پوکيو
مړه کړي او الله د خپلې رڼا پوره کوونکی دی، که څه چې د کافرانو
خوښه نه وي).

معاصر فكري ارتداد

معاصر فکري ارتداد د علامه ندوي له نظره

د غرب له لوري د معاصر ارتداد د خپرولو حرکت په اسلامي نړۍ کې د اسلام او مسلمانانو په خلاف په تاريخ کې تر ټولو خطرناک حرکت دی. دغه حرکت د تېرې يوې نيمې پېړۍ په اوږدو کې له بېلابېلو لارو او په بېلابېلو فکري، سياسي او فرهنگي وسائلو په ميليونونو مسلمان ځوانان له اسلام څخه پردي کړل، او د غربي الحادي نظرياتو په منلو يې د بنکاره کفر تر بيرغ لاندې د اسلام په خلاف ودروول. خو د تأسف وړ خبره دا ده چې نه دغه د غرب د افکارو او نظرياتو منونکي د مسلمانانو زامن دا مني چې دوی عملاً په يو صريح ارتداد کې اخته دي چې کله د کمونيزم په شکل او کله هم د غربي ليبراليزم، ډيموکراسۍ او د الله د دين د حاکميت د نه منلو په شکل کې دي او نه هم دغه ډول ارتداد ته د اسلام د يوې زياتې برخې ديني علماؤ پام وراوښتی دی.

دغه ډول ارتداد ته د علماوو د پام د نه وراوښتلو علت کېدی شي دا وي چې له يوې خوا دغه ډول ارتداد په داسې پوښلو او پېچلو اشکالو کې دی چې د کفر حقيقت يې په آسانه نه ښکاري. او له بلې خوا زموږ د ديني مدارسو او نصابونو په محتوی کې فکري، عقيدوي او د معاصرو کفري ايډيالوژيو او نظرياتو موضوعاتو ته هېڅ ځای ندی ورکړ شوی، نو طبيعي ده چې يوه زياته برخه د دغو ديني نصابونو فارغان د معاصر ارتداد د حرکت له تأثير او خطرونو څخه بې خبره او يا لږ تر لږه د هغو په اړه بې تفاوته پاتې شي.

خو د الله شکر دی چې په امت کې داسې سترې هستۍ، زړه سواندي دعوتگران او زمانې په فکري او سياسي نبض خبر او پوه عالمان هم شته چې دغو مسائلو ته يې پوره توجه کړې، امت يې د معاصر ارتداد

له حقيقت او اشکالو څخه خبر کړې او پدې هکله يې ټولې اسلامي نړۍ ته د خطر زنگونه وهلې دي.

له دغو علماؤ څخه يو هم (علامه سيد ابوالحسن علي الحسيني الندوي) د هندوستان د شلمې ميلادي پېړۍ ستر عالم، سترگور شخصيت، د نړۍ په ټولو جريانونو او تحولاتو خبر انسان ؤ.

د علامه ندوي (رحمه الله) پېژندگوي

علامه سيد ابوالحسن علي الحسيني الندوي په ۱۹۱۴ ميلادي کال د هندوستان د اترپردېش د ولايت د (رائې بريلي) د سيمې د (تکيه کلان) د کلي د ستر عالم (علامه سيد عبدالحی الحسيني) په کور کې دنيا ته سترگې وغړولې. پلار يې د هندوستان د اتو پېړيو د علماؤ د تذکرو او سوانحو په هکله په اتو جلدونو کې د (الإعلام بمن في تاريخ الهند من الأعلام) په نوم يو لوی کتاب وليکه چې د نړۍ د کتابخانو له مهمو کتابونو څخه گڼل کېږي.

علامه ندوي رحمه الله عليه تر څوارلس کلنۍ پورې مروج علوم ولوستل. فارسي، عربي او انگليسي ژبې يې زده کړې او په پنځه لس کلنۍ کې يې په ۱۹۲۹ ميلادي د ندوة العلماء له دارالعلوم څخه د حديثو دوره وکړه. وروسته يې له علامه (احمد علي لاهوري) رحمه الله عليه څخه په لاهور کې د تفسير علم حاصل کړ او هم يې د (ديوبند) په دارالعلوم کې له علامه (حسين احمد مدني) رحمه الله عليه څخه د حديثو او تفسير زده کړه وکړه.

علامه ندوي له (۱۹۶۱م) څخه تر (۱۹۹۹م) يعني د ده تر وفاته پورې د ندوة العلماء د دارالعلوم رئيس ؤ. د اسلامي فکر او د اسلامي نړۍ د مهمو موضوعاتو په اړه يې تر اتياءو ډېر کتابونه او په سلگونو مقالې چاپ شوې دي.

علامه ندوي د عربي او اسلامي نړۍ ډېرو مجلوته ليکنې کړي او د نړۍ د لويو علمي مراکزو او ټولنو رئيس او يا غړۍ پاتې شوی چې ځينې يې په لاندې ډول يادوو:

- ۱- د (هند) د ندوة العلماء د نړيوال دارالعلوم رئيس.
  - ۲- په (رياض) کې د اسلامي ادبياتو د نړيوالې رابطې رئيس.
  - ۳- په (انگلستان) کې د اکسفورډ د اسلامي څېړنو د مرکز رئيس.
  - ۴- د ټول هند د مسلمانانو د شخصي احوالو د قانون د هيئت رئيس.
  - ۵- د (هند) د اترپرديش د ولايت د اسلامي تعليماتو د هيئت رئيس.
  - ۶- په (مکه المکرمه) کې د رابطه العالم الإسلامي د تاسیسي مجلس غړی.
  - ۷- په (قاهره) کې د اسلامي دعوت د نړيوال مجلس د تاسیسي هيئت غړی.
  - ۸- په (دمشق) کې د عربي ژبې او قواميسو د ټولنې غړی.
  - ۹- په (قاهره) کې د عربي ژبې او قواميسو د ټولنې غړی.
  - ۱۰- په (اردن) کې د عربي ژبې او قواميسو د ټولنې غړی.
  - ۱۱- په (اردن) کې د اسلامي تمدن د څېړنو د شاهي ټولنې غړی.
  - ۱۲- په (مراکش) کې د نړۍ د اسلامي پوهنتونونو د نړيوالې رابطې غړی.
  - ۱۳- د (مدينې منورې) د نړيوال اسلامي پوهنتون د مشورتي بورډ غړی.
  - ۱۴- د (اسلام آباد) د نړيوال اسلامي پوهنتون د مشورتي بورډ غړی.
  - ۱۵- د (ديوبند) د دارالعلوم د مشورتي مجلس غړی.
- علامه ندوي تر بل هر چا پدې بڼه پوهېده چې د غرب معاصره فکري او اخلاقي فلسفه پر الحاد ولاړه ده، او هرڅوک چې دغه فلسفه له زړه او په قناعت او پوهې سره مني هغه پدې کار له اسلامه مرتد کېږي، نو

ځکه يې خپله دغه تاريخي او علمي مقاله چې د دغه ترخه حقيقت وضاحت يې ورکې کړې په لسگونو کلونو مخکې (مصر) د(المسلمون) مجلې ته د افتتاحيې په ډول ليکلې وه. د مقالې نوم په عربي کې «ردة ولاأباکر لها» دی.

دا چې د علامه په دغه مقاله کې د داسې واقعيتونو په هکله په زغرده علمي او شرعي موقف بيان شوی چې زمونږ ټولنه هم له ډېرې مودې ورسره مخ ده، او د امريکايانو له يرغل وروسته خو حکومت پر مسلمان ملت د همدغو نظرياتو تحميلول خپله اساسي وظيفه گڼلې او د همدې لپاره امريکايانو قدرت ورته سپارلی، نو ضروري وه چې دغه موضوع دې د يو داسې چا په قلم افغاني مسلمانې او مجاهدې ټولنې ته وړاندې شي چې علم، رسوخ، تقوی، انصاف، جهانگردی، حکمت او تجارب يې د نړۍ ټولو مسلمانانو ته پرته له کومې منازعې د منلو دي، نو ځکه خو ما هم دغه مقاله له عربي ژبې پښتو ته راواړوله او پرته له کوم کمي او زياتي مې هغې ته پدې کتاب کې ځای ورکړ، او دا دی ستاسو درنو لوستونکو په خدمت کې يې وړاندې کووم، هيله ده چې پدې کار سره به مې خپل مجاهد ملت د معاصر فکري ارتداد له خطر څخه خبر کړی وي.

د معاصر فکري ارتداد په هکله د علامه ندوي د مشهورې

مقالې بشپړ پښتو متن

(بیا ارتداد دی، خو ابوبکر نشته)

(علامه أبو الحسن علي الحسني الندوي)

اسلامي تاريخ د ارتداد ډېرې پېښې لېدلي دي چې تر ټولو ښکاره او زوروره يې د رسول الله صلى الله عليه وسلم تر وفات وروسته د عربي قبایلو د ارتداد پېښه وه. دا هغه لوی پاڅون وو چې ابوبکر صدیق رضي الله عنه په خپل بې ساري عزم او ايمان تر خاورو لاندې کړ. او بله پېښه بیا هغه د اجباري نصراني کولو حرکت ؤ چې د مسلمانانو تر شړل کېدو وروسته د هسپانيا د مسلمانانو په هغو سيمو کې خپور شوي ؤ چې د مسيحي دولتونو تر تسلط لاندې راغلې وې او د مسيحي پادريانو او د هغوی د تبليغي ډلو فعاليت ورکې زور اخیستی ؤ.

ځينې نورې پېښې هم د هندوستان په ځای ځای کې پېښې شوې وې چې ځينې کم عقل او ضعيف النفسه مسلمانان ورکې له اسلامه (برهمنيت) او يا (آريائيت) ته مرتد شوي ول، خو دغه پېښې ډېرې نادرې وې.

په حقيقت کې د اسلام په تاريخ کې عمومي ارتداد نه لېدل کېږي، پرته له هغو پېښو چې په غمخېلې هسپانيا کې ولېدل شوې، هغه هم په هغه صورت کې که يې ارتداد وگڼو. دا هغه حقيقت دی چې د اديانو مؤرخين ورباندې اعتراف کوي.

د ارتداد دغه ډول پېښو به دوه ځانگړتياوې درلودې: يوه دا چې مسلمانانو به له مرتد شوو خلکو څخه سخته کرکه کوله. او بله هم د

مرتدينو له اسلامي ټولني څخه جلا والی و. هر څوک به چې مرتد شو نو هغه به د مسلمانانو ډېر بد اوسېده او له هغې اسلامي ټولني به جلا گڼل کېده چې دی به ورکې اوسېده. له ارتداد سره سم به د مرتد او د هغه د خپلو خپلوانو ترمنځ ټولې اړيکې او خپلوی پرې شوې. ارتداد به له يوې ټولني څخه بلې ټولني او له يوه ژونده بل ژوند ته لېږد بدل گڼل کېدل. کورنۍ به له مرتد سره پريکون کاوه له ځانه به يې ليرې کاوه. نه به چا خېښي ورسره کوله، نه به چا خور او لور ورکوله او نه به هم د ده او د ده د کورنۍ تر منځ د ميراث معامله وه.

د ارتداد حرکتونو به په مسلمانانو کې د مقاومت او د اديانو تر منځ د مقارني روحیه را پاروله. د مسلمانانو په هره سيمه کې به چې د ارتداد پېښې رامنځته شوې هلته به عالمان، دعوتگران او ليکوالان د ارتداد د ردولو او د هغه د اسبابو د لټولو او راسپړلو لپاره راپورته کېدل او د اسلام بېگنې او ځانگړتياوې به يې خلکو ته بيانولې.

د دغه ډول پېښو په اړه به په مسلمانو ټولنو کې هم د نارضايتۍ، غندنې، ناكرارۍ زورورې څپې خورې شوې، خلک به يې كرارې ناستې ته نه پرېښودل. د خواصو او د ديني غيرت د لرونكو خلکو ترڅنگ به عوام خلک هم همدغو خبرو مشغول كړي ول. دغه به د ارتداد د پېښو وضعيت و كه څه هم چې ډېرې لږې به پېښېدلې او په ژوند به يې څه اثر هم نه ښكارېده.

خو پدې وروستيو كې اسلامي نړۍ له يو داسې ارتداد سره مخ شوه چې اسلامي نړۍ يې له يوه سره تربل سره ټوله نيولې او په خپل قوت، عموميت او ژوروالي كې تر پخوانيو ټولو ارتدادونو مخكې شوی دی. يو ځای هم ورڅخه خوندي ندی پاتې شوی. د مسلمانانو ډېرې لږې كورنۍ بنايي له دغه ارتداد څخه محفوظې پاتې وي. دا هغه ارتداد دی چې د شرق په خلاف د اروپا د سياسي او فرهنگي استعمار په

نتیجه کې را منځته شو. دغه ارتداد په اسلامي نړۍ او اسلامي تاریخ کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم له وخته رانیولې تر دې وخته تر ټولو لوی ارتداد دی.

ارتداد د اسلام په عرف او د شریعت په اصطلاح کې څه شي ته ویل کېږي؟

ارتداد د یوه دین او عقیدې په بل دین او عقیدې بدلولو او یا له هغه څخه انکار ته ویل کېږي چې رسول صلی الله علیه وسلم راوړي او په تواتر رارسېدلي دي او د هغه ثبوت په ضروري ډول د اسلام له دین څخه گڼل کېږي.

مرتد به پخوا په څه مرتد گڼل کېده؟ مرتد به پدې مرتد گڼل کېده چې د محمد صلی الله علیه وسلم له رسالت څخه به یې انکار کاوه، اسلام به یې پرېښوده، (مسیحیت)، (یهودیت)، یا (برهمنیت) به یې مانه او یا به یې د الحاد لاره خپلوله او له رسالتونو، وحیې او آخرت څخه به یې انکار کاوه. دغه ډول کارونو ته به پخوانیو خلکو او ټولنو ارتداد ویلو او هر څوک به چې مرتد شو هغه به یا کلیسا ته داخلېده او یا به یې د کوم بل دین معبد او بتخانې ته مخه کوله. پدې کار سره به هغه ټولو خلکو وپیژانده، مسلمانانو به خپل امید ورنه پرېکړ او د هغه ارتداد به اکثره پټ نه پاتې کېده.

اروپایانو شرق ته داسې نظریات له ځانه سره راوړل چې د دین له اساساتو او هغه رب څخه په انکار ولاړ دي چې د ټول عالم چلوونکی او واکمن دی. دغه نظریات د هغه علیم ذات له وجود څخه په انکار ولاړ دي چې د ټول عالم چارې یې په واک دي، (ألا له الخلق والأمر) پیدا کول او حکم چلول یوازې د هغه حق دی.

دغه فلسفې او نظريات له غيبياتو، وحې او نبوتونو څخه د انکار پرېنست ولاړې دي او له آسماني شريعتونو، روحاني او اخلاقي ارزښتونو څخه انکار کوي.

د اروپايانو د دغو فلسفې ځينې يې د بيالوژۍ، نشأت او ارتقا له نظرياتو څخه بحث کوي [لکه د داروينزم فلسفه]. ځينې يې په اخلاقو پورې اړه لري [لکه دکانت او سارتر فلسفه]، ځينې يې د اروا پوهنې په محور څرخي [لکه د فرويد فلسفه] د ځينې نورو موضوع يې بيا اقتصاد او سياست دي [لکه د ليبراليزم فلسفه].

دغه فلسفې که څه هم چې په شکلونو، هدفونو او بنسټونو کې يو له بل سره توپير لري خو ټولې يې په دا يوه نظريه کې سره شريکې دي چې انسان او دنيا ته په خالص مادي نظر گوري او د نړۍ او انسان د چارو تحليل د مادي علتونو پر اساس کوي.

دغو فلسفو او نظرياتو شرقي ټولني لاندې کړې، په رگونو کې يې وچلېدلې او په تاريخ کې تر اسلام وروسته د يو لوی دين په حيث رانښکاره شوې. په اسلامي ټولنه کې يې په پراخه پيمانه او په ژور ډول د خلکو زړونه او عقولونه تر خپل تسلط لاندې راوستل، د اسلامي نړۍ تر ټولو ذکي او باسواده خلکو ورته مخه وکړه او هغه يې داسې ومنلې لکه مسلمان چې اسلام او مسيحي چې مسيحييت په ټوله معنی مني.

دغه خلك د خپلو دغو نظرياتو په لاره کې قربانۍ ورکوي، شعارونو ته يې سپيڅلتيا او لارښوونکو ته يې عظمت وربښي. په خپلو تالیفاتو او ادبياتو کې ورته خلك رابلي، د ټولو هغو دينونو، طريقو او نظرياتو سپکاوی کوي چې د دوی د نظرياتو مخالف دي. او ټول هغه خلك خپل وروڼه گڼي چې له دوی سره د دوی نظريات مني. دغه خلك ټول سره يوه کورنۍ، يو امت او يو بلاک دي.

اوس دا خبره چې د دوی دغه دین څه شی دی؟ که څه هم چې منونکي یې هغه ته له دین ویلو څخه انکار کوي.

د دوی دین د ټول عالم له علیم، خبیر او هغه خالق څخه انکار دی چې هر څه یې اندازه کړي او بیا یې لاره ورنښوولې ده. د دوی دین له بیا ژوندي کېدلو، حشر، د جنت، دوزخ، ثواب او عذاب، پیغمبرۍ او رسالتونو، اسماني شریعتونو، شرعي حدودو او له دې څخه انکار دی چې الله تعالیٰ په ټولو خلکو د ستر پیغمبر محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړی دی او هدایت او سعادت یې یوازې د هغه په پیروی کې منحصر کړی دی.

د دوی دین له دې څخه انکار دی چې اسلام هغه وروستی او تلپاتې رسالت دی چې د ټولو دنیوي او اخروي سعادتونو تضمین او کفالت کوي او د ژوند لپاره تر ټولو ښه او غوره نظام دی. او دا هغه دین دی چې الله جلّ جلاله له هغه پرته بل دین نه مني، او نه هم نړۍ له هغه پرته په بل دین کې سعادت موندلی شي. د دې خلکو دین له دې څخه هم انکار دی چې دنیا د انسان لپاره پیدا شوې ده او انسان د الله لپاره پیدا شوی دی.

دا د هغې روڼ اندې طبقې دین دی چې په اسلامي نړۍ کې یې د چارو واګي په لاس کې دي. که څه هم چې دغه طبقه خلك په دغه دین باندې په ایمان او له هغه څخه په دفاع کې ټول یو ډول ندي، ځینې یې یقیناً په الله جلّ جلاله هم ایمان لري او اسلام هم د دین په حیث مني، خو د دغې طبقې د غالب اکثریت او د ډېرو افرادو او مشرانو دین مادیت، او د غرب هغه فلسفه ده چې پر الحاد ولاړه ده.

د دغه ډول نظریاتو منل پرته له شکه ارتداد دی، چې د اسلامي نړۍ له یوه سره تریل سره خپور شوی او ډېرې د لوړې سطحې کورنۍ، پوهنتونونه، فاکولتې، مکتبونه او مؤسسې یې لاندې کړي دي.

داسې يوه كورنۍ نده پاتې چې په هغې كې د دغه دين كوم منونكى او يا ورسره محبت لرونكى او يا د هغه درناوى كوونكى نه وي، پرته له هغو چې الله تعالى ورڅخه ساتلې دي.

كه دغه ډله خلك په خبرو راولې او يا ورسره د بحث او مناقشې لپاره يوازې شې، نو وبه گورې چې يا به پر الله تعالى ايمان نه لري، يا به پر آخرت ايمان نه لري، يا به پيغمبر نه مني، يا به قرآن د يو معجز تليپاتې او د ژوندانه د قانون د كتاب په حيث نه مني. په دوى كې تر ټولو غوره يې هغه دي چې وايې: مونږ نه پدې مسائلو كې فكر كوو او نه هغو ته په څه اهميت قايل يو.

دغه نظريات پرته له كوم شكه يو ارتداد دى، خود مسلمانانو پام يې ځانته ندې وراولې، او نه يې د هغوى ذهن مصروف كړى دى. او دا ځكه چې دغه مرتدين ترخپل ارتداده وروسته نه كومې كليسا او د بل دين معبد ته ورځي، او نه د خپل ارتداد له يوه دين څخه بل دين ته د ورتللو اعلان كوي، او نه يې هم كورنۍ دغه ارتداد ته متوجه كېږي. نه ورسره مقاطعه كوي او نه يې هم له ځانه شري. بلكې هغوى په خپلو كورنيو كې ژوند كوي، او د كورنۍ ټول حقوق ورته حاصل دي. او كله خو داسې هم پېښېږي چې په كورنۍ باندې واك هم د همدغو مرتدانو چلېږي.

همدارنگه د دوى ارتداد ته نه ټولنه متوجه كېږي، نه حساب ورسره كوي، نه يې ملامتوي، او نه يې له ځانه بېلوي. بلكې په دائمي ډول په ټولنه كې اوسېږي، له حقوقو يې استفاده كوي. او كله خو تسلط هم ورباندې د همدوى وي.

دغه ډول ارتداد د اسلامي نړۍ تر ټولو لويه قضيه او تر ټولو لويه ستونزه ده. دا يو ارتداد دى چې خورېږي او ټولنه لاندې كوي، خو د چا پام نه وراوړي. علماء او د دين پوهان يې هم په هكله د خطر چيغې نه

وهي. مخکې به خلکو ويل: «قضيه پېښه شوه خو أبو الحسن (علي کرم الله وجهه) ورته نشته» خو زه اوس وایم چې: قضيه پېښه ده خو ابوبکر ورته نشته.

دا يوه داسې قضيه ده چې نه جنگ غواړي او نه هم د خلکو د نظرياتو راپارول. نه کوم انقلابي عمل غواړي او نه يې هم تاوتريخوالي ته ضرورت شته. بلکې د زور استعمال او تاوتريخوالی نور هم ورته تاوان پېښوي او نوره يې هم راپاروي.

په اسلام کې نه د مسيحييت د تفتيش محکمې شته او نه هم د دين له امله د چا خپل. بلکې دا داسې يوه قضيه ده چې عزم، حکمت، صبر، د مشکلاتو زغملو او خپرنې ته ضرورت لري.

دغه نوی دين ولې په اسلامي نړۍ کې خپور شو؟
دغه نوي دين څنگه وکولی شول چې مسلمانان په خپل کور کې مغلوب کړي؟

او څنگه يې وکولی شول چې د خلکو په عقلمو او زړونو دغه ډول ټينگ تسلط قايم کړي؟

د دغو ټولو پوښتنو ځواب دقيق او ژور فکر او پراخې خپرنې ته ضرورت لري.

اسلامي نړۍ په نولسمه مسيحي پېړۍ کې په دعوت، عقیده، عقل او علم کې له کمزورۍ سره مخ شوه او ستوماني او زړښت ورکې ښکاره شو، پداسې حال کې چې اسلام زړښت او کمزوري نه مني. اسلام د لمر په څېر نوی، د لمر په څېر پخوانی او د لمر په څېر ځوان دی. دا خو مسلمانان دي چې سترې او کمزورۍ شوی وو، نه يې علمي انکشاف وکړ او نه يې په فکر او توليد کې څه ابتکار وښود. نه يې د عقل پياوړتيا وښوده او نه يې په دعوت کې حماس او نه يې هم په ښکلي او

مؤثر ډول اسلام، د اسلام ځانگړتياوې او پيغام په پراخه پيمانه خلکو ته وړاندې کړای شو.

نه يې د امت باسواده او روڼ اندي ځوانان خپل کړای شول او نه يې د هغوی عقل او فکر متاثره کړای شو. دا پداسې حال کې چې همدغه ځوانان د سبا امت وو، او همدوی ته د اميد سترگې وراوويستې. هغوی ته چا پدې د قناعت ورکولو هڅه ونه کړه چې اسلام د انسانيت دين او تلپاتې رسالت دی. او قرآن هغه معجز او تلپاتې کتاب دی چې هېڅکله يې نه نوي انکشافات خلاصېږي، نه يې د علومو ذخيرې پای لري، او نه يې ځواني زړېږي.

هغوی ته چا دا قناعت ورنه کړ چې رسول الله صلی الله عليه وسلم په خپله يوه لويه معجزه، د هر نسل پيغمبر او د هرې زمانې امام دی او اسلامي شريعت تر ټولو قوانينو غوره او په هره زمانه کې د ژوند د ټولو چارو د بڼه حل او تنظيم صلاحيت لري. او هم دا چې ايمان، عقیده، اخلاق او معنوي ارزښتونه د يو غوره تمدن او عزتمنې ټولنې بنسټونه تشکيلوي.

ځوانان پدې هم چا پوه نه کړل چې له نوي تمدن سره له وسايلو او آلاتو پرته بل څه نشته. او نه چا دا خبره وروښووله چې د پيغمبرانو لارښوونې د عقيدې، اخلاقو او لوړو اهدافو مصدر دي. او د يو صالح او متوازن تمدن تمه تر هغه نشي کېدای چې تر څو وسايل او اهداف سره يو ځای نه کړای شي.

په دغه ډول يو حالت کې اروپا په اسلامي نړۍ د خپلو فلسفو يرغل وکړ. د هغو فلسفو چې د هغو په تدوين او تهذيب کې د اروپا لويو فيلسوفانو او د زمانې نابغه شخصيتونو ځانونه ستومانه کړي ول، خپلو نظرياتو ته يې د داسې علميت او فلسفې رنگ ورکړی ؤ چې په

ليدلو يې سړي ته داسې ښکارېدل لکه چې همدغه د انساني فکر، عقل، څېړنو او تجربو وروستي نتايج او د بشري تاملاتو نچور وي. په دغو فلسفو کې ځينې داسې ټکي ول چې د تجربې او مشاهدې پر بنسټ ولاړ ول او تجربې يې هم تصديق کاوه. او ځينې ورکې داسې ټکي هم ول چې يوازې پر اټکلونو، تخيل او وهم ولاړ ول او حق او باطل، علم او جهل، واقعي حقيقتونه او شاعرانه تخيلات ټول پکې وو. شعر يې يوازې په نظم او قافيه کې بند کړی نه ؤ، بلکې هغه يې په فلسفي او علم کې هم ځای کړی ؤ.

دغه فلسفي له اروپايي مستعمرينو سره راغلي، دلته هم د انسانانو عقلونه او زړونه ورته تابع شول، او په شرق کې ورته د باسواده او روڼ اندې طبقې خلک ورتسليم شول. ځينې يې رښتيا پرې پوهېدل، خو هغوی ډېر لږ خلک ول. او ډېر يې داسې ول چې له سره پرې پوهېدل نه، خو ټولو پرې ايمان درلوده او د هغو له سحر څخه متاثر شوي ول چې ظرافت او ذکاوت به يې د هغو په منلو کې گاڼه او دغه نظريات به يې د آزادو روښان فکرو شعارونه گڼل.

دغه ډول الحاد او ارتداد په اسلامي ټولنه کې پداسې حال کې خپور شو چې پلرونه، استاذان، مربيان غيرتمن خلک ورته هېڅ متوجه نه شول. او دا ځکه چې دغه مرتدين نه کومې کليسا ته تلل، نه کوم معبد ته داخلېدل، نه يې کوم بت ته سجده کوله، او نه يې د کوم طاغوت په نامه قرباني او حلاله کوله، چې همدغه به په پخوا زمانه کې د کفر، ارتداد او زندقيت دلائل او نښې گڼل کېدې.

پخوا به چې څوک له اسلامه وتل، هغوی به له اسلامي ټولنې هم وتل، او له هغې ټولنې سره به يو ځای کېدل چې دوی به يې نوی دين منلی ؤ. مرتدينو به خپله عقیده او خپل اوښتون په صراحت او زغرده اعلاناوه، او د خپلې نوې عقيدې په لاره کې به د هر ډول تاوان زغملو

ته تيار ول. په دې به يې اصرار نه کاوه چې په پخوانۍ ټولنه کې پاتې شي، ترڅو د هغې له حقوقو او منافعو څخه هم برخمن شي.

خو نن چې څوک له اسلام سره خپلې اړيکې پرېکوي، هغوی نه غواړي له اسلامي ټولنې سره هم خپلې اړيکې پرې کړي، سره لدې چې اسلامي ټولنه يواځنۍ هغه بشري ټولنه ده چې د عقيدې پر بنسټ ولاړه ده او له عقيدې پرته دغه ټولنه منځته نه راځي. خو دغه خلك بيا هم اصرار کوي چې بايد په اسلامي ټولنه کې پاتې شي، د ټولنې باور هم تر لاسه کړي، او له هغو حقوقو څخه هم برخمن شي چې اسلام يې د اسلامي ټولنې افرادو ته ورکوي. دغه ډول وضعيت يو شاذ وضعيت دی چې اسلامي تاريخ يې مثال نه لري.

ځنې نور جاهلي تصورات او افکار هم شته چې اسلام يې په خلاف ښکاره جگړه اعلان کړې ده، او رسول الله صلى الله عليه وسلم په خپل ټول توان د هغو په خلاف جنګېدلی دی. لکه جاهلي تعصب او قوم پرستي چې د وينې، وطن او توکم د يووالي پر بنسټ ولاړه ده. اوس دغه ډول عصبيت ستايلی کېږي، مقدس او سپېڅلی گڼل کېږي، دفاع ورڅخه کېږي، تر بيرغ لاندې يې جگړې کېږي، او انساني ټولنه د هغه پر اساس وپشل کېږي، تر دې چې د خلکو دين او عقیده وگرځي، او د خلکو په عقلونو، زړونو، ژوند او آدابو تسلط پيدا کړي.

دغه توکم پالنه (قوم پرستي) يقيناً په خپل ژوروالي، پوخوالي، قوت او هر اړخيزوالي کې له دينونو سره ډغره وهي، او انسانان خپلې بنده گۍ ته وربولي، د انبياؤ عليهم السلام کوښښونه له منځه وړي، او (دين) چې په ټول ژوند باندې د حاکميت لپاره راغلی يوازې په يو څو عباداتو او حرکاتو کې خلاصه کوي، انساني نړۍ په خپلو منځو کې په جنګېدونکو بلاکونو ويشي، او هغه امت په ډېرو امتونو وېشي چې الله تعالی يې په هکله فرمايي:

﴿ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴾ (المؤمنون: ٥٢)

ترجمه: (بې شکه دغه امت ستاسې يو امت دی او زه ستاسې رب يم له ما څخه ووبرېئ).

رسول الله صلى الله عليه وسلم په خپل ټول قوت د دغه جاهليت په خلاف جنگېدلی او پدې لاره کې يې هېڅ نرمي نده بنودلې. خلق يې ترې وېرولي، او د هغه ټولې لازې يې بندې کړې دي.

د اسلام نړيوال دين او واحد امت له دغو جاهليتونو سره يو ځای نشي پاتې کېدی. د اسلامي شريعت منابع د هغو له انکار او غندلو څخه ډک دي، او پدې هکله د اسلام بې شمېره دلائل موجود دي.

څوک چې د اسلام په طبيعت پوهېږي او يا د دينونو په طبيعت پوهېږي، هغوی پدې پوهېږي چې دينونه دغه ډول قوم پرستۍ نه مني. که څوک تاريخ ته له سياسي او مذهبي تمايلاتو په يو بې طرفه نظر وگوري نو وبه ويني چې دغه قوم پرستۍ د انسانانو تر منځ د وراني، تخريب، فساد او تفرقي ترټولو زورور عامل ده.

له هغو انسانانو څخه چې غواړي نړيوال سره يو کړي او ټول انسانيت د يوه بيرغ تر سيوري لاندې په يوه عقیده راټول کړي او له هغوی څخه يوه داسې نوې ټولنه جوړه کړي چې د دين او پر رب العالمين د ايمان پر اساس ولاړه وي او د انساني ټولني د کورنۍ د اعضاوو ترمنځ سوله او امنيت، مينه او پيوستون خپور کړي او ټول د يوه داسې جسد په څېر کړي چې که يوه غړي ته يې څه تکليف ور رسېږي نو ټول غړي به ورسره په بې خوبي او تبه ناکاره وي. له دغو انسانانو څخه خو معقول او د انتظار وړ کار دا دی چې په بنسټه او پوره وضاحت د عصبيت او قوم پرستيو په خلاف و جنگېږي، او راتلونکو انسانانو ته داسې تاريخ پرېږدي چې حق ته د هغوی د لارښوونې سبب شي.

خو اسلامي نړۍ وروسته له هغه چې اروپايانو په سياسي او فرهنگي ډول لاندې کړه، دغو عصبيتونو ته چې دوینې، توکم او وطن د اختلاف پر بنسټ ولاړ دي ورتسليم شوه، او هغه يې د يوې داسې علمي قضيې، منل شوي حقيقت او واقعيت په توگه ومنل چې هېڅ خلاصون ورڅخه نشته.

د اسلامي ټولني ملتونه د هغو عصبيتونو چې اسلام له منځه وړي وو په بيارا ژوندي کولو پسې شول، د هغو بوللې يې وبوللې، د هغو شعائر يې را ژوندي کړل، په هغو او د هغو پر هغې زمانې يې وويارل چې تر اسلام د مخه وه. او دا هغه کار دی چې اسلام ورته په ټينکار سره (جاهليت) وايي، او د اسلام په قاموس کې د دغې عقيدې لپاره تر (جاهليت) بل بد او وپروونکي نوم نشته.

له دغه جاهليت څخه وتل قرآن کریم پر مسلمانانو د يوه احسان په توگه يادوي، او مسلمانان دپته هڅوي چې پر دغه لوی احسان او نعمت د الله تعالی شکر ادا کړي:

﴿وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ

بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾

آل عمران: ۱۰۳

ترجمه: (او هغه پېرزوونې در يادې کړې کله چې تاسې يو د بل دښمنان واست، نو ستاسې د زړونو په منځ کې يې مينه راوستله، او د هغه په دغه نعمت سره وروڼه شوي، او تاسې د اور د کندي پر څنډه واست، نو له اور څخه يې خلاص کړي).

﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾

الحجرات: ۱۷

ترجمه: (بلکې پر تاسې د الله احسان دی چې د ایمان په لور یې بنوونه درته کړې، که تاسې ریښتني مؤمنان یاست).

﴿ هُوَ الَّذِي يُزِلُّ عَلَىٰ عَبْدِهِ ؕ آيَاتٍ يَبَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَىٰ

النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾ الحديد: ٩

ترجمه: (الله هغه ذات دی چې پر خپل بنده (محمد صلی الله علیه وسلم) ښکاره دلایل نازلوي، ترڅو تاسې له تیارو رڼا ته وباسي، بې شکه چې الله پر تاسې ډېر مهربان او د ډېر رحم خاوند دی).

مسلمان ته په طبیعي ډول دا په کار ده چې د جاهلیت زمانه له بدې، کرکې او نفرت څخه پرته په بل څه یاده نه کړي، که هغه هر څومره تاریخي او یا اوسنی وي. آیا دا به داسې نه وي لکه له زندان څخه یو آزاد شوی شخص چې خپل د بندیتوب، سپکاوي او تعذیب وختونه ځانته وربادوي او په یادولو یې غوني زېږه شي او ترڅې او دردونکي خاطرې یې بېرته په ذهن کې تازه شي؟

یا به داسې نه وي لکه له یوه خطرناک مرض څخه جوړ شوی انسان چې خپل د هغه مرض یادونه په خپل ذهن کې بیا تازه کوي چې یو وخت یې د مرگ تر پولې رسولی و چې اوس یې په یادولو خاطر پرېشانه کېږي او رنگ یې الوزی؟

آیا هغه انسان چې یو خطرناک او وپروونکی خوب یې لیدلی وي په وېښېدلو به د الله شکر نه ادا کوي چې ښه دی چې دا هرڅه یې په خوب کې لیدلي او په ویننه کې یې نشته؟

هغه جاهلیت چې د جهل، گمراهۍ او له حق څخه د لرې والي د دنیا او آخرت خطرونه ورکې راجمع شوي و تر دې ټولو بددی. او باید چې د هغه بیا یادول او تازه کول د انسان په زړه کې د هغه په هکله کرکه او نفرت پیدا کړي، او انسان له هغه څخه د خلاصون په بدل کې شکر ته

تشويق کړي. ځکه خو په يو صحيح حديث کې راغلي چې ((ثلاث من کن فيه وجد حلاوة الإيمان: أن يكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهما، و أن يحب المرأ لا يحبه إلا الله، و أن يکره أن يعود إلى الکفر كما يکره أن يقذف في النار)) (متفق عليه).

ترجمه: (درې صفات داسې دي چې څوک يې ولري په هغو به د ايمان خوند احساس کړي: چې الله او د هغه رسول ورته تر بل هر څه گران وي، او دا چې له چا سره مينه او محبت يوازې د الله لپاره وکړي، او کفر ته بېرته ورگرځېدل يې داسې بد واپسي لکه اورته ورغورځېدل يې چې بد اېسي).

الله تعالی په ډېر شدت سره د جاهليت د شعائرو او د هغه د نومياليو او مشرانو بدي بيان کړې ده او فرمايلي يې دي:

﴿ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى الْكُفْرِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُصْرُونَ ۝٤١﴾ وَأَتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ

هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾ القصص: ٤١-٤٢

ترجمه: (او مونږ هغوی د اور په لور د بلنې مشران وگرځول، او د قیامت په ورځ به هېڅ مرسته ورسره ونه شي. او ورپسې موکړ په هغوی پسې پدې دنیا کې لعنت، او په قیامت کې به هغوی له غندلو شوو څخه وي).

او همدارنگه فرمایي: ﴿ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَيئسُّ الوردُ المورودُ ﴿٩٨﴾ وَأْتِيعُوا فِي

هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يئسُّ الرِّقْدُ المرفودُ ﴿٩٩﴾ هود: ٩٧-٩٩

ترجمه: (د فرعون حکم په سمه برابر نه و، د قیامت په ورځ به د خپل قوم په وړاندې روان وي او ټول به اورته ننه باسي، د ورتگ خورا بد ځای دغه اور دی چې دوی پرې وننویستل کېږي، په دنیا کې پرې لعنت دی، او د قیامت په ورځ هم، دا خورا بده ورکړه ده چې دوی ته ورکول کېږي).

خو اوس د اسلامي نړۍ ډېرې سیمې او ولسونه له غربي فلسفو او افکارو څخه د تأثر په نتیجه کې داسې شول چې له اسلام څخه د مخکې زمانې تمدن او عنعنات ستایي او هغو ته د بېرته ورگرځېدلو لپاره لېوالتیا ښيي. هڅه کوي چې د هغې زمانې دیني شعائر بېرته راژوندي کړي او مشهور اشخاص، د جاهلیت دوخت اتلان، بادشاهان او د هغوی کار نامې تلپاتې وښيي، لکه هماغه یې چې د تاریخ زربینه زمانه وي، او یا هغه کوم داسې لوی نعمت وي چې اسلام دوی ورڅخه محروم کړي دي.

د جاهلیت زمانې ته په دغه ورگرځېدلو د اسلام له لوی نعمت څخه انکار او د هغه د احسانونو ناشکري او د اسلام د نعمت او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د فضل د قدر نه پېژندل دي. پدې کار سره د خلکو په ذهن کې د کفر، بت پرستی او د جاهلیت د خرافاتو، گمراهیو، بې عقلیو او خندوونکو او ژړوونکو هغو عقایدو او نظریاتو چې د هېڅ هوښیار مسلمان عقل یې نه مني خطر کم ښودل دي. دا هغه کار دی چې په کولو یې د دې وېره شته چې مسلمان دې له اسلام او ایمان څخه محروم شي، او د الله تعالی له سخت عذاب سره دې مخ شي. الله فرمایي:

﴿ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ هود: ١١٣

ترجمه: (ميلان مه کوی هغو خلکو ته چې ظلم يې کړی چې اور به مو وسوځوي، او نه به وي ستاسو لپاره له الله پرته نور دوستان، او نه به له تاسو سره مرسته کېږي).

له دغو نظرياتو سره نن په اسلامي نړۍ کې د مادياتو د حاصلولو لپاره شديده لېوالتيا، ماديات تر هر ډول اصولو او عقيدې غوره گڼل، دنيا ته پر آخرت ترجيح ورکول، له معنويت څخه پرېکون او په هوی او هوس پسې تلل هم ملگري شوي دي چې نتيجه يې بې بندوباري، د الله تعالی حرامو ته د حرامو په سترگه نه کتل، په لوړو طبقې کې د شرابو او فسق خپرېدل راووتله. تر دې چې دغه طبقه خلک په هر اسلامي هېواد کې په همدغه يو شکل او صورت کې رامنځته شول، ډېر لږ يې داسې دي چې الله تعالی له دغه ډول وضعيت څخه ساتلي دي. دغه د لوړې طبقې خلک ځان د اسلام له هر ډول قيودو او فرايضو څخه په مکمل ډول داسې آزاد بولي لکه چې له اسلام او شريعت سره يې هېڅ رابطه نه وي. او يا داسې چې لکه اسلام چې کوم منسوخ شريعت او خيالي افسانه وي.

دغه په اجمالي ډول د اسلامي نړۍ د ديني او اعتقادي وضعيت تصوير دی. دا يوه داسې د جاهليت څپه ده چې اسلامي نړۍ يې له يوه سره تر بل سره لاندې کړې ده. او دا د اسلامي نړۍ په اوږده تاريخ کې تر ټولو لويه څپه ده چې ورسره مخ ده.

دغه څپه په خپل قوت، هر اړخيزوالي او تاثير کې له ټولو هغو اسلام مخالفو څپو څخه زياته ده چې اسلامي تاريخ تر اوسه ليدلې دي. خو له نورو څپو څخه يې فرق دا دی چې دغې څپې ته د ډېرو لږو خلکو پام ورگرځېدلی دی. او هغه خلک چې د دې په خلاف جنگېږي پدې لاره کې خپل ټول قوت او استعدادونه کاروي، ډېر لږ دي.

پخوا هم د يونان له فلسفې نه د متاثر کېدو په نتيجه کې الحاد او زنديقيت منځته راغلی و، خو په هغه وخت کې د هغه د مقابلې لپاره داسې خلك راميدان ته شوي وو چې په خپل لوی عقل، بې ساري ذکاوت، قوي علم، پراخې څېړنې او قوي شخصيت د هغه پر خلاف وجنگېدل.

باطنيان او ملحدان هم پيدا شوي ول، خو د هغو په خلاف هم داسې خلك را ميدان ته شول چې په علم، حکمت او دلائلو د هغو په خلاف وجنگېدل، او اسلام خپل عقلي نفوذ او علمي لوړه مرتبه وساتله، او هره توپاني څپه يې بېرته په شا کړه، هېڅ توپان او سېلاب د اسلام هسک غر لاندې نکړای شو.

دغه مسأله کومه د اخلاقي تنزل، يا په عباداتو کې د کمزورۍ او يا د شعائرو د پرېښودلو او د پرديو د تقليد مسأله نه ده، که څه هم چې دغه مسائل هم توجه او په خلاف يې مبارزه غواړي. نن ورځ د اسلامي نړۍ مسأله تردې مسائلو ډېره ډېره لويه او پلنه ده. دا د کفر او د ايمان مسأله ده، په اسلام باندې د پاتې کېدلو او يا له اسلام څخه د وتلو مسأله ده.

نن جگړه د غرب د سيکولرې (بې دينې) فلسفې او د وروستي اسماني دين (اسلام) تر منځ روانه ده. د ماديت او د اسماني شريعت تر منځ جگړه ده. او داسې ښکاري چې همدا به د دين او بې دينۍ تر منځ وروستۍ جگړه وي، او همدا به د نړۍ برخليک ټاکي.

د نن ورځې جهاد، د نبوت خلافت، الله ته د نږدې کېدلو تر ټولو لويه ذريعه او تر ټولو غوره عبادت دا دی چې د (بې دينۍ) د دغې څپې چې پر اسلامي نړۍ يې يرغل کړی او د مسلمانانو عقلونه او مرکزونه اشغالوي مخه دې ونيول شي، او د ځوانانو او روڼ اندو زړونو ته دې بېرته د اسلام په اصولو، عقائدو، حقائقو، قوانينو او پر محمدي

رسالت له منځه تللی باور او اعتماد راستون کړای شي. او هم دې هغه فكري او رواني (روحي) بې باوري او اضطراب له منځه یوړل شي چې د امت روښانفکره ځوانان ورباندې اخته دي. هغوی ته باید د عقل او فرهنگ په ساحه کې په اسلام قناعت ورکړ شي. د هغو ټولو جاهلي افکارو او نظریاتو په خلاف باید علمي او عقلي مبارزه وشي چې د خلکو په زړونو عقولونو مسلط دي. او پر ځای یې اسلامي فکر او نظر د قناعت، ایمان او ایماني غیرت له لارې حاکم شي.

پوره یوه پېړۍ شوه چې اروپا زموږ ځوانان او زموږ عقولونه له موږ څخه یرغمال کړي دي، او زموږ په ذهنونو کې د شك، الحاد، منافقت او په ایماني او غیبي حقیقتونو باندې د بې باورۍ تخم شیندي، او په مقابل کې یې موږ پر نوو اقتصادي او سیاسي فلسفو ایمان راوړلو ته وربولي. پداسې حال کې چې مونږ د دغو نوو فلسفو مقاومت ته شا وراړولي، او یوازې په خپل تاریخي میراث مو اکتفا کړې ده، او له نوي ایجاد څخه مو لاس نیولی دی.

موږ د اروپا د فلسفو او قوانینو له علمي محاسبې، نقد او د جراحي د طبیبانو په څېر د هغو جراحي او سپرنې ته هم شاکرې ده. او یوازې په بېرني او سطحي ډول مو هغه د خپلو پخوانیو علمي معلوماتو د زیاتولو په مقصد یو څه څېرلي دي. د دغه غفلت په نتیجه کې خبره تردې را ورسېده چې په نابیره ډول اسلامي نړۍ پدې وروستیو کې د ایمان او عقیدې په ډگر کې له سقوط سره مخ شوه، او په اسلامي هېوادونو کې د چارو واګي داسې خلکو په لاس کې واخیستل چې نه د اسلام په اصولو او عقیدې باور لري، نه ورڅخه دفاع کوي، او نه یې له مؤمن او مسلمان ولس سره له یو ډول (اسلامي نشلیزم) او سیاسي مصالحو پرته بله رابطه شته.

دغې د (بې دينۍ) روحيې په کراره کراره د ادبياتو، فرهنگ، ژورناليزم او سياست له لارې ولسونو ته لاره پيدا کړه، تر دې چې مسلمان ولسونه دغې بې دينه طبقې ته لدې امله تابع شول چې هغوی ډېر مکار خلک ول او په ټولنه باندې يې خپل نفوذ او فرهنگ حاکم کړی و، که څه هم چې په مسلمانو ولسونو کې ډېر خير، صلاح او ښه استعداد شته او په نړۍ کې هغوی له غوره ټولنو څخه دي.

او که وضعیت همدغه ډول پاتې شي، نو الحاد او فساد به دغو ټولنو ته نوره هم لاره پيدا کړي، او حتی هغو خلکو ته به هم ورسېږي چې په کليو او بانډو کې اوسېږي او په صنعت او زراعت باندې مشغول دي. هغوی کې به هم (لادينيت) او (زنديقيت) خپور شي. همدغه ډول په اروپا کې هم وشول، او دا دی اوس په شرق کې هم دا پېښېږي که وضعیت همدغه ډول وي او چارې په همدې ډول پر مخ ولاړې شي او الله تعالی يې په خپل قدرت مخه ونه نيسي.

اسلامي نړۍ نن ورځ يو نوي اسلامي دعوت ته ضرورت لري. او د نن ورځې د دعوتگرو نعره او هدف هم همدادی چې وايي: «يو ځل بيا داسلام پر لور!». خو پدې لاره کې يوازې شعارونه کافي نه دي. اوس تر کار د مخه يو حکيمانه تصميم ته ضرورت دی، بايد په سره سينه پدې غور وکړو چې هغه طبقه چې ځان روشنفران بولي او د ولسونو د ژوند د ټولو چارو واگې يې په لاس کې نيولي دي څنگه يې بېرته اسلام ته را وړوو؟ او څنگه يې زړونه بېرته له ايمان او په اسلام باندې له باور څخه ډک کړو؟ او څنگه يې د غربي فلسفو او د معاصر تمدن د بې دينه نظرياتو له غلامۍ څخه خلاص کړو؟

اسلامي نړۍ نن ورځ داسې شخصيتونو ته ضرورت لري چې د دغه دعوت لپاره ځانونه وزگار کړي، خپل علم، استعدادونه او توان د دغه دعوت په لاره کې ولگوي، او داسې خلک وي چې نه يې منصب په کار

وي او نه مرتبه، نه د وظيفې په لټه کې وي او نه د حکومت، او نه يې هم د چا لپاره کينه په زړه کې وي. خلکو ته گټه رسوي، خو د ځان لپاره په گټو پسې نه گرځي، داسې خلک چې خلکو ته ورکړه کوي، خو له خلکو يې نه غواړي. له هېڅ طبقې سره په کوم داسې دنياوي شي کې چې هغه يې ډېر حرص لري او ځان پرې وژني په کشمکش کې نه پرېوځي ترڅو د دغو خلکو لپاره دغه دعوتگرو شخصيتونه پر خپل ځان نه کوم حجت په لاس ورکړي، او نه هم شيطان ته لاره پرېږدي چې د دوی زړونو ته ور داخل شي. د دغو دعوتگرو شعار بايد اخلاص، له هر ډول شهوتونو، ځان غوښتنو او تعصباتو څخه ليرې اوسېدل وي.

اسلامي نړۍ نن ورځ داسې ټولنو او ادارو ته ضرورت لري چې د يو داسې نوي او قوي اسلامي ادب د رامنځته کولو لپاره کار وکړي چې ځوانان په پراخه معنی بيا د اسلام غېږې ته راوگرځوي، او د هغو غربي فلسفو له غلامۍ يې وژغوري چې ځينو يې د پوهې او څېړنې په نتيجه کې منلي دي، او ځينو نورو يې بيا يوازې په پټو سترگو د غريبانو د تقليد په نتيجه کې منلي دي.

د دغه نسل په ذهنونو او فکرونو کې بايد بېرته د اسلام اصول ځای پرځای شي، فکر او ذهن يې بايد بېرته په اسلام مور کړای شي. اسلامي نړۍ نن په هره ساحه کې دغه ډول شخصيتونو ته ضرورت لري تر څو په ټينگه او جدي ډول دغه جهاد پر مخ بوځي.

زه له هغو خلکو هېڅکله نه يم چې دين له سياست څخه جلا بولي، او د دين داسې تعبير او تفسير کوي چې له حاکم وضعيت سره په ټکر کې رانشي- که څه هم چې حاکم وضعيت هر څومره له اسلام سره نا آشنا او له هغه نه منحرف هم وي- او يا يې داسې تعبيروي چې له هرې ټولنې سره همغاړی کېدي شي. او نه هم له هغو خلکو څخه يم چې سياست (شجرة ملعونه في القرآن) گڼي. بلکې زه د هغو خلکو په سر کې يم چې

د مسلمانو ولسونو لپاره د سالم سياسي پوهاوي او صالح قيادت د ايجاد لپاره كار كوي.

زه له هغو خلكو څخه يم چې پدې باور دي چې ديني ټولنه له يوه سالم ديني حاكميت چې د اسلام پر بنسټونو ولاړ وي پرته منځته نشي راتلاي. زه به تر څو چې ژوندی يم همدې نظريې ته خلك رابلم. خو خبره د ترتيب، تقديم او تاخير، د دين د حكمت او پوهې د تقاضا او د اوضاعو او د واقعيتونو ده.

مونږ خپل كوښښونه، استعدادونه، موجود فرصتونه او خپل وسائل په سياسي او تنظيمي حركتونو كې مصرف كړل، او دا ټول پدې بنياد چې ولس مؤمن دی، او هغه خلك چې د ولسونو قيادت كوي او د چارو واگي يې په لاس كې دي (روښانفكران) هغه هم مؤمنان دي، د اسلام په اصولو او عقيدې باور لري او د اسلام د سر لورې، او د حدودو د تنفيذ لپاره به يې په لېوالتيا سره كار كوي، خو خبره سر چپه راووته او هغه داسې چې د ولس مو په همدې ډول حال كې ايمان كمزوری شو، او اخلاق يې د انحطاط (لويدنې) په لور لاړل، چې نه موږ ورته متوجه شوو، او نه هغه خپله په ځان پوه شو. او د روښانفكره طبقې د اكثر و خلكو اسلامي عقیده د غرب د فلسفې، سياست او نفوذ د منلو په نتيجه كې له منځه لاړه، او يوه لويه برخه خلك خو يې د اسلامي عقيدې په خلاف هم راپورته شول، او پر هغو غربي نظرياتو يې ايمان راوړ او دفاع يې ورڅخه پيل كړه او د هغو د خپرولو او تطبيقولو لپاره يې مټې راوغښتې چې اصلاً له دين سره په ټكر كې دي.

دغه خلك غواړي چې د ژوند چارې ټولې د همدغو غربي نظرياتو پر اساس او د هغو په رڼا كې تنظيم كړي. او ملت په هغو باندې عمل كولو ته اړباسي. ځينې يې غواړي د دغو نظرياتو تطبيق په بېرته او افراط سره عملي كړي، او ځينې يې غواړي يو څه له حكمت څخه كار

واخلي او مرحله په مرحله يې عملي کړي. او ځينې يې دغه غربي نظريات د زور او خشونت په ذريعه عملي کوي. ځينې نور يې بيا کونښن کوي چې خلکو ته يې بنياسته کړي تر څو يې خلک په خپله ومني، خو هدف د ټولو يو دی.

دیني علماء پدې اړه دوه ډلې دي: يوه ډله يې هغه دي چې د دغې طبقې په خلاف يې سخته جگړه پيل کړې، هغوی کافر گڼي، او له هغوی سره يې هر ډول مقاطعة اعلان کړې ده، او د دغو بې دينه نظرياتو او فرهنگ د اسبابو او رينښو د لټولو هڅه هم نه کوي.

هغوی د دغې اسلام د بنمې طبقې د احوالو د تغيير او اصلاح هڅې هم نه کوي، پداسې ډول چې له هغوی سره ناسته ولاړه ولري، د دين په اړه د دغې طبقې له زړونو څخه نفرت ليرې کړي، چې پدې ترتيب د هغوی په زړونو کې د ايمان د کومې پاتې ذرې په سالمو او مؤثرو اسلامي ادبياتو پالنه وکړي. له هغوی څخه هېڅ مال، قوت او منصب ونه غواړي، خو مخلصانه لارښوونه ورته په حکيمانه ډول تقديم کړي.

بله ډله بيا هغه علماء دي چې له دوی سره مرسته کوي، په مصالحو او منافعو کې ورسره شريک دي، له دنيا څخه يې استفاده کوي، پرته له دې چې په دين کې څه گټه ورورسوي. دوی نه د دعوت غم کوي او نه د عقيدې، نه په دين باندې غيرت لري، او نه هم د هغوی د اصلاح اراده لري او نه هم له هغوی سره په دغه نړديوالي کې دکوم رسالت خاوندان دي.

خو دريمه ډله چې هغوی بايد له دغه وضعيت څخه دردمن وي، او دا هم مني چې دغه طبقه خلک داسې مريضان دي چې د تداوي او شفا وړتيا هم ورکې شته، هغوی ته بايد په مهربانۍ دعوت ورکړي، او په مخلصانه نصيحت ورته خپل حکيمانه پيغام وروړاندې کړي، چې دغه ډله ډېر لږ دي.

هغه طبقه خلک چې د غرب نظريات يې منلي دي او دين او د دين چاپيريال سره يې هېڅ تړاو نشته، له دين نه ليرې او له هغه څخه په وېره کې اوسېږي، او نور هم له دين څخه ليرې کېږي. په هر هغه څه پورې چې په دين پورې تړاو لري پسځند او مسخري کوي. د هغې ډلې مسلمانانو د بنمني چې له دوی سره په جگړه اخته دي دوی نور هم د سختې جگړې خواته بيايي. او هغه مسلمانان چې د دين زعامت کوي او غواړي چې حاکميت د دغې بې دينې طبقې له واکه وباسي دواړه سره د زعامت پخاطر په سيالۍ اخته دي، د هغوی دغه د بنمني د دې سبب شوې چې د غربي نظرياتو منونکي نور هم له دين سره کينه وکړي او ورڅخه په وېره کې شي.

په انسانانو کې دا فطري خبره ده چې له هغه چا سره کينه وکړي چې غواړي دنيا له دوی څخه واخلي، او دا په داسې حال کې چې که يې ايمان هم يوازې په دنيا وي. او له هغه چا سره کينه وکړي چې غواړي حکومت او واک ترې واخلي. پداسې حال کې چې دوی خپل پايښت هم يوازې په حکومت او واک کې گڼي. او له هغه چا سره هم کينه وکړي چې غواړي له مادياتو او خوندونو يې بې برخې کړي، پداسې حال کې چې پرته له مادياتو او خوندونو بل څه نه پېژني هم نه.

اسلامي نړۍ نن داسې يوې ډلې داعيانو ته ضرورت لري چې له دنياوي مقاصدو خلاص وي، او د دعوت لپاره اخلاص ولري، له هر هغه څه ليرې وي چې خلکو ته دا تصور ور پيدا کوي چې کېدی شي ددوی مقصد به ماديات يا د خپل ځان، خپل قوم او يا خپل تنظيم لپاره د حکومت غوښتل وي.

دغه دعوتگر بايد د خلکو د ذهن او نفس هغه روحي او رواني عقدي ليرې کړي چې د غرب فرهنگ او د ملايانو غلطيو، د دغې طبقې غلط فهميو، د علم کموالي او له اسلام او د هغه له چا پېريال څخه

ليري والي د دوی په ذهنونو کې ایجاد کړې دي. دغه کار د ليدنو کتنو، ملگرتياؤ، خبرو اترو، د ليکنو د تبادلې، د سفرونو او ملاقاتونو، د اسلامي مؤثرو ادبياتو، شخصي روابطو، پاک نفسی، اخلاقي لوړتيا، د قوي شخصيت په لرلو، له دنيا څخه په زهد، د خوندونو په پرېښودلو او د انبياؤ عليهم السلام او د هغوی د خلفاؤ د اخلاقو په تمثيل سره ترسره کړي.^(۱)

1 علامه ندوي رحمه الله عليه په دغه فقره کې د غربي فلسفو د منونکو (مرتدانو) د علاج لپاره د يوې سوله ييزې، علمي، دعوتي، عاطفي او صوفيانه مبارزې طرحه وړاندې کوي. دغه طرحه په خپل ځای او خپل وخت کې په نظري ډول يوه سمه طرحه ده، خو دا چې علامه رحمه الله عليه دغه مقاله لسگونه کلونه مخکې د هماغه وخت د فکري، سياسي، اجتماعي او نظامي وضعيت په نظر کې نيولو سره ليکلې وه او په هغه وخت کې که دغو مرتدينو له يوې خوا له اسلام څخه په عملي ډول د وتلو لاره نيولې وه، خو له بلې خوا يې د اسلام او مسلمانانو په خلاف د کفر تر بيرغ او قوماندې لاندې پوځي جگړه نه وه پيل کړې، بلکې په منافقتونو، تزويرونو، ریاکاریو او درواغو به يې له مسلمانو ولسونو سره د خوا خوړې دعوی هم کوله. نو ځکه يې ندوي صاحب د دغه ډول فکري انحرافونو د علاج لپاره د فکري وسايلو توصيه کړې ده. دا چې اوس دغه حاکم مرتدين په علني ډول د کفر تر بيرغ لاندې او د کفر په صف کې د کفارو د اهدافو د تحقق لپاره په ټوله اسلامي نړۍ کې د اسلام په خلاف په يوه بې رحمه پوځي جگړه اخته دي او له اسلام سره يې د هر ډول مذاکراتو دروازې بندې کړې دي او په بنسکاره اعلانوي چې په هېڅ ځای کې او په هېڅ ډول ورته د اسلام حاکميت او د شريعت تطبيق د منلو وړندی او که څوک يې د حاکمولو هڅه کوي هغوی بايد په بې رحمانه ډول ووژل شي او يا له صحنې ليري شي. نو په دغه صورت او په دغه ډول وضعيت کې ښايي د دغو مرتدينو چې ندوي صاحب هم ورته مرتدين وايي هماغه علاج وي چې ابوبکر صديق رضي الله عنه د خپلې زمانې د ارتداد د له منځه وړلو لپاره کارولی و.

خو دا پدې معنی نده چې د غربي فکر منونکي دې ټول په يوه ډبره وتلل شي. کېدای شي چې ځينی کشران او ناپوهان يې اوس هم د شکوکو، شبهاتو او غلط فهميو بنسکار شوي وي او يا د کفري هېوادونو او نظامونو د تيرايستونکو تبليغاتو تر تاثير لاندې راغلي وي، چې لدغه ډول فکري گمراهۍ څخه د هغوی د راوبستلو لپاره لاس

دغه ډول داعیانو تل د اسلام خدمت کړی، په اموي دولت کې د پنځم راشد خلیفه (عمر بن عبد العزیز) څرگند بدل د همدغه اسلوب او طریقي نتیجه وه. همدغه تاریخ یو ځل بیا په هند کې د مغولي بادشاه جلال الدین اکبر په وخت کې تکرار شو، هغه چې د اسلام په خلاف را پورته شوی ؤ او تصمیم یې نیولی ؤ چې پر هند د اسلام له څلور پېړۍ حکومت وروسته یو ځل بیا هندوستان د (برهمي) جاهلیت په لور وروگرځوي، خو د دغه حکیمانه دعوت په برکت او د (مجدد الف ثاني) د باحکمته شخصیت په هڅو چې اسلام ته یې په اخلاص بلنه کوله، او په اسلام او د اسلامي دعوت په فقه بڼه پوهېده. او همدارنگه د هغه د شاگردانو په کوبښونو هند یو ځل بیا تر پخوا هم په قوي او په بڼه ډول اسلام ته را وگرځېده.

وروسته د (اکبر) پر تخت داسې بادشاهان کښیناستل چې په تقوی او د اسلام په مینه کې یو تر بله غوره وو، تر دې چې د هند پر تخت داسې څوک کښیناست چې د اسلام او د اصلاح تاریخ یې په یاد او کارنامو بنایسته شو او هغه (اورنگ زیب عالمگیر) ؤ، هغه چې (فتاوی هندیه عالمگیریه) هم هغه ته منسوبه ده.

د دغه ارتداد مقابله کول داسې یوه فریضه ده چې یوه ورځ ځنډ هم نه مني، نن ورځ د اسلامي نړۍ ځواکمن هېوادونه او غوره بچیان د ارتداد له یوې قوي او خطرناکې څپې سره مخ دي، دغه د ارتداد څپه د مسلمانانو د عقیدې، اخلاقو او ارزښتونو په خلاف یو پاڅون او بغاوت دی. او که اسلامي نړۍ خپله دغه شتمني چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته په میراث پرې ایښې او مسلمانو نسلونو هغه په خپلو منځو کې ساتلې او د اسلام اتلانو له هغې څخه د دفاع په لاره کې قربانۍ ورکړې له لاسه ورکړې، بیا نو د اسلامي نړۍ بقا له منځه ځي. دغه موضوع باید د ټولو هغو خلکو د توجه او اهتمام وړ وگرځي چې د اسلام غم ورسره دی.

(پای)

وراوږدول بیا هم د اسلامي فکر د پلویانو او مخلصو داعیانو فریضه ده. (ژباړونکی)

د کابل مسیحي پوهنتون (American University)

تاریخي پس منظر

د اسلام له پیل راهیسې غریبانو تل هڅه کړې چې اسلامي هېوادونه تر خپل تسلط لاندې راولي او د اسلام حاکمیت له منځه یوسي. د همدې هدف لپاره یې اول صلیبي جنگونه شروع کړل او د (القدس) د نیولو په بهانه یې څوسوه کاله په مسلسل ډول لښکرې راټولې کړې او دلته یې په لکونو مسلمانان ووژل، خو دغه هدف یې ترلاسه نه کړای شو لکه چې (گارډنر) وايي:

(صلیبي جگړو ونشو کولای چې (القدس) د تل لپاره د مسلمانانوله ولکې وباسي او د اسلامي نړۍ په زړه کې یو مسیحي دولت جوړ کړي)). نوموړی زیاتوی: (صلیبي جگړې د القدس تر نیولو زیاتره د اسلام له د منځه وړلو په نیت ترسره کېدلې)^(۱).

وروسته بیا همدغه صلیبي جگړې د استعماري جگړو په شکل کې پیل شوې چې ظاهراً یې امپریالیستي او اقتصادي بڼه درلوده چې په نتیجه کې یې تقریباً ټول اسلامي هېوادونه لاندې کړل او د یوې اوږدې مودې لپاره یې مسلمانان محکوم وساتل او شریعت یې د زور په وسیله د هغوی له سیاسي او اجتماعي ژوندانه څخه لیرې کړ که څه هم چې د خلکو په زړونو کې یې لاځای درلود.

خو کله چې د شلمې پېړۍ په پیل کې د آزادي غوښتونکو حرکتونو په نتیجه کې د اروپایي استعمار ټغر په ټولېدو شو نو انگریزانو په خاص ډول له دوهمې نړیوالې جگړې وروسته خپل استعماري نقش امریکا ته

1- له کویټ څخه خپریدونکې دالمجتمع مجله (۲۰۰) یمه گڼه د (الجامعة الامريكية بیروت مرکز لنشاط المخابرات والسفارة الامريكية) مضمون.

ور وسپاره. ځکه چې نور نو د انگریزانو ستوری په لوېدو او د امریکا ستوری په پورته کېدو وو.

امریکایانو چې د اروپایانو د استعماري دور د حاکمیت له مشکلاتو څخه درس اخستی وو نو یې د اسلامي هېوادونو د نیولو لپاره یوه بله طریقه او ستراتیژي وضع کړه چې بنسټ یې د کلیسا پر کوښښونو او تعلیم ولاړ وو.

امریکا مسیحي مبلغینو ته وظیفه ورکړه چې په اسلامي هېوادونو کې چې زیاتره یې لا ترهغه وخته د اروپایانو تر استعمار لاندې ول د مکتبونو، کالجونو او پوهنتونونو د تاسیس له لارې داسې یو نوی نسل وروزي چې یوازې په نامه مسلمان وي خو نور یې له اسلام سره هېڅ همدردی نه وي. دین، فکر، اخلاق، فرهنگ او د ژوند بڼه یې امریکایي وي، تر څو دغه نوي نسل ته له فراغت څخه وروسته د هېوادونو چارې وروسپارل شي، او د اسلامي هېوادونو مستعمره ساتلو ته دا ځل د Westernization (غربي گرځولو) په شکل کې دوام ورکړي.

کلیسا په اسلامي هېوادونو کې داسې تعلیمي مراکز او ادارې جوړې کړې چې په حقیقت کې د صلیبي استعماري جگړو د اهدافو د تر سره کولو لپاره د جگړې جبهې وې، خو په ښکاره یې د (تعلیم)، (انسانیت)، او (ترحم) نعرې پورته کولې.

لطفی لیفونیان ارمنی الاصله ترکی منصر وایي: (اروپایي دولتونو چې په صلیبي جگړو کې ماتې وخوړه نو ویې غوښتل د مسلمانانو په خلاف یوه بله صلیبي جگړه دا ځل د تعلیم او تبلیغ له لارې روانه کړي، نو دا ځل یې کلیسا گانې، مسیحي تبلیغ، مکتبونه، پوهنتونونه او شفاخانې

په کار واچولې، او په زرگونو مسیحي مبلغین یې په اسلامي نړۍ کې خپاره کړل.^(۱)

د امریکا دغه استراتیژي ډېره کاریگره واقع شوه، ځکه چې دا ځل نه یوازې دا چې په اسلامي هېوادونو کې خلکو له دوی کرکه نه کوله، بلکې په خپلو مصاریفو یې خپل اولادونه د هغوی مخې ته د زده کړې لپاره کښینول او د نوي نسل مستقبل یې مسیحي منصرینو (تبلیغیانو) ته وروسپاره.

مسیحیت د تعلیم تر پردې لاندې

کله چې امریکایي پروتستېټ مسیحي مبشرین Missionary له (مراکشه) نیولې تر (اندونیزیا) پورې په اسلامي نړۍ کې خپاره شول، ویې لیدل چې په اسلامي نړۍ کې خلک د مسیحیت منلو ته تیار ندي، بلکې د اروپایي استعمار د ظلمونو له امله د مسلمانانو په زړونو کې د مسیحیت په خلاف کرکه نوره هم زیاته شوې ده، او په ځینو سیمو کې چې لاتر هغه وخته د عثمانی خلافت تر کنټرول لاندې وې حکامو هم د مسیحیت د خپراوي مخالفت کاوه. ځکه نو امریکایي مسیحي مبلغینو لاندې دوه مهم کارونه تر سره کړل:

اول: خپل فعالیت یې په هغو سیمو کې پیل کړ چې له پخوا راهیسې مسیحي اقلیتونه ورکې موجود وو لکه (لبنان) او (مصر). دغه سیمې یې د نورو سیمو لپاره پدې بهانه د فعالیت مراکز وگرځول چې ښوونکي دوی د دغو سیمو د محلي مسیحيانو لپاره کار کوي او څوک باید ورباندې اعتراض ونه لري.

1- له کویټ څخه خپرېدونکې د المجتمع مجله (۲۰۰) یمه ګڼه د (الجامعة الامریکیة بیروت مرکز لنشاط المخابرات والسفارة الامریکیة) مضمون.

دوهم: خپلې پروژې یې د بهترینو تعلیمي مراکزو په شکل کې پیل کړي چې د تدریس او نظم په لوړو معیارونو ولاړ ول. د دې کار نتیجه دا شوه چې د یوې مودې له تېرېدو وروسته د سیمې په مسلمانانو کې هم د ښاري او شتمنې طبقې خلکو خپل اولادونه په دغو تعلیمي مراکزو کې شامل کړل. د وخت په تېرېدلو، د پرله پسې کونښنونو او په محلي حکامو کې د نفوذ او تاثیر د پیدا کولو په نتیجه کې دغه مکاتب د عالي تحصیلاتو په لوړو مراکزو بدل شول چې ځینې یې بیا وروسته د American Universities (امریکایي پوهنتونو) په شکل کې راڅرگند شول، چې په دې کتاب کې یې د ځینو معرفي د لوستونکو په خدمت کې وړاندې کېږي.

د امریکایي پوهنتونونو لپاره د اسلامي نړۍ د مهمو

مراکزو انتخاب

امریکایي مبشرینو د پوهنتونونو د تاسیس لپاره داسې سیمې انتخاب کړې چې له یوې خوا پکې په خلاص لاس فعالیت وکولی شي، او له بل لوري دغه سیمې د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دیني اهمیت له مخې پر خپلو شاوخوا سیمو تاثیر ولري، تر څو دغه تاثیر د امریکایي فعالیتونو د خپرېدو لپاره هم مرستندوی واقع شي. او دغه سیمې (لبنان)، (قاهره)، (استانبول) او اوس (کابل) په نښه شوي چې د هرې سیمې د اهمیت په اړه په لاندې ډول څو کرښې وړاندې کېږي.

لبنان – بیروت:

د امریکایي پوهنتون د تاسیس لپاره د لبنان اهمیت په دې کې وو چې له یوې خوا د مدیترانې د سمندر پرغاړه اروپا ته مخامخ پروت دی. او امریکا ورته د سمندر له لارې مستقیمه لار لري. او له بلې خوا هلته په

بیروت کې له پخوا راهیسې نامسلمان اقلیتونه لکه (ماروني مسیحیان) (درزیان)، (ارمنیان) (نصیریان) او (اسماعیلیان) اوسېدل، چې د امریکایي فعالیت لپاره یې ښه زمینه برابوله. او تر دې هم مهمه خبره دا وه چې له لبنان څخه سوریه، عراق، فلسطین، اردن او د عربو جزیره په ښه ډول تر مسیحي فعالیت لاندې نیول کېدای شوه.

مصر - قاهره:

د مصر هېواد چې له یوې خوا د مدیترانې د سمندر پر غاړه پروت دی، او له بل لوري د آسیا او افریقا د دوو براعظمونو ترمنځ د پله د حیثیت د درلودلو او د الازهر د پوهنتون او د مصر د تاریخي او سیاسي مرکزیت د لرلو له امله یې د ټولې شمالي او مرکزي افریقا لپاره د یوه علمي او فرهنګي مرکز حیثیت غوره کړی و. د دې ترڅنګ د نولسمې پېړۍ په پای او د شلمې پېړۍ په پیل کې د (محمد علي) حاکمې کورنۍ چې د غرب په لوري یې مخه کړی وه مصر له عثماني خلافت څخه جلا کړی و او غوښتل یې په مصر کې هر څه د غرب په فرهنګ عیار کړي، د دې ټولو تر څنګ لومړی د فرانسویانو او بیا وروسته د انګریزانو د استعمار په زمانه کې د مصر ځایي مسیحیانو (قبطیانو) هم ښه وده کړې وه چې دې ټولو د امریکایي منصرینو لپاره د مسیحیت او غربي تعلیم د خپرولو او د امریکایي پوهنتون د پرانستلو ښه زمینه برابره کړې وه.

ترکیه-استانبول:

استانبول تقریبا پنځه پېړۍ په ترکیه کې د اسلامي خلافت مرکز وو، او په دنیا کې د ښکلو مساجدو د لرلو له امله د (منارو) ښار بلل کېده. عثمانیانو له هغه ځایه یو لوی اسلامي خلافت اداره کاوه، هره خوا یې

فتوحات درلودل، او ان تردې چې په شرقي اروپا کې یې هم ډېرې سیمې فتح کړې وې، خو په پای کې د یهودي او مسیحي توطیو له امله له زوال سره مخ شو. د دغه خلافت مرکز استانبول هم د امریکایي منصرینو لپاره د تعلیمي فعالیتونو په مقصد په زړه پورې ځای و. ځکه خو یې هلته هم لومړی د (رابرټ) کالج تاسیس کړ چې وروسته بیا د سیکولر ترکیب په زمانه کې په امریکایي پوهنتون تبدیل شو.

افغانستان - کابل:

افغانستان چې د تاریخ په اوږدو کې د اسلام د یوې پخې کلا او د جهادونو او قربانیو هېواد ثابت شوی او د تل لپاره یې خلک د ټینګ ایمان په قوت د نړۍ د لویو لویو ځواکونو په مقابل په مېړانه درېدلي، او د دښمن زوال یې هم د همدوی له خاورې شروع شوی ډېر اهمیت لري. دا هر څه ځکه شوي چې د دې خاورې خلک د تل لپاره په ایمان، شریعت، اسلامي فرهنگ، ملي او اسلامي اخلاقي ارزښتونو ټینګ پاتې شوي او د پرديو رنگ او فرهنگ یې ندی قبول کړی. د همدغه فطريت او خالصتوب له امله یې وکولای شول چې د خپل ستر جهاد په نتیجه کې څوارلس سوه کاله وروسته هم د اسلام د اولې زمانې په څېر یو اسلامي نظام قائم کړي، چې دا کار د غرب او په سر کې یې د امریکا لپاره چې د «ګلوبالیزیشن» په نامه ټوله دنیا په خپل ځم کې رنگول او تر خپل بیرغ لاندې درول غواړي د منلو وړ نه وو. نو ځکه یې د خپلو صلیبي ملګرو په ملتیا د افغانستان په خلاف لویه صلیبي جګړه پیل کړه، او د کابل تر نیولو سمدستي وروسته یې په دغه ښار کې هم د یوه امریکایي پوهنتون بنسټ کېښود، چې نور تفصیلات به یې لږ وروسته ذکر شي.

ولې په اسلامي نړۍ کې امریکایي پوهنتونونه؟

هسې هم د غرب او بیا په خاص ډول د امریکا په پوهنتونونو کې په زرگونو د اسلامي نړۍ ځوانان درس وایي او له محیط څخه یې تأثر هم اخلي، نو په اسلامي نړۍ کې د امریکایي پوهنتونونو د جوړولو څه ضرورت دی؟

د دې پوښتنې ځواب لا ډېر پخوا په بیروت کې د امریکایي پوهنتون مؤسس Denial Bliss په ۱۸۶۲م کې داسې ورکړی و: (په لبنان کې د عالي تحصیلاتو د یوې لویې ادارې جوړول پدې خاطر ضروري دي چې اکثره د اسلامي نړۍ هغه ځوانان چې د غرب او امریکا په پوهنتونونو کې تحصیلات پای ته رسوي هغوی بېرته خپلو وطنونو ته نه راگرځي چې دلته له امریکایي مبلغینو سره مستقیمه مرسته وکړي. بلکې هماغلته په غرب کې په کارونو او وظائفو مصروفېږي. خو د دې پر خلاف د (سیمون کالهن) د مکتب فارغان چې په ۱۸۳۵م کې یې په لبنان کې جوړ کړي وو ټول عملاً د مسیحي مبلغینو په مکاتبو کې د استاذانو، مبلغینو او اداري پرسونل په حیث په اسلامي هېوادونو کې په کار لگیا دي)^(۱).

همدغه وجه ده چې امریکایان او امریکایي تعلیمي موسسې دلته په اسلامي هېوادونو کې د عالي تحصیلاتو خپلې ادارې پرانیزي.

1- (التبشیر والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفی الخالدي او ډاکټر عمر فروخ د تالیف ۹۶ صفحه.

په اسلامي هېوادونو کې د امریکایي پوهنتونونو اهداف

مخکې تردې چې په اسلامي هېوادونو کې د مشهورو امریکایي پوهنتونونو تفصیلات وړاندې کړو غوره گڼو په عمومي ډول په اختصار سره هغه اهداف او مقاصد یاد کړو د کومو د ترلاسه کولو لپاره چې دغه پوهنتونونه جوړېږي او په ملیاردونو ډالره ورباندې مصرفېږي.

اول هدف- د مسلمانو هېوادونو سیاسي قدرت تسخیرول:

امریکایي پوهنتون په اسلامي هېوادونو کې په هغو ډگرونو کې شاگردان روزي چې سبا وکولای شي د هېوادونو د تعلیم، سیاست، ادارې، اجتماع، اقتصاد، فرهنگ او پوځ د توجیه او قیادت صلاحیتونه تر لاسه کړي. ترڅو امریکا د دوی له لارې په اسلامي هېوادونو کې سیاسي قدرت تسخیر او د خپلې خوښې نظامونه ورکې جوړ کړي. تاریخ او تجربې ثابتې کړې چې د امریکایانو دغه منافق شاگردان د اسلام او اسلامي قوانینو او احکامو په له منځه وړلو کې تر اروپایانو او امریکایانو هم ډېر ماهر او سخت زړي دي.

امریکایي پوهنتونونه په ډېر مهارت او په سیستماتیک ډول د مسلمانو ځوانانو د Brainwash (مغز وینځلو) عملیه تر سره کوي او فکر او ذهن یې د غرب د اصولو، قوانینو، فرهنگ او اخلاقي ارزښتونو پر بنسټ ورجوړوي. او په مقابل کې اسلام ورته په درواغو او تزویر د نامعقولیت، بېرته پاتې والي، قساوت، وینو تویولو او خشونت دین معرفي کوي، چې تر فراغته وروسته بیا په زرگونو دغه ډول ځوانان د ټولني او نظام په لوړو مرکزونو او منصبونو او د لوړو صلاحیتونو خاوندان کېږي، خو د اسلام له عقیدې، اصولو، اخلاقو، فکر او فرهنگ څخه نه یوازې دا چې بې برخې وي، بلکې په ټول شدت او

قساوت د هغو د له منځه وړلو لپاره د حکومتی او مدنی ادارو له لارې په کار هم لاس پورې کوي.

دغه خلک د خپلې ټولنې د ټولنیزو او تاریخي ارزښتونو په خلاف بغاوت کوي او د پردیو د قوانینو په تطبیق مصروف شي.

دوهم هدف- د نوي نسل مسیحي کول:

امریکایي پوهنتون په نیویارک کې د پروتستانت Protestant مسیحي طائفې د مرکزي کلیسا له خوا جوړېږي، تمویلېږي او چلول کېږي. له همدې امله یې تر ټولو ستر هدف هم د مسلمانو ځوانانو مسیحي کول او یا هغوی د مسیحیت د فعالیتونو لپاره ملاتړي گرځول دي. او دا نور ټول فعالیتونه یې د همدې هدف لپاره د وسائو په ډول استعمالېږي، چې تفصیلات به یې لږ وروسته ذکر شي.

دغه هدف په بنکاره ډول د قاهرې د امریکایي پوهنتون د تاسیس د وثیقي په دوهمه ماده کې داسې ذکر شوی وو: (د قاهرې د امریکایي پوهنتون له اهدافو څخه یو دا دی چې د مصر او شاوخوا هېوادونو ځوانانو ته مسیحي روزنه تقدیم کړای شي. او بیا په لوړه سویه د یوه پوهنتون له لارې ټولې اسلامي نړۍ ته مسیحي اخلاق او سلوک په عمل کې معرفي کړای شي). (1)

دریم هدف - د اسلام د حقانیت په اړه ځوان نسل شکن کول:

امریکایي مبلغینو ته دا هم څرگنده وه چې د مسلمانانو عقیده که هرڅومره کمزورې شي بیا هم مسیحیت نه مني، له همدې امله یې د مسیحیت د بدیل په حیث د نوي نسل د اسلام د حقانیت په اړه

1- له لندن څخه خپرېدونکې د البیان مجله (۱۸۰) یمه گڼه، د (اهداف الجامعة الأمريكية بالقاهرة) د ډاکټرې (سهیر البیلی) د کتاب لنډیز.

د شکمنولو پروسه د مسیحیت لپاره د مقدمې په طور په خپل پروگرام کې شامله کړه. او د اسلام په اړه د ډول ډول شبهاتو او شکونو په مطرح کولو یې د ځوانانو په اسلام بې باوره کول پیل کړل، چې په نتیجه کې یې ځوانان د الحاد، لیبرالیزم، سیکولریزم، هیومنیزم او اخلاقي بې بندوباری په لور راکاږل، چې پدی حالت کې که ځوانان مسیحيان نشي نو مسلمان هم نه پاتې کېږي، او د اسلام لپاره هېڅ خدمت کولو ته تیار نه وي، چې دا بیا په خپله د مسیحیت لپاره یوه فتح ده.

د دغه هدف لپاره دوی په خاص ډول د بانفوذه او په قدرت کې د شریکو کورنیو او اشخاصو زامن تر کار لاندې نیسي، ځکه چې هغوی په موروثي شکل په قدرت کې پاتې کېږي.

څلورم هدف: د مقاومت د فکري سرچینو وچول:

امریکایان او اروپایان چې په څومره اندازه له جهاد او جهادي حرکتونو څخه په وېره کې دي تر هغو زیات له اسلامي وینستابه او د دوی په خلاف د مقاومت له فکري سرچینو څخه په وېره کې دي. ځکه چې دوی وایی چې له مجاهدینو سره په وسله او عصري ټکنالوژۍ مقابله کېدلای شي، خو له هغه معنوي او فکري قوت سره چې د جهاد تر شا د مجاهدینو د روزلو او د دښمن د ور معرفي کولو لپاره په کار اخته دی او گام پر گام د غرب او امریکا حرکت څاري او جهادي حرکتونو ته مناسبه فکري، سیاسي، اعلامي او پوځي استراتیژي تشخیصوي او د تطبیق پراوونه یې ورته ټاکي، له هغوی سره د وسلې په زور مقابله نشي کېدای.

امریکا فکر کوي چې د دغه معنوي قوت د فعالیت د کمزوري کولو لپاره باید په محلي سطحه په اسلامي هېوادونو کې امریکایي تعلیمي

او فکري ادارې جوړې شي، او د سیمي خلک ورکې د خپرونکو، خاړونکو او تحلیل کوونکو په حیث په کار وگومارل شي. او همدارنگه د جهادي فکر د له منځه وړلو لپاره په سیمه یزه سطحه طرحې او پلانونه ترتیب شي، او د موجودو شرائطو او حالاتو په نظر کې نیولو سره کار ورباندې وشي.

د دغه ډول اشخاصو روزل او بیا د دولتونو په مختلفو ارگانونو کې د هغوی په کار گومارل د امریکایي پوهنتون له مهمو اهدافو څخه گڼل کېږي. د قاهرې امریکایي پوهنتون په سیمه کې د آسیا او افریقا د ډېرو اسلامي او جهادي حرکتونو په هکله خپرنې کړي، او تر یوه حده یې ځینې اسلامي مفکرین او جهادي شخصیتونه په بېلابېلو ډولونو په خپلو لومو کې را نیولي هم دي.

همدغه سیمه ییز اشخاص او ادارې بیا د جهاد او مجاهدینو په اړه ځوانان په شک کې اچوي او ذهنونه یې ور مشوش کوي، او د جهاد د مشروعیت او افادیت نظریه تر پوښتنې لاندې راوړي.

پنځم هدف: په محلي سطحه د غربي کمپنیو لپاره په امریکایي

طریقه د پرسونل روزل:

دا چې اسلامي هېوادونه په مجموعي ډول په غرب کې د صنعت، اقتصاد او تجارت د پرمختگ له امله د غرب لپاره په استهلاکي مارکیتونو تبدیل شوي دي، او د اسلامي هېوادونو اقتصاد د غرب او امریکا د multinational (گڼ ملتیزو) کمپنیو په منگولو کې لوېدلی، او حتی چې ډېر حکومتونه یې په اقتصادي لحاظ لاندې کړي هم دي، دغه ټولې کمپنۍ په اسلامي هېوادونو او په خاص ډول په هغو هېوادونو کې چې دوی یې نیول او لاندې کول غواړي په زرگونو داسې مامورینو او

مسلكې پرسونل ته ضرورت لري چې په غربي ډول د عالي اداري او مسلكي مهارتونو خاوندان وي، ترڅو له يوې خوا د غرب استعماري او استثماري کمپنۍ په بڼه ډول وچلولی شي، او له بل لوري په عين وخت کې په ډېره زیرکتيا دې خبرې ته هم متوجه وي چې ټول هغه اقتصادي او تجارتي فعاليتونه چې گټه يې بنيادي د جهاد او اسلام لپاره وکارول شي وده ونه کړي، او بايد له بېلابېلو خنډونو او بندیزونو سره مخ شي، ترڅو له منځه لاړ شي. د دغه ډول پرسونل تيارول هم د امريکايي پوهنتون له مهمو اهدافو څخه گڼل کېږي.

شپږم هدف: په اسلامي هېوادونو کې د ژوند غربي بڼه رواجول

او په مسلمانانو کې د امريکايي مصنوعاتو د استهلاك او

استعمال روحيه تقويه کول:

امريکا د خپل فرهنگ له صادرولو مخکې کونښن کوي چې په اسلامي هېوادونو کې د ژوند کولو غربي ډوله بڼه رائج کړي، ترڅو خلک د ژوند په هر اړخ کې امريکايي او غربي مصنوعات وکاروي، چې د دې کار په نتيجه کې اسلامي نړۍ د غربي مصنوعاتو لپاره په يوه لوی مصرفي مارکېټ بدلېږي.

د دې کار لپاره امريکايي لويې کمپنۍ لکه Ford او General Motor او نورې کمپنۍ په لويه پيمانه له امريکايي پوهنتون او USAID سره مرستې کوي، ترڅو په شرق کې امريکايي پوهنتونونه د دوی لپاره د فرهنگي کمپنيو په حيث د مارکېټ زمينه سازي وکړي، چې پدې کار سره به له يوې خوا د مسلمانانو اجتماعي فرهنگ ورتبديل کړي، او له بلې خوا به په اسلامي نړۍ کې د صنعت مخه ونيسي او هم به د غرب د اقتصادي پرمختگ لپاره پراخه زمينه مساعده کړي.

امریکايي پوهنتون مسیحي پوهنتون دی

په هر اسلامي هېواد کې امریکايي پوهنتون یو مسیحي پوهنتون وي چې په نیویارک کې د پروتستانت عیسایي فرقې د لویې کلیسا (Presbyterian) لخوا تاسیس او اداره کېږي. د دغو پوهنتونو اعلیٰ مشورتي بورډ یو وي، چې غړي یې د پروتستانت عیسایانو لوی مشران، د لویو کمپنیو مالکان، ملی تاجران او د تعلیم او اجتماعي علومو متخصصان تشکیلوي.

په اسلامي هېوادونو کې هر امریکايي پوهنتون اساساً د مسیحیت د خپراوي لپاره جوړېږي، او دا نور هرڅه ورکې د وسائلو په حیث کارول کېږي.

کله چې په ۱۸۶۲ میلادي کال کې د لومړي ځل لپاره فیصله وشوه چې په بیروت کې د (سورې انجیلي فاکولته) په امریکايي پوهنتون ونومول شي د دغه نوي پوهنتون لپاره امریکايي لوی مسیحي مبلغ Denial Bliss د لومړي رئیس په توګه وټاکل شو، نو تر ټاکل کېدو وروسته یې په کال ۱۸۶۳ میلادي کې له لویو مسیحي مشرانو سره د مشورې لپاره نیویارک ته لاړ، او هلته یې په مرکزي لویه کلیسا Presbyterian کې مسؤلیتو ته یوه وینا واوروله چې په یوه برخه کې یې راغلي وو: (... شرق زمونږ دیني تعلیماتو ته اړتیا لري، هلته باید تورات او انجیل (بایبل) یو دائمی تدریسي کتاب وګرځول شي).^(۱)

هغه د بیروت د امریکايي پوهنتون د رسالت په اړه وویل: (... د بیروت امریکايي پوهنتون باید د مسیحي کتابونو له لارې په آسیا او افریقا کې

¹ - (التبشير والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفی الخالدي او ډاکټر عمر فروخ ګډ تالیف ۹۶ صفحہ.

له میلونونو انسانانو سره زموږ رابطنه ټینګه کړي. او هم باید په هغوی (مسلمانانو) د مسیحیت نعمت ولوروي).^(۱)

همداراز د پوهنتون تاسیسي مجلس فیصله وکړه چې د پوهنتون هر استاذ باید د مسیحي دین مبلغ وي.^(۲)

په ۱۹۰۹ میلادي کال کې چې کله د پوهنتون یوې ډلې مسلمانو محصلینو د پوهنتون کلیسا ته په اجباري شکل د مسلمانو محصلینو د وروستلو په خلاف احتجاج وکړ او د پوهنتون له ادارې څخه یې غوښتنه وکړه چې مسلمان محصلین باید په زوره د پوهنتون په مذهبي مراسمو کې شریک نه کړای شي، نو په ځواب کې یې د پوهنتون ادارې یوه اعلامیه صادره کړه چې په څلورمه ماده کې یې راغلي وو: (د بیروت امریکایي پوهنتون یو مسیحي پوهنتون دی، د مسیحي ملت په مصاریفو جوړ شوی دی، او د دې لپاره جوړ شوی چې انجیل یې په تعلیمي نصاب کې شامل وي تر څو د مسیحي دین منافع او ښېګڼې د هر زده کوونکي مخې ته کېږدي. هر څوک چې پدې پوهنتون کې شاملېږي باید تر شاملېدو مخکې په هر څه غور وکړي چې په پوهنتون کې به څه ورڅخه غوښتل کېږي).^(۳)

همدا ډول د پوهنتون مشورتي بورډ اعلان وکړ چې: (امریکایي پوهنتون خلکو ته د تورات او انجیل د حقایقو د زده کړې لپاره جوړ شوی تر څو

1- (التبشير والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفى الخالدي او ډاکټر عمر فروخ گډ تالیف ۹۶ صفحه.

2- پورتنی مصدر.

3- (التبشير والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفى الخالدي او ډاکټر عمر فروخ گډ تالیف ۱۰۵ صفحه.

پدې کار سره پوهنتون د مسیحیت د رڼا یو مرکز وگرځي او د دغې رڼا په خپلولو خلکو ته وصیت وکړي).^(۱)
 پر همدې اساس تر ۱۹۲۲م کال پورې تورات (عهد قدیم) رسما د پوهنتون په نصاب کې شامل وو او ټولو طلابو ته به تدریسېده.

محتاطانه شروع

دا چې دغه مسیحي پوهنتونونه په اسلامي هېوادونو کې جوړېږي نو مؤسسین یې په شروع کې ډېر احتیاط کوي چې له اولې ورځې د مسلمانو ولسونو حساسیتونه راونه پاروي. ځکه نو په لومړي قدم کې محصلین له مسیحي تعلیماتو سره نه مخ کوي. پدې هکله د بیروت د امریکایي پوهنتون مؤسس Denial Bliss وايي: (د تأسیس په لومړیو کلونو کې مونږ خپل تنصیري کارونه په احتیاط سره تر سره کول، ترڅو د پوهنتون له ټینګېدو څخه مخکې د عثماني خلافت غضب راونه پاروو، خو وروسته به بیا ټول شاگردان په مسیحي عبادت او د یکشنبې د ورځې په سرویس مجبورېدل).^(۲)

ولې یې نوم امریکایي پوهنتون دی؟

همدغه ډول مسیحي پوهنتون په هر اسلامي هېواد کې د امریکا د پروټسټنټ مسیحي فرقې د لوی مرکز (N. Y. Presbyterian) له طرفه جوړېږي. او د دې لپاره یې له نامه سره د مسیحي ټکي نه لیکل کېږي چې په اسلامي هېوادونو کې یې پر ضد حساسیت راونه پارېږي. د مصر په (قاهره) کې هم چې امریکایي پوهنتون جوړېده نو د پوهنتون د

1- (التبشير والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفى الخالدي او ډاکټر عمر فروخ گډ تالیف ۱۰۵صفحه.

2- له کویټ څخه خپرېدونکې دالمجتمع مجله (۲۰۰). یمه گڼه د (الجامعة الامريكية بیروت مرکز لنشاط المخبرات والسفارة الامريكية) مضمون.

مشورتي بورډ د مشرانو ترمنځ د نامه پرسر اختلافات پیدا شول. ځینو ویل چې نوم یې باید په بنکاره ډول (مسیحي پوهنتون) وي. ځینو نورو یې ویل نوم یې باید (د مصر او نږدې ختیځ لپاره د مسیحي زده کړې امریکایي مؤسسه) وي. او دریمې ډلې یې ویل چې نوم یې باید (د قاهرې د مسیحي کالجونو ټولنه) وي. په آخر کې د ۱۹۱۷م کال د دسمبر په میاشت کې د نامه د تعیین لپاره د بورډ د اعضاؤ ترمنځ انتخابات وشول چې په نتیجه کې یې د پوهنتون لپاره د A. U. Cairo (د قاهرې امریکایي پوهنتون) نوم غوره شو. او دا ځکه چې د مخکنیو نومونو په هکله د مصر په حکومت کې ځینې مهمو شخصیتونو اعتراض درلود. خو له دې هرڅه سره سره بیا هم د مشورتي بورډ غړي دغه پوهنتونونه په خپلو منځونو کې د (مسیحي) پوهنتونونو په نامه یادوي.^(۱)

د بیروت امریکایي پوهنتون

د بیروت امریکایي پوهنتون په اسلامي نړۍ کې تر ټولو لومړی پوهنتون دی. دغه پوهنتون په تېرو ۱۴۶ کلونو کې د اسلامي نړۍ د خطرناکو پېښو په بهیر کې عمده نقش لرلی دی. د مسیحیت د خپرولو ترڅنګ یې په غربي او اسلامي نړۍ کې د سیکولریزم (Secularism) د خپراوي او حاکمولو په لاره کې هم ډېر کار کړی. په غربي نړۍ کې د عثماني خلافت د را پرځولو لپاره د (عربي نیشنلزم) هڅې هم له همدې ځایه پیل شوې وې. د همدې پوهنتون فارغان ول چې عربي نړۍ ته یې د غرب د افکارو او نظریانو د راواردولو چارې ترسره کړې.

1- په (مجلة التربية المعاصرة) ۴۹ گڼه کې د (الجامعة الامريكية والتبعية الثقافية) په عنوان د دکتور کمال نجیب بحث.

د دغه پوهنتون تاثیرات یوازې په عربي کې نړۍ منحصر پاتې نشول، بلکې د سیمې نورو هېوادونو ته یې هم سرایت وکړ، او ان تر دې چې په افغانستان کې هم ځینې افغانان چې خواته یې یوازې د امریکا له لوري د افغانستان له اشغالولو وروسته د اشغال په حکومت کې د وزیرانو او رئیسانو په حیث استخدام شول چې له د هغوی له جملې څخه پیژندل شوې څېرې یې اشرف غني د ولسمشر په حیث، مسیحي رولا غني د لومړۍ مېرمنې او آشیانه و مؤسسې د رئیسې په حیث، انوار الحق احدي د مالیې د وزیر په حیث، اکبر پوپل د کابل پوهنتون د رئیس په حیث، یوسف پښتون د بنار جوړونې د وزیر په حیث، همایون قیومی د ولسمشر د ستر سلاکار په حیث کار وکړ دا ټول له همدې پوهنتون څخه فارغ شوي دي.

د امریکا لخوا د افغانستان په نیولو کې چې د چاتر ټولو لوی لاس وو او تر اشغال وروسته یې ټولې چارې هم د هغه لخوا پرمخ بیول کېدې یعنې (زلمی خلیل زاد) هم د همدغه پوهنتون فارغ التحصیل دی.

دغه پوهنتون د سیمې د نورو امریکایي پوهنتونونو لپاره د مور حیثیت لري، او د آسیا او افریقا په اسلامي هېوادونو کې د پروتستېنت مسیحي فعالیت لپاره تعلیمي او اکاډیمیک پلانونه هم په همدغه پوهنتون کې جوړېږي. د دغه پوهنتون لپاره زمينه سازي په ۱۸۳۵م کال کې هغه وخت شروع شوه چې امریکایي مسیحي مبلغ (سیمون کالهن) په بیروت کې د نجونو او هلکانو لپاره یو عصري مکتب جوړ کړ. دغه مسیحي مکتب د سیمه ییزو مسیحيانو د اولادونو تر څنګ د مسلمانانو اولادونه هم جذب کړل.

د مسیحي معلمینو د بڼې توجه او پراخو وسایلو له امله دغه مکتب ښه وده وکړه، او ښه ډېر شاگردان یې فارغ کړل چې په مسیحي ادارو او

تعلیمی مراکزو کې په کار وگومارل شول. د (سیمون کالهن) د مکتب د شاگرانو بڼې نتیجې له نیوریارک څخه د راغلیو مسیحي مبلغینو د پلې مشران هر یو Denial Bliss او D. William tomson په بیروت کې د عالی تحصیلاتو د یوې ادارې جوړولو ته وهڅول.

دغو دواړو خپل راپورونه او وړاندیزونه د نیویارک لویې کلیسا Presbyterian ته د مشورې لپاره یوړل. پدې کار باندې درې کاله یعنی له ۱۸۶۲ څخه تر ۱۸۶۵ میلادي پورې مشورې وشوې او ترتیبات ورته ونيول شول او هم استاذان هم ورته تیار کړای شول.

په ۱۸۶۵م کې Denial Bliss د پوهنتون لپاره رئیس وټاکلی شو، او بیا په ۱۸۶۵م کال کې دغه امریکایي پوهنتون افتتاح شو. د پوهنتون نصاب، ژبه، اداره، استاذان او هرڅه امریکایي ول. د نصاب په ترڅ کې انجیل، (بایبل) د تدریسي کتاب په حیث مقرر شو چې پوره ۵۷ کاله یعنی تر ۱۹۲۲م کال پورې یې په علني شکل دوام درلود، که څه هم چې وروسته یې مسیحي زده کړه او مذهبي مراسم اختیاري وگرځول، خو د پوهنتون اداري محیط او استاذان یې داسې برابر کړي ول چې په نتیجه کې یې شاگردان په خپله مسیحیت ته مائل شي چې همدا د دوی اصلي هدف هم ؤ. پدې هکله د پوهنتون یو بل رئیس (Penrose) چې په ۱۹۴۸م کال کې چې کله پدغه وظیفه وټاکل شو په همدې مناسبت یې په خپله افتتاحي وینا کې وویل:

(دلته په اثبات ورسوله چې تعلیمی ادارې هغه تر ټولو مؤثرې وسیلې وې چې امریکایي مبلغینو په سوریه او لبنان کې د مسیحیت د خپرولو لپاره وکارولې او د همدې غرض لپاره د بیروت د امریکایي پوهنتون

رئیس هم د امریکا د پروتستینټ مبلغانو له جملې څخه ورته غوره شوی
ق. (۱)

د اوسنۍ عربي نړۍ ډېر چارواکي چې خپل هېوادونه او ولسونه یې د امریکا په غلامۍ مجبور کړي دي هم د همدغه پوهنتون او نورو غربي پوهنتونونو فارغان دي. او همدوی دي چې په ټوله عربي نړۍ کې یې د شریعت د تطبیق مخه نیولې ده. او هر هغه څوک چې د غرب له تسلطه څخه د آزادۍ او د اسلام د حاکمیت خبره کوي د همدغو چارواکو او د هغوی لخوا د جوړو شویو قوانینو پر بنا اعدامېږي، بندي کېږي او یا د وطن پرېښودلو ته مجبورېږي.

د قاهرې امریکایي پوهنتون

د قاهرې پوهنتون هم په عربي نړۍ کې د پروتستینټ مبلغینو Missionary د فکر زېږنده دی. د دغه پوهنتون نظریه په لومړي ځل په مصر کې امریکایي مسیحي مبلغ (چارلز واټسن) Charles Watson چې په مصر کې د مشهور امریکایي مبلغ (اندر واټسن) André Watson زوی وو په ذهن کې راوټوکېده.

(چارلز واټسن) چې لا د مخه یې په مصر کې د کوچینانو او ځوانانو د مسیحي کولو په هدف تعلیمي فعالیتونه شروع کړي ول د دغه پوهنتون لپاره پلان جوړ کړ. او دغه پلان یې بیا په کال ۱۹۱۴م له ځانه سره نیویارک ته یووړ تر څو هلته ورباندې په لویه کلیسا کې د امریکایي پوهنتونونو مشورتي بورډ غور او بحث وکړي. د همدې کال د دسمبر د میاشتې په دیرشم تاریخ د کلیسا د کلنۍ اجتماع په ترڅ کې د دغه

1- له کویټ څخه خپرېدونکې د (المجتمع) په مجله کې د (لماذا الجامعة الامريكية الآن) بحث ۱۹۷۸/۹/۲۵م.

پوهنتون موضوع هم وڅېړل شوه. د بحث په جریان کې د خپلو وړاندیزونو په سلسله کې Charles Watson د Presbyterian له مشرانو څخه وغوښتل چې د پوهنتون د تاسیس په لومړۍ مرحله کې باید د پوهنتون په محصلینو مسیحي مراسم او عبادت لارمې ونه ګرځولی شي ترڅو خپل کارونه د مسلمانانو د حساسیتونو له پارولو پرته په اطمینان سره ترسره کړای شي.^(۱)

د پوهنتون د طرحي تر منل کېدو وروسته له ۱۹۱۴م څخه تر ۱۹۲۰م پورې په قاهره کې د پوهنتون لپاره د ودانۍ جوړول، د ځینې ودانیو اخیستل او نور ترتیبات ترسره شول، او د ۱۹۲۰م کال د اکتوبر په پنځه لسم تاریخ امریکایي پوهنتون لومړی د (لنکولن د شرقي زده کړو د کالج) په نامه پرانستل شو چې وروسته یې نوم د قاهرې امریکایي پوهنتون A. U. Cairo شو، او (چارلز واټسن) د دغه پوهنتون د لومړي رئیس په توګه و ټاکل شو، چې بیا تر ۱۹۴۵ پورې په همدې وظیفه پاتې شو.^(۲)

د قاهرې امریکایي پوهنتون په هغه وخت کې یوازې د امریکا د کلیساګانو په مرسته چلېده، خو اوس د نړیوالو مسیحي مؤسسو په مرسته خپل کارونه پرمخ بیايي.

امریکا په مصر کې خپل پوهنتون ته تر ټولو زیاته توجه کوي، ځکه چې په مصر کې له یوې خوا د الازهر پوهنتون وجود لري چې تر زرو کلونو یې زیات اسلامي علومو ته خدمت کړی که څه هم چې اوس د نورو تعلیمي

1- الجذور التاريخية لإرساليات التنصير في مصر. دكتور خالدنعيم صفحة ۸۵ - ۹۲.

2- پورتنی مصدر.

ادارو په څېر د یو سیکولر حکومت تر کنترول لاندې دی. خو بیا هم د اسلامي علومو تر ټولو لویه مؤسسه گڼلې کېږي. له بلې خوا د معاصرو اسلامي حرکتونو پیل هم د شلمې پېړۍ له اوایلو څخه د امام حسن البناء (رحمه الله) لخوا د (الإخوان المسلمون) په شکل کې شوی و چې وروسته بیا په بېلابېلو فکري او جهادي بهیرنو کې سره خواره شول، خو په مجموع کې ټولو یې دا هڅه کوله چې شرق د غرب له تسلط څخه خلاص کړي او د اسلام د حاکمیت لپاره زمينه برابره کړي. مصر ته د امریکا د جدي توجه یو بل سبب بنایي د القاعدې په جهادي تنظیم کې د مصري مجاهدينو لویه ونډه وي چې د قیادت چارې هم همدوی سمبالوي. دا ټول د دې عامل گڼل کېږي چې امریکا دې تر بل هر عربي هېواد مصر ته ډېر پام وکړي.

د ترکیې د استانبول امریکایي پوهنتون

د ترکیې او د هغې د اسلامي اهمیت په اړه مخکې یادونه وشوه. د ترکیې له استانبول څخه تقریباً پنځه سوه کاله عثماني ترکانو په اسلامي نړۍ کې لوی اسلامي عثماني خلافت اداره کاوه چې د غرب لپاره د منلو وړ نه وو.

اروپایانو په ترکیه کې د اسلامي خلافت د له منځه وړلو لپاره د سلگونو کلونو لپاره هڅې وکړې. د شرقي اروپا د فتحه شوو ولایتونو خلک یې د بغاوت لپاره راوپارول. مسیحي ارمنیان یې د جنگ لپاره وهڅول، او ډېر څه یې وکړل چې خلافت له منځه یوسي، خو تر هغه یې هڅې کامیابې نه شوې چې تر څو یې د ترکیې د ولس او نظام په داخل کې داسې خلک تیار نه کړل چې له اسلام څخه یې کرکه لرله، د اسلامي شریعت د له منځه وړلو لپاره یې په منظم ډول کار کاوه، او په ترکیه کې

یې د اسلام پر ځای د غربي قوانینو او ژوندبني د تنفيذ لپاره په فعالیت اخته وو.

په ترکیه کې د خلافت د راپرځولو اصلي مجرمین ټول هغه کسان وو چې یا خويي په غرب کې زده کړې وې، او یا په ترکیه کې له غربي افکارو او نظریاتو څخه چې غربي مکاتبو او تعلیمي ادارو خپاره کړي ول متأثره شوي ول.

دغو مجرمینو ترکیه له اسلام څخه محرومه کړه، اسلامي خلافت یې لغو اعلان کړ، او د هغه پر ځای یې سیکولر ترکیه رامنځته کړه. په اسلامي شعایرو یې بندیز ولگاوه. څلریش کاله مسلمانو ترکانو اذان وانه ورید، او همدومره موده د ترکیې مسلمانان د حج د فریضې له ادا کولو منع کړای شول. مدارس و تړل شول، مساجد په موزیمونو تبدیل شول، اسلامي حجاب ممنوع اعلان شو، د اسلام د بیا حاکمولو لپاره هر ډول هڅې جرم وگڼل شوې، او بالاخره له ۱۹۲۴م څخه تر اوسه د ترکیې واکمن په مسلسل ډول یو په بل پسې هڅه کوي چې ترکیه په سیاسي او نظامي لحاظ د اروپا یو جز وگرځوي، خو اروپایان یې لاتر اوسه ورسره نه مني چې ترکیه دې په اورپایي اتحاد کې شامله شي، ځکه چې هغوی وایي په ترکیه کې لاتر اوسه پورې اسلام شته.

په ترکیه کې د دغه ډول وضعیت د رامنځته کولو لپاره چې کومو جهتونو کار کړی و په هغو کې یو هم د استانبول امریکایي پوهنتون دی. د دغه پوهنتون لپاره امریکایي مسیحي مبلغینو له ډېر پخوا راهیسې کار پیل کړی وو. کله چې په ۱۸۳۱م کې د امریکایي مسیحي مبلغینو Missionary لومړی ډله ترکیې ته راغله نو د دغه ډلې د مشر په کور کې یو زوی وزېږید چې نوم یې ورباندې (قسطنطین

واشنگټن) کېښود، تر څو یې خلکو ته د قسطنطنيې (استانبول) او (واشنگټن) ترمنځ د رابطې او وحدت د سمبول په حیث تلقین کړي.^(۱) دې ډلې په ترکیه کې ډېر وخت تېر کړ او د کلونو په تېریدلو یې په استانبول کې د یوې مسیحي تعلیمي ادارې د تاسیس لپاره زمينه برابره کړه.

په ۱۸۶۳م کال کې مشهور امریکایي مسیحي مبلغ (هامیلین) له لوی سرمایه دار (روشیلډ) سره مشوره وکړه او ورته ویې ویل: (ترکانو د استانبول د نیولو لپاره تر جنگ دمخه (روملي) د استانبول ترڅنګ یو ځای) کې خپله پوځي قرار گاه او عسکري کلا جوړه کړې وه، چې وروسته یې بیا له هماغه ځایه د قسطنطنيې مسیحي امپراطوري ونړوله. زه به هم په همدغه ځای (روملي) کې یو ثانوي مکتب (لیسه) جوړوم، تر څو له همدې ځایه د ترکانو عثمانی خلافت ونروم).^(۲) روشیلډ هم ورسره ومنله. هماغه وو چې لومړی هلته یو ثانوي مکتب جوړ شو، چې وروسته بیا د استانبول د (رابرت) په کالج بدل شو، او په پای کې ورڅخه د اوسنۍ ترکیې امریکایي پوهنتون جوړ شو.

د دغه امریکایي پوهنتون د دیني هويت په اړه مشهور مسیحي مبلغ او د بیروت د امریکایي پوهنتون لومړی رئیس Denial Bliss وایي: (د ترکیې د رابرت کالج (اوسنی امریکایي پوهنتون) یو مسیحي کالج دی. تعلیم، نصاب او تعلیمي محیط یې په ښکاره مسیحي دی، ځکه چې

1- (المدارس العالمية الأجنبية- الاستعمارية، تاریخها و مخاطرها) تالیف: بکر بن عبدالله أبوزید ۲۷ صفحه.

2- پورتنی مصدر.

مسیحي مبلغینو جوړ کړی او د هر وخت لپاره به یې رئیس یو مسیحي مبلغ وو.¹

په افغانستان کې د مسیحي فعالیت پس منظر

د برتانیې لخوا د هند تر نیولو وروسته په افغانستان باندې پرله پسې حملې هم د دې لپاره وې چې افغانستان هم د انګلیسي امپراطورۍ برخه وګرځوي، او دلته هم د خلکو په ذهن او ژوند کې د غربي فرهنگ او مسیحي عقایدو د ځای پر ځای کولو لپاره کار وکړي. له همدې امله انګریزانو له پخوا څخه انجیل پښتو او فارسي ته ترجمه کړې وو، او په ۱۸۴۰م کال کې یې د افغانستان سرحدي سیمو کې خپور کړ.² خو دا چې پښتانه په دین ټینګ ولاړ خلک دي او انګریزان یې دښمنان او د هغوی دین یې کفر ګاڼه، نو ځکه یې په هغه وخت کې دعوت ډېر مؤثر نه وو.

وروسته بیا مسیحي مبلغین دې حقیقت ته متوجه شول چې افغانان مسیحیت نه مني، نو خپله د تبلیغ استراتیژي یې بدله کړه او د ښکاره مسیحیت پر ځای یې د دې سیمې په خلکو کې د اروپایي ژبو او فرهنگ رواجول پیل کړل.

د اروپایي مسیحي مبلغینو د مقالو په هغه مجموعه کې چې ستر عالم او لیکوال الشیخ (محب الدین الخطیب) مصري د (الغارة علی العالم الإسلامی) یعنی (پر اسلامي نړۍ یرغل) په نامه عربي ژبې ته ترجمه کړې مسیحي مبلغینو ته د توصیې په ډول داسې راغلي: (افغانان ډېر کلک

¹-(التبشير والاستعمار في البلاد العربية) د ډاکټر مصطفى الخالدي او ډاکټر عمر فروخ ګډ تالیف ۹۵صفحه.

²-(التنصير في افغانستان دراسة وصفية تحليلية ميدانية) رسالة مقدمة لنيل شهادة ماجستير من الجامعة الإسلامية العالمية في إسلام آباد من قبل الطالب نقيب الله محمد صديق.

خلک دي، د مسیحيت منلو ته نه تیارېږي. د هغوی لپاره باید غربي فرهنگ او غربي ادبیات د دوی په ژبه ترجمه او نشر کړو، ترڅو په کراره کراره له مسیحي او اروپایي افکارو سره اشناسي¹.

همدغه وجه وه چې د امان الله خان په وخت کې د افغانستان دروازي د غربي فرهنگ او افکارو پرمخ نه یوازي خلاصې شوې، بلکې غربي لباس او فرهنگ هم په زوره پر افغانانو وروټپل شو. دا چې وروسته بیا دغه وضعیت چپیانو او ورپسې کمونستانو په خپله گټه وکاراوه نو د کلیسا پرمخ په افغانستان کې د کار دروازه بنده شوه. او دا ځکه چې کلیسا د غرب نماینده گي کوله او په افغانستان کې حاکمیت د روسانو او د هغوی د ملگرو په لاس کې وو. هماغه وو چې غربي کلیسا بیا د افغاني مهاجرینو په منځ کې په پاکستان او اروپا کې د مسیحيت د خپرولو فعالیتونه شروع کړل.

د تنصیر درې دروازي فقر، جهل او مرض

فقر، جهل او مرض هغه درې دروازي دي چې مسیحي مبلغین د هغو له لارې اسلامي هېوادونو ته وړ داخلېږي او هلته د مسیحيت لپاره د انساني مرستو، تعلیم او صحي فعالیتونو تر عنوان لاندې کار کوي. او جگړې بیا هغه څه دي چې دغه دریواړه حالتونه منځ ته راوړي.

افغانان هم د جگړې له امله هجرتونو ته مجبور شول او په هجرت کې له فقر، بیسوادۍ او ډول ډول امراضو سره مخ شول، چې دې هرڅه په افغاني کمپونو کې د غربي مؤسسو لپاره د کار دروازه خلاصه کړه. او د

1- (الغارة على العالم الاسلامي) د محب الدين الخطيب او مساعد اليافي ټولونه او ترجمه. د ۱۹، ۱۸، ۱۷ صفحو لندیز.

کار ترڅنگ دغو مؤسسو په پټه او ښکاره په افغانانو کې د مسیحیت د خپرولو فعالیتونه هم شروع کړل.

د مسیحیت دغه فعالیتونه دومره بریند شول چې په ۱۹۸۸/۸/۱۶م تاریخ په پېښور کې افغان کمشنری، د دغې کمشنری د معاون (سید احمد اختر) په امضاء په پاکستان کې ټولو غربي مؤسسو ته د مهاجرینو په منځ کې د مسیحي کتابونو او نشراتو د نه خپرولو په خاطر خبرداری صادر کړ. او د پاکستان د جزایي قانون د پنځه لسمې مادې مطابق یې دا کار دیني سپکاوی وګاڼه چې مرتکب یې په بند، جریمې یا دواړو محکومېدلای شي. خو لدې سره سره بیا هم په مهاجرینو کې د غربي مؤسساتو لخوا مسیحي فعالیتونو دوام درلود، چې دا کار په هغه وخت کې افغان کمشنر ښاغلي (رستم شاه مومند) له الجهاد عربي مجلې سره د ۱۹۸۹م کال د فبرورۍ د میاشتې په دوه پنځوسمه ګڼه کې هم تأیید کړ، نوموړي دا هم زیاته کړه چې پدې جرم د غربي مؤسساتو ځینې غړي له پاکستان څخه شړل شوي هم دي.^(۱)

د انگلیسي ژبې مراکز او د مسیحیت فعالیتونه

لکه مخکې چې یادونه وشوه د پخوانیو مسیحي مبلغینو د توجیهاتو مطابق د غربي ژبو او د اروپایي او امریکایي فرهنگ د خپرولو په مقصد لاندې مؤسسو چې اصلاً په مسلمانانو کې د فکري بدلون لپاره کار کوي په سلګونو د انګریزي ژبې د زده کړې مراکز او کورسونه پرانستل چې په لسګونو زره ځوانانو او پیغلو ته یې د انګریزي ژبې ترڅنگ اروپا او امریکا ته د ورتلو فرصتونه هم برابرول. دغه مؤسسې په لاندې ډول وې:

1- د الجهاد د عربي مجله دوه پنځوسمه ګڼه.

۱- اي، آر، سي :

آي، آر، سي I,R,C يا International Rescue Committee یوه امریکایي خالصه کلیسایي مؤسسه ده چې معنی یې ده: د (نجات (خلاصون) نړیواله کمیټه). نجات (خلاصون) انجیلی کلمه ده چې معنی یې ده هر هغه څوک چې مسیحیت ومني هغه به له حساب کتاب او د آخرت له عذابو خلاص وي. ځکه چې د هغوی د گناهونو کفارو د دوی په گومان الله ﷻ د عیسی علیه السلام چې دوی یې - نعوذ بالله - د الله زوی بولي په قرباني کولو سره مخکې ورکړې ده. چې دا پخپله یوه باطله او کفري عقیده ده.

د I. R. C. مؤسسې د مهاجرینو په کمپونو او د پاکستان په ښارونو کې په سلگونو کورسونه پرانستل چې په پیل کې یې استاذان هم په خپله اروپایان یا امریکایان ول، خو وروسته یې افغانی استاذان تربیه کړل چې هغوی بیا تر دوی هم انگلیسي ژبې ته ډېر کار وکاوه.

آي، آر، سي I,R,C نه یوازې دا چې انگریزي ژبه او د هغې له لارې اروپایي او امریکایي فرهنگ خپراوه بلکې په پېښور کې یې خپله مطبعه هم درلودله چې د سیدجمال الدین افغان د مطبعې په نامه یې فعالیت کاوه. او د دې ترڅنګ یې د مکاتبو د نصاب او د معلم د تربیې چارې هم په غاړه لرلې چې په بېلابېلو وختونو کې یې د معلم د تربیې سمینارونه هم تر سره کول.

۲- امریکن سنټر :

امریکن سنټر American center یوه بله امریکایي فرهنگي مسیحي مؤسسه وه چې د پېښور په صدر کې یې مرکز وو او د انگریزي ژبې

ترڅنگ یې نور فرهنگي او مسیحي فعالیتونه هم تر سره کول چې درس به پکې اکثره د بنځینه امریکایي استاذانو لخوا ورکول کېده.

۳- برټش کونسل :

برټش کونسل British Council یوه بله فرهنگي مسیحي مؤسسه وه چې د برتانیې لخوا چلول کېده. د انگریزي ژبې د زده کړې ترڅنگ یې مجوزه کتابخانه، فلمي نندارتون او نور فرهنگي فعالیتونه هم درلودل.

۴- (ټیم) او (ورلډ بیلیف):

(ټیم Team) او (ورلډ بیلیف World Belief) دوه امریکایي مسیحي مؤسسې وې چې له هالنډۍ (زولاک) او کاناډایۍ World Belief مؤسسو سره یې یوځای په اسلام اباد کې افغانانو ته د انگریزي ژبې یو لوی مرکز د (E. S. L.) په نامه په G/9L سیمه کې چلاوه. دغه مرکز به په بنکاره ډول د انگریزي ژبې د کورسونو په پای کې فارغانو ته په پښتو او فارسي ترجمه شوي مسیحي کتابونه هم ورکول، او هم به یې په بېلابېلو مناسباتو کې مسیحي فلمونه چې د عیسی علیه السلام ژوند به ورکې تمثیل شوی وو شاگردانو ته د مشاهدې لپاره وړاندې کول.

۵- شلټرناو انټرنیشنل :

(شلټرناو انټرنیشنل) هغه مسیحي مؤسسه ده چې عبدالرحمن پنجشېری ورکې مسیحي شوی وو. دغې مؤسسې د ناصرباغ د مهاجرینو په کمپ کې د کونډو بنځو لپاره د حرفوي زده کړو مرکز درلود چې د حرفوي زده کړې ترڅنگ یې د مسیحیت د خپرولو او د فحشا د ترویج لپاره هم په لویه پیمانه په مهاجرینو کې فعالیت کاوه. څو ځلې د کمپ مشرانو ته په اثبات ورسېده چې د شلټرناو مؤسسه د ناروا فعالیتونو ترڅنگ په

مرکز کې په شاملو کونډو د (حمل د مخنیوي) گولۍ هم وپشلي، پداسې حال کې چې کونډې دغه ډول گوليو ته هېڅ ضرورت نه لري. مهاجرينو خو خو ځله افغان کمشنري ته شکایت وکړ خو د نوموړې مسیحي مؤسسې مشرانو د کمشنري وينا ته هېڅ توجه ونه کړه، چې په نتیجه کې په ۱۹۹۰/۴/۲۶م تاریخ تقریبا لس زره مهاجرينو د کمکي اختر له لمانځه سمدستي وروسته د دغې مؤسسې پر مرکز یرغل وکړ، او د مرکز هرڅه یې له منځه یوړل، چې د شلتیرناو د مؤسسې د هغه وخت د یوه چارواکې (میشال هیل) په وینا چې د الجهاد مجلې له خبریال سره یې د دغې مجلې په اته شپيتمې گڼې کې کړې وه وویل: چې د دوی پر ضد په دغه پاڅون کې (شلتیرناو انټرنشنل) ته یو ملیون ډالره تاوان ور واوښت.^(۱)

همدغې د (شلتیرناو انټرنیشنل) مؤسسې د طالبانو په وخت کې په پټه په پراخه پیمانې په کابل کې خپل تنصیري فعالیتونه شروع کړي ول چې د طالبانو د استخباراتو او امربالمعروف له لوري له زرگونو نسخو مسیحي کتابونو او نشراتو سره یې مسؤولین ونيول شول او د تحقیقاتو لپاره دغه مجرمین محاکمو ته وسپارل شول، چې د خوشې کولو لپاره یې د ملگرو ملتو د ادارې په شمول په لسگونو ادارې او دولتونه په حرکت کې راغلل، خو دا چې هغو کونښنونو د شلتیرناو د مؤسسې دغه مجرمین راخلاص نه کړای شول، نو ځکه امریکا خپل پوځي برید گړندی کړ، او د استخباراتي معلوماتو په مرسته یې دغه مسیحیت خپرونکي په یوه غلچکې عسکري برید کې د غزني له ولایته را خلاص کړل.

1- د الجهاد عربي مجله ۱۹۹۰م کال اته شپيتمه گڼه.

د تعلیمي او مرستندویه مسیحي مؤسساتو تر څنګ امریکایي او اروپایي مسیحيانو له تېرو پنځه ویشو کلونو راهیسې د پاکستان د مسیحي ټولنې په مرسته د افغانانو د مسیحي کولو لپاره په اسلام آباد، راولپنډۍ کې یوه مسیحي راډیو هم فعاله کړې چې په بېلابېلو افغاني ژبو سهار او ماښام مسیحي خپرونې کوي چې خپرونکي او نطقان یې ټول هغه افغانان دي چې مرتد شوي دي. دغې راډیو داسې یو ولس ته د مسیحیت خپرونې پیل کړي چې یو فرد یې هم مسیحي نه وو، خو اوس یې په سلګونو خلک مسیحيان کړي دي، البته د یادونې وړ ده چې دغه مرتدین ټول هغه پخواني سیکولر او کمونست عناصر دي چې مخکې یو ډول کفار ول، او اوس یې بل ډول کفر منلی دی.

د راډیو ترڅنګ په انټرنیټ کې هم هغو مرتدو افغانانو چې په علني ډول مسیحيان شوي دي بڼه ډېر فعالیتونه شروع کړي دي چې تلویزیوني نشرات هم ورکې شامل دي.

پر افغانستان د امریکا او غرب له صلیبي یرغل څخه وروسته خو په بنکاره ډول د افغانستان په خاوره کې کلیساګانې هم جوړې شوې چې د یرغلګرو په پوځي اډو کې په کابل، قندهار، مزارشريف، ارګون، جلال آباد، هلمند او بگرام کې موقعیت لري. په دغو کلیساګانو کې د غریبانو تر څنګ د دوی مرتدشوي افغان ملګري هم د یکشنبې د ورځې د مسیحي مراسمو لپاره حاضرېږي. دا څو کاله خولاد (کرسمس) جشن هم په لویه پیمانته په افغانستان کې لمانځل کېږي، چې د غریبي یرغلګرو تر څنګ افغاني مرتدین هم ورکې په پوره دلچسپۍ برخه اخلي، او د کابل د شهرنو د مرغ فروشی د کوچې ځینې غرب ځپلي گل‌فروشان ورته کرسمس تېري د (کرسمس ونې) هم د خرڅلاو لپاره برابروي.

یوه بله مهمه خبره پدې لړ کې دا ده چې امریکایان او اروپایان په جنگ کې د مستقیم دخالت له امله عامو افغانانو ته هم د دښمن په حیث ښکاری. نو ځکه یې په پراخه پیمانې د مسیحیت د خپرولو چارې د جنوبي کوریا مسیحيانو ته چې د امریکایانو نږدې ملگري دي ورسپارلې دي.

د جنوبي کوریا پروتستینټ کلیسا په آسیا کې تر ټولو لویه کلیسا ده چې تر امریکایی پروتستینټ کلیسا وروسته په نړۍ کې تر ټولو ډېر مبلغین لري چې یوازې (۲۰۰۰۰) شل زره تنه نارینه او ښځې یې په بېلابېلو مرستندویه او تعلیمي مؤسسو کې په اسلامي نړۍ کې د مسیحیت په خپرولو مصروف دي.

د فرانسې د (لیبراسیون) ورځپاڼې د ۲۰۰۷م کال د جولای په میاشت کې راپور خپورکړ چې په ترڅ کې یې راغلي وو: «د جنوبي کوریا د کلیساگانو د انجیلی تبلیغي ټولني مرکز چې د دغه هېواد د پایتخت (سیول) د ښار تر څنګ د (بوندانګ) په ښارګوټي کې موقعیت لري په ۲۰۰۶ کال کې (۲۰۰۰) دوه زره کوریایي مسیحي مبلغینو ته افغانستان ته د سفر لپاره د سیاحت ویزې تیارې کړې چې یوازې (۱۵۰۰) یو نیم زر تنه یې د همدغه کال د جون په میاشت کې افغانستان ته ورسېدل او هلته یې په شیعه میشتو سیمو لکه بامیان، مزار، د کابل کارته سخي او قلعه شاده کې د شیعه گانو په کورونو کې د مسیحیت دعوت شروع کړ»^(۱)

دغې ډلې تنکې مراهق هلکان هم له ځان سره راوستلي ول چې د اخلاقي فساد د خپرولو لپاره یې په کار اچول. دغه دسیسه هغه وخت برېنده

1- دالصمود عربي مجله ۲۰ گڼه.

شوه چې دغه مسیحي مبلغین د سیمې د ځینې پښتنو او سنیانو کورونو ته هم د دعوت لپاره ورغلل، چې خلک یې په خلاف د مظاهرو لپاره راووتل.

د توطیې تر رسوا کېدلو سمدستي وروسته د حامد کرزي ادارې دغه مسیحي مبلغین د کوریا په سفارت کې راټول کړل او ازبکستان ته یې ولېږل. خو کله چې د خلکو غوسه سره شوه بېرته یې یوه برخه په کراره کراره افغانستان ته را داخل کړل.

د کوریايي مسیحي مبلغینو بله رسوایی هغه وخت رامنځته شوه چې په ۲۰۰۷/۷/۱۹م تاریخ یې درویشت تنه د غزني په قرغه باغ کې د قندهار په لاره د طالبانو په لاس کې پرېوتل. په پیل کې د کرزي ادارې هغوی د خیریه مؤسسو کارکوونکي معرفي کړل، خو وروسته د کوریا حکومت او د یرغمال شویو مبلغینو کورنیو اعتراف وکړ چې ټول یرغمال شوي مسیحي مبلغین دي چې افغانستان ته د امریکایانو تر سوري لاندې د دعوت لپاره تللي ول.

تر ډېرو اوږدو مذاکراتو وروسته د یوې درنې معاملې او دې تعهد په نتیجه کې چې ټول ملکي او پوځي کوریايان به له افغانستان څخه وځي، نوموړی منصرین پرېښودل شول.

غرب او ملگرو یې په افغانستان کې د مسیحیت د خپرلو لپاره په پراخه پیمانه کار شروع کړی چې ځینې افغاني شیعې ډلې، آغاخان فاونډیشن، او کیاني اسماعیلیه یې د ملگرو په حیث په فعالیت بوخت دي او پدې لاره کې د ډېرو مشکلاتو زغملو ته هم تیار دي.

امریکایي لوی مسیحي مبلغ (زویمر) چې تقریبا پنځه دیرش کاله یې په عربي هېوادونو او هند کې د مسیحیت د خپرولو لپاره کار کړی په خپل

کتاب (Islamic world today) کې مسیحي مبلغینو ته د توصیو په ترڅ کې داسې لیکلي:

«۱- مسلمانانو ته باید قناعت ورکړل شي چې مسیحيان د دوی د بنمنان نه دي.

۲- مسلمانان باید لدوی څخه د مسیحي شویو اشخاصو په ذریعه دعوت شي، ځکه چې د ونې د غوڅولو لپاره باید د تېرلاستې هم د ونې له شاخ څخه وي.

۳- مسیحي مبلغین باید د خپل دعوت د نتیجې د کمزوری له امله له مسیحي تبلیغ څخه ناامیده نشي، ځکه چې په مسلمانانو کې د اروپایانو علومو او د بنڅو د آزادۍ طرف ته شدید میلان لېدل کېږي.

۴- انجیل باید د مسلمانانو په ژبو ترجمه او خپور شي»^(۱)

همدغه (زویمر) د هندوستان په کلکته کې د مسیحي مبلغینو په لوی کنفرانس کې خپلو کشرانو مبلغینو ته له مسلمانانو سره د تعامل لپاره مراحل داسې تعین کړل:

۱. کوبینې وکړی چې مسلمانان د بنکاره مسیحیت منلو ته تشویق کړی ترڅو ستاسې ورونه شي.

۲. که مسلمانان مسیحیت درسره نه مني نو داسې حالات ورته جوړ کړی او په داسې کارونو یې اخته کړی چې له اسلام څخه ووځي که څه هم چې په مسیحیت کې داخل نشي. ځکه چې د اسلام سنگر خالي کول په خپله لوی هدف دی.

1- الموسوعة المسیرة فی الأديان و المذاهب والأحزاب المعاصرة ۲ جلد تنصیر ۶۷۹ صفحه.

۳. که مسلمان له اسلام څخه وتل هم نه مني نو کوبښن وکړئ په اسلام کې دننه یې فکر او نظر داسې ورخراب کړئ چې له اسلامي شریعت څخه کرکه ولري او هرڅه چې کوي د گېډې او شهوت لپاره یې تر سره کړي.

د کابل امریکایي پوهنتون

امریکا په افغانستان باندي له پوځي يرغل سره سم یو لړ نورې هڅې هم پیل کړې چې پدې خاوره کې خپله بقا او د خپلو سیاستونو تنفیذ د اوږدې مودې لپاره تضمین کړي. امریکایان پدې پوهېږي چې حتماً به یوه ورځ ددوی پوځونه له افغانستان څخه وتلو ته اړ کېږي. خو د دې لپاره چې دلته نظام او حاکمیت د مخلصو مسلمانانو لاس ته ورنشي نو له همدا اوس څخه یې په افغانستان کې د داسې ادارو، ارگانونو، قوانینو، سیاسي گوندونو او د مدني ټولني په نوم د اجتماعي جوړښتونو په جوړولو لاس پورې کړی دی چې سبا د اسلام مقابله وکړای شي.

د دغو نوو جوړښتونو او ارگانونو د پرمخ بیولو او ساتلو لپاره داسې کدرنو ته ضرورت دی چې د امریکایانو لخوا د همدوی په لاس او د همدوی په روحیه او فکر تربیه شوي وي. چې وروسته بیا د سیاستمدارانو، پوځیانو، فرهنگیانو، مدیرانو او اجتماعي شخصیتونو په شکل کې د امریکا لپاره ښه ځای ناستي ثابت شي، او د تل لپاره دغه هېواد د غرب په تابعیت کې وساتي، او هم د هېواد دروازي د هر وخت لپاره د مسیحیت او سیکولریزم پرمخ خلاصې پرېږدي.

امریکایان په افغانستان کې د خپل مستقبل لپاره ډېرو کرزیانو، خلیلزدانو، اشرف غنیانو، جلالیانو، احدیانو او دغه ډول نورو په

امریکايي پوهنتونونو کې روزل شویو غلامانو ته ضرورت لري. ځکه چې بې فرهنگه ملبشې او لنډغر قومندانان د ډېر وخت لپاره دا ولس او هېواد د امریکایانو لپاره نشي سمبالولی. نو ځکه باید په لوړه سويه خلک وروزل شي، او د دغه ډول یو نسل د روزلو لپاره امریکايي حکومت او د پروټسټنټ کلیسا مشرانو په کابل کې د امریکايي پوهنتون پروگرام تر لاس لاندې ونيو.

امریکا د افغانستان تر اشغالولو وروسته افغاني الاصل امریکايي (زلمی خلیلزاد) په افغانستان کې د خپل سفیر په حیث مقرر کړ. (زلمی خلیلزاد) یوازې سفیر نه بلکې په افغانستان کې د امریکا په لاس د جوړ شوي حکومت چلوونکی وو.

زلمی خلیلزاد چې په بیروت کې د امریکايي پوهنتون فارغ التحصیل او د امریکايي منصرینو شاگرد وو ویې غوښتل چې په بیروت، قاهرې او ترکیې کې له امریکايي پوهنتونونو څخه په الهام په اشغال شوي افغانستان کې هم هماغه ډول یو امریکايي پوهنتون تأسیس کړي. هماغه وو چې د کرزي په لومړۍ کابینه کې د لوړو زده کړو وزیر ډاکټر (شريف فايز) یې د دې کار لپاره تشویق او توظیف کړ.

د کابل د امریکايي پوهنتون تاریخچه

وروسته له هغه چې امریکا افغانستان اشغال کړ په ۲۰۰۲ م کال کې یې تصمیم ونيو چې په افغانستان او سیمه کې د خپلو لنډ مهالو او اوږد مهالو اهدافو د تحقق لپاره د سیاست، حکومت، قانون، اقتصاد، تعلیم او تربیې، ټولنیزو خدماتو او د نړیوالو روابطو په ډگرونو کې د قیادتونو د روزلو لپاره دغه ډول یو پوهنتون تأسیس کړي.

د یادولو ده چې دغه پوهنتون په خپل تشکیل کې د طب او انجینرۍ فاکولتې چې افغانان او افغانستان ورته شدید ضرورت لري نه لري، ځکه د افغانستان آبادول او افغانانو ته ضروري خدمات وړاندې کول د امریکا په لومړیتوبونو کې ندي، بلکې د هغې اصلي هدف د افغانستان او افغانانو تسخیرول او بیا په خپله خوښه اداره کول دي.

په ۲۰۰۲م کال کې د (کرزي) د ادارې د لوړو زده کړو وزیر ډاکټر (شريف فايز) د دغه امریکایي پوهنتون د تاسیس وړاندیز وکړ.

په ۲۰۰۳م کال کې دامریکا د جمهور رئیس بنځې (لورا بش) د یونیسکو له لارې له دغه پوهنتون سره خپله مرسته او ملاتړ اعلان کړ. او همدارنگه په کابل کې د امریکا سفیر (زلمي خلیلزاد) هم لدې پوهنتون سره خپل قوی ملاتړ اعلان کړ.

په ۲۰۰۳م کال کې د کرزي په حکومت کې د خصوصي سکتور لپاره د دولت د سرمایه گذاری عالی کمیسون دغه پوهنتون ته د ۸۰ هکتاره په اندازه دوه ټوټې زمکه په کارته سه او دارالامان کې د ۹۹ کلونو لپاره په اختیار کې ورکړه. په ۲۰۰۴م کال کې د دې پوهنتون ادارې د پوهنتون د جوړولو او د امکاناتو د خپرلو او د هغه کارونو ته د کاري چوکاټ (فریم ورک) د جوړولو کارونه تر سره کړل او په همدې کال کې د دې پوهنتون د امانوود مجلس لومړۍ ناسته د متحده اماراتو په (دوبی) کې تر سره شوه.

د ۲۰۰۵م کال د مارچ په میاشت کې د امریکا لومړۍ مېرمنې (لورابش) د پوهنتون له ځای څخه لیدنه وکړه، او لدې پوهنتون سره یې د امریکا د نړیوالې پراختیا د مؤسسې USAID مرسته اعلان کړه.

په ۲۰۰۵م کال کې یوه جنگ خپلې ودانۍ بیا ترمیم او دکلاسونو لپاره تیاره کړای شوه، او په ۲۰۰۶م کال کې ددې پوهنتون شاگردانو ته د انگلیسي ژبې د تقويي کلاسونه پیل شول.

په ۲۰۰۸م کال کې یو ځل بیا د امریکا لومړۍ مېرمنې (لورابش) لدې پوهنتون سره څلویښت ملیونه ډالره مرسته وکړه.

په ۲۰۰۹م کال کې د دې پوهنتون د اماناوو مجلس ډاکټر (مایکل سمیت) د دې پوهنتون د رئیس په حیث مقرر کړ.

دې پوهنتون د ۲۰۱۱م کال د می په میاشت کې خپله لومړۍ ډله شاگردان د تجارت، معلوماتي ټکنالوژۍ او پبلک منجمنټ (عمومي ادارې) په څانگو کې د لیسانس په درجه فارغ کړل. د دوی د فراغت د مراسمو غونډې ته د نورو اروپایي او امریکایي لوړ پوړو چارواکو تر څنګ په افغانستان کې د امریکا سفیر جنرال (ایکنبیري) هم ویناو کړه. هغه د پوهنتون نوي فارغان ډیر وستایل او زیاته یې کړه چې: ((دا پوهنتون پلان لري چې په راتلونکي کې خپلې محلي څانګې د افغانستان په ځینې نورو ولایاتو لکه هرات او قندهار کې هم پرانیزي تر څو په افغانستان کې داسې یو نسل وروزي چې په افغانستان او سیمه کې د اقتصاد، تجارت، معلوماتي ټکنالوژۍ، قانون او حکومتداری په ډګرونو کې قیادت په خپل لاس کې واخلي)).^(۱)

په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون تمویلونکي

لکه په مخکې بحث کې چې ولیدل شول په اسلامي نړۍ کې امریکایي پوهنتونونه هڅه کوي چې د تمویل منابع هم ځانته په اسلامي نړۍ کې

1 آزادي راډیو ویبسایت ۵/۳/۱۳۹۰ ه.ش.

پیدا کړي، ترڅو یې د ونې د پریکولو لپاره خپل تېر ته لاستی هم د ونې له شاخه وراچولی وي.

امریکایان هڅه کوي ترڅو لوی پانگه وال، لویې کمپنۍ بانکونه، شتمن او نفوذ لرونکي جهتونه د سیاسي رشوتونو او هغوی ته د اقتصادي تسهیلاتو او خدمتونو په وړاندې کولو هغوی په اسلامي نړۍ کې د امریکایي پوهنتونونو تمویل ته وهڅوي، چې همدغه عملیه دوی په افغانستان کې هم اجراء کړه او لوی پانگوال او د لویو شرکتونو خاوندان یې د دولت د مالي مؤسساتو ترڅنګ د امریکایي پوهنتون د تمویلونکو په کتار کې ودرول، چې د هغوی له جملې څخه څو مهم یې په لاندې ډول دي:

۱- د امریکایانو په لاس جوړه شوي د کابل اداره:

د حامد کرزي او د هغه د شمال د ایتلاف د ملګرو په مشرۍ جوړ شوی لاسپوڅی حکومت نه یوازې دا چې پرته له کومو شرائطو د دې امریکایي پوهنتون له پرانستلو سره موافقه وکړه او د هغه د جوړېدلو زمينه یې ورته مساعده کړه، بلکې د کابل په زړه او تر ټولو په مهم موقعیت کې یې ورته د دارالامان د سړک پر غاړه ۸۰ هکتاره زمکه هم ورکړه ترڅو دغه د تنصیر او د نوي نسل د غربي کولو مهم مرکز ته د پلازمېنې په زړه کې ځای ورکړي.

۲- د افغانستان بانک:

د افغانستان بانک چې د افغانستان تر ټولو لوی او مرکزي بانک دی او باید چې د افغانستان د مسلمان ولس د شتمنیو امین وي هغه هم د دې امریکایي پوهنتون له تمویلونکو څخه دی.

۳- پښتني تجارتي بانک:

پښتني تجارتي بانک چې د افغانستان له مهمو دولتي بانکونو څخه دی هم د امریکایي پوهنتون له مهمو تمویلونکو څخه دی.

۴- الکوژی برادرز:

د (الکوژی برادرز) کمپنی چې په افغانستان د چای، غوړیو او نورو موادو تر ټولو لویه کمپنی ده نه یوازې په افغانستان کې د دې پوهنتون د تمویلونکو له ډلې څخه ده، بلکې همدغه کمپنی د پاکستان د لاهور په ښار کې د FCC د مسیحي پوهنتون له مهمو تمویلونکو څخه هم ده.

۵- عزیزي بانک او عزیزي هوتک گروپ:

د عزیزي کمپنی چې په (میرویس هوتک عزیزي) پورې اړه لري په افغانستان کې یوه تر ټولو لویه او شتمنه کمپنی ده چې په افغانستان او (دوبی) کې یې پانگونه کړې ده. افغانستان ته ۷۰٪ نفت او گاز همدا کمپنی راواردوي او توزیع کوي یې. په افغانستان کې (عزیزي بانک) په تقریبا ټول افغانستان کې د (عزیزي د تېلو پمپونه)، په (دوبی) کې (عزیزي هوټلز) او افغانستان ته د (نسان) موټرو د راواردولو شرکت د دې کمپنی له شتمنیو څخه دي. دغه تر ټولو شتمنه کمپنی هم په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون له مهمو تمویلونکو څخه ده.

۶- بیات فاونډیشن (بنیادبیات):

بیات فاونډیشن په افغاني الاصله امریکایي وگړي (احسان الله بیات) پورې اړه لري. د نورو ډېرو اقتصادي پروژو ترڅنګ د (افغان بیسم مخابراتي شرکت) او د (آریانا تلویزوني شبکه) هم د همدې مؤسسې له شتمنیو څخه دي. د بیات فاونډیشن د دې ترڅنګ چې په افغانستان

کې د امریکایي پوهنتون له تمویلونکو څخه دی په عمومي ډول د غرب په گټه د افغاني ټولني د ذهنیت د اړولو په کار کې نور هم ډېر پروگرامونه او تعلیمي پروژې تطبیقوي.

۷- مقصودي فاوندیشن:

مقصودي فاوندیشن په ازبک نژاده افغاني الاصل امریکایي وگړي (فرید مقصودي) پوري چې یو لوی سرمایه دار دی اړه لري. فرید مقصودي د امریکا د شیکاگو له پوهنتون څخه په (بزنس ایډمنسټریشن) کې د ماسټرۍ د سند درلودونکی دی.

فرید مقصودي په افریقایي هیوادونو او منځنۍ آسیا کې هم د ساختمانی او سرک جوړونې په ډگرونو کې سرمایه گذاري کړې ده، وروسته له هغې چې امریکا افغانستان اشغال کړ، په کابل کې د امریکا د سفارت د توسعې او د کابل - قندهار، کابل - دوشي او هغو نورو هغو سرکونو چې د USAID په بودیجه جوړېږي قراردادونه یې هم له (فرید مقصودي) سره لاسلیک کړل.

د فرید مقصودي د نورو اقتصادي فعالیتونو په جمله کې د (افغانستان د نړیوال بانک پروژه)، (افغانستان فایناسنگ کمپني) او د (افغانستان د مشروباتو د جوړولو صنعت) هم دی، نوموړی تر ۲۰۱۰ م کال پورې په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون د (امناو) د مجلس غړی هم وو. د فرید مقصودي کمپنۍ هم په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون له مهمو تمویلونکو څخه ده.

۸- آینده فاوندیشن:

آینده فاوندیشن په افغاني الاصله امریکایي مېرمنې (شمیم جواد) پوري اړه لري. (شمیم جواد) په کابل کې زېږیدلې ده، وروسته بیا امریکا ته

تللې او هلته د (سان فرانسسکو) د (ګولډن ګیټ) له پوهنتون څخه فارغه شوې ده. هغې د امریکا له لوري د افغانستان تر اشغال وروسته د امریکا د جمهور رئیس (جورج بش) د بنځې (لورابش) او د سپینې مانۍ په رسمي ملاتړ د (افغان او امریکایي بنځو بنسټ) تاسیس کړ چې همدا یې په خپله رئیس ده.

شمیم جواد چې د غرب په ګټه د افغانانو د ذهنیت د تبدیلولو په لاره کې پوره فعاله ده د امریکا د دفاع د وزارت په مالي او د افغان سندرغاړي (وحید قاسمي) په فني مرسته یې له امریکایي افغان پېژندونکې (لويس پاسکال) سره شریکه د نوي نسل د ماشومانو لپاره د (قوقو برگ چنار) په نامه د ماشومانو د سندرو کتاب تالیف، چاپ او ۴۰۰۰۰ نسخې توزیع کړې، او د دې کتاب سندرې یې په تعلیمي نصاب کې هم شاملې کړې.

(شمیم جواد) له مشهورو امریکایي مؤسسو او شخصیتونو سره له پېژندګلوی څخه په استفاده په افغانستان کې له تعلیم او تربیې سره د مرستې په نامه د خپلې مؤسسې (آینده فاونډیشن) له لارې بڼې ډېرې پیسې هم ټولې کړې. مېرمن (شمیم جواد) په امریکا کې د کابل د لاسپوڅې ادارې د پخواني بدنامه سفیر (طیب جواد) بڼځه ده. طیب جواد په افغانستان کې د یهودانو د تاریخ په اړه د کتاب لیکوال دی چې د هغه له امله یې د امریکا په یهودي ټولنه کې د خپل ځان او خپلې بڼځې لپاره ډېر وجاهت او مقبولیت ګټلی دی. د (شمیم جواد) د (آینده بنسټ) هم په افغانستان کې د امریکایي پوهنتون له مهمو تمویلونکو څخه دی.

۹- گلزار فیملی اینډرگروپ:

د (گلزار فیملی اینډرگروپ کمپنی) د (حبیب الله گلزار) په کورنۍ پورې اړه لري. دغه کمپنۍ هم د افغانستان له مشهورو او شتمنو کمپنیو څخه ده چې په افغانستان او (دوبی) کې د (کوکاکولا) د جوړولو امتیاز هم د همدې کمپنۍ دی.

د پورتنیو یادو شویو کمپنیو ترڅنګ ځینې مشهور اشخاص هم د دې امریکایي پوهنتون له تمویلونکو څخه دي چې ځینې یې دغه لاندې خلک دي:

۱ - افغاني الاصله امریکایی (خالد حسینی) د (پتنگ باز) د کتاب لیکونکی.

۲ - نعیم مومند.

۳ - زرغونه ولي زاده.

دغه پورته یاد شوي جېتونه او اشخاص یوازې د دې پوهنتون افغاني تمویلونکي دي او د دوی ترڅنګ د دې پوهنتون اصلي تمویلونکي د امریکا د نړیوالې پراختیا (USAID) مؤسسه او نورې امریکایي مؤسسي او ملیاردان دي.^(۱)

د کابل د امریکایي پوهنتون مهمې ځانګړتیاوې

۱- د پوهنتون نصاب په مکمل ډول امریکایي دی. (هماغه نصاب چې په تېرو یادو شویو امریکایي پوهنتونونو کې مقرر دی) هغه چې په ظاهره د لیبرالزم د روحیې او په حقیقت کې د غرب پالنې او مسیحیت پر روحیه ولاړ دی. سره لدې چې دغه نصاب په یو پوره اسلامي هېواد

1 د افغانستان د امریکایي پوهنتون په وېبپاڼه www.AUAF کې د دې پوهنتون د معرفۍ له معلوماتو څخه په استفاد.

کې تدریسېږي خو بیا هم په هغه کې د اسلام او افغاني ارزښتونو په اړه هېڅ نشته.

۲- د تدریس او رسمیاتو ژبه په دې پوهنتون کې انگریزي ده.

۳- د دې پوهنتون ټول استاذان امریکایان، کاناډایان، استرالیایان او افغاني الاصله امریکایان دي. هېڅ خالص افغان استاذ ورکې نشته.

۴- پدې پوهنتون کې زده کړې د پیسو په مقابل کې تر سره کېږي چې په اوسط ډول باید هر محصل په هرو څلورو میاشتو کې (۱۲۰۰۰۰) افغانۍ او یا د هغو معادل ډالر د پوهنتون ادارې ته ورکړي.

که پورتنی موصفات او شرایط که هر یو په بېلابېل ډول وڅېړل شي دا نتیجه په لاس راځي چې امریکایان د افغانستان د دائمې اشغال لپاره خطرناک پلان تر کار لاندې لري.

امریکایانو د دې پوهنتون نصاب ځکه امریکایي انتخاب کړی چې افغاني نصاب د دوی لپاره په مطلوبه سويه فکري غلامان نشي روزلی. افغاني نصاب که څه هم سیکولر ته ورته نصاب دی خو بیا هم د افغانیت او وطنپالنې یو څه اثر ورکې لیدل کېږي. او ډېری فارغان یې له دین سره د دښمنۍ په صف کې نه درېږي. د روسانو په ضد په جهاد کې هم ولیدل شول چې د جهاد او مبارزې یو زیات شمېر منسوبین د افغاني پوهنتونونو له انګړونو څخه راپورته شوي ول.

امریکا نه غواړي چې تر دې وروسته دې هم پوهنتونونه د جهاد او اسلامي مبارزې سنگرونه وګرځي. بلکې د دې پر ځای غواړي چې د پوهنتونونو محصلین د تل لپاره له جهاد او اسلام سره خپل روابط پرېکړي. او دا کار یوازې هغه وخت ممکن دی چې تعلیمي نصاب په مکمل ډول له اسلام او افغانیت څخه بې برخې وي.

د تدریسي ژبې په حیث د انگلیسي ژبې انتخاب د دې لپاره دی چې امریکایان له یوې خوا د دې ژبې له لارې خپل منحنط الحاد وهلی مسیحي فرهنگ افغانانو ته ورسادر کړي، او له بل لوري افغاني ژبو ته د نوې ټکنالوژۍ د علم د راتگ مخنیوی وکړي. که داسې نه وي نو بیا خو د علم او ټکنالوژۍ د خپرولو تر ټولو غوره او اسانه لار دا ده چې ټول غوره او مفید معلومات دې د افغانانو خپلو ژبو ته راوړل شي لکه څنگه چې ایرانیانو او عربو دا کار وکړ. خو امریکایان غواړي چې نوي علوم دې په یوه محدوده ډله کې چې د دوی لخوا روزل کېږي منحصر پاتې شي.

تر کومه ځایه چې د پوهنتون لپاره د استاذانو د امریکایي والي خبره ده دا پدې خاطر نده چې افغانان پدې پوهنتون کې د استاذۍ سويه نه لري، بلکې اصلي هدف ورکې دا دی چې د پوهنتون استاذان باید د بیروت، استانبول او قاهرې د امریکایي پوهنتونونو په څېر خالص امریکایي عیسایي مبلغین او یا له مسیحیت څخه متاثر خلک وي. ځکه چې پدې پوهنتونونو کې د استاذۍ مهم شرط هم همدا دی. او همدغه شرط د بیروت د امریکایي پوهنتون د ۱۹۵۴م کال په داخلي لایحه کې په صراحت سره ذکر شوي دي. که داسې نه وي نو بیا خو همدغه افغاني استاذان څنگه د امریکا او اروپا په پوهنتونونو کې د تدریس وړتیا لري او دلته یې نه لري؟

د ډالرو په مقابل کې زده کړه په افغانستان کې یوه بې سابقې خبره ده. په تېرو دريو لسيزو کې د جگړو او بهرنیو پوځي يرغلونو له امله د افغانانو اقتصاد د صفر نقطې ته راټیټ شوی دی او خلک د یوې مړۍ ډوډۍ د پیدا کولو لپاره د وطن پرېښودلو ته اړ شوي دي. د همدې اقتصادي مشکلاتو له امله تقریباً ۸۰% ځوانانو تعلیم ته شاکرې ده،

خو امریکا بیا هم غواړي په دغه ډول حالاتو کې خلکو ته تعلیم د ډالرو په مقابل کې وړاندې کړي. د دې کار هدف دا دی چې په دې مسیحي پوهنتون کې باید اساساً هغه خلک داخله واخیستلای شي چې له ډالرو سره یې سر او کار وي د ټولنې په ډېرې لوړې طبقې پورې اړه ولري او یا هم باید هغه خلک ورکې شامل شي چې له یوې خوا امریکایانو ته د خدمت او جاسوسی په بدل کې له هغوی څخه ډالر واخلي له بل لوري یې د تعلیم په بدل کې بېرته هغوی ته ورکړي، چې پدې کار سره به یې په یوه غېښي دوه مرغۍ ویشتلې وي، هم به یې ځانته غلامان روزلي وي او هم به یې د کلیسا لپاره ډالر گټلي وي.

حقیقت دا دې چې امریکایان او نور غریبان هېڅکله نه غواړي چې افغانان دې د علم او پرمختګ پر لاره روان شي. بلکې غواړي چې افغاني ځوانان دې د دوی د غلامۍ په فکري جال کې ښکار شي او بس. که داسې نه وي نو بیا ولې په افغانستان کې له موجودو پوهنتونونو سره مرستې نه کوي چې هلته په پراخه پیمانې علم خپور شي.

همدا اوس په افغانستان کې د کابل، ننگرهار، خوست، مزارشريف، قندهار، هرات او کاپیسا پوهنتونونه مالي، تعلیمي، لوژستیکي او فني مرستو ته شدید ضرورت لري خو امریکایان له دغو پوهنتونونو سره ځکه مرسته نه کوي چې هلته افغاني ځوانان د افغانانو لخوا په افغاني روحیه د افغانستان د مصالحو لپاره روزل کېږي او امریکا ته یې هېڅ گټه نه رسېږي. بلکې د افغانانو په خودکفا کېدلو کې د امریکایانو سراسر تاوان دی، ځکه هغوی غواړي افغانان د تل لپاره ځان ته محتاج وساتي.

امریکایان نه یوازې دا چې محلي پوهنتونونو ته تقویه کوي بلکې په قصدي ډول کونښن کوي چې نور پوهنتونونه د ضعف او فلج په حال کې

وساتي، ترڅو د بهترینو استعدادونو د لرونکو ځوانانو توجه امریکایي پوهنتونونو ته ور واړوي.

د لبنان د جنگ په کلونو کې د بېروت عربي پوهنتون په مرموز ډول په بمونو والوزول شو او د پوهنتون ټولو مجهزو لابراتوارونو ته په قصدي او دقیق ډول انفجار ورکړل شو، چې په هغه وخت کې یې خساره شل میلیونه ډالره اټکل شوه، پداسې حال کې چې په همدغه ښار کې امریکایي پوهنتون ته هېڅ صدمه ونه رسېده. د امریکایي پوهنتون فاکولتي او تخصصات

امریکایانو د کابل په امریکایي پوهنتون کې هغه فاکولتي او تخصصات له سره جوړ کړي نه دي چې افغاني ټولني ته یې سمدستي گټه ورسېږي، او د افغان جنگ ځپلي ولس ضرورتونه ورباندې پوره شي، لکه د طب، انجنیرۍ، زراعت او یا نورې صنعتي فاکولتي، بلکې د دې پر ځای امریکایانو هغه فاکولتي ورکې پرانستې دي چې په اداري، فکري، فرهنگي او اقتصادي لحاظ زموږ ولس په امریکایي قالب کې راوستل غواړي چې ځینې یې په لاندې ډول دي:

۱- د سیاسي علومو فاکولته:

د سیاسي علومو فاکولتي د هر ولس لپاره د هغه د مستقبل سیاستمداران او حکام تیاروي چې د یوې خاصې مفکورې پر بنسټ د هېواد سیاسي نظام او بهرني روابط عیاروي او له خپل ملت او نورو ملتونو سره د تعامل داسې اصول وضع کوي چې د دوی د مفکورې اهداف ورکې خوندي وي. د امریکایانو لپاره ددغه ډول فاکولتي شتون په افغانستان کې د دوی د دائمی بقا تضمین ورکوي.

۲- د اقتصاد فاکولته :

د غرب ټول اقتصادي نظام په کپیتالستي (پانگه وال) بنسټ ولاړ دی چې سود، احتکار او استثمار یې مهم اصول دي. د دغه ډول اقتصادي نظام په مټ یې د ټولې نړۍ اقتصادي منابع په خپل خدمت کې راوستلي دي. د دغه نظام د چلولو لپاره امریکایان په هر ځای کې د پانگه وال (کپیتالست) اقتصاد پر اساس خلک روزي، تر څو د ټولې نړۍ اقتصادي چارې د دوی په خوښه او طریقه روانې وي.

دا چې افغانستان د لویو معادنو هېواد او د نړۍ د تجارت یو لوی معبر گڼلی کېږي نو ځکه امریکایان د دې سیمې د اقتصادي مستقبل د خپلولو لپاره له همدا اوسه دلته خلک روزي چې پدې پوهنتون کې د (اقتصاد) او د (بزنس ایډمنسټریشن) فاکولتې هم د همدې هدف د تحقق لپاره تاسیس شوي دي.

۳- د ژورنالیزم او د معلوماتي ټکنالوژۍ فاکولته :

ژورنالیزم، میډیا او معلوماتي ټکنالوژي هغه لویې او زورورې وسیلې دي چې په ټولنو کې انقلابونه راولاړوي، نظامونه ړنگوي او پر ځای یې نور راولي، ټولنې ته نوي نظریات او افکار ورمعرفي کوي او یا یې افکار او عنعنات له منځه وړي او د ټولنې د هر ډول اخلاقي جوړښت یا ویجاړتیا مسؤلیت پر غاړه لري. له همدې امله په نننۍ نړۍ کې میډیا د تنفیذي، قضایي او تقنیني قواو ترڅنګ د نظامونو څلورمه قوه بلل کېږي.

دا چې افغاني ټولنه تر ډېره حده د غرب له لوبډلو او بې دینه نظریاتو څخه لیري پاتې ده، او اخلاقي او اجتماعي ژوند یې پر اسلامي او ملي بنسټونو ولاړ دی، او د هرې بې دینې مفکورې او بهرني يرغل په مقابل

کې د مقاومت همت او توان لري، نو له همدې امله امریکایانو او نورو غریبانو ته دغه وضعیت د منلو وړ ندی، دوی کونښن کوي د مېډیا، ژورنالیزم او معلوماتي ټکنالوژۍ په ډگر کې هم داسې کدرونه رامنځته کړي چې وکولای شي د راډیوگانو، تلویزیونونو، اخبارونو، مجلو او نورو وسایلو له لارې د افغانانو رابطه له خپلې ماضي سره غوڅه کړي، او مستقبل یې په سیکولر غرب پورې وتړي. همدا وجه ده چې په امریکایي پوهنتون کې د مېډیا، ژورنالیزم او معلوماتي ټکنالوژۍ فاکولتې پرانستل کېږي.

۴- د اداري علومو (پبلک ایډمنسټریشن) فاکولته :

دا فاکولته هم د دې امریکایي پوهنتون له مهمو فاکولتو څخه ده او د امریکایانو لپاره ډېر اهمیت لري. دا فاکولته د دې لپاره تاسیس شوې ترڅو د امریکایانو لپاره د مدیرانو او کارفرمایانو داسې یو نسل وروزي چې امریکایان د هغوی له لارې دولتي او نادولتي ادارې تر خپل مستقیم کنټرول لاندې راولي او بیا به دغه نسل افغانستان د امریکایانو لپاره په امریکایي طریقو اداره کوي. ځکه چې که د نظام مدیران او مامورین رښتیني مسلمانان وي نو طبیعي ده چې هغوی به اداره او نظام هم د اسلام د اصولو مطابق چلوي. خو که هغوی د غرب په لاس روزل شوي لیبرال او سیکولر خلک وي نو نظام به هم د غرب په خوښه چلوي.

د یادو شویو فاکولتو تر څنګ د حرفوي زده کړو د پراختیا لپاره یو بل مرکز هم د (professional Development center) په نامه لري چې د انګلیسي ژبې، ادارې، محاسبې، د بشري ځواک د تنظیم، د معلوماتي ټکنالوژۍ، د کمپیوټر د بېلابېلو کورسونو او د تجارت او سرمایه

گذاری په ډگر کې د بنځو د تمرینولو او ورته نورو ډگرونو کې حکومت او خارجي کمپنیو ته خدمات وړاندې کوي ترڅو لدې لارې خپله د تاثیر لمن د افغاني ټولني په بېلابېلو ډگرونو کې خپره کړي.

د امریکایي پوهنتون غیر نصابي فعالیتونه

امریکایي پوهنتون په ټولو هغو اسلامي هېوادونو کې چې شتون لري د خپلو نصابي او تدریسي فعالیتونو تر څنګ یو لړ نور غیر نصابي فعالیتونه هم لري، ترڅو وکولای شي دهغو له لارې په پراخه پیمانې خلک تر خپل تاثیر لاندې راولي. ځینې دغه پروګرامونه یې د څېړنیزو پروژو په شکل کې او ځینې نور یې بیا د اجتماعي پروګرامونو په بڼه کې وړاندې کېږي، چې ځینې یې په مختصره توګه په لاندې ډول معرفي کېږي:

۱- په پوهنتون کې د کلیسا جوړول او په کلیسایي فعالیت کې هره ورځ د شاگردانو شریکول.

۲- ځوانانو ته د مسیحي فلمونو نمایش.

۳- لکچرونه: د ټولني د لوړې طبقې غړو ته په بېلابېلو سیاسي، اجتماعي، ملي او نورو موضوعاتو لکچرونه ورکول او په غیر مستقیم ډول د اسلام په اړه د خلکو په ذهنونو کې شکوک او شبهات اچول لکه: همدغه د کابل د امریکایي پوهنتون یوه استاذ چې شاگردانو ته دا وسوسه اچوونکی سوال مطرح کړ: چې الله تعالی ته خو ور معلومه ده چې انسان یو ناتوانه مخلوق دی نو بیا یې ولې په دومره ډېرو اوامرو او نواهیو مکلف کړی دی؟

۴- داسې سیمینارونه او کنفراسونه جوړول چې شرعي موضوعات لکه شرعي حدود، حقوق او نور ورکې د انساني عقل په تله تللو ته وړاندې کېږي او عقل ورکې د (وحيې) په مقابل کې د حق او د باطل د پېژندلو

معيار گڼل کېږي ترڅو لدې لارې په وحیې (قرآن او حدیث) باندې د ټولني د نفوذ لرونکې طبقې اعتماد متزلزل کړي.

۵- د لیبرال (له هر دیني او اخلاقي قید او بند څخه آزاد) تعلیم، (کو ایجوکیشن د (نرو او بنځو گډ تعلیم)، په پوهنتونونو کې د سینماگانو د جوړولو او په پوهنتونونو کې په مختلفو مناسبتونو کې د هنري او موسیقي غونډو د جوړولو په وسیله د امریکایي فرهنگ د خپرولو لپاره زمینه برابرو.

۶- د مختلفو تحقیقي او څېړنیزو پروژو او سروې گانو په ترڅ کې د ټولني د هغو عاداتو او عنعناتو څېړل چې په اسلامي هېوادونو کې د غربي فرهنگ د خپرېدلو مخنیوی کوي. امریکایي پوهنتون د دې کار لپاره بېلابېلو اکاډیمیکو اشخاصو او مؤسساتو ته پروژې ورسپاري او بیا یې نتائج په امریکا کې له هغو ادارو سره شریکوي چې د اسلامي هېوادونو په هکله د امریکا د حکومت بېلابېلو ادارو ته پالیسی او تگلارې جوړوي او د لنډې او اوږدې مودې لپاره اهداف ورته تعینوي.

۷- د حکومتي ادارو د مامورینو او کار کوونکو لپاره د انگریزي ژبې اوږد مهاله او لنډ مهاله کورسونه جوړول تر څو وکولای شي لدې لارې هغوی هم تر خپل تاثیر لاندې راولي.

اقتصادي استماری پروژې

د دې لپاره چې په هر اسلامي هېواد کې امریکایي پوهنتون په مالي او اقتصادي لحاظ پخپلو پښو ودرېږي او په نیویارک کې د مرکزي کلیسا (Presbyterian) پر اوږو دروند بار نشي او یا د مالي وسائلو د کمښت له امله له سقوط سره مخ نشي نو په هماغو هېوادونو کې یو لړ ډېرې قوي اقتصادي پروژې هم په کار اچوي چې له یوې خوا د هغو هېوادونو

اقتصاد په خپل کنترول کې راولي او له بلې خوا د پوهنتون د چلولو لپاره په محلي سطحه د تمويل سرچينې هم برابرې کړي. د مثال په ډول په مصر کې امريکايي پوهنتون د (سيون اپ) د مشروباتو فابريکه اخيستی وه. همدارنگه يې په مصر کې د (پيرامايد) په نامه مشهور هوتل چې د خارجي سياحانو لپاره کارېده اخيستی وو. د دې ترڅنگ يې په قاهره کې د بناري بسونو پروژه هم چلوله. همدارنگه يې په مصري بنارونو کې په ډېرو مهمو ځايونو کې زمکې اخيستي وې چې وروسته به يې بيا په ډېر لوړ قيمت او حيرانوونکې گټې خرڅولې. ددې ترڅنگ يې د پوهنتون له چوکاټ نه د باندي د فکري تاثير گذاري او اقتصادي گټو لپاره په مختلفو بنارونو کې د کمپيوټر او انگرېزي ژبې کورسونه هم پرمخ بيول چې همدغه فعاليتونه په ډېرو هېوادونو کې همدا اوس هم پرمخ بيايي.

همدغه امريکايي پوهنتون په مصر کې د امريکا د پراختيا د نړيوالې مؤسسې (USAID) په مرسته د انساني نسل د تحديد لپاره دوه ميليونه مصري جنیه د حمل په مانعو گوليو او لارو چارو مصرف کړل.

اوس خبره دا ده چې که چېرې امريکايي پوهنتون په کابل کې هم خپلې پښې ټينگې کړي نو همدغه ډول به په افغانستان کې د هېواد په اقتصادي منابعو منگولې خښې کړي او د مسيحيت د خپرولو لپاره به د افرادو د جوړولو ترڅنگ د خپلو کارونو د پرمخ بيولو لپاره مالي وسائل هم د افغانانو له جيبه تر لاسه کړي ترڅو موږ هم زموږ په خپله چاره ذبح کړي.

امریکايي پوهنتون او د C. I. A لپاره جاسوسي

امریکايي پوهنتون د دې ترڅنگ چې د مسیحيیت او غربي کولو لپاره کار کوي د امریکا د مرکزي استخباراتو له سازمان C. I. A سره هم پټ او ښکاره روابط لري او په مسوولينو کې يې د دغه سازمان غړي ځای پرځای شوي دي. د مثال په ډول (کرستوفر ثورن) ۷۰ - ۱۹۶۰م کلونو ترمنځ لسيزه کې د قاهرې د امریکايي پوهنتون رئيس او د C. I. A ایجنټ هم و چې په مصر کې يې د دغه سازمان لپاره کار کاوه. او همدا ډول په بیروت کې د امریکايي پوهنتون يو رئيس (مالکوم کیر) د C. I. A غړی و چې په لبنان کې يې د دغه سازمان لپاره کار کاوه.^(۱) امریکايي پوهنتونونه په لاندې ذکر شوو ډگرونو کې د C. I. A لپاره فعالیتونه کوي:

- ۱- د اسلامي هېوادونو په پوهنتونونو کې اسلام ته د توجه د گراف معلومول او د هغه د اسبابو، عواملو، مؤثرو جهتونو او شخصیتونو په هکله C. I. A ته د معلوماتو لېږل چې پدې ډگر کې مهم نقش لري، ترڅو يې د مخنيوي لپاره مناسب تدابیر ونيول شي.
  - ۲- په اسلامي هېوادونو کې د اسلامي تنظیمونو د فعالیتونو او نفوذ معلومول او بیا د هغو په هکله C. I. A ته راپورونه تیارول.
  - ۳- د جهاد او جهادي مفکورې په اړه پراخې څېړنې ترسره کول او نتایج يې C. I. A ته سپارل.
- دا چې نن امریکايانو افغانستان اشغال کړی او زموږ د دین او ملت په مقابل کې يې یوه بې رحمه جگړه روانه کړې ده نو کوبښن کوي چې ددې

1- (مجله التربية المعاصرة) ۴۹ گڼه، (الجامعة الأمريكية والتبعية الثقافية) د دکتور کمال نجیب بحث.

پوهنتون له لارې چې له جگړې سره په یوه وخت کې زموږ د ملت په تسخیرولو بوخت دی د نن ځوانان هم چې د سبا رهبران دي په C. I. A پورې وتړي تر څو د سبا ورځې دغه رهبران د سبا سیاستگذاری او پلانونه د امریکا او غرب د غوښتنو او پالیسیو مطابق عیار کړي.

خاتمه

په تېرو پانډو کې ولیدل شول چې امریکایي پوهنتون یو خالص مسیحي پوهنتون وي چې امریکا او کلیسا یې د خپلو دیني، استعماري او اقتصادي اهدافو د تحقق لپاره په اسلامي هېوادونو کې جوړوي ترڅو له یوې خوا د اسلامي امت د مخورو او بانفوذه کورنیو بچیان د هغو له لارې مسیحیت ته دعوت کړي او یا یې لږ تر لږه په خپل جال کې راولي، او له بلې خوا د اسلام د خپرېدو او د هغه د حاکمیت مخنیوی وکوي. دغه هڅه او کوبښن اوس په افغانستان کې هم د کابل د امریکایي پوهنتون (A. U. F. A) په شکل کې روان دی. که چېرې د دې ملت بادرده او با احساسه ځوانان او اسلامي خوځښت د دغې لویې فتنې مخنیوی له همدا اوس څخه ونه کړي، نو کېدای شي چې دغه پوهنتون په افغانستان او سیمه کې د اسلام د مستقبل لپاره تر ټولو د لوی خطر په حیث رامنځته شي.

دا چې د دې کړنو لیکونکي ته د دغه پوهنتون د حقیقت، تاریخ او اهدافو په اړه یو اندازه معلومات حاصل شوي ول نو هغه مې ترتیب کړل او د خپل انفرادي مسؤولیت د رفع کولو په خاطر مې د خپل ملت د با احساسه، بایمانه او مؤمنو ځوانانو مخې ته کېښودل، هیله ده چې د هېواد د مخلصو بچیانو د توجه وړ به وگرځي او د دې آزادي خوښوونکي او اسلامپال ولس د بچیانو پام به د کفارو او مستعمرینو شیطاني دسیسو ته ورواړوي.

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**